

Załącznik nr ... do Uchwały.....

PLAN ROZWOJU OBSZARU OCHRONY UZDROWISKOWEJ FROMBORK 2021-2030

Opracowano:

Centrum Szkoleniowo-Konferencyjne ANIMATOR Katarzyna Królak

Plac Kombatantów 8/1, 14-300 Morąg

NIP: 7411009070 | REGON: 361498894

tel./fax 89 614 10 60, kom. 514 902 267

e-mail: biuro@csk animator.pl

<https://www.cskanimator.pl>

autor: Małgorzata Hołubiec

SPIS TREŚCI

PODSTWOWE DEFINICJE	5
1. WSTĘP	7
1.1. PRZEDMIOT I METODOLOGIA OPRACOWANIA PLANU	7
1.2. GENEZA POWSTANIA OBSZARU OCHRONY UZDROWISKOWEJ FROMBORK	10
1.3. FUNKCJONOWANIE UZDROWISK W POLSCE	16
1.3.1. Pojęcie i podział uzdrowisk	16
1.3.2. Prawne aspekty dotyczące funkcjonowania w Polsce	18
1.3.3. Lecznictwo uzdrowiskowe w Polsce i woj. warmińsko-mazurskim	22
2. STRESZCZENIE	29
2.1. TYTUŁ	29
2.2. LOKALIZACJA	29
2.3. OBSZAR OBJĘTY PLANEM	29
2.4. CZAS TRWANIA	29
2.5. MAPKA SYTUACYJNA	29
2.6. CELE	30
2.7. ŚRODKI REALIZACJI CELÓW – DZIAŁANIA	31
3. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU OCHRONY UZDROWISKOWEJ FROMBORK	34
3.1. OBSZAR OCHRONY UZDROWISKOWEJ FROMBORK	34
3.2. WŁAŚCIWOŚCI I KIERUNKI LECZNICZE	35
3.3. OBSZAR GÓRNICZY	37
3.4. CHARAKTERYSTYKA STREF OCHRONY UZDROWISKOWEJ	38
3.4.1. strefa „A”	38
3.4.2. strefa „B”	40
3.4.3. strefa „C”	41
3.5. ZASADY ORGANIZACJI I TWORZENIA UZDROWISKA	42
3.6. OGRANICZENIA I CZYNNOŚCI ZABRONIONE	45
4. CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ OBSZARU FROMBORK	48
4.1. OGÓLNE INFORMACJE O GMINIE FROMBORK	48
4.1.1. Położenie	48
4.1.2. Dostępność komunikacyjna	50
4.1.3. Demografia	53
4.1.4. Rynek pracy	55
4.1.5. Gospodarka i przedsiębiorczość	55
4.1.6. Infrastruktura techniczna	58
4.1.7. Potencjał społeczny	61
4.1.8. Potencjał administracyjny Gminy Frombork	63

4.2.	RYS HISTORYCZNY	68
4.3.	TURYSTYKA I REKREACJA	70
4.3.1.	Gminne Centrum Informacji Turystycznej	70
4.3.2.	Atrakcje turystyczne	72
4.3.3.	Walory przyrodnicze	76
4.3.4.	Szlaki turystyczne	78
4.3.5.	Obiekty sportowo-rekreacyjne	80
4.3.6.	Wydarzenia kulturalne	83
4.4.	POTENCJAŁ TURYSTYCZNY	85
4.4.1.	Baza noclegowa i gastronomiczna	85
4.4.2.	Ruch turystyczny	86
4.4.3.	Turystyka zdrowotna	90
4.5.	WYNIKI BADAŃ WŁASNYCH	93
5.	ANALIZA SWOT	99
6.	KLUCZOWE PROBLEMY I WYZWANIA	103
7.	KIERUNKI DZIAŁAŃ	105
7.1.	WIZJA	105
7.2.	CELE	106
7.3.	DZIAŁANIA	107
8.	WSKAŹNIKI REALIZACJI PLANU	124
9.	PLAN FINSANSOWY	130
10.	NAWIĄZANIE DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH WYŻSZEGO SZCZEBŁA	135
11.	ZARZĄDZANIE, MONITORING, AKTUALIZACJA	147

PODSTAWOWE DEFINICJE

Ustawa – Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz.U. 2021 poz. 1301).

Gmina uzdrowiskowa – gmina, której obszarowi lub jego części został nadany status uzdrowiska w trybie Ustawy.

Lecznictwo uzdrowiskowe – zorganizowana działalność polegająca na udzielaniu świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu leczenia uzdrowiskowego albo rehabilitacji uzdrowiskowej, prowadzoną w uzdrowisku przez zakłady lecznictwa uzdrowiskowego albo poza uzdrowiskiem w szpitalach i sanatoriach znajdujących się w urządzonych podziemnych wyrobiskach górniczych, przy wykorzystaniu warunków naturalnych, takich jak:

- a) właściwości naturalne surowców leczniczych,
- b) właściwości lecznicze klimatu, w tym talassoterapia i subterraneoterapia, oraz właściwości lecznicze mikroklimatu

– a także towarzyszące zabiegi z zakresu fizjoterapii.

Naturalne surowce lecznicze – gazy lecznicze oraz kopaliny lecznicze, w tym wody lecznicze i peloidy, których właściwości lecznicze zostały potwierdzone na zasadach określonych w Ustawie.

Obszar ochrony uzdrowiskowej – status obszaru ochrony uzdrowiskowej może być nadany obszarowi, który spełnia łącznie następujące warunki: 1) posiada złoża naturalnych surowców leczniczych o potwierdzonych właściwościach leczniczych na zasadach określonych w ustawie; 2) posiada klimat o właściwościach leczniczych potwierdzonych na zasadach określonych w ustawie; 4) spełnia określone w przepisach o ochronie środowiska wymagania w stosunku do środowiska; 5) posiada infrastrukturę techniczną w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej, w zakresie transportu zbiorowego, a także prowadzi gospodarkę odpadami.

Operat uzdrowiskowy – dokument zawierający charakterystykę wyodrębnionego obszaru pod względem możliwości uznania go za uzdrowisko albo obszar ochrony uzdrowiskowej, ze szczególnym uwzględnieniem dostępnych na tym obszarze naturalnych surowców leczniczych i klimatu. Gmina, na obszarze której znajduje się uzdrowisko lub obszar ochrony uzdrowiskowej, jest obowiązana do sporządzenia i przedstawienia, nie rzadziej niż raz na 10 lat, ministrowi właściwemu do spraw zdrowia operatu uzdrowiskowego, celem potwierdzenia

spełniania przez jej obszar albo jego część wymagań określonych w ustawie

Przedsiębiorstwo uzdrowiskowe – przedsiębiorstwo prowadzące działalność gospodarczą na terenie uzdrowiska, będące organem założycielskim dla zakładu lecznictwa uzdrowiskowego.

Rehabilitacja uzdrowiskowa – zorganizowana działalność prowadzona w uzdrowisku przez zakłady lecznictwa uzdrowiskowego, mającA na celu przywrócenie pacjentowi zdrowia lub możliwej do osiągnięcia dla danego stanu samodzielności ruchowej i społecznej, przy wykorzystaniu naturalnych surowców leczniczych.

Strefy ochrony uzdrowiskowej – części obszaru uzdrowiska albo obszaru ochrony uzdrowiskowej, określone w statucie uzdrowiska, wydzielone w celu ochrony czynników leczniczych i naturalnych surowców leczniczych, walorów środowiska i urządzeń uzdrowiskowych.

Urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego – urządzenia służące do leczniczego wykorzystania naturalnych surowców leczniczych oraz właściwości leczniczych klimatu: pijalnie uzdrowiskowe, tężnie; parki; ścieżki ruchowe; urządzone odcinki wybrzeża morskiego; lecznicze i rehabilitacyjne baseny uzdrowiskowe; urządzone podziemne wyrobiska górnicze.

Uzdrowisko – obszar, na terenie którego prowadzone jest lecznictwo uzdrowiskowe, wydzielony w celu wykorzystania i ochrony znajdujących się na jego obszarze naturalnych surowców leczniczych, któremu został nadany status uzdrowiska. Status uzdrowiska może być nadany obszarowi, który spełnia łącznie następujące warunki: 1) posiada złoża naturalnych surowców leczniczych o potwierdzonych właściwościach leczniczych na zasadach określonych w ustawie; 2) posiada klimat o właściwościach leczniczych potwierdzonych na zasadach określonych w ustawie; 3) na jego obszarze znajdują się zakłady lecznictwa uzdrowiskowego i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, przygotowane do prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego; 4) spełnia określone w przepisach o ochronie środowiska wymagania w stosunku do środowiska; 5) posiada infrastrukturę techniczną w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej, w zakresie transportu zbiorowego, a także prowadzi gospodarkę odpadami.

Właściwości lecznicze klimatu – czynniki atmosferyczne sprzyjające zachowaniu zdrowia, leczeniu lub łagodzeniu skutków lub objawów chorób.

Zakład lecznictwa uzdrowiskowego – zakład leczniczy, w którym podmiot leczniczy wykonuje działalność leczniczą w rodzaju ambulatoryjne lub stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, działający na obszarze uzdrowiska, utworzony w celu udzielania świadczeń zdrowotnych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego albo rehabilitacji uzdrowiskowej, w ramach kierunków leczniczych i przeciwwskazań ustalonych dla danego uzdrowiska, w szczególności wykorzystujących warunki naturalne uzdrowiska przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych. Zakładami lecznictwa uzdrowiskowego są: szpitale uzdrowiskowe; sanatoria uzdrowiskowe; szpitale uzdrowiskowe dla dzieci i sanatoria uzdrowiskowe dla dzieci; przychodnie uzdrowiskowe; zakłady przyrodolecznicze; szpitale i sanatoria w urządzonych podziemnych wyrobiskach górniczych.

Definicje dotyczące naturalnych surowców leczniczych:

- woda lecznicza – pierwotnie czysta, nieuzdatniona woda podziemna, której skład chemiczny i właściwości fizyczne warunkują określone działanie lecznicze, potwierdzone wynikami badań farmakodynamicznych i klinicznych,
- gaz leczniczy – gaz pochodzenia naturalnego, ze źródeł geologicznych lub towarzyszący wodom podziemnym, którego właściwości lecznicze stwierdzone zostały na podstawie badań lub długotrwałej obserwacji lekarskiej,
- peloid – substancja naturalna pochodząca ze złoża geologicznego o właściwościach leczniczych, potwierdzonych wynikami badań, która w stanie naturalnym lub po zmieszaniu z wodą jest stosowana do uzdrowiskowych zabiegów leczniczych.

1. WSTĘP

W drodze Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia **13 stycznia 2015 r.¹**, **nadano miastu Frombork oraz sołectwom Ronin i Bogdany** położonym na obszarze gminy Frombork – **status obszaru ochrony uzdrowiskowej**, którego oficjalna nazwa brzmi **„Obszar Ochrony Uzdrowiskowej Frombork”**.

1.1. PRZEDMIOT I METODOLOGIA OPRACOWANIA PLANU

Przedmiot opracowania

Plan rozwoju obszaru ochrony uzdrowiskowej FROMBORK na lata 2021-2030 jest dokumentem o charakterze strategicznym, podlegającym konsultacjom, aktualizowanym i przyjmowanym przez Radę Miejską we Fromborku.

Opracowanie Planu, choć nie jest wymogiem ustawowym, stanowi część procesu na drodze do uzyskania przez Gminę Frombork statusu „Uzdrowiska”. Status uzdrowiska może być nadany obszarowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) posiada złoża naturalnych surowców leczniczych o potwierdzonych właściwościach leczniczych na zasadach określonych w Ustawie
– *warunek spełniony przez Gminę Frombork*
- 2) posiada klimat o właściwościach leczniczych potwierdzonych na zasadach określonych w Ustawie
– *warunek spełniony przez Gminę Frombork*
- 3) na jego obszarze znajdują się zakłady lecznictwa uzdrowiskowego i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, przygotowane do prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego
– *warunek niespełniony przez Gminę Frombork*
- 4) spełnia określone w przepisach o ochronie środowiska wymagania w stosunku do środowiska
– *warunek spełniony przez Gminę Frombork*
- 5) posiada infrastrukturę techniczną w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej, w zakresie transportu zbiorowego, a także prowadzi gospodarkę odpadami
– *warunek spełniony przez Gminę Frombork*

Uzyskując status „obszaru ochrony uzdrowiskowej” w roku 2015 r. Gmina Frombork udowodniła spełnienie warunków 1, 2, 4, 5. Aktualnie, do uzyskania statusu „uzdrowiska”, niezbędne jest nie tylko utrzymanie tych warunków na odpowiednim poziomie, tj. zachowanie (lub poprawa) parametrów naturalnych surowców leczniczych (wody lecznicze, klimat), środowiska czy infrastruktury technicznej.

¹ ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 13 stycznia 2015 r. w sprawie nadania statusu obszaru ochrony uzdrowiskowej miastu Frombork i sołectwom Bogdany i Ronin położonym na obszarze gminy Frombork (Dz.U. 2015 poz. 152)

Kluczowe jest spełnienie warunku nr 3, tj. utworzenie w strefie „A” zakładów lecznictwa uzdrowiskowego i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego przygotowanych do prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego.

Dopiero powstanie i rozwój infrastruktury lecznictwa uzdrowiskowego w strefie „A”, jak również utrzymanie (lub poprawa) warunków w zakresie złóż naturalnych, klimatu, ochrony środowiska i infrastruktury technicznej – **może dać podstawy do uzyskania statusu uzdrowiska.**

Do utrzymania lub spełnienia powyższych warunków niezbędne jest poszukiwanie możliwości i rozwiązań, które umożliwią realizację kosztownych inwestycji i przedsięwzięć, w tym wykonanie i obsługa odwiertu wody leczniczej, które jest niezbędne do korzystania z tego kluczowego surowca leczniczego. Konieczne jest zewnętrzne finansowanie ze środków unijnych, ze środków krajowych, środków sektora prywatnego i innych.

Niniejszy Plan jest narzędziem niezbędnym w procesie pozyskiwania funduszy zewnętrznych, w tym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Nowy okres programowania funduszy unijnych, tj. 2021-2027 jest szansą dla samorządu Fromborka na zdobycie niezbędnych środków, stąd przyjęto ramy czasowe Planu zbieżne z okresem programowania przy uwzględnieniu zasady n+3, czyli do 2030 r.

Plan stanowi także narzędzie pomocnicze w procesie zarządzania strategicznego Gminy Frombork. Wskazuje kierunki działań, inwestycje i projekty. Odnosi się do dokumentów strategicznych wyższego szczebla i jest z nimi spójny. Zwraca uwagę nie tylko na sprawy materialne, ale także na aspekty społeczne, administracyjne i proces zarządzania.

W Planie ujęto:

- WSTĘP zawierający genezę powstania obszaru, uwarunkowania prawne
- STRESZCZENIE
- CHARAKTERYSTYKĘ OBSZARU OCHRONY UZDROWISKOWEJ FROMBORK, czyli szczegółowy opis obszaru, uwarunkowań, cechy obszaru i podział na strefy
- CHARAKTERYSTYKĘ OBECNEJ SYTUACJI NA OBSZARZE OCHRONY UZDROWISKOWEJ, w której zdiagnozowano sytuację społeczno-gospodarczą obszaru oraz potencjał turystyki medycznej
- ANALIZĘ SWOT, czyli mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia obszaru
- KLUCZOWE PROBLEMY I WYZWANIA wyznaczające kierunki działań i interwencji
- KIERUNKI DZIAŁAŃ, w tym wizję, cele, działania, projekty, przedsięwzięcia
- WSKAŹNIKI REALIZACJI PLANU
- PLAN FINANSOWY
- KOMPLEMENTARNOŚĆ PLANU Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO SZCZEBŁA
- ZARZĄDZANIE PLANEM – zasady zarządzania, monitorowania, aktualizacji Planu

Metodologia

Z uwagi na brak wytycznych określających zakres planów rozwoju uzdrowiska/obszaru ochrony uzdrowiskowej na poziomie województwa warmińsko-mazurskiego czy kraju, podczas opracowania dokumentu sugerowano się zapisami Regulaminu Oceny Planów Rozwoju Uzdrowisk w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020, w tym metodyką przygotowania planu rozwoju uzdrowisk. Dodatkowo wzorowano się na planach rozwoju uzdrowisk/obszarów ochrony uzdrowiskowej uchwalonych przez samorządy z terenu całej Polski.

Prace nad Planem oparto o partycypacyjno-ekspertski model budowania dokumentów strategicznych. Wykorzystano dane zastane, w tym dane statystyczne z GUS lub dane na podstawie opracowań, informacji i dokumentów dostarczonych przez Urząd Miasta i Gminy Frombork, z zastrzeżeniem, że w przypadku niespójności, ujęto dane z GUS.

Przebieg prac:

→ analiza obowiązujących **dokumentów o charakterze strategicznym** Gminy Frombork, tj.:

- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Frombork na lata 2016-2026 (2016)
- Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta i Gminy Frombork (2016)
- Gminny Programy Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Frombork na lata 2016-2026 (2017)
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Frombork (2018)
- Program ochrony Przyrody Miasta i Gminy Frombork na lata 2021-2024 (2021)

→ analiza obowiązujących **dokumentów dotyczących obszaru ochrony uzdrowiskowej** Frombork, tj.:

- dokumenty warunkujące uzyskanie statusu obszaru ochrony uzdrowiskowej, w tym świadectwa, raporty (2011-2015)
- Założenia do koncepcji zagospodarowania Strefy „A” ochrony uzdrowiskowej w projektowanym uzdrowisku Frombork (2012)
- Operat Uzdrowiskowy Obszaru Ochrony Uzdrowiskowej Gminy Frombork (2013)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2015 r. w sprawie nadania statusu obszaru ochrony uzdrowiskowej miastu Frombork i sołectwom Bogdany i Ronin położonym na obszarze gminy Frombork (Dz.U. 2015 poz. 152)
- Statut Obszaru Ochrony Uzdrowiskowej „Frombork” (2015)
- Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz.U. 2021 poz. 1301)

→ analiza **gminnych dokumentów planistycznych i sprawozdawczych**, tj.:

- Raport o stanie Gminy Frombork za rok 2018 (2019)
- Raport o stanie Gminy Frombork za rok 2019 (2020)
- Raport o stanie Gminy Frombork za rok 2020 (2021)
- uchwały budżetowe, w tym Wieloletni Plan Finansowy (2020-2021)
- inne dokumenty i dane dostarczone przez Urząd (2021)

→ **analiza pozostałych danych zastanych, tj.:**

- dane GUS, w tym Bank Danych Lokalnych

→ **konsultacje społeczne** na etapie przygotowania Planu, tj.

- badanie ankietowe kierowane do mieszkańców miasta i gminy Frombork; zwrot 166 ankiet
- spotkanie roboczo-konsultacyjne z przedstawicielami Urzędu, placówek oświatowych, kulturalnych, przedsiębiorców, szpitala: diagnoza, analiza SWOT – udział 15 osób
- spotkanie roboczo-konsultacyjne z przedstawicielami Urzędu (Burmistrz, Z-ca Burmistrza, Skarbnik, Sekretarz, pracownicy merytoryczni), Centrum Kulturalno-Biblioteczne, Wodociągi Fromborskie Sp. z o.o.; wypracowanie: kierunków działania i przedsięwzięć – udział 6 osób

→ **konsultacje społeczne** projektu Planu→ **zaopiniowanie** projektu Planu przez komisję uzdrowiskową→ **podjęcie przez Radę Miejską we Fromborku Uchwały w sprawie przyjęcia Planu rozwoju obszaru ochrony uzdrowiskowej Frombork na lata 2021-2030**

1.2. GENEZA POWSTANIA OBSZARU OCHRONY UZDROWISKOWEJ FROMBORK

Prace nad ustanowieniem obszaru ochrony uzdrowiskowej Frombork realizowane były **w latach 2011-2015**. Następnie, po ustanowieniu obszaru w roku **2015**, podejmowano kolejne działania ukierunkowane na uzyskanie statusu uzdrowiska.

Zgodnie z art. 43 ust. 1 Ustawy:

*Gmina, na obszarze której znajduje się uzdrowisko lub obszar ochrony uzdrowiskowej, jest obowiązana do sporządzenia i przedstawienia, **nie rzadziej niż raz na 10 lat**, ministrowi właściwemu do spraw zdrowia operatu uzdrowiskowego, celem potwierdzenia spełniania przez jej obszar albo jego część wymagań określonych w ustawie.*

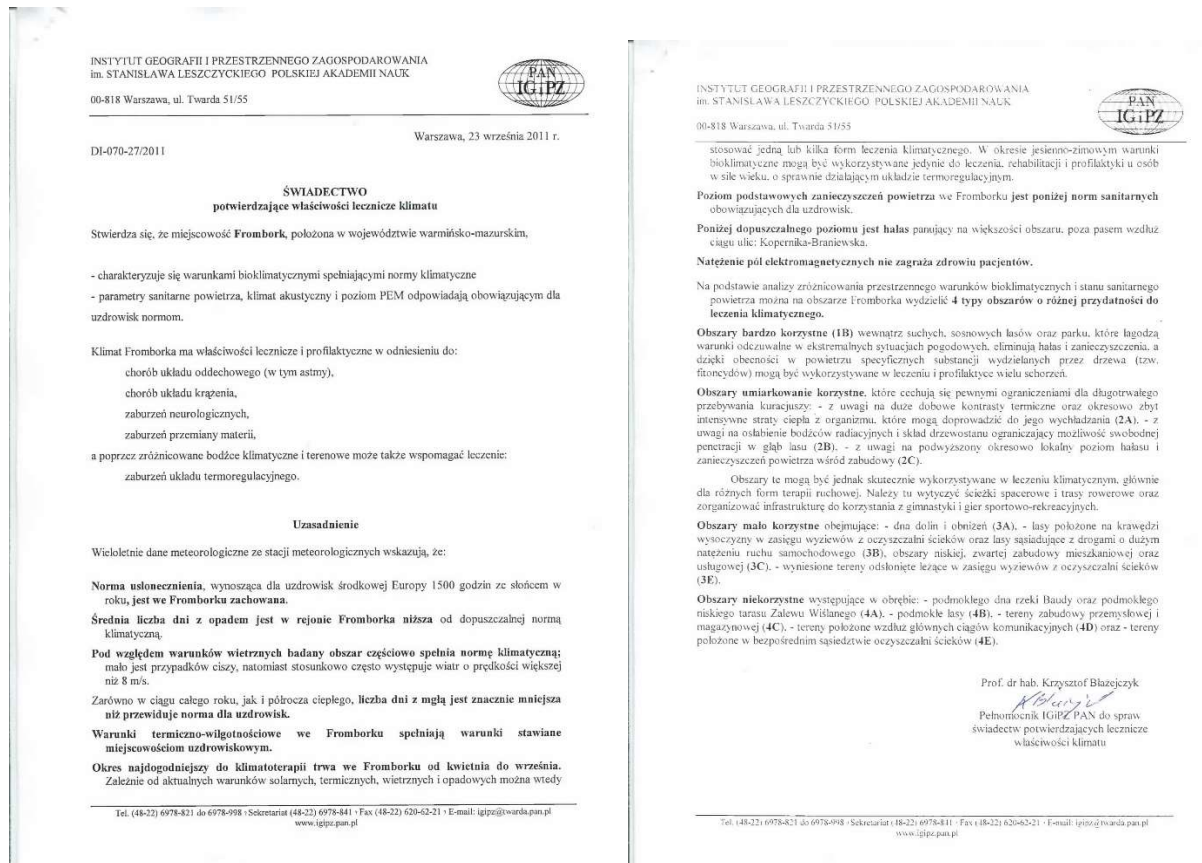
Operat uzdrowiskowy obszaru ochrony uzdrowiskowej Gminy Frombork powstał w roku 2013, zatem termin na spełnienie warunku określonego w art. 43 ust. Ustawy **upływa w roku 2023**.

rok 2011 – KLIMAT

W roku 2011 Gmina Frombork rozpoczęła starania ukierunkowane na utworzenie na swoim terenie uzdrowiska. Pierwszym dokumentem potwierdzającym zasadność tych starań było w 2011 opracowanie wykonane przez Polską Akademię Nauk opracowania „**Właściwości lecznicze klimatu Fromborka**” i wystawienie świadectwa potwierdzającego właściwości lecznicze klimatu.

„(...) Po przeanalizowaniu wieloletnich danych meteorologicznych oraz po analizie stanu sanitarnego powietrza i po przeprowadzeniu badań zróżnicowania mikroklimatycznego, klimatu akustycznego i pól elektromagnetycznych można stwierdzić, że: **klimat i bioklimat Fromborka cechuje się właściwościami leczniczymi i profilaktycznymi, które mogą być wykorzystywane w leczeniu klimatycznym chorób układu oddechowego (w tym astmy), chorób układu krążenia oraz zaburzeń neurologicznych. Może także wspierać leczenie zaburzeń przemiany materii. Bioklimat Fromborka ze względu na znaczną bodźcowość termiczną posiada także walory hartujące układ termoregulacyjny. (...)**”

Źródło: opracowanie PAN, „Właściwości lecznicze klimatu Fromborka”, str.64

rok 2012 – MINERALNA WODA LECZNICZA

W latach 2011-2012 trwały badania **wody z odwiertu „IGH-1”** w miejscowości Frombork, które zakończyły się wydaniem świadectwa potwierdzającego jej **właściwości lecznicze**.

„Na podstawie wyników badań fizyko-chemicznych i chemicznych oraz mikrobiologicznych wody z odwiertu „IGH-1” w miejscowości Frombork, województwo warmińsko-mazurskie, stwierdza się, że spełnia ona wymagania określone dla **mineralnej wody leczniczej**, swoistej 3,3% chlorkowo-sodowej, jodkowej, hipotermalnej. Woda może być **stosowana do kąpieli indywidualnych w wannach oraz zbiorowych basenach leczniczych lub rehabilitacyjnych wg wskazań lekarskich. (...)**”

Źródło: Świadectwo potwierdzające właściwości lecznicze wody z odwiertu „IGH-1” w miejscowości Frombork nr HU-02/WL/2012

NARODOWY INSTYTUT ZDROWIA PUBLICZNEGO
– PAŃSTWOWY ZAKŁAD HIGIENY

NATIONAL INSTITUTE OF PUBLIC HEALTH
– NATIONAL INSTITUTE OF HYGIENE

24 Chocimska Street, 00-791 Warsaw, Poland

ZAKŁAD TWORZYW UZDROWISKOWYCH
DEPARTMENT OF HEALTH RESORT MATERIALS

8 Słowackiego Street, 60-823 Poznań, Poland • Phone (+48-61) 847-81-82 • Fax (+48-61) 843-4970

ŚWIADECTWO

potwierdzające właściwości lecznicze wody
z odwiertu „IGH-1” w miejscowości Frombork
Nr HU-02/WL/2012

Na podstawie wyników badań fizyko-chemicznych i chemicznych oraz mikrobiologicznych wody z odwiertu „IGH-1” w miejscowości Frombork, województwo warmińsko-mazurskie, stwierdza się, że spełnia ona wymagania określone dla:

MINERALNEJ WODY LECZNICZEJ, SWOISTEJ

3,3 % CHLORKOWO-SODOWEJ, JODKOWEJ, HIPOTERMALNEJ

Woda ta może być stosowana do kąpieli indywidualnych w wannach oraz zbiorowych w basenach leczniczych lub rehabilitacyjnych, wg wskazań lekarskich.

Świadectwo wydano dla: Urzędu Miasta i Gminy Frombork
ul. Młynarska 5a
14 - 530 Frombork

Świadectwo traci ważność w przypadku zmiany przepisów i unormowań prawnych, na podstawie których zostało wydane.

Data wydania: 27 listopada 2012r

Z up. Dyrektora
Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego
Państwowego Zakładu Higieny
dr Teresa Latoń
Kierownik Zakładu Tworzyw
Uzdrowiskowych

www.pzh.gov.pl

Charakterystyka właściwości biochemicznych wody i jej klasyfikacja fizyko-chemiczna oraz szczególne uwarunkowania dla stosowania zaleconych zabiegów leczniczych.

Wyniki analizy fizyko-chemicznych i chemicznych uzyskane w latach: 1979, 2011 i 2012 potwierdzają, że wodę z odwiertu IGH-1 we Fromborku należy zakwalifikować jako 3,3%-ową chlorkowo-sodową, jodkową, hipotermalną o stabilnym składzie chemicznym (w ramach naturalnych wahań).

Nie stwierdzono w tej wodzie składników mineralnych, organicznych jak również mikroorganizmów wskazujących na kontakt z zanieczyszczeniem zewnętrznym.

Nie stwierdzono również składników naturalnego pochodzenia potencjalnie toksycznych w stężeniach uznanych za szkodliwe dla zdrowia człowieka przy wskazanym zastosowaniu.

Ze względu na ogólną zawartość rozpuszczonych składników z przewagą chlorku sodowego oraz zawartość jodków, woda z odwiertu IGH-1 we Fromborku zastosowana do kąpieli będzie wywierała korzystne działanie osmotyczne a także biochemiczne na skórę i tkanki przyległe a poprzez autonomiczny układ nerwowy, także na inne narządy wewnętrzne i reakcje ogólne ustroju człowieka.

Z up. Dyrektora
Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego
Państwowego Zakładu Higieny
dr Teresa Latoń
Kierownik Zakładu Tworzyw
Uzdrowiskowych

Zaś:

1) Wyniki analiz fizyko-chemicznych i badań mikrobiologicznych wody stanowiących podstawę oceny i wydania niniejszego świadectwa.

Podstawa prawna

- 1) Art. 35 i 36 ustawy z dnia 28 lipca 2005r o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. Nr 167 poz. 1399).
- 2) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 kwietnia 2006r w sprawie zakresu badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu, kryteriów ich oceny oraz wzoru świadectwa potwierdzającego te właściwości (Dz. U. Nr 80 poz. 960).
- 3) Decyzja Ministra Zdrowia MZ – OZU-521-10591-3/OR/07 z dnia 9.07.2007r udzielająca Państwowemu Zakładowi Higieny Instytutowi Naukowo-Badawczemu, 00 – 791 Warszawa ul. Chocimska 24 prawa do wydawania gminom świadectw potwierdzających właściwości lecznicze naturalnych surowców leczniczych na podstawie przeprowadzonych badań.

rok 2012 – KONCEPCJA ZAGOSPODAROWANIA STREFY „A”

W roku 2012 powstał dokument „ZAŁOŻENIA DO KONCEPCJI ZAGOSPODAROWANIA STREFY „A” OCHRONY UZDROWISKOWEJ W PROJEKTOWANYM UZDROWISKU FROMBORK”, który zawiera:

- opis planowanego zagospodarowania przestrzennego
- koncepcję funkcjonalno-przestrzenną
- informacje na temat zasad i planów budowy zakładów lecznictwa uzdrowiskowego oraz urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego
- opis projektowanej infrastruktury technicznej
- zestawienie kosztów inwestycji

rok 2013 – OPERAT UZDROWISKOWY

Na początku roku 2013 powstaje „OPERAT UZDROWISKOWY OBSZARU OCHRONY UZDROWISKOWEJ FROMBORK”, w którym znajdują się m.in.:

- analiza społeczno-gospodarcza Miasta i Gminy Frombork
- opis obszarów i obiektów prawnie chronionych
- informacje o infrastrukturze technicznej
- identyfikacja potencjalnych zagrożeń środowiska naturalnego
- opis planowanego zagospodarowania przestrzennego

- określenie projektowanych stref ochronnych
- opis właściwości leczniczych
- wskazanie kierunków leczniczych i przeciwwskazań dla przyszłego uzdrowiska
- opis projektowanych obszarów i terenów górniczych
- informacje o stanie środowiska

rok 2013 – POTWIERDZENIE MOŻLIWOŚCI PROWADZENIA LECZNICTWA UZDROWISKOWEGO

– USTALENIE WŁAŚCIWOŚCI LECZNICZYCH

– USTALENIE KIERUNKÓW LECZENIA

Pismem z dnia 11 marca 2013 r. Burmistrz Gminy Frombork wystąpił do Ministra Zdrowia z **prośbą o wydanie decyzji w sprawie potwierdzenia możliwości prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego** na obszarze uznanym za obszar ochrony uzdrowiskowej „Frombork”.

Gmina otrzymuje **pozytywną decyzję Ministra Zdrowia** nr 68 z dnia 25 marca 2013 r.

„(...) po zapoznaniu się z operatem uzdrowiskowym przesłanym przez gminę Frombork, sporządzonym dla obszaru ochrony uzdrowiskowej „Frombork” w powiecie braniewskim, w województwie warmińsko-mazurskim

1. **Potwierdzam możliwość prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego** na obszarze uznanym za obszar ochrony uzdrowiskowej „Frombork”, obejmującym miasto Frombork w granicach administracyjnych oraz dwa sołectwa gminy Frombork: Ronin i Bogdany.
2. Ustalam, w oparciu o przedstawione świadectwa, **właściwości lecznicze klimatu, następujące kierunki lecznicze** dla obszaru ochrony uzdrowiskowej: choroby ortopedyczno-urazowe, choroby reumatologiczne, choroby naczyń obwodowych i choroby układu nerwowego. (...)”

Źródło: decyzja nr 67 Ministra Zdrowia z dnia 25.03.2013 r.

rok 2013 – BADANIA BOROWINY

Badane są próby borowiny, jednak wyniki **badaw fizykochemicznych i chemicznych prób borowiny** ze złoży Frombork z dnia **6 maja 2013 r.** nie potwierdzają ich właściwości leczniczych.

rok 2015 – NADANIE STATUSU OBSZARU OCHRONY UZDROWISKOWEJ

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2015 r. nadano status obszaru ochrony uzdrowiskowej miastu Frombork oraz sołectwom Bogdany i Ronin położonym na obszarze gminy Frombork.

rok 2015 – STATUT OBSZARU OCHRONY UZDROWISKOWEJ

Rada Miejska UCHWAŁĄ NR VI/62/15 RADY MIEJSKIEJ WE FROMBORKU z dnia 16 lipca 2015 r. ustanawia **Statutu Obszaru Ochrony Uzdrowiskowej „Frombork”**.

2016-2017 – STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY FROMBORK 2016-2026
– GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI 2016-2026

W latach 2016 i 2017 Rada Miejska we Fromborku przyjmuje uchwały w sprawie zatwierdzenia dwóch gminnych dokumentów strategicznych, w których ujęto przygotowania i powstanie uzdrowiska. Są to:

- UCHWAŁA NR XVI/177/16 RADY MIEJSKIEJ WE FROMBORKU z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie przyjęcia **Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Frombork na lata 2016-2026**
- UCHWAŁA NR XXIII/250/17 RADY MIEJSKIEJ WE FROMBORKU z dnia 27 września 2017 r. w sprawie przyjęcia **Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Frombork na lata 2016-2026**

rok 2018 – PLAŻA MIEJSKA

W roku 2018 powstaje dokumentacja plaży miejskiej z terenem rekreacyjnym, budynkiem gastronomiczno-gospodarczym, instalacjami, oświetleniem i dojazdem. Koszt dokumentacji to 49 320 zł brutto.

rok 2019 – STOWARZYSZENIE UZDROWISK WARMII I MAZUR

W roku 2019 Gmina Frombork przystąpiła do Stowarzyszenia Uzdrowisk Warmii i Mazur². Wśród pozostałych członków Stowarzyszenia znajdują się gminy: Górowo Iławeckie, Lidzbark Warmiński, Gołdap i Miłomłyn. Celem Stowarzyszenia jest podejmowanie wspólnych działań dla rozwoju obszarów uzdrowiskowych. Gminy te posiadają uzdrowiska (Gołdap) lub obszary ochrony uzdrowiskowej (pozostałe). Organizacja zamierza intensywnie lobbować na rzecz korzystnych zapisów w kluczowych dokumentach regionalnych, umożliwiających rozwój uzdrowisk oraz popularyzacji tematyki uzdrowiskowej w regionie.

**rok 2019 – UZDROWISKOWY TEREN AKTYWNEGO WYPOCZYNKU I KINEZYTERAPII
Z PROMENADĄ UZDROWISKOWĄ I PLAŻĄ MIEJSKĄ**

W roku 2019 przystąpiono do realizacji projektu pn. „Uzdrowiskowy teren aktywnego wypoczynku i kinezyterapii z promenadą uzdrowiskową i plażą miejską we Fromborku”. Projekt był dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 Oś priorytetowa 6 Kultura i dziedzictwo, Działanie 6.2 Dziedzictwo naturalne, Poddziałanie 6.2.1 Infrastruktura uzdrowiskowa. Umowa o dofinansowanie została podpisana w dniu 27 grudnia 2018 r. W ramach inwestycji utworzono teren rekreacyjny wraz z odtworzeniem plaży miejskiej, wybudowano budynek sanitarno-usługowy i ciągi komunikacyjne wraz z wyposażeniem w elementy infrastruktury oraz małej architektury. Wartość całkowita projektu wg umowy to 3 097 492,53 zł, w tym dofinansowanie w kwocie 2 601 893,73 zł, co stanowi 84 % kwoty wydatków kwalifikowalnych.

² Uchwała Rady Miejskiej we Fromborku nr VI/54/19 z dnia 21 marca 2019 r.

2020-2021 – PLAN ROZWIJU OBSZARU OCHRONY UZDROWISKOWEJ FROMBORK

W latach 2020-2021 powstaje Plan rozwoju obszaru ochrony uzdrowiskowej FROMBORK na lata 2021-2030, którego jednym z celów jest ułatwienie pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na utworzenie i rozwój uzdrowiska.

SZCZEGÓŁOWE KALENDARIUM 2011-2021

- Pismo Burmistrza do WIOŚ z dnia **20 maja 2011 r.** w sprawie **średniorocznego stężenia zanieczyszczeń**
 - odpowiedź WIOŚ z dnia **5 września 2011 r.**
- Sprawozdanie z dnia **5 lipca 2011 r.** z **pomiarów pól elektromagnetycznych**
- Opracowanie PAN „**Właściwości lecznicze klimatu Fromborka**” – **2011 r.**
- Świadectwo potwierdzające **właściwości lecznicze klimatu** PAN z dnia **23 września 2011 r.**
- Sprawozdanie z badań: **mikrobiologiczne zbadanie wody w zakresie niezbędnym do ustalenia właściwości leczniczych** z dnia **2 listopada 2011 r.**
- Wyniki **analizy chemiczno-fizycznej wody** z dnia **16 listopada 2011 r.**
- Badanie **zawartości metali w wodzie** z dnia **25 listopada 2011 r.**
- Badanie **zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w wodzie** z dnia **1 grudnia 2011 r.**
- Badanie **zawartości pestycydów chloroorganicznych w wodzie** z dnia **6 grudnia 2011 r.**
- Wyniki pomiaru i obliczeń w zakresie badań **promieniotwórczości próbek wody** z dnia **28 grudnia 2011 r.**
- Ocena **właściwości fizyko-chemicznych i chemicznych wody** we Fromborku w aspekcie uznania jej za naturalną wodę leczniczą z dnia **28 grudnia 2011 r.**
- Wyniki analizy chemiczno-fizycznej wody z dnia **28 grudnia 2011 r.**
- **Świadectwo potwierdzające właściwości lecznicze wody** z dnia **27 listopada 2012 r.**
- **ZAŁOŻENIA DO KONCEPCJI ZAGOSPODAROWANIA STREFY „A” OCHRONY UZDROWISKOWEJ W PROJEKTOWANYM UZDROWISKU FROMBORK – listopad 2012**
- **Operat Uzdrowiskowy** Obszaru Ochrony Uzdrowiskowej Gminy Frombork – **styczeń/luty 2013 r.**
- Burmistrz Gminy Frombork pismem z dnia **11 marca 2013 r.** wystąpił do Ministra Zdrowia z **prośbą o wydanie decyzji w sprawie potwierdzenia możliwości prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego** na obszarze uznanym za obszar ochrony uzdrowiskowej „Frombork”.
 - **decyzja pozytywna** Ministra Zdrowia nr 68 z dnia **25 marca 2013 r.**
- Wyniki **badan fizykochemicznych i chemicznych prób borowiny** ze złoża Frombork z dnia **6 maja 2013 r.**
- **ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW** z dnia **13 stycznia 2015 r.** w sprawie **nadania statusu obszaru ochrony uzdrowiskowej miastu Frombork oraz sołectwom Bogdany i Ronin** położonym na obszarze gminy Frombork
- **UCHWAŁA NR VI/62/15 RADY MIEJSKIEJ WE FROMBORKU** z dnia **16 lipca 2015 r.** w sprawie ustanowienia **Statutu Obszaru Ochrony Uzdrowiskowej „Frombork”**
- **Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji** Miasta i Gminy Frombork – **2016 r.**
- **UCHWAŁA NR XVI/177/16 RADY MIEJSKIEJ WE FROMBORKU** z dnia **24 listopada 2016 r.** w sprawie przyjęcia **Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Frombork na lata 2016-2026**
- **UCHWAŁA NR XXIII/250/17 RADY MIEJSKIEJ WE FROMBORKU** z dnia **27 września 2017 r.** w sprawie przyjęcia **Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Frombork na lata 2016-2026**
- **UCHWAŁA NR XXVIII/307/18 RADY MIEJSKIEJ WE FROMBORKU** z dnia **26 czerwca 2018 r.** w sprawie przyjęcia **Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Frombork**
- 2020-2021 opracowanie **Planu rozwoju obszaru ochrony uzdrowiskowej FROMBORK na lata 2021-2030**

1.3. FUNKCJONOWANIE UZDROWISK W POLSCE

1.3.1. Pojęcie i podział uzdrowisk

UZDROWISKO – obszar, na terenie którego prowadzone jest lecnictwo uzdrowiskowe, wydzielony w celu wykorzystania i ochrony znajdujących się na jego obszarze naturalnych surowców leczniczych, któremu został nadany status uzdrowiska. Status uzdrowiska może być nadany obszarowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) posiada złoża naturalnych surowców leczniczych o potwierdzonych właściwościach leczniczych na zasadach określonych w ustawie;
- 2) posiada klimat o właściwościach leczniczych potwierdzonych na zasadach określonych w ustawie;
- 3) na jego obszarze znajdują się zakłady lecnictwa uzdrowiskowego i urządzenia lecnictwa uzdrowiskowego, przygotowane do prowadzenia lecnictwa uzdrowiskowego;
- 4) spełnia określone w przepisach o ochronie środowiska wymagania w stosunku do środowiska;
- 5) posiada infrastrukturę techniczną w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej, w zakresie transportu zbiorowego, a także prowadzi gospodarkę odpadami.

LECNICTWO UZDROWISKOWE

to kontynuacja leczenia szpitalnego lub ambulatoryjnego, która ma pomóc pacjentowi odzyskać sprawność po chorobie lub wypadku. Wykorzystuje lecznicze właściwości:

- naturalnych surowców leczniczych,
- klimatu oraz mikroklimatu.

Leczeniu towarzyszą także zabiegi fizjoterapeutyczne. Pacjent, który przebywa na leczeniu uzdrowiskowym, może bezpłatnie korzystać z badań diagnostycznych, leków i wyrobów medycznych, które są konieczne do tego leczenia.³

Na obszarze uzdrowiska lub ochrony uzdrowiskowej wydzielone są trzy **RODZAJE STREF OCHRONY UZDROWISKOWEJ**:

- **strefa „A”** – udział terenów zieleni wynosi co najmniej 65%; jest to obszar, na którym znajdują się zakłady i urządzenia lecnictwa uzdrowiskowego;
- **strefa „B”** – udział terenów biologicznie czynnych wynosi tu co najmniej 50%; jest to obszar przeznaczony m.in. dla obiektów usługowych, turystycznych (w tym hoteli) czy budownictwa mieszkaniowego;
- **strefa „C”** – udział terenów biologicznie czynnych wynosi tu co najmniej 45%; jest to obszar, który wpływa na zachowanie walorów krajobrazowych, klimatycznych i ochronę złóż naturalnych surowców leczniczych.

³ <https://www.gov.pl/web/zdrowie/lecnictwo-uzdrowiskowe>

Podział uzdrowisk ze względu na CZYNNIKI LECZNICZE:

- **uzdrowisko klimatyczne** – uzdrowisko, w którym prowadzona jest zorganizowana działalność lecznicza, wykorzystująca głównie walory klimatu, potwierdzone badaniami naukowymi i mające terenowe urządzania do klimatoterapii;
- **zdrojowisko** – uzdrowisko, w którym zabiegi z użyciem wody leczniczej należą do podstawowych w działalności leczniczej;
- **uzdrowisko borowinowe** – uzdrowisko, w którym zabiegi z użyciem borowiny należą do podstawowych w działalności leczniczej;
- **uzdrowisko nadmorskie** – *tallasoterapeutyczne* – uzdrowisko, w którym do prowadzenia działalności leczniczej wykorzystywane są specyficzne właściwości klimatu nadmorskiego oraz stosowana jest woda morską;
- **uzdrowisko lecnictwa podziemnego** – *subterraneoterapeutyczne* – uzdrowisko, w którym do celów leczniczych wykorzystywany jest mikroklimat podziemnych wyrobisk, odznaczających się korzystną jonizacją powietrza i obecnością aerozolu leczniczego oraz brakiem w powietrzu alergenów i mikroorganizmów chorobotwórczych;
- **zdrój** – dopowiedzenie umieszczone pod nazwą własną miejscowości uzdrowiskowej, identyfikujące tę miejscowość jako zdrojowisko.

Podział uzdrowisk ze względu na POŁOŻENIE:

- **uzdrowisko nizinne** – uzdrowisko położone w terenie o przeciętnej wysokości bezwzględnej do 300 m n.p.m.
Uzdrowiska nizinne: Augustów, Krasnobród, Busko Zdrój, Nałęczów, Ciechocinek, Połczyn Zdrój, Goczałkowice Zdrój, Przerzeczn Zdrój, Gołdap, Solec Zdrój, Uniejów, Horyniec Zdrój, Supraśl, Inowrocław, Swoszowice, Konstancin, Swoszowice, Wieniec Zdrój
- **uzdrowisko podgórskie** – uzdrowisko położone w terenie o przeciętnej wysokości bezwzględnej od 300 m do 500 m n.p.m.
Uzdrowiska podgórskie: Cieplice Zdrój, Piwniczna Zdrój, Czerniawa Zdrój, Polanica Zdrój, Długopole Zdrój, Polańczyk, Duszniki Zdrój, Rymanów Zdrój, Iwonicz Zdrój, Szczawno Zdrój, Kudowa Zdrój, Ustroń, Muszyna Zdrój, Wapienne
- **uzdrowisko górskie** – uzdrowisko położone w terenie o przeciętnej wysokości bezwzględnej od 500 m do 700 m n.p.m.;
Uzdrowiska górskie: Jedlina Zdrój, Szczawnica, Krynica Zdrój, Świeradów Zdrój, Łądek Zdrój, Wysowa Zdrój, Rabka Zdrój, Żegiestów Zdrój
- **uzdrowisko wysokogórskie** – uzdrowisko położone w terenie o przeciętnej wysokości bezwzględnej powyżej 700 m n.p.m.;
- **uzdrowisko nadmorskie** – uzdrowisko położone nad morzem
Uzdrowiska nadmorskie: Kamień Pomorski, Świnoujście, Kołobrzeg, Ustka, Sopot, Dąbki

Sanatorium w urządzonym wyrobisku górniczym: Wieliczka

Najważniejszą i podstawową **wartością uzdrowisk** są ich walory turystyczne, rekreacyjne i lecznicze, służące zachowaniu równowagi fizycznej i psychicznej zarówno mieszkańców jak i przyjezdnych. Jest to suma składników stworzonych przez człowieka oraz naturę. Zarówno wspólnie jak i każde z osobna stanowią cele ruchu turystycznego i tworzą potencjał danego obszaru.

1.3.2. Prawne aspekty dotyczące funkcjonowania uzdrowisk w Polsce

W lipcu 2005 roku Sejm RP uchwalił nową Ustawę o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych. Na jej podstawie od 1 stycznia 2006 roku (po 15 latach prac nad tą ustawą) udało się wprowadzić rozwiązania, dzięki którym:

- lecznictwo uzdrowiskowe stało się integralną częścią ochrony zdrowia, co oznacza, że kwestie uzdrowisk mają swoje umocowanie konstytucyjne;
- określone zostały **zadania** gmin uzdrowiskowych;
- stworzono miejscowościom niemającym statusu uzdrowiskowego **możliwość uzyskania tego statusu**;
- gminy uzdrowiskowe uzyskały prawo pobierania **opłaty uzdrowiskowej**;
- na realizację zadań związanych z funkcjonowaniem uzdrowiska, poczynając od roku 2006, budżet państwa jest zobowiązany **wypłacać gminom dotację** w wysokości pobranej opłaty miejscowej.

Najważniejsze **AKTY PRAWNE** regulujące zasady funkcjonowania uzdrowisk w Polsce⁴:

– Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych	Dz.U. 2005 nr 167 poz. 1399
– Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie sposobu kierowania i kwalifikowania pacjentów do zakładów lecznictwa uzdrowiskowego	Dz.U. 2012 poz. 14
– Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego	Dz.U. 2012 poz. 452
– Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest	Dz.U. 2004 nr 185 poz. 1920
– Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 marca 2006 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu przeprowadzania kontroli w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego Rozporządzenie określa:	Dz.U. 2006 nr 47 poz. 346
– Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 czerwca 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego sposobu i trybu przeprowadzania kontroli w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego	Dz.U. 2011 nr 130 poz. 760
– Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 lipca 2011 r. w sprawie naczelnego lekarza uzdrowiska	Dz.U. 2011 nr 161 poz. 976
– Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 kwietnia 2006 r. w sprawie zakresu badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu, kryteriów ich oceny oraz wzoru świadectwa potwierdzającego te właściwości	Dz.U. 2006 nr 80 poz. 565

⁴ linki do aktów prawnych aktualne na dzień 30.09.2021

– Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 września 2006 r. w sprawie trybu przeprowadzania kontroli jednostek uprawnionych do potwierdzania właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu	Dz.U. 2006 nr 178 poz. 1321
– Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 czerwca 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie trybu przeprowadzania kontroli jednostek uprawnionych do potwierdzania właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu	Dz.U. 2011 nr 130 poz. 761
– Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 listopada 2006 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakie powinna spełniać jednostka uprawniona do wydawania świadectw potwierdzających właściwości lecznicze naturalnych surowców leczniczych oraz właściwości lecznicze klimatu	Dz.U. 2006 nr 236 poz. 1708
– Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 lipca 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego	Dz.U. 2013 poz. 931
– Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 grudnia 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego	Dz.U. 2014 poz. 1963
– Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie kierowania na leczenie uzdrowiskowe albo rehabilitację uzdrowiskową	Dz.U. 2011 nr 142 poz. 835
– Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 czerwca 2006 r. w sprawie trybu i terminów ustalenia oraz przekazania dotacji z budżetu państwa gminie uzdrowiskowej	Dz.U. 2006 nr 103 poz. 705

Funkcjonowanie gminy uzdrowiskowej reguluje wiele **DODATKOWYCH ASPEKTÓW PRAWNYCH** m.in.:

- Ustawa o ochronie przyrody
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych
- Ustawa Prawo geologiczne i górnicze
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
- przepisy prawa miejscowego, w tym: akty samorządów lokalnych, wojewody i statut uzdrowiska

Pozornie funkcjonowanie gmin uzdrowiskowych nie odbiega zasadniczo od sytuacji większości samorządów w Polsce, a jej działalność można podporządkować rynkowemu prawu popytu i podaży. Można zatem sądzić, iż to właśnie gminy uzdrowiskowe są podmiotami szczególnie uprzywilejowanymi, obdarzonymi przez naturę unikatowymi surowcami leczniczymi, niepowtarzalnym krajobrazem, czystym powietrzem i wysoką lesistością terenów, przy jednoczesnym specjalnym traktowaniu przez Państwo. W praktyce szczególnie ten ostatni element wywołuje szeroką dyskusję wśród przedstawicieli gmin uzdrowiskowych. Gmina uzdrowiskowa, to bowiem gmina, której obszarowi lub jego części został nadany status uzdrowiska, a **uzdrowisko to obszar, gdzie prowadzone jest lecznictwo uzdrowiskowe, wydzielony w celu wykorzystania i ochrony znajdujących się na jego terenie naturalnych surowców leczniczych.**

Miejscowość uzdrowiskowa **musi zadbać o zapewnienie warunków lecznictwa uzdrowiskowego szczególnie w zakresie ochrony środowiska** (zabezpieczenie stref ochronnych, uzdrowiskowych „A”,

„B”, „C”). Zadanie to wynika zarówno z przepisów Ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym z roku 2005, jak też ze statutu uzdrowiska, który zostaje sporządzony przez władze gminy na podstawie tej ustawy.

Utworzenie stref ochronnych stanowi także **wytyczne do tworzenia prawa miejscowego w postaci planów zagospodarowania przestrzennego**. Kierując się zapisami ustawy o uzdrowiskach samorząd w planach zagospodarowania przestrzennego nie może przeznaczyć w strefie „B” i „C” terenów pod budownictwo zakładów lecznictwa uzdrowiskowego, aby nie osłabić terenów ścisłej kontroli ochrony uzdrowiskowej i nie doprowadzić do zakłócenia lub dyskomfortu leczenia. Wyjątkowe surowce naturalne, nierzadko lecznicze właściwości klimatu, wspaniałe warunki krajobrazowe są szczególnie narażone na zniszczenie i degradację przez niewłaściwe gospodarowanie, postęp techniczny i cywilizacyjny.

Gospodarowanie terenami zielonymi (lasami, parkami) w gminie niemającej charakteru uzdrowiskowego zasadniczo różni się od tego, jakie obowiązuje w gminie uzdrowiskowej. Kładzie się tu większy nacisk na funkcję ochronną lasów (ochrona różnorodności biologicznej, retencja, ochrona zwierząt), ich uzdrowiskowe i turystyczne zagospodarowanie, a mniejszy na realizację funkcji gospodarczych.

USTAWOWE OGRANICZENIA I ZAKAZY W STREFACH OCHRONY UZDROWISKOWEJ

STREFA „A” obejmuje obszar, na którym są zlokalizowane lub planowane zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, a także inne obiekty służące lecznictwu uzdrowiskowemu lub obsłudze pacjenta lub turysty (w szczególności: pensjonaty, restauracje lub kawiarnie), dla której procentowy udział terenów zieleni wynosi nie mniej niż 65%.

W strefie ochronnej „A” zabrania się:

1) budowy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r. poz. 1333 z późn. zm.):

- zakładów przemysłowych,
- budynków mieszkalnych jednorodzinnych i wielorodzinnych,
- garaży wolnostojących,
- obiektów handlowych o powierzchni użytkowania większej niż 400 m²,
- stacji paliw oraz punktów dystrybucji produktów naftowych,
- autostrad i dróg ekspresowych,
- parkingów naziemnych o liczbie miejsc postojowych większej niż 15% miejsc noclegowych w szpitalach uzdrowiskowych, sanatoriach uzdrowiskowych i pensjonatach, nie większej jednak niż 30 miejsc postojowych, oraz parkingów naziemnych przed obiektami usługowymi o liczbie miejsc postojowych nie większej niż 10,
- obiektów budowlanych mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, w szczególności takich jak: warsztaty samochodowe, wędzarnie, garbarnie, z wyjątkiem obiektów budowlanych służących poprawie stanu sanitarnego uzdrowiska,

w szczególności takich jak: sieć wodno-kanalizacyjna, sieć gazowa, kotłownie gazowe, wiercenia wykonywane w celu ujmowania wód leczniczych,

- zapór piętrzących wodę na rzekach oraz elektrowni wodnych i wiatrowych,
- 2) uruchamiania składowisk odpadów stałych i płynnych, punktów skupu złomu i punktów skupu produktów rolnych, składów nawozów sztucznych, środków chemicznych i składów opału,
 - 3) uruchamiania pól biwakowych i campingowych, budowy domków turystycznych i campingowych,
 - 4) prowadzenia targowisk, z wyjątkiem punktów sprzedaży pamiątek, wyrobów ludowych, produktów regionalnych, w formach i miejscach wyznaczonych przez gminę,
 - 5) prowadzenia działalności rolniczej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2021 r. poz. 685, 694 i 802,
 - 6) trzymania zwierząt gospodarskich w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 10 grudnia 2020 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2021 r. poz. 36),
 - 7) organizacji rajdów samochodowych i motorowych,
 - 8) organizowania imprez masowych w rozumieniu ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2171 z późn. zm.), zakłócających proces leczenia uzdrowiskowego albo rehabilitacji uzdrowiskowej, i działalności o charakterze rozrywkowym zakłócającej ciszę nocną w godz. 22:00-6:00, z wyjątkiem imprez masowych znajdujących się w harmonogramie imprez gminnych,
 - 9) pozyskiwania surowców mineralnych innych niż naturalne surowce lecznicze,
 - 10) wyrębu drzew leśnych i parkowych, z wyjątkiem cięć pielęgnacyjnych,
 - 11) prowadzenia robót melioracyjnych i innych działań powodujących niekorzystną zmianę istniejących stosunków wodnych,
 - 12) prowadzenia działań mających negatywny wpływ na fizjografię uzdrowiska i jego układ urbanistyczny lub właściwości lecznicze klimatu.

STREFA „B” obejmuje obszar przyległy do strefy „A” i stanowiący jej otoczenie, który jest przeznaczony dla niemających negatywnego wpływu na właściwości lecznicze uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej oraz nieuciążliwych dla pacjentów obiektów usługowych, turystycznych, w tym hoteli, rekreacyjnych, sportowych i komunalnych, budownictwa mieszkaniowego oraz innych związanych z zaspokajaniem potrzeb osób przebywających na tym obszarze lub objęty granicami parku narodowego lub rezerwatu przyrody albo jest lasem, morzem lub jeziorem, dla której procentowy udział terenów biologicznie czynnych wynosi nie mniej niż 50%.

W strefie ochronnej „B” zabrania się:

- 1) budowy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane:
 - zakładów przemysłowych,
 - obiektów handlowych o powierzchni użytkowania większej niż 400 m²,
 - stacji paliw, bliżej niż 500 m od granicy strefy „A” ochrony uzdrowiskowej,
 - parkingów naziemnych o liczbie miejsc postojowych powyżej 50, z wyjątkiem podziemnych i naziemnych parkingów wielopoziomowych,

- 2) wycięcia drzew leśnych i parkowych, z wyjątkiem cięć pielęgnacyjnych i wycięcia określonego w planie urządzenia lasu,
- 3) uruchamiania składowisk odpadów stałych i płynnych, punktów skupu złomu i punktów skupu produktów rolnych, składów nawozów sztucznych, środków chemicznych i składów opału,
- 4) pozyskiwania surowców mineralnych innych niż naturalne surowce lecznicze,
- 5) prowadzenia robót melioracyjnych i innych działań powodujących niekorzystną zmianę istniejących stosunków wodnych,
- 6) prowadzenia działań mających negatywny wpływ na fizjografię uzdrowiska i jego układ urbanistyczny lub właściwości lecznicze klimatu.

STREFA „C” obejmuje obszar przyległy do strefy „B” i stanowiący jej otoczenie, obejmuje obszar mający wpływ na zachowanie walorów krajobrazowych, klimatycznych oraz ochronę złóż naturalnych surowców leczniczych, dla której procentowy udział terenów biologicznie czynnych wynosi nie mniej niż 45%.

W strefie ochronnej „C” zabrania się:

- 1) budowy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane:
 - zakładów przemysłowych,
- 2) pozyskiwania surowców mineralnych innych niż naturalne surowce lecznicze,
- 3) prowadzenia robót melioracyjnych i innych działań powodujących niekorzystną zmianę istniejących stosunków wodnych,
- 4) prowadzenia działań mających negatywny wpływ na fizjografię uzdrowiska i jego układ urbanistyczny lub właściwości lecznicze klimatu,
- 5) wycięcia drzew leśnych i parkowych, z wyjątkiem cięć pielęgnacyjnych i wycięcia określonego w planie urządzenia lasu.

1.3.3. Lecznictwo uzdrowiskowe w Polsce i woj. warmińsko-mazurskim

W Polsce:

- znajduje się **45 uzdrowisk statutowych**
- **8 miejscowości posiada status obszaru ochrony uzdrowiskowej**, w tym Frombork
- w Wieliczce istnieje jedyne w Polsce **sanatorium uzdrowiskowe w urządzonym podziemnym wyrobisku górniczym**
- uzdrowiska znajdują się w 13 na 16 województw (nie ma ich w województwie opolskim, wielkopolskim i lubuskim)

Uzdrowiska polskie położone są w najpiękniejszych krajobrazowo regionach kraju i obfitują w liczne bogactwa naturalne. Uzdrowiska polskie są w stanie nie tylko leczyć naturalnymi surowcami leczniczymi, ale też zaspokoić najbardziej wyrafinowane gusta i potrzeby klientów z zakresu szeroko rozumianej turystyki uzdrowiskowej, rekreacji, uzdrowiskowego spa i wellness⁵.

⁵ źródło: Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP, <https://sgurp.pl/>

Według Raportu końcowego Zespołu do spraw opracowania koncepcji zmian w zakresie systemu lecznictwa uzdrowiskowego, 2017-2018, **Zakłady lecznictwa uzdrowiskowego** dysponują liczbą około **44.000 łóżek** (z czego około 35.000 zlokalizowanych jest w sanatoriach uzdrowiskowych, a około 8.000 w szpitalach uzdrowiskowych). W gminach uzdrowiskowych funkcjonuje ponadto **dobrze rozbudowana baza turystyczna** (hotele, pensjonaty, kwatery prywatne), udostępniająca w sumie około 80.000 miejsc, będąca potencjalnym zapleczem noclegowym dla uzdrowiskowego lecznictwa ambulatoryjnego.

Uzdrowiska charakteryzuje **zróżnicowana struktura właścicielska**. Obecnie właścicielami sanatoriów i szpitali uzdrowiskowych są w większości osoby prywatne (między innymi sprywatyzowano 16 dawnych Uzdrowiskowych Przedsiębiorstw Państwowych), 8 przedsiębiorstw skomunalizowano (właścicielami są samorządy wojewódzkie), 2 spółki (w Krynicy-Zdroju i w Rabce-Zdroju) są nadal własnością Skarbu Państwa. Działalność leczniczą w uzdrowiskach prowadzą ponadto sanatoria i szpitale Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Zdrowotnego oraz sanatoria związkowe.

Świadczenia uzdrowiskowe na rynku publicznym w części lub całości finansowane są przez:

- Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ),
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS),
- Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS)
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) – współfinansuje turnusy rehabilitacyjne w uzdrowiskach osobom niepełnosprawnym oraz ich opiekunom.

Najwięcej publicznych usług uzdrowiskowych jest **finansowanych z NFZ** (ok. $\frac{3}{4}$ rynku publicznego). Przez wiele lat oferta uzdrowiskowa była dostępna tylko dla osób posiadających odpowiednie skierowania poprzedzonych szeregiem badań lekarskich, a następnie wielomiesięcznego oczekiwania na wyjazd do sanatorium. Obecnie można skorzystać z oferty komercyjnej uzdrowisk, nie czekając w kolejce na miejsce w placówce. We wszystkich 17-stu kierunkach leczniczych udziela się świadczeń na podstawie skierowania na leczenie uzdrowiskowe albo rehabilitację uzdrowiskową lub na podstawie zaświadczenia o braku przeciwwskazań do korzystania z danego rodzaju świadczeń zdrowotnych w danym uzdrowisku.

Dane statystyczne za rok 2019 wg GUS⁶:

W końcu 2019 r. działalność prowadziło **49 szpitali uzdrowiskowych** (w tym 6 dla dzieci), **192 sanatoria uzdrowiskowe** (w tym 3 dla dzieci i 1 sanatorium w urządzonym podziemnym wyrobisku górniczym), **10 przychodni** i **20 zakładów przyrodoleczniczych** obsługujących kompleksy uzdrowiskowe⁷.

Szpitala i sanatoria uzdrowiskowe w końcu roku dysponowały **45,3 tys. łóżek** (wzrost o 1,1% w porównaniu z 2018 r.). Na leczeniu w trybie stacjonarnym przebywało w ciągu roku **782,1 tys. pacjentów** (o 2,9% więcej w stosunku do roku poprzedniego). Kobiety stanowiły 60,8% leczonych stacjonarnie, natomiast osoby w wieku 65 lat i więcej – 48,9%. Średni czas pobytu kuracjusza w opiece stacjonarnej wyniósł **16,1 dnia**. Najwięcej kuracjuszy leczyło się w opiece stacjonarnej w zakładach

⁶ GUS, Działalność lecznicza zakładów lecznictwa uzdrowiskowego i stacjonarnych zakładów rehabilitacji leczniczej w 2019 r.

⁷ Usługi świadczone w zakładach przyrodoleczniczych funkcjonujących jako komórka szpitala uzdrowiskowego, sanatorium lub przychodni wykazywane są łącznie z zakładem macierzystym.

lecznictwa uzdrowiskowego zlokalizowanych na terenie województwa zachodniopomorskiego (192,8 tys. osób), a w dalszej kolejności kujawsko-pomorskiego (152,7 tys.) oraz dolnośląskiego (104,2 tys.). Łącznie w tych trzech województwach było przyjętych ponad 57% kuracjuszy leczonych stacjonarnie.

W skali kraju cudzoziemcy stanowili ponad 6% kuracjuszy leczonych stacjonarnie. Większość (ok. 91%) cudzoziemców przebywała w uzdrowiskach zlokalizowanych na terenach dwóch województw: zachodniopomorskiego i dolnośląskiego.

Wykaz UZDROWISK w Polsce wraz z kierunkami leczniczymi⁸

Augustów:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby reumatologiczne,
- choroby naczyń obwodowych,
- osteoporoza.

Busko - Zdrój:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- osteoporoza,
- choroby skóry.

Ciechocinek:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby naczyń obwodowych,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- cukrzyca,
- otyłość,
- osteoporoza,
- choroby kobiece.

Cieplice Śląskie - Zdrój:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- osteoporoza,
- choroby nerek i dróg moczowych,
- choroby oka i przydatków oka.

Czarniawa - Zdrój:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby reumatologiczne,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- osteoporoza,
- cukrzyca.

Dąbki:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby reumatologiczne,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- choroby endokrynologiczne.

Długopole - Zdrój:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby reumatologiczne,
- choroby naczyń obwodowych,
- choroby układu trawienia,
- choroby krwi i układu krwiotwórczego,
- cukrzyca,

Duszniki - Zdrój:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby reumatologiczne,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby naczyń obwodowych,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- choroby układu trawienia,
- osteoporoza,
- choroby kobiece.

Goczałkowice - Zdrój:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- osteoporoza.

GOŁDAP (woj. warmińsko-mazurskie):

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby reumatologiczne,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- choroby kobiece.

Horyniec - Zdrój:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- osteoporoza,
- choroby skóry,
- choroby kobiece.

Inowrocław:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby reumatologiczne,
- choroby układu trawienia,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby naczyń obwodowych,
- choroby układu nerwowego.

Iwonicz - Zdrój:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby układu trawienia,
- otyłość,
- osteoporoza,
- choroby skóry
- choroby kobiece.

Jedlina - Zdrój:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby reumatologiczne,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- choroby układu trawienia,
- choroby nerek i dróg moczowych.

Kamień - Pomorski:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby neurologiczne,
- choroby reumatologiczne,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby dolnych dróg oddechowych.

⁸ Opracowanie własne na podstawie danych NFZ <https://www.nfz.gov.pl/dla-pacjenta/leczenie-uzdrowiskowe1/>

Kołobrzeg:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- cukrzyca,
- otyłość,
- choroby endokrynologiczne,
- osteoporoza,
- choroby skóry.

Konstancin - Jeziorna:

- choroby układu nerwowego,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby górnych dróg oddechowych.

Krasnobród:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- otyłość.

Krynica - Źródł:

- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby układu trawienia,
- cukrzyca,
- choroby kobiece,
- choroby nerek i dróg moczowych,
- choroby krwi i układu krwiotwórczego.

Kudowa - Źródł:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby reumatologiczne,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby naczyń obwodowych,
- choroby układu trawienia,
- choroby endokrynologiczne,
- choroby krwi i układu krwiotwórczego.

Latoszyn: (obszar ochrony uzdrowiskowej)

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby reumatologiczne,
- choroby neurologiczne.

Lądek - Źródł:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- choroby naczyń obwodowych,
- osteoporoza,
- choroby skóry,
- choroby kobiece.

Muszyna - Źłockie:

- choroby reumatologiczne,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby układu trawienia,
- choroby endokrynologiczne.

Nałęczów:

- choroby kardiologiczne i nadciśnienie.

Piwniczna:

- choroby reumatologiczne,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- choroby układu trawienia.

Polanica - Źródł:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby reumatologiczne,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby układu trawienia.

Polańczyk:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby reumatologiczne,
- choroby endokrynologiczne,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- cukrzyca.

Połczyn - Źródł:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- otyłość,
- osteoporoza,
- choroby kobiece.

Przerzeczyn - Źródł:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne.

Rabka - Źródł:

- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby skóry,
- cukrzyca.

Rymanów - Źródł:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- choroby reumatologiczne,
- choroby nerek i dróg moczowych.

Solec - Źródł:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- osteoporoza,
- choroby skóry.

Sopot:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby reumatologiczne,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- choroby układu nerwowego,
- osteoporoza.

Supraśl:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby reumatologiczne,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby dolnych dróg oddechowych.

Swoszowice:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- osteoporoza,
- choroby skóry.

Szczawnica

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby reumatologiczne,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- otyłość.

Szczawno - Źródł:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby reumatologiczne,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- choroby układu trawienia,
- cukrzyca,
- otyłość,
- osteoporoza,
- choroby nerek i dróg moczowych.

Świeradów - Zdrój:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby naczyń obwodowych,
- choroby skóry,
- choroby kobiece,
- osteoporoza,
- cukrzyca.

Świnoujście:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- otyłość,
- choroby endokrynologiczne,
- osteoporoza,
- choroby skóry.

Uniejów

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- choroby naczyń obwodowych,
- choroby skóry,
- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- choroby endokrynologiczne.

Ustroń:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby naczyń obwodowych,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- cukrzyca,
- otyłość,
- osteoporoza.

Wapienne:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby reumatologiczne.

Wieliczka:

- choroby dolnych dróg oddechowych,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby skóry.

Wieniec - Zdrój:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- choroby reumatologiczne,
- choroby układu nerwowego,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- osteoporoza.

Wysowa:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- choroby układu trawienia,
- cukrzyca,
- otyłość,
- osteoporoza,
- choroby nerek i dróg moczowych,

Żegiestów - Zdrój:

- choroby reumatologiczne,
- choroby układu trawienia,
- choroby nerek i dróg moczowych.

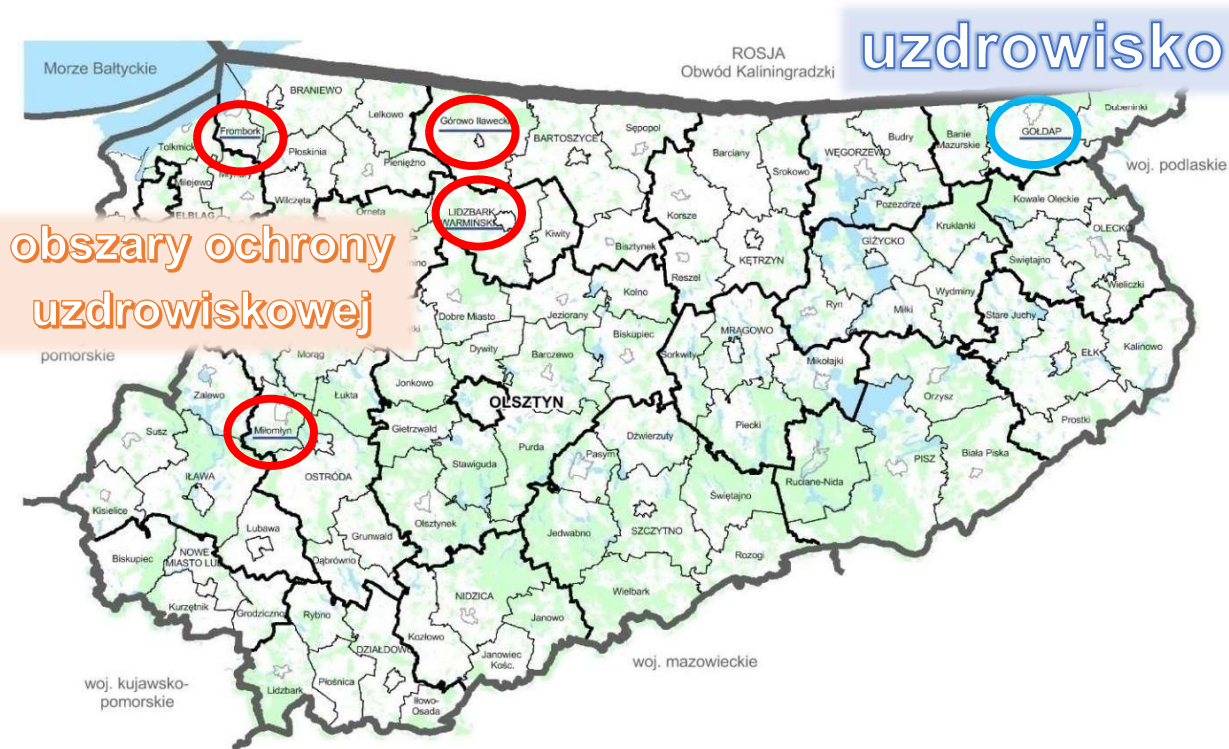
Wykaz miejscowości, które posiadają STATUS OBSZARU OCHRONY UZDROWISKOWEJ wraz z kierunkami leczniczymi w Polsce⁹:

- **Łatoszyn:** choroby ortopedyczno-urazowe, reumatologiczne, neurologiczne
- **Skierniewice-Maków:** choroby ortopedyczno-urazowe, reumatologiczne, układu nerwowego, skóry, otyłość
- **Czarny Dunajec:** choroby ortopedyczno-urazowe, reumatologiczne, ginekologiczne
- **Kazimierza Wielka:** choroby reumatologiczne, osteoporoza, choroby kardiologiczne i nadciśnienie
- **FROMBORK (woj. warmińsko-mazurskie):** choroby ortopedyczno-urazowe, reumatologiczne, naczyń obwodowych i układu nerwowego
- **LIDZBARK WARMIŃSKI (woj. warmińsko-mazurskie):** choroby kardiologiczne i nadciśnienie, ortopedyczno-urazowe, układu nerwowego, reumatologiczne

⁹ Ministerstwo zdrowia, <https://www.gov.pl/web/zdrowie/miejscowosci-ktore-posiadaja-status-obszaru-ochrony-uzdrowiskowej>

- **MIŁOMŁYN (woj. warmińsko-mazurskie)**: choroby ortopedyczno-urazowe, reumatologiczne, górnych dróg oddechowych, dolnych dróg oddechowych
- **GÓROWO IŁAWECKIE (woj. warmińsko-mazurskie)**: choroby ortopedyczno-urazowe, reumatologiczne, górnych i dolnych dróg oddechowych.

WOJ. WARMIŃSKO-MAZURSKIE: uzdrowiska (Gołdap) i obszary ochrony uzdrowiskowej (Frombork, Miłomłyn, Lidzbark Warmiński, Górowo Iławeckie)

Źródło: Opracowanie własne

Stowarzyszenie Uzdrowisk Warmii i Mazur

Na podstawie Uchwały nr VI/54/19 Rady Miejskiej we Fromborku z dnia 21 marca 2019 roku Gmina Frombork przystąpiła do Stowarzyszenia Uzdrowisk Warmii i Mazur. Stowarzyszenia zostało powołane w następujących celach:

- reprezentowanie, obrona i popieranie wspólnych interesów swoich członków wobec administracji rządowej i samorządowej, organów i instytucji europejskich oraz osób prawnych i fizycznych,
- wszechstronny rozwój uzdrowisk oraz miejscowości o walorach uzdrowiskowych z województwa warmińsko-mazurskiego,
- dążenie do zapewnienia gminom uzdrowiskowym priorytetowych warunków pozyskiwania finansowania na inwestycje służące rozwojowi uzdrowisk,
- utrzymywanie stałego kontaktu z pokrewnymi instytucjami i zrzeszeniami w kraju i za granicą,
- popieranie wszelkich akcji zmierzających do rozwoju uzdrowisk z województwa warmińsko-mazurskiego,

- prowadzenie działalności promocyjnej regionalnych uzdrowisk,
- podejmowanie działań na rzecz ochrony zdrowia, kultury fizycznej i sportu, rekreacji, ochrony środowiska, profilaktyki zdrowotnej, leczenia uzdrawiskowego, turystyki, turystyki uzdrawiskowej, spa, wellness oraz beauty,
- inicjowanie współpracy pomiędzy społecznością lokalną w miejscowościach uzdrawiskowych.

Stowarzyszenie wymienione powyżej cele będzie realizowało poprzez:

- podejmowanie działań dla zapewnienia właściwego rozwoju psychofizycznego człowieka,
- popularyzowanie leczenia uzdrawiskowego, turystyki, sportu i rekreacji ruchowej jako elementów zdrowego stylu życia,
- wydawanie własnych publikacji,
- współpracę z instytucjami i organizacjami o pokrewnych zadaniach w kraju i za granicą,
- współudział w tworzeniu dokumentów kluczowych dla regionu z zakresu wyznaczonego przez cele stowarzyszenia.

Członkami Stowarzyszenia Uzdrawisk Warmii i Mazur są gminy:

- **Frombork**
- Gołdap
- Górowo Iławeckie
- Lidzbark Warmiński
- Miłomłyn

2. STRESZCZENIE

2.1. TYTUŁ

Plan Rozwoju Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej FROMBORK na lata 2021-2030

2.2. LOKALIZACJA

Miasto Frombork, sołectwo Bogdany, sołectwo Ronin

- Gmina Frombork
- powiat braniewski
- województwo warmińsko-mazurskie

2.3. OBSZAR OBJĘTY PLANEM

powierzchnia obszaru ochrony uzdrawiskowej FROMBORK wynosi **2 414,16 ha**, w tym:

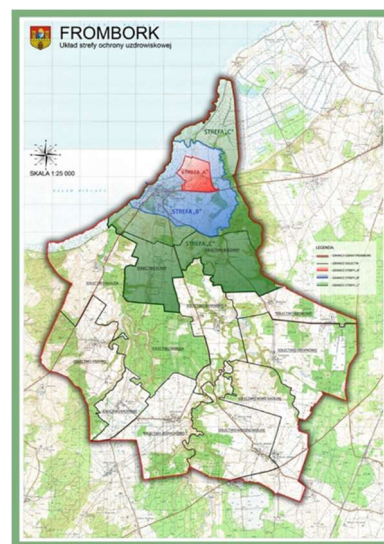
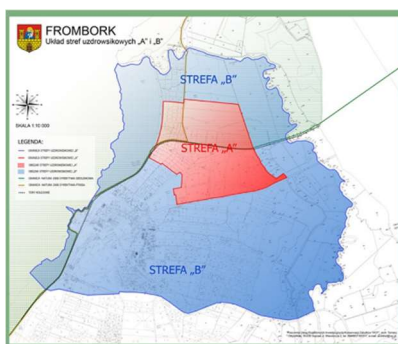
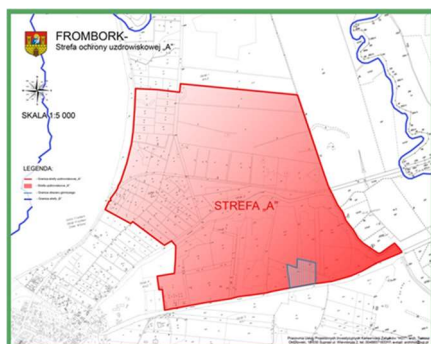
- dla strefy „A” 99,47 ha
z obszarem górniczym i odwiertem IGH-1
- dla strefy „B” 697,62 ha
- dla strefy „C” 1617,07 ha

2.4. CZAS TRWANIA

2021-2030

Zakończenie przyjętego okresu, tj. rok 2030, jest zbieżne z okresem obowiązywania kluczowego dokumentu strategicznego na poziomie woj. warmińsko-mazurskiego „Warmińsko-Mazurskie 2030 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego”. Jest także zbieżne z okresem programowania funduszy unijnych w perspektywie 2021-2027, przy uwzględnieniu zasady n+3. Dodatkowo czas realizacji jest spójny z dokumentami o zasięgu krajowym, tj. Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą 2030 roku i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030.

2.5. MAPKA SYTUACYJNA

2.6. CELE

Obszar ochrony uzdrawiskowej utworzony został w celu ochrony potencjalnych i rzeczywistych wartości uzdrawiskowych dających możliwości prowadzenia leczenia uzdrawiskowego.

Źródło: STATUT OBSZARU OCHRONY UZDRAWISKOWEJ „FROMBORK”

CEL STRATEGICZNY 1

ZWIĘKSZENIE GOTOWOŚCI DO UTWORZENIA UZDRAWISKA

CELE OPERACYJNE

- 1.1. PRZYGOTOWANIE I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY UZDRAWISKOWEJ
- 1.2. ROZWÓJ USŁUG UZDRAWISKOWYCH I OKOŁOMEDYCZNYCH
- 1.3. MONITOROWANIE JAKOŚCI ZASOBÓW LECZNICZYCH

CEL STRATEGICZNY 2

POPRAWA ATRAKCYJNOŚCI POBYTU I JEGO WYDŁUŻENIE

CELE OPERACYJNE

- 2.1. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I USŁUG TOWARZYSZĄCYCH
- 2.2. ROZWÓJ OFERTY KULTURALNEJ, SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ
- 2.3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KULTURY I ROZRYWKI
- 2.4. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ

CEL STRATEGICZNY 3

ZAPEWNIENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI INFRASTRUKTURY TOWARZYSZĄCEJ

CELE OPERACYJNE

- 3.1. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ
- 3.2. OCHRONA ŚRODOWISKA I ZASOBÓW NATURALNYCH
- 3.3. ESTETYZACJA I POPRAWA FUNKCJONALNOŚCI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ
- 3.4. POPRAWA ZAGOSPODAROWANIA ZALEWU WIŚLANEGO
- 3.5. ZWIĘKSZENIE ZASTOSOWANIA NOWYCH TECHNOLOGIE

CEL STRATEGICZNY 4

ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU LOKALNYCH SPOŁECZNOŚCI I MIESZKAŃCÓW

CELE OPERACYJNE

- 4.1. PRZYGOTOWANIE KADR DO PRACY W BRANŻY UZDRAWISKOWEJ I OKOŁOUZDRAWISKOWEJ
- 4.2. ZAGOSPODAROWANIE POTENCJAŁU ORGANIZACJI SOŁECZNYCH I TWÓRCZOŚCI LOKALNEJ
- 4.3. WSPIERANIE LOKALNEGO BIZNESU

CEL STRATEGICZNY 5

EFEKTYWNA PROMOCJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA OBSZARU

CELE OPERACYJNE

- 5.1. ORGANIZACJA INFORMACJI I PROMOCJI
- 5.2. ZARZĄDZANIE
- 5.2. MIĘDZYKRAJOWE DZIAŁANIA MARKETINGOWE

2.7. ŚRODKI REALIZACJI CELÓW – DZIAŁANIA

Nr	Nazwa zadania
1.1.	PRZYGOTOWANIE I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY UZDROWISKOWEJ
1	Przygotowanie odwiertu IGH-1 do pobierania i użytkowania wód leczniczych na cele uzdrowiskowe
2	Utworzenie zakładów lecznictwa uzdrowiskowego
3	Budowa tężni
4	Budowa basenu sezonowego
5	Utworzenie ścieżki zdrowia i tras do terenoterapii w Parku Miejskim we Fromborku
6	Utworzenie ścieżki rowerowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą przy nieczynnym torowisku na terenie miasta Frombork
7	Zagospodarowanie mola spacerowego we Fromborku
8	Przebudowa falochronu przy plaży miejskiej we Fromborku – utworzenie uzdrowiskowego terenu aktywnego wypoczynku i kinezyterapii
1.2.	ROZWÓJ USŁUG UZDROWISKOWYCH I OKOŁOMEDYCZNYCH
9	Rozbudowa bazy hotelowo-gastronomicznej
10	Główny parking zdrojowy
11	Rozwój usług komplementarnych dla usług uzdrowiskowych
1.3.	MONITOROWANIE JAKOŚCI ZASOBÓW LECZNICZYCH
12	Instalacja i obsługa czujników jakości powietrza, poziomu hałasu, pomiarów opadów, wiatru, wód leczniczych
13	Wdrożenie automatycznego systemu monitorowania i raportowania jakości zasobów leczniczych
2.1.	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I USŁUG TOWARZYSZĄCYCH
14	Rozwój zaplecza handlowo-usługowego
15	Rozwój usług turystycznych
16	Organizacja wypożyczalni sprzętu wodnego i sportowo rekreacyjnego
2.2.	ROZWÓJ OFERTY KULTURALNEJ, SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ
17	Rozwój oferty zajęć w czasie wolnym
18	Rozwój wydarzeń kulturalnych i sportowych
19	Rozwój oferty kursów i szkoleń do zrealizowania przy okazji pobytu we Fromborku
2.3.	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KULTURY I ROZRYWKI
20	Budowa wieży widokowej w Parku Miejskim we Fromborku
21	Adaptacja budynku byłego dworca kolejowego na potrzeby kulturalno-społeczne
2.4.	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ
22	Budowa skateparku we Fromborku
23	Stworzenie ogólnodostępnej strefy „chillout” dla dorosłych
24	Bieżące prace modernizacyjno-remontowe, rozbudowa i wyposażenie istniejącej infrastruktury sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej
3.1.	POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ
25	Przebudowa miejsc parkingowych przy ul. Dworcowej we Fromborku
26	Wykonanie nowej nawierzchni z płyt na ulicy Jaśminowej we Fromborku
27	Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie miasta i gminy Frombork
28	Przebudowa przejść dla pieszych na terenie miasta Fromborka

Nr	Nazwa zadania
29	Modernizacja oświetlenia ulicznego w Gminie Frombork
30	Utworzenie stacji paliw
31	Modernizacja infrastruktury ruchu pieszo-rowerowego i transportu publicznego
3.2.	OCHRONA ŚRODOWISKA I ZASOBÓW NATURALNYCH
32	Budowa sieci kanalizacyjnej na obszarze znajdującym się przy ulicy Katedralnej i Basztowej we Fromborku
33	Monitoring zrekultywowanego składowiska odpadów we Fromborku
34	Zastosowanie odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej na terenie Miasta i Gminy Frombork
35	Poprawa efektywności energetycznej Zespołu Szkół we Fromborku
36	Zmniejszenie niskiej emisji poprzez przyłączenie nowych odbiorców do miejskiej sieci ciepłowniczej we Fromborku
37	Modernizacja kotłowni miejskiej na biomasę we Fromborku – wymiana kotła o mocy 3MW wraz z wyposażeniem
38	Poprawa efektywności poprzez wymianę kotła na słomę o mocy 2,0 MW
39	Modernizacja i rozbudowa miejskiego systemu ciepłowniczego we Fromborku
40	Programy i akcje edukacyjne w zakresie w zakresie ochrony środowiska
41	Propagowanie wśród mieszkańców programów dotacyjnych na inwestycje proekologiczne
3.3.	ESTETYZACJA I POPRAWA FUNKCJONALNOŚCI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ
42	Rewitalizacja obszaru Starego Miasta we Fromborku – Plac Górników
43	Remont fontanny
3.4.	POPRAWA ZAGOSPODAROWANIA ZALEWU WIŚLANEGO
44	Modernizacja portu rybackiego we Fromborku
45	Organizacja połączeń wodnych z Elblągiem i innymi miejscowościami
46	Przywrócenie Kolei Nadzalewowej
47	Bieżące prace remontowe i modernizacyjne nabrzeża oraz infrastruktury Zalewu Wiślanego
48	Oczyszczanie wód Zalewu Wiślanego przy wykorzystaniu planktonu
3.5.	ZWIĘKSZENIE ZASTOSOWANIA NOWYCH TECHNOLOGII
49	Rozwój nowoczesnej e-administracji w Gminie Frombork – poprawa jakości obsługi mieszkańców
50	Bezpłatne wifi w ogólnodostępnych miejscach publicznych
51	„Infokioski”
52	Aplikacja na urządzenia mobilne o Fromborku, ofercie, miejscach, wydarzeniach wraz z mapą
4.1.	PRZYGOTOWANIE KADR DO PRACY W BRANŻY UZDROWISKOWEJ I OKOŁOUZDROWISKOWEJ
53	Aktywizacja zawodowa i kształcenie kadr pod kątem branży uzdrowiskowej i usług towarzyszących
54	Kształcenie w zakresie języków obcych
55	Działania podnoszące kompetencje kluczowe, społeczne i umiejętności uniwersalne mieszkańców
56	Dostosowanie kierunków kształcenia zawodowego szkół do potrzeb branży uzdrowiskowej
4.2.	ZAGOSPODAROWANIE POTENCJAŁU ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH I TWÓRCZOŚCI LOKALNEJ
57	Dostosowanie rocznego/wieloletniego programu współpracy Gminy Frombork do potrzeb uzdrowiska
58	Organizacja i promocja sprzedaży produktów lokalnych, w tym żywności ekologicznej
4.3.	WSPIERANIE LOKALNEGO BIZNESU
59	Zespół konsultacyjny przy Burmistrzu w sprawie kształtowania oferty uzdrowiskowej i okołouzdrawiskowej
60	Program „Karta mieszkańca”

Nr	Nazwa zadania
61	Lokalny program wspierający rozwój przedsiębiorczości
62	Modernizacja targowiska na potrzeby lokalnego handlu, w tym produktów lokalnych
5.1.	ORGANIZACJA INFORMACJI I PROMOCJI
63	Rozwój informacji turystycznej
64	Rozwój marki lokalnej i system identyfikacji wizualnej
65	Komunikacja internetowa
66	Materiały informacyjne i promocyjne
67	Zakup witaczy promocyjnych
68	Akcje promocyjne
5.2.	ZARZĄDZANIE
69	Operator/Podmiot zarządzający wdrażaniem Planu Rozwoju Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej FROMBORK 2021/2030
70	Pakietowanie produktów i usług
71	Programy lojalnościowe
72	Klastrowanie/Współpraca z innymi podmiotami o charakterze uzdrawiskowym
73	Badania społeczne i marketingowe
5.3.	MIĘDZYNARODOWE DZIAŁANIA MARKETINGOWE
74	Udział w wydarzeniach międzynarodowych
75	Publikacje i materiały zagraniczne
76	Udział w projektach międzynarodowych

3. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU OCHRONY UZDROWISKOWEJ FROMBORK

3.1. OBSZAR OCHRONY UZDROWISKOWEJ FROMBORK

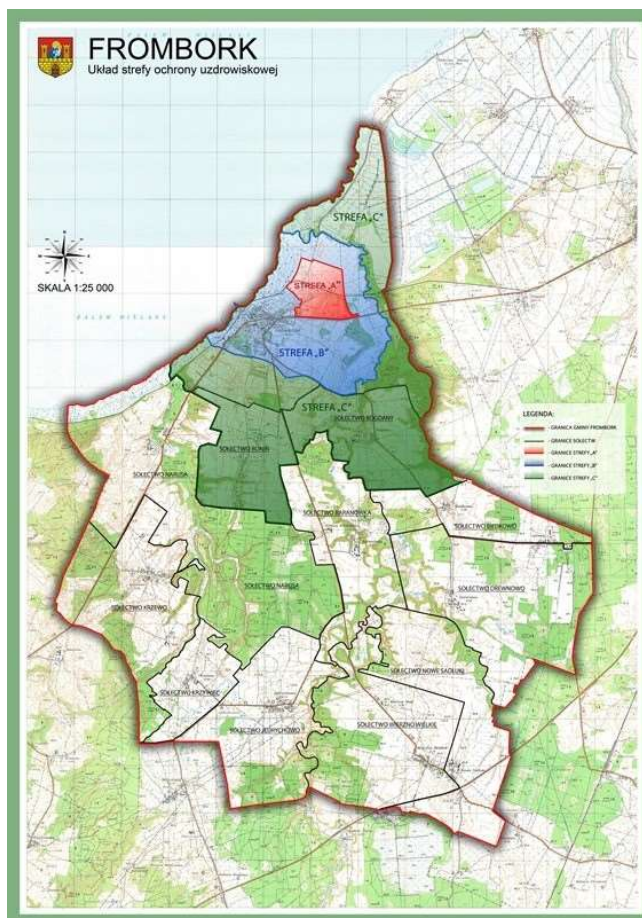
Miasto i Gmina Frombork położone są na północnozachodnim skraju woj. warmińsko-mazurskiego, w powiecie braniewskim. Frombork zlokalizowany jest w bezpośrednim sąsiedztwie Zalewu Wiślanego.

W skład obszaru ochrony uzdrowiskowej FROMBORK wchodzi w całości:

- **miasto FROMBORK**
- **sołectwo Bogdany**
- **sołectwo Ronin**

Powierzchnia uzdrowiska Frombork wynosi **2 414,16 ha**.

Obszar Ochrony Uzdrowiskowej utworzony został w celu ochrony potencjalnych i rzeczywistych wartości uzdrowiskowych dających możliwości prowadzenia leczenia uzdrowiskowego.

Podstawowymi elementami struktury funkcjonalno-przestrzennej uzdrowiska Frombork są strefy ochrony uzdrowiskowej.

- **strefa „A”** obejmująca teren Parku Zdrojowego oraz tereny lokalizacji zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego, biegnąca granicą lasów państwowych i projektowanymi drogami gminnymi.
- **strefa „B”** obejmująca tereny lokalizacji obiektów usługowych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych i komunalnych, budownictwa mieszkaniowego, usług hotelarskich, w tym pensjonatów oraz hoteli.
- **strefa „C”** obejmująca tereny miejscowości Frombork i sołectw Bogdany i Ronin, biegnąca ich granicami administracyjnymi.

Obszar ochrony uzdrawiskowej FROMBORK spełnia łącznie następujące warunki:

- znajdują się na jego obszarze **złoża naturalnych surowców leczniczych** o potwierdzonych właściwościach leczniczych;
- obszar posiada **klimat o właściwościach leczniczych** potwierdzony w operacie uzdrawiskowym i właściwych świadectwach;
- posiada **infrastrukturę techniczną** w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej, w zakresie transportu zbiorowego i gospodarki odpadami;
- spełnia wymogi w stosunku do **środowiska** określone w przepisach o ochronie środowiska.

Do utworzenia uzdrawiska, niezbędne jest **spełnienie ostatniego warunku** o brzmieniu: „na jego obszarze znajdują się zakłady lecznictwa uzdrawiskowego i urządzenia lecznictwa uzdrawiskowego, przygotowane do prowadzenia lecznictwa uzdrawiskowego”.

!!

W ciągu najbliższych dwóch lat, tj. **do roku 2023**, Gmina Frombork musi ponownie przedstawić w Ministerstwie Zdrowia **operat uzdrawiskowy**, w którym potwierdzi dalsze spełnianie warunków obszaru ochrony uzdrawiskowej.

3.2. WŁAŚCIWOŚCI I KIERUNKI LECZNICZE

Dla obszaru ochrony uzdrawiskowej FROMBORK, w oparciu o świadectwo wody leczniczej oraz świadectwo leczniczego klimatu, ustalono następujące kierunki lecznictwa¹⁰:

- **choroby ortopedyczno-urazowe**
- **choroby reumatologiczne**
- **choroby naczyń obwodowych**
- **choroby układu nerwowego (neurologia)**

WODA LECZNICZA

Na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej FROMBORK znajdują się udokumentowane naturalne surowce lecznicze, tj. **naturalna**

KLIMAT

Na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej FROMBORK występuje **klimat o udokumentowanych właściwościach leczniczych**: klimat

¹⁰ Decyzja Nr 67 Ministra Zdrowia z dnia 25.03.2013 r.

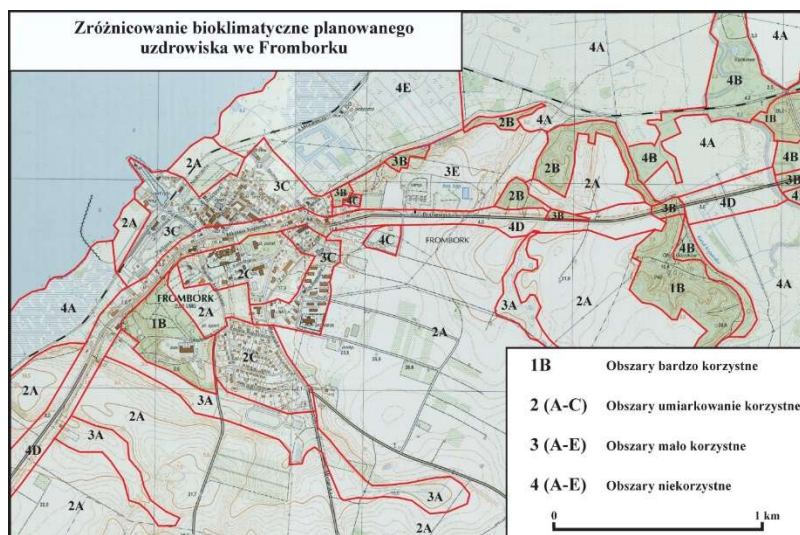
Temperatura wody na wypływie z otworu wynosi 24°C. Według Państwowego Zakładu Higieny woda może być przydatna **do kąpeli indywidualnych w wannach i zbiorowych w basenach** – w celach leczniczych i/lub rehabilitacyjnych oraz profilaktycznych w schorzeniach narządów ruchu.

Woda może być przydatna również do **inhalacji oraz kuracji pitnej** – po usunięciu z wody radonu.

i bioklimat cechuje się właściwościami leczniczymi i profilaktycznymi, które mogą być wykorzystywane w leczeniu klimatycznym chorób układu oddechowego (w tym astmy) i układu krążenia oraz zaburzeń neurologicznych i przemiany materii. Bioklimat ze względu na zróżnicowane bodźce klimatyczne i terenowe może także wspomagać leczenie zaburzeń układu termoregulacyjnego.

Położenie miasta i gminy Frombork **w strefie nadmorskiej** sprawia, że następuje przenikanie klimatycznego oddziaływania Zalewu Wiślanego i morza w głąb lądu, z czym wiąże się:

- **bryza morska**, która dociera w głąb lądu na odległość większą niż kilkanaście km i występuje około 25 dni w roku w półroczu wiosenno-letnim;
- **silne wiatry** – we Fromborku 66 dni z wiatrem powyżej 10 m/s, średnia prędkość wiatru wynosi 5,3 m/s, mały udział ciszy około 2%, przewaga wiatrów południowo-zachodnich (25%) i zachodnich (16%), wiatry silne i bardzo silne wieją najczęściej z sektora północnego;
- rozprzestrzenianie się **aerozolu morskiego** – szczególnie przy wiatrach północno-zachodnich przy prędkości 4-8 m/s;
- duża **zawartość jodu** w powietrzu

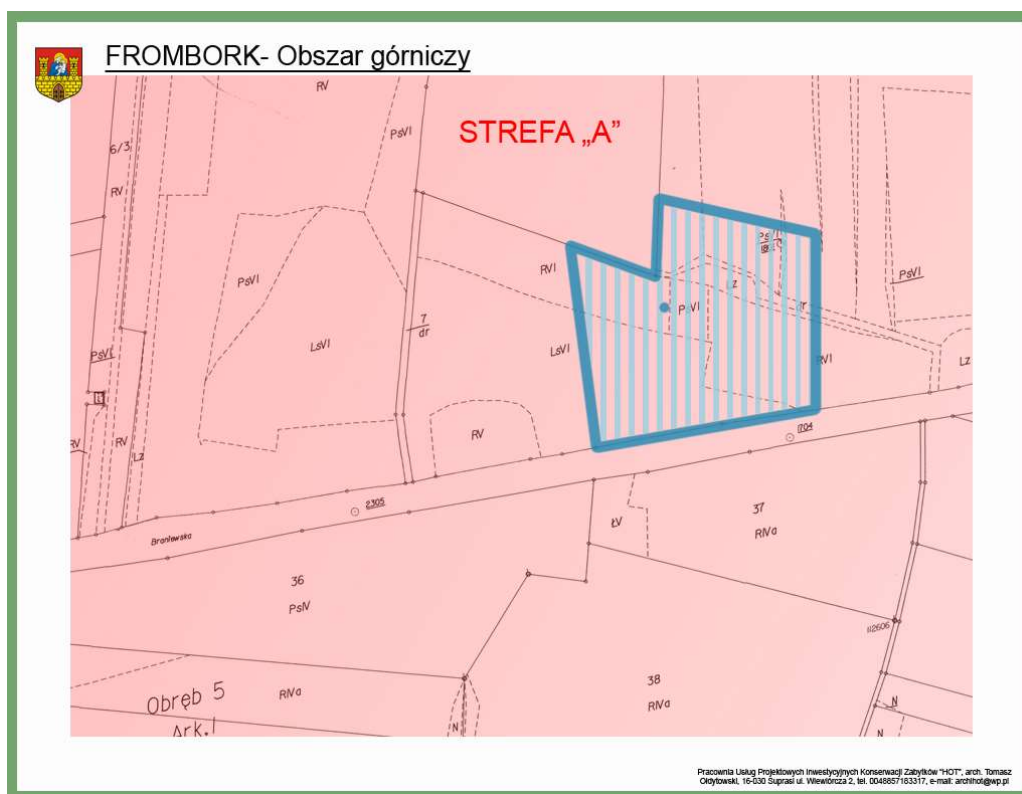

3.3. OBSZAR GÓRNICZY¹¹

Otwór Frombork IGH-1 odwiercono w latach 1979-1980. Ujęto do eksploatacji wody w obrębie osadów triasu dolnego (pstry piaskowiec).

Obszar górniczy związany z ujęciem wody z otworu „IGH-1” znajduje się na terenie strefy „A” ochrony uzdrawiskowej. Leży bezpośrednio przy drodze nr 504, która jest południową granicą strefy „A”. Powierzchnia obszaru górniczego wynosi ok. 1,2 ha. Znajduje się on po lewej stronie ul. Braniewskiej, która jest drogą wylotową z Fromborka do Braniewa w odległości ok. 1,5 km od centrum miasta.

Rzędna terenu przy otworze to 6,9 m n.p.m.

Charakterystyka złoża

Na obszarze miasta Frombork stwierdzono występowanie wód mineralnych i geotermalnych, które scharakteryzowano na podstawie głębokiego wiercenia Frombork IGH-1:

- pierwszy poziom z wodami mineralnymi znajduje się w utworach jury na głębokości 450-600 m. Są to wody chlorkowo-sodowe o mineralizacji ogólnej około 50 g/l i temperaturze poniżej 200C.;
- poziom jurajski charakteryzuje się wysokim ciśnieniem wody, co ułatwia jej eksploatację, która może być prowadzona przy wykorzystaniu samo wypływu;

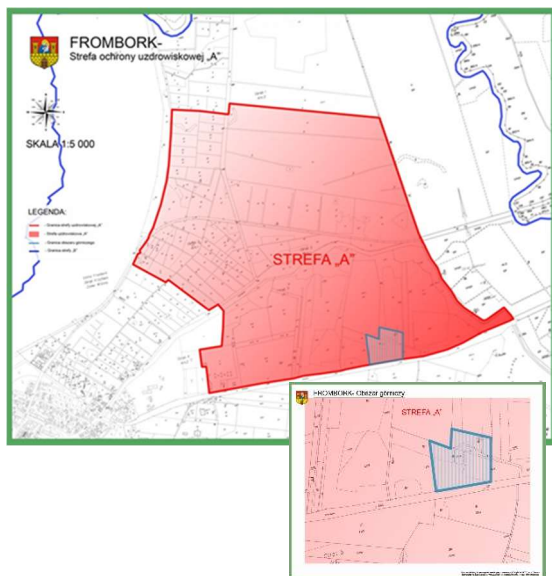
¹¹ Operat uzdrawiskowy Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej Gminy Frombork, 2013

- poziom triasowy wodonośny występujący na głębokości około 800-950 m tworzą dwie lub trzy warstwy. Wydajność otworu szacuje się na około 50 m³/h. Ciśnienie wody jest bardzo wysokie, gdyż zwierciadło wody stabilizuje się powyżej powierzchni terenu. Temperatura wód na wypływie wynosi 24°C i w związku z tym uznawane są jako termalne. Są to wody chlorkowo-sodowe o mineralizacji około 35 g/l. W wodach tego poziomu występuje: jod, brom, bor i radon powyżej progów farmakodynamicznych, co pozwala określić te wody jako potencjalnie lecznicze. Wody te pomimo, że są uznawane jako termalne, nie mogą stanowić istotnego źródła energii cieplnej, gdyż ich temperatura nieznacznie przekracza 20 °C;
- poziom permski solankowy występuje w osadach cechsztynu na głębokości 1300-1500 m. Są to wody o wysokiej mineralizacji i niewielkiej wydajności. Ze względu na te cechy jest to warstwa wodonośna o znikomym znaczeniu praktycznym.

3.4. CHARAKTERYSTYKA STREF OCHRONY UZDRAWISKOWEJ

3.4.1. strefa „A”¹²

Strefa „A” o powierzchni 99,47 ha znajduje się w całości w obrębie geodezyjnym miasta Frombork. Składa się w znacznej większości z terenów niezainwestowanych, użytkowanych rolniczo jako łąki, pastwiska i nieużytki oraz jako lasy. Na jej obszarze znajduje się **odwiert wody leczniczej** wraz z obszarem górniczym. Strefa przylega bezpośrednio do ulicy Braniewskiej, pasa drogi wojewódzkiej Elbląg – Braniewo. Przez strefę „A” przebiega w jej połowie w kierunku wschód-zachód „Kanał Kopernika” (historyczna hydro-budowla inżynierska) oraz pas kolejowy (nieczynnej linii kolejowej).

Obszar Strefy „A” Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej jest przeznaczony pod budowę zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrawiskowego, a także innych obiektów służących lecznictwu uzdrawiskowemu lub obsłudze pacjenta albo turysty w zakresie nieutrudniającym funkcjonowania lecznictwa uzdrawiskowego, w szczególności pensjonaty, restauracje lub kawiarnie. W obszarze tym posiadającym ogólną powierzchnię 99,47 ha ustalono powierzchnię zabudowy nie większą niż 28,94 ha celem zachowania 70,91% powierzchni terenów zieleni na ogólnej powierzchni terenu Strefy „A”.

Przebieg granic Strefy „A” Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej FROMBORK

(zgodnie z ruchem wskazówek zegara):

- granica rozpoczyna się na granicy drogi wojewódzkiej nr 504 (ul. Braniewska), na styku z działką nr 4. Następnie wzdłuż zachodniej granicy działek numer 4, 3/1 położonych w obrębie 3 miasta Fromborka

¹² Operat Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej Gminy Frombork

- następnie przecina (pod kątem prostym) „Kanał Kopernika”, dochodzi w obręb nr 2 miasta Fromborka do południowej granicy działki nr 48, kontynuuje bieg południową, a następnie południowo-zachodnią granicą działki nr 48, aż do działki o nr 51 gdzie przebiega wzdłuż południowo-zachodniej jej granicy oraz działki nr 52 kontynuując kierunek wzdłuż południowo-zachodniej granicy,
- następnie skręca w kierunku północnym, gdzie dochodzi do pasa kolejowego, przebiega na północ wzdłuż drogi mijając działki o nr 53, 54 obręb 2 miasta Fromborka, tu przecina pas kolejowy i kontynuuje kierunek północny wzdłuż wschodniej granicy drogi o numerze 15 obręb 1 miasta Fromborka, będącej jednocześnie granicą zachodnią działek o numerze 29, 26, 25, 24, 23, 17 obręb 1 miasta Fromborka,
- na styku z działką nr 14 skręca pod kątem prostym w kierunku wschodnim i biegnie w obręb 1 miasta Fromborka północną granicą działki nr 17, 18, następnie prostopadłe przecina drogę o nr 32 dochodząc do działki nr 33/2, tu przebiega w kierunku wschodnim wzdłuż rowu melioracyjnego do przecięcia ze wschodnią granicą działki nr 32/2,
- skręca w kierunku południowym wzdłuż rowu melioracyjnego aż do przecięcia z pasem kolejowym (dz. nr 10 w obrębie Biedkowo),
- przecina pas kolejowy i dalej biegnie wzdłuż wschodniej granicy „Kanału Kopernika” do przecięcia z pasem drogi wojewódzkiej nr 504, tu skręca w kierunku zachodnim wzdłuż północnej granicy pasa drogowego ulicy Braniewskiej, aż do działki nr 4, zamykając w ten sposób obszar strefy „A” ochrony uzdrawiskowej.

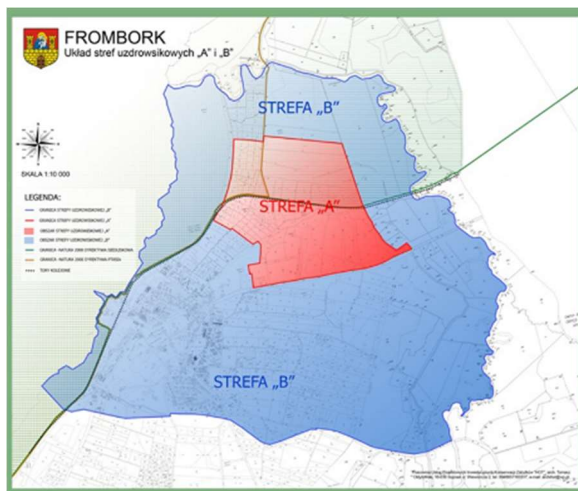
W strefie „A” przewiduje się realizację głównej część uzdrowiska przeznaczonej dla leczenia ambulatoryjnego:

- **zakładu przyrodoleczniczego** (przychodnia zdrojowa, część zabiegowa z łazienkami, administracja uzdrowiska) oraz Domu Zdrojowego z salą widowiskową, w zieleni – sanatoria o wielkości na około 100 miejsc, łącznie z pokojami gościnnymi; przyszłościowo budowa „uzdrowiska” na ok. 1000 pacjentów;
- **sanatoriów** zlokalizowanych w zieleni na około 150 miejsc każde, placu zdrojowego i deptaku biegnącego w kierunku miasta wzdłuż „Kanału Kopernika”, amfiteatru na wolnym powietrzu, obiektów i urządzeń małej architektury z miejscami do wypoczynku i rekreacji;
- **usług leczniczych**, głównie pensjonatów z urządzeniami i obiektami towarzyszącymi;
- **usług rekreacyjno-sportowych, kortów tenisowych, ścieżek rowerowych i spacerowych oraz sali widowiskowej, amfiteatru zadaszonego z miejscami siedzącymi, basenów kąpielowych z podgrzewaną wodą** itp., z których korzystać będą również turyści i wypoczywający z zewnątrz, nie tylko użytkownicy uzdrowiska;
- **Parku Zdrojowego oraz terenów zieleni urządzonej** (towarzyszącej terenom zainwestowanym), przewiduje się lokalizację terenowych urządzeń leczniczych, takich jak: parki kinezyterapeutyczne, przestrzenie dla terenoterapii i klimatoterapii (ścieżki zdrowia) oraz tereny rekreacyjne dla kuracjuszy wyposażone w obiekty i urządzenia małej architektury.

Ponieważ specyficzny klimat „uzdrowiska” tworzy wyodrębniony samodzielny zespół zabudowy, koniecznym jest realizacja w terenach zainwestowanych oraz na terenie Parku Zdrojowego urządzonych promenad spacerowych wyprowadzających ruch w kierunku centrum miasta i portu nad Zalewem Wiślanym, odpowiednio zagospodarowane obiektami i urządzeniami małej architektury.

3.4.2. strefa „B”¹³

Strefa „B” o powierzchni 697,62 ha przylega i otacza strefę „A”. Jest przeznaczona pod sąsiadujące z obszarem „A” tereny istniejącego zainwestowania, obejmującego miasto Frombork, przyległe tereny leśne i rolne otaczające uzdrowisko od wschodu, zachodu i południa. Strefa „B” obejmuje tereny osiedleńcze, głównie zabudowy usługowej i mieszkaniowej miasta Frombork oraz tereny leśne i rolne usytuowane na południu od drogi 504, jak również położone w całości na terenie miasta Fromborka.

Strefa „B” jest przeznaczona do realizacji niemających negatywnego wpływu na właściwości lecznicze obszaru obiektów turystycznych, w tym hoteli i pensjonatów, obiektów usługowych, rekreacyjnych, sportowych i komunalnych, budownictwa mieszkaniowego oraz innych związanych z zaspokajaniem potrzeb osób przebywających na tym obszarze lub objęty granicami obszaru ochrony uzdrawiskowej. Procentowy udział terenów zieleni na obszarze strefy „B” wynosi nie mniej niż 50% ogólnej powierzchni strefy „B”.

Przebieg granic Strefy „B” obszaru ochrony uzdrawiskowej FROMBORK

(zgodnie z ruchem wskazówek zegara)

- rozpoczyna się od ujścia rzeki Baudy do Zalewu Wiślanego i przebiega granicą lewego brzegu rzeki do punktu przecięcia z drogą łączącą wieś Bogdany z Fromborkiem, w tym miejscu zmienia swój przebieg i biegnie północnym krańcem pasa drogowego do działki nr 6 obręb 10 miasta Fromborka, tu skręca w lewo i biegnie północną granicą pasa w/w drogi do przecięcia się z ulicą Młynarską, przecina pas drogowy ulicy Młynarskiej i biegnie północną granicą działki nr 17 obręb 9 miasta Fromborka, następnie granicą działki nr 15/1 obręb 8 miasta Fromborka do przecięcia z drogą nr 504, po przecięciu dobiega prostopadle do brzegu Zalewu Wiślanego i skręcając w kierunku północnym powraca do punktu wyjścia tj. do ujścia rzeki Baudy.

W strefie „B” przewiduje się realizację:

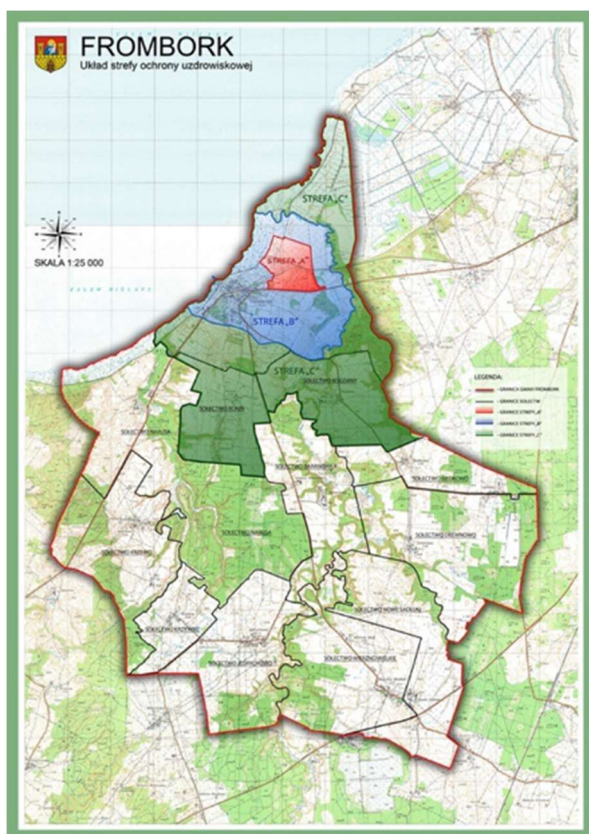
- **usług hotelarskich**, głównie pensjonatów i hoteli z urządzeniami i obiektami towarzyszącymi;
- **boisk sportowych, kortów tenisowych, ścieżek rowerowych i spacerowych i innych urządzeń rekreacyjno-sportowych**;
- **domu opieki społecznej**, domu spokojnej starości lub domu opieki dla przewlekle chorych, dla upośledzonych lub zakładu rehabilitacyjnego;
- realizację **ośrodka jeździeckiego z hipoterapią**;
- **strefy mieszkaniowo-usługowej**, pełniącej funkcję izolacyjną dla uzdrowiska od terenów komunikacyjnych i strefy usługowo-gospodarczej, w której utrzymuje się istniejącą zabudowę

¹³ Operat Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej Gminy Frombork

- i funkcje z uwzględnieniem wyeksponowania walorów historycznych i kulturowych części miasta wpisanej do rejestru zabytków;
- **usług komercyjnych** (gastronomii, handlu, kultury czy rozrywki) w formie centrum handlowego uzdrowiska, pełniącego, z uwagi na położenie, rolę wizytówki uzdrowiska, a także funkcję izolacyjną dla terenów zabudowy uzdrawiskowej;
- **głównego parkingu zdrojowego** z miejscami postojowych dla samochodów osobowych i autokarów;
- utrzymanie **użytkowania rolniczego** z istniejącą zabudową na obrzeżach miasta.

3.4.3 strefa „C”¹⁴

Strefa „C” o powierzchni 1 617,07 ha otacza strefę „B” i obejmuje obszar mający wpływ na zachowanie walorów krajobrazowych, klimatycznych oraz ochronę złóż naturalnych surowców leczniczych. Procentowy udział terenów biologicznie czynnych wynosi nie mniej niż 45%.

Strefa „C” zlokalizowana jest na terenach o charakterze zabudowy rolniczej w sołectwach Bogdany i Ronin. Granica strefy „C” pokrywa się z granicą administracyjną miasta Frombork i dwoma sołectwami obejmującymi tereny osiedleńcze, w tym strefę usługowo-mieszkaniową i gospodarczą usytuowaną na południe od miasta Frombork oraz tereny leśne i rolne, położone w północno-wschodniej części gminy.

Strefa „C” przylega do strefy „B” i stanowi jej otoczenie. Jest przeznaczona pod zewnętrzny kołnierz dla obszarów „A” oraz „B” obejmując obszar mający wpływ na zachowanie walorów krajobrazowych, klimatycznych oraz ochronę złóż naturalnych surowców leczniczych.

Przebieg granic Strefy „C” Obszaru ochrony uzdrawiskowej FROMBORK

(przeciwnie do ruchu wskazówek zegara):

- rozpoczyna się od przecięcia linii brzegowej Zalewu Wiślanego z północno-wschodnią granicą gminy Frombork. Przebiega po granicy gminy do miejsca, w którym to spotykają się sołectwa Bogdany i Biedkowo. Od tego miejsca skręca w kierunku zachodnim i biegnie po południowej granicy sołectwa Bogdany z sołectwem Biedkowo i Baranówka do granicy sołectwa Ronin.

¹⁴ Operat Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej Gminy Frombork

Kontynuuje przebieg wschodnią, południową i zachodnią granicą sołectwa Ronin, na styku z sołectwami Baranówka i Narusa. Następnie, po przecięciu drogi nr 504, biegnie granicą zachodnią miasta Frombork do przecięcia prostopadłego do brzegu Zalewu Wiślanego i tu skręcając w kierunku północnym powracając do punktu wyjścia.

3.5. ZASADY ORGANIZACJI I TWORZENIA UZDROWISKA¹⁵

ZABUDOWA

Dla rozwoju uzdrowiska, w tym zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego, należy **zarezerwować maksymalnie duże tereny**, aby nie dopuścić do powstawania na nich zabudowy niezwiązanej z funkcją uzdrowiskową, a szczególnie zabudowy mającej negatywny wpływ na właściwości lecznicze uzdrowiska, która mogłaby uniemożliwić jego rozwój w przyszłości. Wynika to również z faktu, iż możliwe zasoby wód leczniczych okażą się większe aniżeli wynika to z dotychczasowych badań.

Tereny zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego winny być **oddzielone strefą przejściową od działalności uciążliwych i szkodliwych** dla lecznictwa oraz od ruchu tranzytowego. Sposób zagospodarowania strefy przejściowej zlokalizowanej w strefie „B” ochrony uzdrowiskowej od zachodniej strony strefy „A”, poprzez lokalizację zabudowy mieszkaniowej i usługowej, umożliwi odizolowanie zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego od drogi 504 i od rozwijającej się po północnej stronie w/w drogi strefy usługowo-mieszkaniowej i gospodarczej. Dlatego dla strefy uzdrowiskowej „B”, należy zarezerwować najkorzystniejsze tereny, położone po południowej stronie drogi wojewódzkiej 504.

Wielkość uzdrowiska i wielkość zakładów lecznictwa uzdrowiskowego zależeć będzie głównie od wielkości udokumentowanych zasobów – wód leczniczych. Natomiast wielkość bazy noclegowej, winna **uwzględnić również funkcje hotelowe, rekreacyjne oraz bazę dla profilaktyki i opieki społecznej**.

Zabudowa uzdrowiskowa (zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego) winna powstawać nie tylko wokół terenów leśnych, przekształconych i użytkowanych jako Park Zdrojowy i Park Leśny, ale również w Parku Zdrojowym. Główne zakłady lecznictwa uzdrowiskowego, winny być usytuowane na południowych i zachodnich stokach połańdowań, z uwagi na korzystne nasłonecznienie.

Realizacja w strefie „A”, na działkach stanowiących w znacznej większości własność Gminy Frombork, **zakładu przyrodoleczniczego z przychodniami uzdrowiskowymi, miejscami pobytu dziennego i pokojami dla kuracjuszy oraz sanatoriów o sumarycznej liczbie miejsc około 200**. Zalecane jest, dla wygody kuracjuszy, aby obiekty sanatoryjne były połączone z zakładem przyrodoleczniczym. Z uwagi na położenie w/w terenu (bliskość drogi tranzytowej, budownictwa mieszkaniowo-usługowego oraz ekspozycję terenu – nachylenie w kierunku północnym), wydaje się, iż ta część uzdrowiska winna być rozwijana głównie jako zespół obiektów uzdrowiskowych przeznaczonych **dla leczenia w trybie ambulatoryjnym**.

¹⁵ Operat Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej Gminy Frombork

Wzniesienie zlokalizowane w centralnej części strefy „A”, w sąsiedztwie „Kanału Kopernika” (po jego południowej stronie) zostanie częściowo zagospodarowane, jako **Park Zdrojowy** z urządzeniami lecznictwa uzdrawiskowego, takimi jak: deptak, ścieżki zdrowia i trasy spacerowe wyposażone w obiekty i urządzenia małej architektury oraz urządzenia sportowe i rekreacyjne dla aktywności ruchowej.

Realizacja zabudowy zespołu sanatoryjnego we Fromborku w strefie „A”, zabudowy związanej funkcjonalnie z uzdrawiskiem i leczeniem uzdrawiskowym **w trybie stacjonarnym**. Przewiduje się realizację bazy noclegowej typu sanatoria, usługi hotelarskie, takie jak: pensjonaty i hotele oraz bazy usługowej, głównie obiektów gastronomicznych, sportowych, parkingów itp. Baza ta powinna powstać na terenach prywatnych, gminnych i stanowiących własność Lasów Państwowych.

Proponowane do zainwestowania w obiekty i urządzenia uzdrawiskowe tereny, wymagają indywidualnej **analizy pod kątem nasłonecznienia, inwersji termicznych oraz przewietrzania**. Stwierdzić można jedynie, iż korzystniejsze dla rozwoju uzdrawiska są stoki południowe i zachodnie.

Winien być uwzględniony **reżim leczniczy uzdrawiska**, czyli tryb życia kuracjusza dostosowany do charakteru leczenia i profilaktyki, ponieważ ma on duży wpływ na wyniki leczenia. Może to nastąpić poprzez odpowiednie **rozmieszczenie obiektów sanatoryjnych, zakładów zabiegowych i urządzeń rekreacyjno-sportowych**. Duże znaczenie dla standardu leczenia ma również **estetyka uzdrawiska** oraz zachowanie jednolitego wyrazu architektonicznego obiektów. Dlatego należy unikać lokalizacji obiektów degradujących walory krajobrazowe, zarówno skalą, jak też formą, czy kolorystyką.

CIĄGI KOMUNIKACYJNE

Strefa „A” powiązana jest ze strefą „B” poprzez **ciągi komunikacji pieszej i rowerowej**, w tym komunikacji z wykorzystaniem nieczynnej linii kolejowej jako znakomita forma ekologicznej komunikacji w oparciu o zrewitalizowane ciągi komunikacyjne biegnące przez teren Parku Zdrojowego. Te związki wzmacniają założenia kompozycji urbanistycznej, obejmujące: otwarcie osi łączącej obiekt zlokalizowany w obszarze zabudowy sanatoryjnej z obszarami istniejącej zabudowy usługowej i mieszkaniowej historycznej części Fromborka oraz portu jachtowego, systemem ścieżek, polan i pawilonów, akcentujących powiązanie terenów i uzyskanie efektu włączenia terenów zielonych do wspólnego zespołu urbanistycznego strefy „A” i „B” ochrony uzdrawiskowej.

CHARAKTER UZDRAWISKA

Z uwagi na zasoby wód leczniczych, położenie oraz wielkość obu miejscowości (Bogdany i Ronin), we Fromborku **powinno powstać niewielkie uzdrawisko o znaczeniu lokalnym**, stwarzające warunki bezpośredniego kontaktu z przyrodą, w tym z akwenem wodnym i zaadaptowanym na marinę portem. Docelowo może ono mieć znaczenie regionalne czy krajowe.

Wyniki leczenia sanatoryjnego w znacznej części zależą od szeroko rozumianej „atmosfery uzdrawiska”, dlatego zarówno w działaniach inwestycyjnych, jak i organizacyjnych uzdrawiska, należy dążyć do **budowania przestrzeni nacechowanej spokojem i optymizmem**. Dlatego bazę sanatoryjną winny tworzyć obiekty o **wyważonych kubaturach, harmonijnie wkomponowane w krajobraz**,

wykorzystaniu rodzimego materiału, detali i proporcji występujących w historycznej zabudowie Fromborka. Wiąże się to również z łatwym dostępem kuracjuszy do bazy zabiegowej i urządzeń sportowych oraz stosowną opieką.

W warunkach małego, kameralnego uzdrowiska, **obiekty nie powinny dominować nad otoczeniem**, co wyklucza budowę dużych obiektów sanatoryjnych, hoteli, pensjonatów, i rezygnację z „wybujałych” na „skarpie nadzalewowej” apartamentowców zakłócających ład urbanistyczno-przestrzenny zarówno istniejącej, jak i nowopowstającej zabudowy uzdrowiska.

ZAKŁADY LECZNICTWA UZDROWISKOWEGO – rodzaje i świadczenia

→ szpitale uzdrowiskowe

zakres: całodobowe świadczenie opieki zdrowotnej w warunkach stacjonarnych; całodobowa opieka lekarska i pielęgnarska; przewidziane programem leczenia zabiegi; korzystanie z naturalnych surowców leczniczych oraz urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego; edukacja zdrowotna

→ sanatoria uzdrowiskowe

zakres: całodobowe świadczenie opieki zdrowotnej w warunkach stacjonarnych; opieka lekarska i całodobowa opieka pielęgnarska; przewidziane programem leczenia zabiegi; świadczenia profilaktyczne; edukacja zdrowotna

→ szpitale uzdrowiskowe dla dzieci i sanatoria uzdrowiskowe dla dzieci

zakres: całodobowe świadczenie opieki zdrowotnej w warunkach stacjonarnych; całodobowa opieka lekarska i pielęgnarska; przewidziane programem leczenia zabiegi; świadczenia profilaktyczne; świadczenia opiekuńcze; edukacja zdrowotna

→ przychodnie uzdrowiskowe

zakres: ambulatoryjne świadczenia zdrowotne, w tym świadczenia profilaktyczne z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych zleconych przez lekarza; edukacja zdrowotna

→ zakłady przyrodolecznicze

zakres: udzielanie zabiegów z zakresu fizjoterapii

URZĄDZENIA LECZNICTWA UZDROWISKOWEGO – rodzaje

- pijalnie uzdrowiskowe
- tężnie
- parki
- ścieżki ruchowe
- urządzone odcinki wybrzeża morskiego
- lecznicze i rehabilitacyjne baseny uzdrowiskowe

3.6. OGRANICZENIA I CZYNNOŚCI ZABRONIONE

Czynności zabronione w strefie ochronnej reguluje Ustawa z dnia 28 lipca 2005 roku o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych oraz Statut Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej FROMBORK, który dodaje dodatkowe warunki.

W strefie „A” ochrony uzdrawiskowej FROMBORK zabrania się¹⁶:

- 1) budowy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane:
 - zakładów przemysłowych,
 - budynków mieszkalnych jednorodzinnych i wielorodzinnych,
 - garaży wolno stojących,
 - obiektów handlowych o powierzchni użytkowania większej niż 400 m²,
 - stacji paliw oraz punktów dystrybucji produktów naftowych,
 - autostrad i dróg ekspresowych,
 - parkingów naziemnych o liczbie miejsc postojowych większej niż 15% miejsc noclegowych w szpitalach uzdrowiskowych, sanatoriach uzdrowiskowych i pensjonatach, nie większej jednak niż 30 miejsc postojowych, oraz parkingów naziemnych przed obiektami usługowymi o liczbie miejsc postojowych nie większej niż 10,
 - stacji bazowych telefonii ruchomej, stacji nadawczych radiowych i telewizyjnych, stacji radiolokacyjnych i innych emitujących fale elektromagnetyczne, z wyłączeniem urządzeń łączności na potrzeby służb bezpieczeństwa publicznego i ratownictwa, z zastrzeżeniem, że urządzenia te będą oddziaływały na środowisko polami elektromagnetycznymi o poziomie nie wyższym niż określone dla strefy „B”,
 - obiektów budowlanych mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, w szczególności takich jak: warsztaty samochodowe, wędzarnie, garbarnie, z wyjątkiem obiektów budowlanych służących poprawie stanu sanitarnego uzdrowiska, w szczególności takich jak: sieć wodno-kanalizacyjna, sieć gazowa, kotłownie gazowe, wiercenia wykonywane w celu ujmowania wód leczniczych,
 - zapór piętrzących wodę na rzekach oraz elektrowni wodnych i wiatrowych;
- 2) uruchamiania składowisk odpadów stałych i płynnych, punktów skupu złomu i punktów skupu produktów rolnych, składów nawozów sztucznych, środków chemicznych i składów opału;
- 3) uruchamiania pól biwakowych i campingowych, budowy domków turystycznych i campingowych;
- 4) prowadzenia targowisk, z wyjątkiem punktów sprzedaży pamiątek, wyrobów ludowych, produktów regionalnych, w formach i miejscach wyznaczonych przez gminę;
- 5) prowadzenia działalności rolniczej w rozumieniu przepisów ustawy o podatku od towarów i usług;
- 6) trzymania zwierząt gospodarskich w rozumieniu przepisów ustawy o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich;
- 7) organizacji rajdów samochodowych i motorowych;
- 8) organizowania imprez masowych w rozumieniu ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, zakłócających proces leczenia uzdrowiskowego albo rehabilitacji uzdrowiskowej i działalności o charakterze rozrywkowym zakłócającej ciszę nocną w godz. 22:00–6:00, z wyjątkiem imprez masowych znajdujących się w harmonogramie imprez gminnych;

¹⁶ na podstawie ustawy Ustawa z dnia 28 lipca 2005 roku o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych oraz Statutu Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej FROMBORK

- 9) pozyskiwania surowców mineralnych innych niż naturalne surowce lecznicze;
- 10) wyrębu drzew leśnych i parkowych, z wyjątkiem cięć pielęgnacyjnych;
- 11) prowadzenia robót melioracyjnych i innych działań powodujących niekorzystną zmianę istniejących stosunków wodnych;
- 12) prowadzenia działań mających negatywny wpływ na fizjografię uzdrowiska i jego układ urbanistyczny lub właściwości lecznicze klimatu;
- 13) w zakresie wymagań sanitarnych:
 - odprowadzania wód opadowych bezpośrednio do zbiorników wodnych,
 - odprowadzania ścieków sanitarnych do zbiorników bezodpływowych;
- 14) w zakresie ochrony przed hałasem – organizowania imprez masowych po godzinie 22.00, z wyjątkiem imprez znajdujących się w harmonogramie imprez gminnych;
- 15) w zakresie estetyki budynków, sklepów i zakładów usługowych oraz placówek kulturalnych:
 - budowania nowych obiektów wyższych niż 3 kondygnacje przeznaczonych pod funkcję usługowo-uzdrawiskową,
 - wznoszenia reklam wolnostojących wielkopowierzchniowych w miejscach niewyznaczonych przez gminę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i na mapie będącej załącznikiem graficznym nr 4 do statutu Gminy Frombork oraz reklam o pow. większej niż określona w obowiązujących m.p.z.p.,
 - wznoszenia obiektów będących punktami sprzedaży pamiątek, wyrobów ludowych, produktów regionalnych lub towarów o podobnym charakterze, niezgodnych z warunkami, określonymi na załączniku graficznym, ilustrującym lokalizację tych obiektów;
- 16) w zakresie handlu obnośnego i obwoźnego – zabrania się handlu obnośnego i obwoźnego z wyjątkiem sprzedaży ciętych kwiatów.

Ponadto, samorząd gminy może wprowadzić lokalne przepisy dotyczące ochrony krajobrazu kulturowego.

W strefie „B” ochrony uzdrawiskowej FROMBORK zabrania się¹⁷:

- 1) budowy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku Prawo budowlane:
 - zakładów przemysłowych,
 - obiektów handlowych o powierzchni użytkowania większej niż 400 m²,
 - stacji paliw, bliżej niż 500 m od granicy strefy "A" ochrony uzdrawiskowej,
 - urządzeń emitujących fale elektromagnetyczne, będących przedsięwzięciami mogącymi zawsze znacząco oddziaływać na środowisko
 - parkingów naziemnych o liczbie miejsc postojowych powyżej 50, z wyjątkiem podziemnych i naziemnych parkingów wielopoziomowych;
- 2) wyrębu drzew leśnych i parkowych, z wyjątkiem cięć pielęgnacyjnych i wyrębu określonego w planie urządzenia lasu;
- 3) uruchamiania składowisk odpadów stałych i płynnych, punktów skupu złomu i punktów skupu produktów rolnych, składów nawozów sztucznych, środków chemicznych i składów opału;
- 4) pozyskiwania surowców mineralnych innych niż naturalne surowce lecznicze;

¹⁷ jw.

- 5) prowadzenia robót melioracyjnych i innych działań powodujących niekorzystną zmianę istniejących stosunków wodnych;
- 6) prowadzenia działań mających negatywny wpływ na fizjografię uzdrowiska i jego układ urbanistyczny lub właściwości lecznicze klimatu;
- 7) w zakresie wymagań sanitarnych – odprowadzania ścieków sanitarnych do zbiorników bezodpływowych;
- 8) w zakresie estetyki budynków, sklepów i zakładów usługowych oraz placówek kulturalnych, wznoszenia reklam wolnostojących, jeżeli nie są one elementem infrastruktury turystycznej lub nie są zgodne z warunkami określonymi w m.p.z.p.

Ponadto, samorząd gminy może wprowadzić lokalne przepisy dotyczące ochrony krajobrazu kulturowego.

W strefie „C” Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej „Frombork” zabrania się:

- 1) budowy zakładów przemysłowych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku Prawo budowlane;
- 2) pozyskiwania surowców mineralnych innych niż naturalne surowce lecznicze;
- 3) prowadzenia robót melioracyjnych i innych działań powodujących niekorzystną zmianę istniejących stosunków wodnych;
- 4) prowadzenia działań mających negatywny wpływ na fizjografię uzdrowiska i jego układ urbanistyczny lub właściwości lecznicze klimatu;
- 5) wyrębu drzew leśnych i parkowych, z wyjątkiem cięć pielęgnacyjnych i wyrębu określonego w planie urządzenia lasu.

4. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ

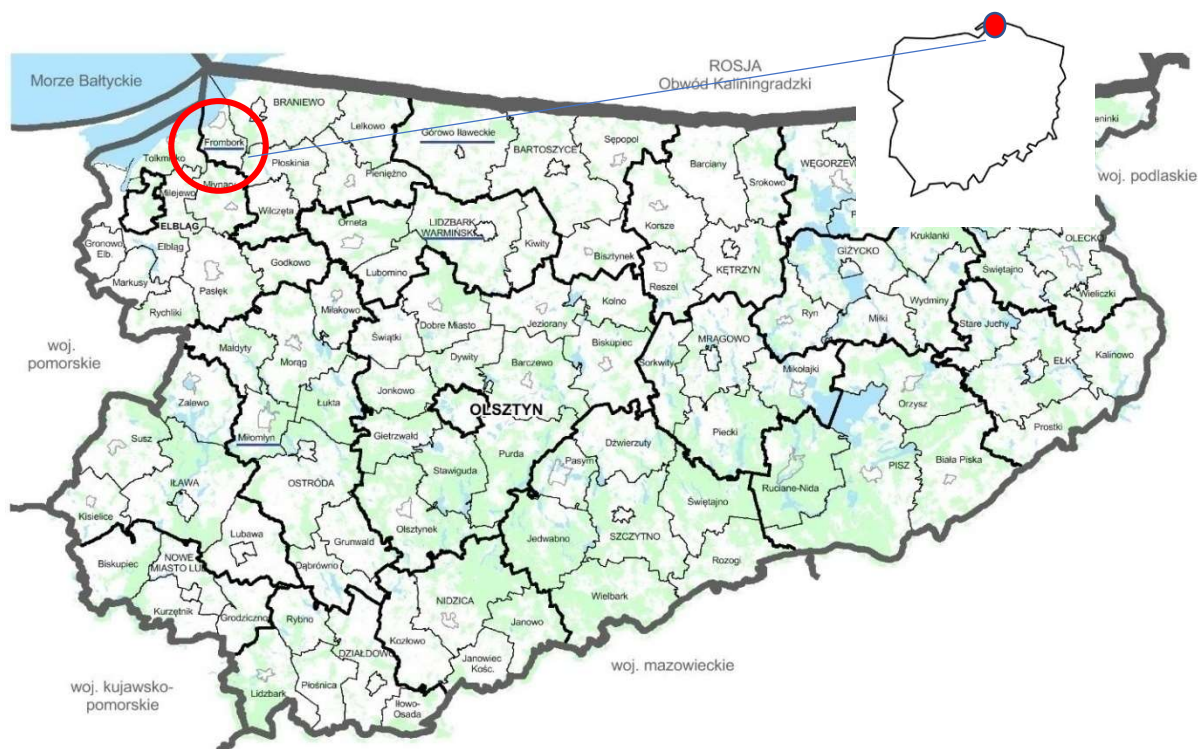
4.1. OGÓLNE INFORMACJE O GMINIE FROMBORK

4.1.1. Położenie

Miasto i Gmina Frombork położone są:

- w północnej Polsce
- w województwie warmińsko-mazurskim
- w powiecie braniewskim
- nad Zalewem Wiślanym

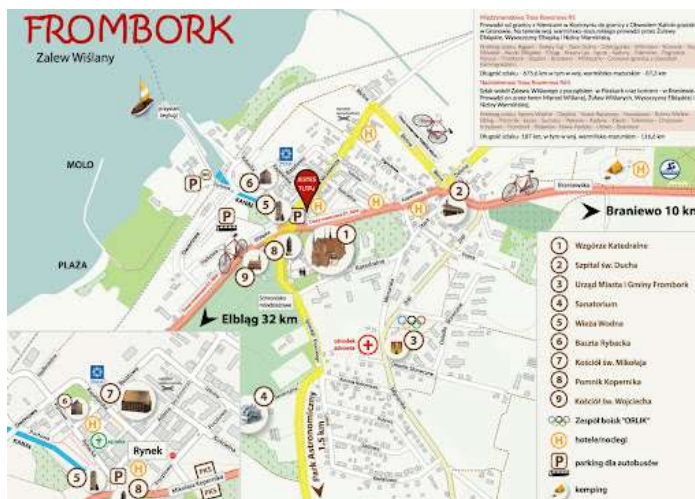
Miasto i Gmina Frombork należy do gmin o charakterze miejsko-wiejskim. Obszary wiejskie zajmują obszar około 116,5 km². Miasto Frombork obejmuje swoim zasięgiem powierzchnię 759 ha. Geograficznie gmina usytuowana jest w strefie nadmorskiej, w makroregionie Pobrzeża Gdańskiego. Powierzchnia administracyjna gminy Frombork wynosi 124 km², z czego ok. 23% stanowią lasy, a 40% stanowią użytki rolne.

Granice gminy

- granicę północno-zachodnią i zachodnią gminy wyznacza **Zalew Wiślan**
- od strony południowo-zachodniej gmina graniczy z dwiema gminami miejsko-wiejskimi powiatu elbląskiego, tj. Tolkmickiem i Młynarami
- od strony południowej – z gminą wiejską powiatu braniewskiego Płoskinią
- od strony północnej i wschodniej – z gminą wiejską Braniewo
- poprzez **granice Państwa** przebiegającą na Zalewie Wiślanym, obszar gminy graniczy z **Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej**
- wody Zalewu Wiślanego poprzez Cieśninę Pilawską łączą się z Morzem Bałtyckim; port we Fromborku, poprzez Zalew Wiślan, ma czynne połączenia wodne z Krynicą Morską, Elblągiem i Tolkmickiem.

Głównym ośrodkiem i jednocześnie siedzibą gminnych władz samorządowych jest **miasto Frombork**, usytuowane bezpośrednio nad Zalewem Wiślanym, na pograniczu Wysoczyzny Elbląskiej i Niziny Warmińskiej.

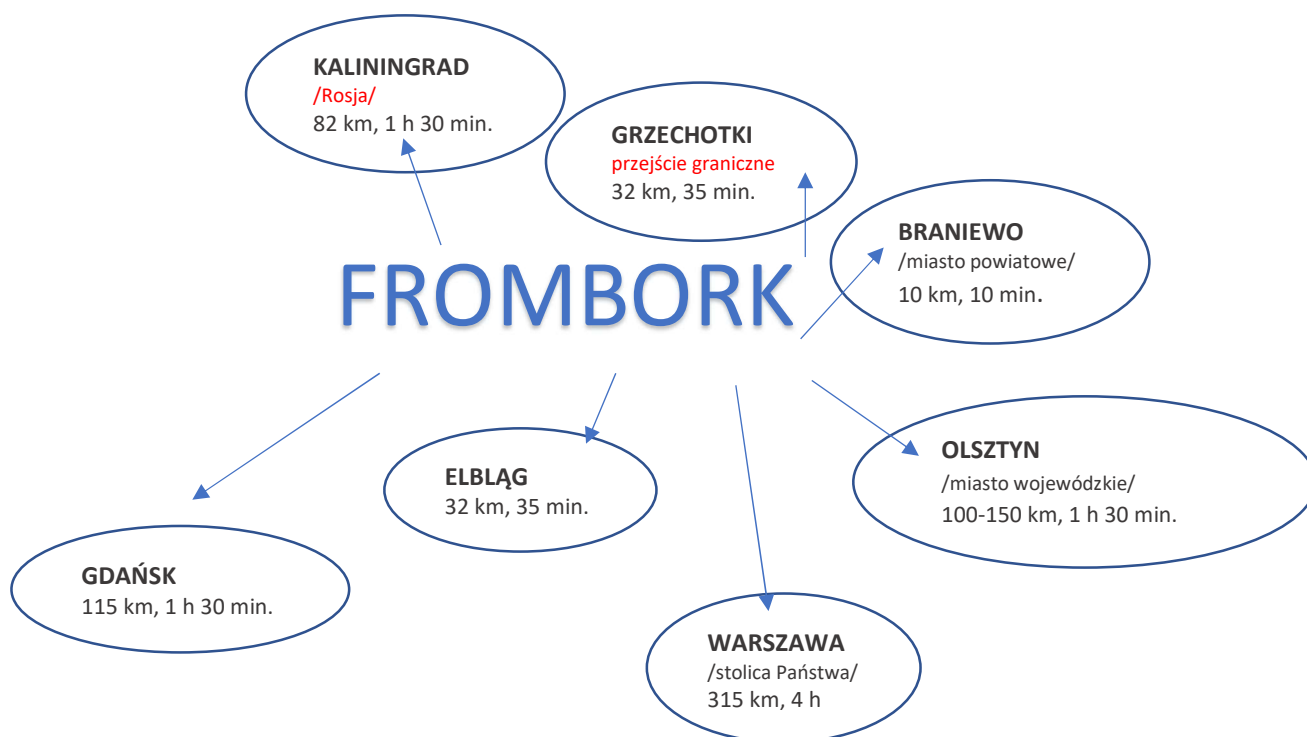
W skład Gminy Frombork wchodzi Miasto Frombork oraz 11 jednostek osadniczych:

- Sołectwo Baranówka
- Sołectwo Biedkowo
- **Sołectwo Bogdany** – wchodzi w skład obszaru ochrony uzdrawiskowej FROMBORK
- Sołectwo Drewnowo
- Sołectwo Jędrzychowo
- Sołectwo Krzywiec
- Sołectwo Krzyżewo

- Sołectwo Narusa
- Sołectwo Nowe Sadłuki
- **Sołectwo Ronin** – Nowiny – wchodzi w skład obszaru ochrony uzdrawiskowej FROMBORK
- Sołectwo Wielkie Wierzno

4.1.2. Dostępność komunikacyjna

Odległość z Fromborka do większych miast (przyjęto dla jazdy samochodem osobowym):

Sieć drogowa

Przez obszar gminy przebiegają następujące **DROGI WOJEWÓDZKIE**

droga wojewódzka nr 504
ELBLĄG – BRANIEWO

miejsowości na trasie:

Elbląg (DW500)
Piastowo
Milejewo
Zajączkowo
Huta Żuławska
Pogrodzie (DW503)
Narusa
Frombork (DW505)
Stępień
Działy
Prętki
Braniewo (DK54)

droga wojewódzka 505
FROMBORK – PASŁĘK

miejsowości na trasie:

Frombork
Ronin
Baranówka
Jędrychowo
Włóczyńska
Błudowo
Płonne
Młynary
Sąpy
Dawidy
Stęgny
Robity
Pasłęk

W pobliżu Fromborka (obszaru ochrony uzdrawiskowej) przebiegają **DROGI KRAJOWE**. Odległości z Fromborka:

- do drogi krajowej nr 22 w Braniewie – 10 minut jazdy samochodem
- do drogi krajowej S7 w Elblągu – 35 minut jazdy samochodem

droga krajowa nr 22
GRZECHOTKI (granica z Rosją) – KOSTRZYN
NAD ODRĄ (granica z Niemcami)

przebiega przez województwa: lubuskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie, pomorskie i warmińsko-mazurskie

Ważniejsze miejscowości na trasie (wybrane):

Grzechotki – przejście graniczne do Rosji
(Obwód Kaliningradzki)
Chruściel „węzeł Braniewo-Południe” – (Droga nr 54)
Elbląg – (S7)
Malbork – (Droga nr 55)
Starogard Gdański
Woda
Chojnice
Człuchów
Wałcz – (Droga nr 10)
Gorzów Wielkopolski
Kostrzyn nad Odrą – granica z Niemcami

droga krajowa S7
GDAŃSK – RABKA ZDRÓJ

Leżąca w ciągu tras europejskich E28 (na odcinku Gdańsk-Lipce – Elbląg-Wschód) i E77, ączy aglomeracje trójmiejską, warszawską, kielecką i krakowską. Na odcinku Kraków Opatkowice – Rabka-Zdrój stanowi fragment „zakopianki”. Docelowo zaplanowano ją w przekroju po dwie jezdnie. Po zakończeniu przebudowy będzie to najdłuższa trasa szybkiego ruchu w Polsce.

Ważniejsze miejscowości na trasie:

Gdańsk
Elbląg
Ostróda
Nidzica
Mława
Płońsk
Warszawa
Radom
Kielce
Kraków
Rabka Zdrój

Kolej

Na terenie gminy **nie ma kolei** obsługującej pasażerów ani przewozu towarów. Mieszkańcy gminy i turyści gminy korzystają z połączeń kolejowych w Braniewie i Elblągu.

Wzdłuż Zalewu Wiślanego przez niezwykle malownicze tereny Wysoczyzny Elbląskiej i Pobrzeża Staropruskiego przebiega nieczynna dzisiaj, zabytkowa linia kolejowa relacji Elbląg – Braniewo – linia kolejowa 254, zwana potocznie **Koleją Nadzalewową**. Krótka – w roku 2010, dzięki staraniom samorządu województwa warmińsko-mazurskiego, a także zainteresowanych gmin, reaktywowana została trasa nadzalewowa. W czasie wakacji pociągiem można było udać się z Elbląga na plażę w Suchaczu czy w Kadynach lub skorzystać z przystanku w Tolkmicku i tam przesiąść się na statek płynący do Krynicy Morskiej.

Kolej Nadzalewowa (niem. Haffuferbahn – HUB) – to linia kolejowa, która w zamyśle niemieckich projektantów miała połączyć Elbląg z Królewcem. W latach 1897–1899 zbudowano odcinek łączący Elbląg z Braniewem, gdzie Kolej Nadzalewowa łączyła się z Koleją Wschodnią umożliwiając dalszą podróż aż do Królewca. Od momentu powstania, nadzalewowa linia stanowiła ważny fragment lokalnej sieci kolejowej w Prusach Wschodnich, łącząc dwa większe miasta (Elbląg i Braniewo). Do 1918 roku na odcinku Elbląg – Kadyny spotkać można było pociąg cesarza Niemiec, Wilhelma II, który w Kadynach miał swoją letnią rezydencję. W okresie międzywojennym na trasie kursowały także pociągi turystyczne Niemieckich Kolei Państwowych. W Tolkmicku podróżni mieli możliwość przesiadki na statki „białej floty” do Krynicy Morskiej (budynek dworca położony jest około 200 m od portu)¹⁸.

Połączenia autobusowe

Na terenie gminy obsługiwane są połączenia autobusowe obsługiwane przez przewoźników zewnętrznych na trasach:

- FROMBORK – ELBLĄG
- FROMBORK – BRANIEWO
- FROMBORK – GDAŃSK
- BRANIEWO – FROMBORK
- ELBLĄG – FROMBORK
- GDAŃSK – FROMBORK
- ELBLĄG – GDAŃSK
- GDAŃSK – ELBLĄG

W dni robocze do Elbląga autobusy kursują średnio co godzinę od godz. 5:00 do 18:00. Do Braniewa – co pół godziny od godz. 6:00 do 20:00. Ceny biletów to ok. 7,50 zł do Braniewa, 14 zł do Elbląga, 28 zł do Gdańska¹⁹.

Parkingi

Parkingi zlokalizowane we Fromborku: przy ul. Dworcowej, Krasickiego i Portowej nie pokrywają zapotrzebowania w okresie nasilonego ruchu turystycznego. We Fromborku, ze względu na powierzchnię i korzystną lokalizację, najlepszym nadającym się na parking dla autokarów i samochodów osobowych terenem jest obszar leżący w sąsiedztwie byłego dworca kolejowego.

¹⁸ Operat uzdrawiskowy

¹⁹ wg stanu w dn. 30.09.2021, www.pksselblag.cba.pl

4.1.3. Demografia

Bazując na danych GUS, na koniec grudnia 2020 r. gminę Frombork zamieszkiwało **3515²⁰ osób**, co oznacza spadek w porównaniu do grudnia 2019 r. o 40 osób, ale w porównaniu do roku 2015 – Liczba mieszkańców zmniejszyła się o 211 osób.

Największe skupisko mieszkańców znajduje się we Fromborku, gdzie zamieszkuje 2305 osób, co stanowi prawie 66% ogółu. Większą grupę stanowią kobiety – 51%.

Wraz ze zmniejszeniem liczby mieszkańców maleje gęstość zaludnienia. W roku 2015 na 1 km² zamieszkiwało 30 osób, a w roku 2020 – 28 osób. Podobnie jak w całym kraju, regionie, rośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym. Na przestrzeni lat 2015-2020 wskaźnik wzrósł o 4,1 pkt. procentowego z 18,3% do 22,4%. Jednocześnie maleje udział mieszkańców w wieku przed – i produkcyjnym, przy czym bardziej zmniejszył się udział osób w wieku produkcyjnym.

LICZBA MIESZKAŃCÓW	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ludność ogółem	osoba	3 726	3 655	3 646	3 591	3 555	3 515
Kobiety	osoba	1 899	1 867	1 862	1 838	1 819	1 797
Mężczyźni	osoba	1 827	1 788	1 784	1 753	1 736	1 718
w mieście	osoba	2 446	2 390	2 389	2 355	2 326	2 305
na wsi	osoba	1 280	1 265	1 257	1 236	1 229	1 210

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ludność na 1 km ²	osoba	30	29	29	29	29	28

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

Udział ludności WG EKONOMICZNYCH grup wieku w % ludności ogółem	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
w wieku przedprodukcyjnym	%	16,5	15,7	16,2	15,6	15,6	15,1
w wieku produkcyjnym	%	65,3	65,0	63,9	63,6	62,7	62,5
w wieku poprodukcyjnym	%	18,3	19,3	20,0	20,7	21,7	22,4

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

Wskaźniki demograficzne	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	osoba	20,1	21,4	22,8	23,6	25,3	26,4
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	osoba	4,5	15,3	16,0	16,7	17,6	18,3
współczynnik feminizacji	osoba	104	104	104	105	105	105

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

²⁰ wg Raporty o stanie gminy Frombork za rok 2020 gminę zamieszkiwało 3499 osób

Na sytuację demograficzną wpływają przede wszystkim dwa czynniki: **urodzenia i zgony oraz migracje**. W latach 2015-2020 rodziło się średnio 26 dzieci, przy czym znaczne odstępstwo nastąpiło w roku 2018 – 13 dzieci, 2020 – 16 dzieci, oraz 2019 – 37 dzieci. Rośnie liczba zgonów. W roku 2015 było ich 38, a w roku 2020 – 46. Przy analizowaniu danych w poniższych tabelach należy wziąć uwagę panującą od roku 2020 pandemię koronawirusa (covid). Przyrost naturalny w gminie Frombork osiąga coraz niższe wartości ujemne i w roku 2020 osiągnął wartość -30. Maleje natomiast liczba osób, które wymeldowują się. Zameldowania pozostają w badanych latach na wyrównanym poziomie – ok. 34 rocznie. Wyjątek stanowi rok 2017, tj. 52 osoby.

URODZENIA I ZGONY	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia; ogółem	-	33	25	29	13	37	16
urodzenia żywe; na 1000 ludności	-	8,91	6,77	7,96	3,59	10,35	4,52
zgony; ogółem	-	38	43	31	40	50	46
zgony; na 1000 ludności	-	10,26	11,65	8,51	11,06	13,99	12,99
przyrost naturalny; ogółem	-	-5	-18	-2	-27	-13	-30

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

ZAMELDOWANIA I WYMELDOWANIA	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
zameldowania ogółem; ogółem	osoba	0*	34	52	39	36	34
zameldowania z miast; ogółem	osoba	21	18	19	27	23	17
zameldowania ze wsi; mężczyźni	osoba	2	5	15	4	5	7
wymeldowania ogółem; ogółem	osoba	0*	87	71	61	59	49
wymeldowania do miast; ogółem	osoba	30	56	59	43	41	42
wymeldowania na wieś; ogółem	osoba	6	31	12	17	18	7
saldo migracji; ogółem	osoba	0*	-53	-19	-22	-23	-15

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

MIGRACJE NA POBYT STAŁY W RUCHU WEWNĘTRZNYM I ZAGRANICZNYM	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
migracje wewnętrzne na pobyt stały – napływ	osoba	-	31	52	39	36	33
migracje wewnętrzne na pobyt stały – odpływ	osoba	-	87	71	60	59	49
migracje zagraniczne na pobyt stały – imigracja	osoba	-	3	0	0	0	1
migracje zagraniczne na pobyt stały – emigracja	osoba	-	0	0	1	0	0
saldo migracji wewnętrznych	osoba	-56	-19	-21	-23	-16	-56
saldo migracji zagranicznych	osoba	-	3	0	-1	0	1

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

4.1.4. Rynek pracy

Na koniec grudnia 2020 roku w gminie Frombork zamieszkiwały 434 osoby pracujące, a 189 mieszkańców było bezrobotnych. Kobiety stanowią 73% osób pracujących i 57% osób bezrobotnych. Liczba osób bezrobotnych w latach 2015-2020 zmniejszyła się o 135 osób, natomiast osób pracujących o 45 osób. Generalnie zmniejszają się wszystkie poniższe wskaźniki obrazujące sytuację osób bezrobotnych w gminie Frombork, natomiast liczba osób pracujących pozostaje na podobnych poziomie.

PRACUJĄCY	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
osoby pracujące	osoba	479	444	462	505	456	434
Mężczyźni	osoba	170	143	127	162	125	116
Kobiety	osoba	309	301	335	343	331	318
pracujący na 1000 ludności	osoba	129	121	127	141	128	123

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
stan w końcu grudnia; ogółem	osoba	324	305	262	237	172	189
Mężczyźni	osoba	148	141	107	102	70	81
Kobiety	osoba	176	164	155	135	102	108
do 25 roku życia	osoba	54	51	30	23	24	24
do 30 roku życia	osoba	103	99	63	59	46	55
powyżej 50 roku życia	osoba	84	76	67	55	39	43
długotrwale bezrobotni	osoba	218	201	176	146	109	106
udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	osoba	13,3	12,8	11,3	10,4	7,7	8,6

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

4.1.5. Gospodarka i przedsiębiorczość

Rolnictwo

Gmina Frombork zalicza się do obszaru rolniczo-leśnego, gdzie funkcje wiodące ma w pełni rolnictwo, leśnictwo i coraz częściej agroturystyka. W roku 2020 na terenie gminy funkcjonowało **40 gospodarstw rolnych**, w tym:

- hodowla – 1
- gospodarstwo ekologiczne – 8
- produkcja roślinna – 19
- produkcja roślinna i hodowla zwierząt – 12

Rolnictwo stanowi podstawę bazy ekonomicznej gminy i jest źródłem utrzymania dużej części mieszkańców. Walory przyrodnicze obszarów wiejskich tworzą doskonałe warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego w związku z coraz większym i zapotrzebowaniem na żywność ekologiczną. Rolnictwo ekologiczne jest ważnym czynnikiem zwiększającym zatrudnienie na wsi, dostarcza nowych miejsc pracy oraz daje rolnikom dodatkowe źródło dochodu.

Przedsiębiorczość

W gminie Frombork w roku 2020 istniało **331 podmiotów – łącznie w sektorze publicznym, prywatnym i społecznym**. Największą grupę stanowią podmioty zatrudniające do 9 osób – 97%. 18 podmiotów działa z sektora rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, a w przemyśle i budownictwie 78. **Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą** stanowiły grupę 66% ogółu podmiotów i była to liczba 217. Dla porównania, w roku 2015 liczba osób prowadzących działalność gospodarczą wynosiła o 28 mniej, czyli 189. Na przestrzeni lat 2015-2020 dostrzec można zwiększenie liczby podmiotów społecznych, w tym organizacji pozarządowych: fundacji było 2 – aktualnie są 4, stowarzyszeń było 15 – aktualnie są 22. Od roku 2017 nie ma spółdzielni. Wcześniej była jedna.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
gminne samorządowe jednostki organizacyjne; ogółem	liczba	4	4	4	4	4	4
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	liczba	189	187	187	199	211	217
osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	liczba	95	94	96	101	104	114
spółdzielnie ogółem	liczba	1	1	0	0	0	0
spółki handlowe ogółem	liczba	18	17	17	17	18	19
sektor publiczny - spółki handlowe	liczba	1	1	1	1	1	1
spółki handlowe - z udziałem kapitału zagranicznego razem	liczba	2	3	3	4	3	3
spółki handlowe - z ograniczoną odpowiedzialnością razem	liczba	17	16	16	16	17	18
spółki handlowe - z ograniczoną odpowiedzialnością z udziałem kapitału zagranicznego	liczba	2	3	3	4	3	3
spółki cywilne ogółem	liczba	5	4	6	5	5	5
Fundacje	liczba	2	2	2	2	3	4
stowarzyszenia i organizacje społeczne	liczba	15	15	17	18	19	22

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

Podmioty wg klas wielkości	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
0 – 9 zatrudnionych	liczba	274	271	274	291	305	321
10 – 49 zatrudnionych	liczba	8	8	8	8	9	9
50 – 249 zatrudnionych	liczba	2	2	1	1	1	1

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	liczba	284	281	283	300	315	331
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	liczba	18	15	18	17	16	18
przemysł i budownictwo	liczba	61	63	63	68	75	78
pozostała działalność	liczba	05	203	202	215	224	235

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

Firmy, pracodawcy, podmioty i instytucje działające na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej FROMBORK²¹:

→ **FROMBORK**

- MUZEUM MIKOŁAJA KOPERNIKA WE FROMBORKU
- SAMODZIELNY PUBLICZNY SPECJALISTYCZNY SZPITAL PSYCHIATRYCZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ WE FROMBORKU
- POWIATOWY DOM DZIECKA "SŁONECZNE WZGÓRZE" WE FROMBORKU
- URZĄD MIASTA I GMINY FROMBORK
- TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW FROMBORKA
- GOSPODARSTWO ROLNE KOZŁOWSKI BOGUSŁAW
- JÓZEF STANKIEWICZ HANDEL USŁUGI
- GOSPODARSTWO ROLNE JÓZEF WALDEMAR STANKIEWICZ
- TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ PLANETARIUM I OBSER."PULSAR"
- INDYWIDUALNE GOSPODARSTWO ROLNE FILIPEK STEFAN
- MUZEUM POMNIKA HISTORII "FROMBORK ZESPÓŁ KATEDRALNY"
- POLSKI ZWIĄZEK DZIAŁKOWCÓW RODZINNY OGRÓD DZIAŁKOWY "NAD ZALEWEM"
- GOSPODARSTWO ROLNE - ANDRZEJ KOWALCZYK
- „ATZE” SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
- WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ CARITAS ARCHIDIECEZJI WARMIŃSKIEJ WE FROMBORKU
- ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY CARITAS ARCHIDIECEZJI WARMIŃSKIEJ WE FROMBORKU
- CARITAS ARCHIDIECEZJI WARMIŃSKIEJ NIEPUBLICZNE SZKOLNE SCHRONISKO MŁODZIEŻOWE
- S.G. PROJEKT GRZEGORZ SYTY
- BOROWSKA IWONA PRZEDSIĘBIORSTWO HANDLOWO-USŁUGOWE „AKCENT"
- MIEJSKO-GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ WE FROMBORKU
- PRZEDSIĘBIORSTWO USŁUGOWO-PRODUKCYJNE ROZDZIELNIE ELEKTRYCZNE WYSOCKI SP.J.
- „CIACH” PRZEDSIĘBIORSTWO WIELOBRANŻOWE ZBIGNIEW CIACH, WANDA CIACH
- MACHAJEWSKI MIROSŁAW - SKLEP SPOŻYWCZO PRZEMYSŁOWY
- PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNO-HANDLOWO-USŁUGOWE „COPERNICUS” SPÓŁKA Z O.O. WE FROMBORKU
- MUDRYK STANISŁAW ZAKŁAD STOLARSKI WYTWARZANIE TRUMIEN CENTRUM POGRZEBOWE

→ **sołectwo RONIN**

- GOSPODARSTWO ROLNE RONIN KRYSZYNA ŁUKASZUK

²¹ baza REGON

→ **Sołectwo BOGDANY**

- MAREK DZIEWANOWSKI - SKLEP SPOŻYWCZO PRZEMYSŁOWY
- GOSPODARSTWO ROLNE BOGDANY - WIESŁAW RYBKIEWICZ
- PRZEMYSŁAW KISIEL
- DAMIAN WITKOWSKI USŁUGI BUDOWLANE
- IL-BUD FIRMA BUDOWLANO-USŁUGOWA ARKADIUSZ ILCZUK
- DAWID KISIEL
- KRZYSZTOF PROKOPIUK
- KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH „BABIGRÓD” Bogdany

4.1.6. Infrastruktura technicznaEnergia elektryczna

Zaopatrzenie w energię elektryczną – cały obszar Gminy jest zelektryfikowany. Od Głównego Punktu Zasilania energia elektryczna rozprowadzana jest liniami napowietrznymi średniego napięcia do poszczególnych miejscowości. Następnie liniami energetycznymi niskiego napięcia jest doprowadzona do poszczególnych gospodarstw domowych²².

Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w miastach	jednostka ary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
odbiorcy energii elektrycznej	szt.	726	818	843	863	865	868
zużycie energii elektrycznej	MWh	1 395,12	1 691,87	1 722,88	1 716,86	1 736,91	1 762,27
zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca	MWh	573,65	700,57	722,38	724,41	744,82	760,91

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

Obecnie, oświetlenie uliczne i drogowe gminy składa się prawie w 100% z opraw sodowych. Modernizację oświetlenia przeprowadzono w latach 2006/2008. Oświetlenie jest w dobrym stanie technicznym i jego modernizacja rozważana będzie w ramach celów długoterminowych (po roku 2022).

Na terenie Miasta ani Gminy funkcjonuje aktualnie 1 farma fotowoltaiczna.

Sieć gazowa

Na terenie gminy nie funkcjonuje sieć gazowa. Mieszkańcy korzystają z gazu butlowego propan-butan, który rozprowadzają dostawcy prywatni i stacja paliw znajdująca się w Braniewie.

Sieć telefonii komórkowej

Na terenie gminy zlokalizowane są stacje nadawcze dwóch dużych operatorów sieci komórkowej (Orange, T-Mobile). Wszyscy mieszkańcy gminy mają możliwość podłączenia się do kablowej sieci telekomunikacyjnej.

²² STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY FROMBORK NA LATA 2016-2026

Gospodarka odpadami

Na obszarze miasta i gminy prowadzona jest segregacja odpadów. Za odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zlokalizowanych na terenie miasta i gminy Frombork odpowiada Gmina, która powierza odbiór firmom zewnętrznym w drodze przetargu. Odpady komunalne wywożone są na składowisko w Elblągu.

Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca wniosła w roku 2019 – 262 kg, natomiast w roku 2020 – 280 kg.

Gospodarka wodno-ściekowa

W Gminie funkcjonuje **spółka Wodociągi Fromborskie Sp. z o.o.** Zakład świadczy usługi głównie w zakresie: dostarczania wody z ujęć, odbioru i oczyszczania ścieków, budowy ekologicznych przydomowych oczyszczalni ścieków, budowy sieci wodociągowych i przyłączy.

Najważniejsze **ujęcia wody** są zlokalizowane we Fromborku, Krzyżewie i Baranówce. Zaopatrzenie w wodę miasta i gminy Frombork odbywa się w całości z ujęć głębinowych. Miasto Frombork posiada własne ujęcia wody. **Sieć wodociągową** mają wszystkie miejscowości. **Długość sieci wodociągowej** to 58,4 km. **Długość sieci kanalizacyjnej** nie zmieniła się w badanych latach 2015-2020 i wynosi 12,9 km. Liczba mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej to blisko 100%, natomiast z sieci kanalizacyjnej niecałe 71%. Na obszarach wiejskich z kanalizacji korzysta tylko niecałe 15% mieszkańców.

Od 2001 roku na terenie gminy funkcjonuje **mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków**, zlokalizowana we Fromborku, którą administruje spółka „Wodociągi Fromborskie”. Zgodnie z projektem technicznym oczyszczalnia może obsłużyć do 6125 mieszkańców. Po modernizacji jej średnia przepustowość określona w pozwoleniu wodnoprawnym wynosi 1.200 m³/dobę, maksymalna 1.920 m³/dobę (przy ustalonym średnim odprowadzeniu oczyszczonych ścieków do Zalewu Wiślanego 930 m³/dobę).

Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej - w % ogółu budynków mieszkalnych	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wodociąg	%	99,6	100,0	99,6	99,6	99,8	- ⁿ
w miastach; wodociąg	%	100,0	100,0	100,0	100,0	99,7	- ⁿ
na wsi; wodociąg	%	98,9	100,0	98,9	99,0	100,0	- ⁿ
Kanalizacja	%	64,8	64,9	65,1	64,8	64,8	- ⁿ
w miastach; kanalizacja	%	99,6	99,6	99,6	99,7	100,0	- ⁿ
na wsi; kanalizacja	%	15,0	14,9	14,9	14,1	14,0	15,0
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	Szt.	253	254	211	212	214	215

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

Ludność korzystająca z oczyszczalni	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	osoba	2 700	2 700	2 700	2 700	2 700	2 700
w miastach	osoba	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300
na wsi	osoba	400	400	400	400	400	400

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
zbiorniki bezodpływowe - stan w dniu 31 XII	szt.	89	89	89	89	89	- ⁿ
oczyszczalnie przydomowe - stan w dniu 31 XII	szt.	24	24	24	24	24	- ⁿ
stacje zlewne - stan w dniu 31 XII	szt.	1	1	1	1	1	- ⁿ

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

Zaopatrzenie w ciepło

W terenie miasta funkcjonuje jeden scentralizowany system wytwarzania ciepła zaopatrujący w ciepło ok. 80% budynków mieszkalnych i prawie 90% budynków użyteczności publicznej.

Na terenie gminy indywidualna gospodarka cieplna opiera się głównie na kotłowniach lokalnych, które wykorzystują jako źródło energii przede wszystkim paliwa stałe, rzadziej olej opałowy. Węgiel kamienny jest podstawowym paliwem stosowanym przez większość mieszkańców i zakładów produkcyjnych.

Kotłownia jest zlokalizowana poza zabudową miejską, przy drodze wylotowej do Młynar. W kotłowni zainstalowane są trzy kotły. Dwa o mocy 3MW (rok produkcji 2002 i 2015) oraz jeden kocioł o mocy 1 MW (rok produkcji 2002). Łączna moc zgłoszona i zamówiona przez odbiorców usług kotłowni wynosi 4,32 MW. Kotły z 2002 roku, wielokrotnie remontowane, obecnie mocno wyeksploatowane nie nadają się do dalszego użytku, co zostało potwierdzone stosownymi badaniami i przeglądami ze strony Urzędu Dozoru Technicznego, oddział terenowy w Gdańsku (decyzje z 2018 i 2021 roku), co spowodowało, że realną mocą jaką dysponuje kotłownia to tylko 3 MW, pochodzące ze sprawnie działającego jednego kotła. Brak jest zatem jakiegokolwiek dywersyfikacji zapotrzebowania na ciepło w przypadku jego awarii. Po przeprowadzonym rozpoznaniu rynku i analizach cen koszt remontu kotła 1 MW wyniesie około 53 tysiące złotych netto, kocioł 3 MW niestety nie nadaje się do remontu i wymaga przeprowadzenia prac modernizacyjnych, dostosowujących nie tylko sam kocioł, ale także jego sterowanie i elektronikę do aktualnie obowiązujących obostrzeń. Wstępna wycena zamówienia wynosi blisko 1,5 mln złotych netto. Aby utrzymać fromborską kotłownię w pełni gotowości i w pełni sprawną koniecznym zatem stał się do poniesienia wydatek mocno obciążający budżet Gminy Frombork i ograniczający zdolności inwestowania w latach następnych. Jest to jednak wydatek konieczny ze względu na utrzymanie i prawidłowe wykonywanie zadania własnego gminy. W chwili obecnej trwają prace remontowe kotła 1MW oraz przygotowywana jest szczegółowa wycena modernizacji kotła 3MW²³.

²³ Raport o stanie Gminy Frombork za rok 2020

Mieszkalnictwo

Zasób mieszkaniowy Gminy Frombork w 2014 roku tworzyły ogółem 1 262 mieszkania o łącznej powierzchni 90 076 m².

ZASOBY MIESZKANIOWE	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
budynki mieszkalne w gminie	liczba	475	479	484	487	494	487
ogółem; mieszkania	liczba	1 240	1 247	1 254	1 257	1 260	1 262
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	86 918	87 617	88 706	89 292	89 708	90 076
ogółem; mieszkania w mieście	liczba	831	836	841	843	845	846
ogółem; mieszkania na wsi	liczba	409	411	413	414	415	416
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m ²	70,1	70,3	70,7	71,0	71,2	71,4
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	liczba	3,80	3,80	3,81	3,81	3,81	3,82
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	liczba	3,00	2,93	2,91	2,86	2,82	2,79
mieszkania komunalne w zasobie Gminy	liczba	140	139	-	129	-	- ⁿ
lokale socjalne	liczba	19	20	20	19	20	-

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

4.1.7. Potencjał społeczny

Współpraca Gminy Frombork z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego odbywała się na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności. Co roku przygotowywany jest program współpracy, a na jego podstawie Gmina zleca zadania publiczne. Budżet na ten cel w roku 2020 wynosił 30 000 zł. Wydatkowano 20 000 zł.

REALIZACJA ZADAŃ PUBLICZNYCH PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE W ROKU 2020						
Lp.	Nazwa organizacji	Tytuł zadania	Nazwa zadania realizowanego przez organizację	Całkowity koszt zadania	Kwota wsparcia udzielonego przez Gminę	Wykorzystana dotacja
1.	Ochotnicza Straż Pożarna we Fromborku ul. Braniewska 5a, 14-530 Frombork	„Historia, bezpieczeństwo, sport, ratownictwo, czyli strażacy w akcji ”	Zadanie z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego	9 240 zł	4 000 zł	0 zł
2.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy z siedzibą w Braniewie oddział we Fromborku	„Nie przejmuj się latami one lecą razem z nami”	Zadanie z zakresu działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym	3 550 zł	2 000 zł	0 zł
3.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy z siedzibą w Braniewie oddział we Fromborku	„Piękna nasza Polska cała - część dalsza VII”	Zadanie z zakresu turystyki i krajoznawstwa	4 450 zł	2 000 zł	0 zł
4.	Klub Sportowy „Zalew Frombork” ul. Leśna 28, 14-530 Frombork	„Szkolenie dzieci i młodzieży oraz współzawodnictwo w piłce nożnej 2020”	Zadanie z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej	22 980 zł	20 000 zł	20 000 zł
Razem:					30 000 zł	20 000 zł

W latach 2015-2020 przybyło organizacji społecznych na terenie gminy Frombork. Aktualnie są tu **4 fundacje** oraz **22 stowarzyszenia** i inne organizacje społeczne.

Wykaz ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH I SPOŁECZNYCH na terenie gminy Frombork²⁴:

Numer KRS	Nazwa	Miejscowość
0000327305	"FUNDACJA NA RZECZ WARMII I MAZUR"	FROMBORK
0000167501	FROMBORSKI FUNDUSZ STYPENDIALNY	FROMBORK
0000036778	FUNDACJA DLA WARMII W LIKWIDACJI	FROMBORK
0000036899	FUNDACJA IM. MIKOŁAJA KOPERNIKA WE FROMBORKU	FROMBORK
0000085746	FUNDACJA INSTYTUT ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI IM. WŁADYSŁAWA GRABSKIEGO	FROMBORK
0000005233	KLUB ABSTYNENTA "FENIKS" WE FROMBORKU	FROMBORK
0000297491	LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA "PARTNERSTWO PÓŁNOCNEJ WARMII I WYSOCZYNY ELBLĄSKIEJ"	FROMBORK
0000078509	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W JĘDRYCHOWIE	JĘDRYCHOWO
0000020778	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W WIELKIM WIERZNIE	WIELKIE WIERZNO
0000019847	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA WE FROMBORKU	FROMBORK
0000031632	ODDZIAŁ POLSKIEGO TOWARZYSTWA TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZEGO IM.MARCINA KROMERA WE FROMBORKU	FROMBORK
0000203265	OGÓLNOPOLSKIE STOWARZYSZENIE CENTRUM ROZWOJU EKONOMICZNEGO "WARMII"	FROMBORK
0000234913	STOWARZYSZENIE "FROMBORSKI PATROL" W LIKWIDACJI	FROMBORK
0000075090	STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ GIMNAZJUM WE FROMBORKU	FROMBORK
0000101502	STOWARZYSZENIE RYBAKÓW ZALEWU WIŚLANEGO	FROMBORK
0000168052	TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW FROMBORKA	FROMBORK
0000010936	TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ PLANETARIUM I OBSERWATORIUM ASTRONOMICZNEGO WE FROMBORKU "PULSAR"	FROMBORK

Oprócz organizacji pozarządowych, coraz ważniejszą rolę w życiu społecznym oraz aktywizacji lokalnych społeczności odgrywają **koła gospodyń wiejskich**. Dzięki zmianom przepisów w ostatnich latach, co uregulowała działalność tych grup, mogą one w sposób uproszczony działać, zarabiać i pozyskiwać fundusze na działalność.

Wykaz KÓŁ GOSPODYŃ WIEJSKICH na terenie gminy Frombork²⁵:

NUMER	NAZWA KOŁA	MIJESCOWOŚĆ
2802030001	Koło Gospodyń Wiejskich " BABIGRÓD " Bogdany	BOGDANY
2802030002	Koło Gospodyń Wiejskich Jagodzianki w Biedkowie Osada	BIEDKOWO-OSADA
2802030003	Koło Gospodyń Wiejskich Drewnowo	DREWNOWO
2802030004	Koło Gospodyń Wiejskich KRZYŻEWIACY w Krzyżewie	KRZYŻEWO

²⁴ wykaz Krajowego Rejestru Sądowego na dzień 30.09.2021

²⁵ wg wykazu ARIMR na dzień 30.09.2021

4.1.8. Potencjał administracyjny Gminy Frombork

Gmina Frombork jest **wspólnotą samorządową** utworzoną przez jej mieszkańców wraz z terytorium obejmującym Miasto Frombork oraz 16 miejscowości

- Siedzibą gminy jest miasto Frombork, gdzie funkcjonuje Urząd Miasta i Gminy Frombork.
- Organem wykonawczym jest Burmistrz Miasta i Gminy Frombork.
- Organem stanowiącym i kontrolnym Gminy jest Rada Miejska we Fromborku.

Wykaz **MIEJSCOWOŚCI** w gminie Frombork:

1) Baranówka	5) Bogdany	9) Krzyżewo	13) Nowiny
2) Baranówka Leśniczówka	6) Drewnowo	10) Narusa	14) Ronin
3) Biedkowo	7) Jędrychowo	11) Niewiastowo	15) Wielkie Wierzno
4) Biedkowo – Osada	8) Krzywiec	12) Nowe Sadłuki	16) Wilanowo – Leśniczówka
			17) Frombork

Jednostki pomocnicze – **SOŁECTWA**:

- 1) Sołectwo Baranówka,
- 2) Sołectwo Biedkowo,
- 3) Sołectwo Bogdany,
- 4) Sołectwo Drewnowo,
- 5) Sołectwo Jędrychowo,
- 6) Sołectwo Krzywiec,
- 7) Sołectwo Krzyżewo,
- 8) Sołectwo Narusa,
- 9) Sołectwo Nowe Sadłuki,
- 10) Sołectwo Ronin-Nowiny,
- 11) Sołectwo Wielkie Wierzno

JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE Gminy Frombork:

- jednostki organizacyjne działające w formie jednostki budżetowej:
 - **Urząd Miasta i Gminy we Fromborku**
 - **Zespół Szkół we Fromborku**, w tym:
 - Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika we Fromborku
 - Przedszkole „Gwiazdkowe Wzgórze” we Fromborku
- **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Fromborku**
- jednostki organizacyjne działające w formie instytucji kultury
 - **Centrum Kulturalno-Biblioteczne we Fromborku**

Gmina posiada spółkę **Wodociągi Fromborskie Sp. z o.o.**, której jest jedynym udziałowcem.

Dochody Gminy rosną i w roku 2020 wyniosły 19,7 mln zł, co stanowi wartość wyższą o 5 mln zł niż w roku 2017. **Wydatki** Gminy również rosną i w roku 2020 wyniosły 19,1 mln zł, czyli 4,3 mln zł więcej niż w roku 2017.

DOCHODY I WYDATKI	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
dochody ogółem	zł	-	-	14 706 164,03	16 226 976,64	16 280 238,75	19 721 856,78
wydatki ogółem	zł	16 923 625,51	14 470 346,74	14 803 492,72	16 445 403,98	15 958 848,73	19 197 624,44

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

DOCHODY I WYDATKI PER CAPITA	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody na 1 mieszkańca – ogółem	zł	4 141,79	3 831,28	4 035,72	4 485,07	4 553,91	5 568,00
Wydatki na 1 mieszkańca – ogółem	zł	4 570,25	3 919,38	4 062,43	4 545,44	4 464,01	5 420,00
Dochody na 1 mieszkańca – dochody własne	zł	1 390,04	1 425,17	1 540,89	1 557,23	1 641,28	1 893,25

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

DOCHODY I WYDATKI - wybrane kategorie	jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
dochody – Dział 630 – Turystyka	zł	1 653 210,37	0,00	0,00	24 038,12	344 817,15	2 076 318,30
wydatki – Dział 630 – Turystyka	zł	1 676 664,86	81 527,09	85 938,43	78 067,61	482 494,50	2 876 929,70
Dochody – Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	zł	528 089,53	430 826,69	435 445,70	547 301,36	630 137,88	755 970,09
Wydatki – Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	zł	1 518 686,93	2 637 797,94	1 466 359,67	1 626 794,57	1 682 237,71	2 037 637,42
Dochody – Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	1 952 238,31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wydatki – Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	3 971 070,56	400 179,94	429 066,45	443 313,41	450 834,83	400 213,3
wydatki – Dział 750 - Administracja publiczna	zł	1 610 042,24	1 550 472,46	1 560 108,40	1 745 575,07	1 952 979,90	1 867 418,10
wydatki – Dział 757 - Obsługa długu publicznego	zł	78 663,83	101 838,43	94 802,50	95 923,33	98 218,90	69 879,10
dochody – Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	zł	4 271 652,82	0,00	13 680,00	1 654 533,34	596 470,56	2 365 594,29

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

Turystyka stanowi istotne źródło dochodów Gminy i w roku 2020 dochody te wyniosły 2,1 mln zł.

Gmina we własnych strukturach prowadzi **Gminne Centrum Informacji Turystycznej**. Budżet GCIT w 2020 r. wyniósł 69 tys. zł. Gmina przekazuje również dotację na realizację zadania publicznego dla

organizacji pozarządowych – zadania „Turystyka i krajoznawstwo”, kwota 2 tys. zł w roku 2020 (dotacja niewydatkowana). W ramach rozdziału 630 Turystyka sfinansowano wydatki na utrzymanie terenu wokół basenu (864 zł) oraz wydatkowano kwotę 2,8 mln zł na realizację zadania „Uzdrowski teren aktywnego wypoczynku i kinezyterapii z promenadą uzdrawiskową i plażą miejską we Fromborku”.

Gmina wydatkowała 50 tys. zł działania w zakresie **promocji**. Środki przeznaczono na zakup aparatu fotograficznego, organizację imprez, gadzety i publikacje promocyjne.

W zakresie **gospodarki komunalnej i ochrony środowiska** w roku 2020 wydatkowano kwotę 2 mln zł, w tym: obsługa studni burzowych, odmulanie rowów, przeglądy aglomeracji (23,5 tys. zł); wywóz i składowanie odpadów (630 tys. zł); zakup pojemników do segregacji odpadów (7,4 tys. zł); oczyszczanie, utrzymanie przenośnych toalet, zakup koszy (201 tys. zł); utrzymanie zieleni, w tym koszenie zakup kosiarek, naprawy, zakup nasadzeń (34 tys. zł); monitoring i audyt zrekultywowanego składowiska odpadów (4,7 tys. zł); opinia dendrologiczna i Program ochrony przyrody Gminy na lata 2021-2024 (7,3 zł); schronisko dla zwierząt i sterylizację (6,4 tys. zł); zakup energii elektrycznej, konserwacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego (254 tys. zł); opłata za korzystanie ze środowiska – usługi wodne (3 tys. zł); utrzymanie pracowników publicznych i interwencyjnych, zakup materiałów (537 tys. zł); odbudowa świetlicy wiejskiej w Baranówce (315 tys. zł); zakup placu zabaw w miejscowości Bogdany (11,5 tys. zł).

W zakresie **kultury i ochrony dziedzictwa narodowego** w roku 2020 wydatkowano kwotę 400 tys. zł, w tym: dotacja podmiotowa dla Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury (307 tys. zł); dotacja dla Biblioteki Publicznej (92 tys. zł). Zaplanowano także dotację na realizację zadania publicznego dla organizacji pozarządowych w wysokości 2 tys. zł – dotacja nie została wydatkowana.

Wydatki na **utrzymanie stadionu miejskiego i kompleksu sportowego Moje Boisko Orlik** wydatkowano w roku 2020 kwotę 37 tys. zł.

Na koniec roku 2020 Gmina Frombork posiadała **zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek** o wysokości 4 341 960 zł²⁶.

- Braniewsko-Pasłęcki Bank Spółdzielczy
kwota zobowiązania z umowy = 1 520 000 zł; kwota do spłaty na koniec 2020 r. = 720 000 zł
- PKO BP SA
kwota zobowiązania z umowy = 1 859 334 zł; kwota do spłaty na koniec 2020 r. = 1 396 800 zł
- WFOŚiGW w Olsztynie – pożyczka na modernizację systemu ciepłowniczego
kwota pożyczki = 1 155 000 zł; kwota do spłaty na koniec 2020 r. = 729 000 zł
- Braniewsko-Pasłęcki Bank Spółdzielczy
kwota kredytu = 546 000 zł; kwota do spłaty na koniec 2020 r. = 424 800 zł
- Braniewsko-Pasłęcki Bank Spółdzielczy
kwota kredytu = 190 000 zł; kwota do spłaty na koniec 2020 r. = 151 600 zł
- Braniewsko-Pasłęcki Bank Spółdzielczy
kwota kredytu = 919 760 zł; kwota do spłaty na koniec 2020 r. = 919 760 zł

²⁶ Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Frombork za rok 2020

Harmonogram spłat i obsługi ZADŁUŻENIA w latach 2019-2030:

Rok	Wynik budżetu	Przychody budżetu, w tym:	Wolne środki	Nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych	Kredyty	Spłaty zadłużenia	Kwota długu
2019	321 390,02	2 224 750,37	2 034 750,37	0,00	190 000,00	477 000,00	3 937 600,00
2020	524 232,34	2 988 900,39	2 069 140,39	0,00	919 760,00	515 400,00	4 341 960,00
2021	527 400,00	1 059 994,00	527 400,00	532 594,00	0,00	527 400,00	3 814 560,00
2022	527 400,00	0,00	0,00	0,00	0,00	527 400,00	3 287 160,00
2023	527 400,00	0,00	0,00	0,00	0,00	527 400,00	2 759 760,00
2024	525 400,00	0,00	0,00	0,00	0,00	525 400,00	2 234 360,00
2025	453 600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	453 600,00	1 780 760,00
2026	472 200,00	0,00	0,00	0,00	0,00	472 200,00	1 308 560,00
2027	472 800,00	0,00	0,00	0,00	0,00	472 800,00	835 760,00
2028	276 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	276 000,00	559 760,00
2029	276 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	276 000,00	283 760,00
2030	276 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	283 760,00	0,00

Opłata uzdrawiskowa

Zgodnie z Ustawą o lecznictwie uzdrawiskowym, uzdrawiskach i obszarach ochrony uzdrawiskowej oraz o gminach uzdrawiskowych, gmina uzdrawiskowa, a więc także Gmina Frombork, ma prawo do pobierania opłaty uzdrawiskowej. Mówią o tym następujące zapisy:

→ **Art. 46.** Gmina uzdrawiskowa oraz **gmina posiadająca status obszaru ochrony uzdrawiskowej**, poza zadaniami przewidzianymi przepisami ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, **realizuje zadania własne związane z zachowaniem funkcji leczniczych uzdrawiska**, w szczególności w zakresie:

- 1) gospodarki terenami, z uwzględnieniem potrzeb lecznictwa uzdrawiskowego, ochrony złóż naturalnych surowców leczniczych oraz budowy lub innych czynności zabronionych w poszczególnych strefach ochrony uzdrawiskowej;
- 2) ochrony warunków naturalnych uzdrawiska lub obszaru ochrony uzdrawiskowej oraz spełniania wymagań w zakresie dopuszczalnych norm zanieczyszczeń powietrza, natężenia hałasu, odprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, gospodarki odpadami, emisji pól elektromagnetycznych, o których mowa w odrębnych przepisach;
- 3) tworzenia warunków do funkcjonowania zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrawiskowego oraz rozwoju infrastruktury komunalnej w celu zaspokajania potrzeb osób przebywających w gminie w celu leczenia uzdrawiskowego;
- 4) tworzenia i ulepszania infrastruktury komunalnej i technicznej przeznaczonej dla uzdrawisk lub obszarów ochrony uzdrawiskowej, związanej ze spełnieniem warunków, o których mowa w art. 34 ust. 1 pkt 5. Ustawy.

→ **Art. 48.** Gmina uzdrawiskowa w celu realizacji zadań, o których mowa w art. 46, ma prawo do pobierania opłaty uzdrawiskowej na zasadach określonych w przepisach odrębnych.

- **Art. 49.** 1. Gmina uzdrawiskowa realizująca zadania, o których mowa w art. 46, **otrzymuje dotację z budżetu państwa w wysokości równej wpływom z tytułu opłaty uzdrawiskowej pobranej w uzdrawisku w roku poprzedzającym rok bazowy** w rozumieniu ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 38 i 694). 2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego, określi, w drodze rozporządzenia, tryb i terminy ustalenia oraz przekazania dotacji, kierując się potrzebą zabezpieczenia środków na realizację zadań gmin uzdrawiskowych.

W Polsce górna stawka opłaty uzdrawiskowej od osoby za każdą rozpoczętą dobę wynosi²⁷:		
	<u>2021</u>	<u>2022</u>
OPŁATA UZDRAWISKOWA	4,66 zł dziennie	4,83 zł dziennie

Dodatkowo:

	<u>2021</u>	<u>2022</u>
górna stawka OPŁATA MIEJSCOWA w miejscowościach posiadających status obszaru ochrony uzdrawiskowej	3,39 zł dziennie	3,52 zł dziennie

Przykładowe opłaty uzdrawiskowe za granicą²⁸

– opłata za osobę za dzień

- Niemcy: 2,5 Euro za osobę dorosłą, 1,25 Euro za dzieci w wieku 11-16 lat, młodsze bezpłatnie
- Austria: 0,9-3 Euro w zależności od regionu
- Francja: 0,2-1,5 Euro w zależności od standardu i ceny hotelu
- Grecja: 0,5-4 Euro za pokój

Przykładowe opłaty uzdrawiskowe lub opłaty klimatyczne w Polsce za granicą²⁹

– opłata za osobę za dzień

- Ciechocinek – opłata uzdrawiskowa 4 zł
- Gołdap – opłata uzdrawiskowa 4,66 zł
- Kołobrzeg – opłata uzdrawiskowa 4,20 zł
- Krynica Zdrój – opłata uzdrawiskowa 4,40 zł
- Kudowa Zdrój – opłata uzdrawiskowa 4 zł osoby powyżej 16 lat, 2 zł osoby do 16 lat
- Ustroń – opłata uzdrawiskowa 4 zł
- Lidzbark Warmiński – opłata klimatyczna 2,10 zł
- Frombork – opłata miejscowa 2,40 zł (w roku 2020 Gmina uzyskała dochód z tytułu opłaty miejscowej w wysokości 1 255,70 zł)

²⁷ obwieszczenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z 22.7.2021 r. w sprawie górnych granic stawek kwotowych podatków i opłat lokalnych na rok 2022

²⁸ Parlamentarny Zespół ds. Uzdrawisk Zmiany w opłacie uzdrawiskowej zagrożeniem dla samorządów, [http://orka.sejm.gov.pl/opinie9.nsf/nazwa/581_20191211/\\$file/581_20191211.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/opinie9.nsf/nazwa/581_20191211/$file/581_20191211.pdf)

²⁹ <https://www.psur.pl/klimatyczna.aspx>, wrzesień 2021

Opłatę uzdrawiskową wprowadza w drodze Uchwały Rada Gminy. Opłata uzdrawiskowa określona jest także Ustawie z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych.

Opłata uzdrawiskowa może stanowić ważną część dochodów Gminy, tym bardziej, że otrzymuje ona dotację z budżetu państwa w wysokości równej wpływom z tytułu opłaty uzdrawiskowej pobranej w uzdrawisku w roku poprzedzającym rok bazowy.

Komisja uzdrawiskowa

Zgodnie z zapisami Ustawy o lecznictwie uzdrawiskowym, uzdrawiskach i obszarach ochrony uzdrawiskowej oraz o gminach uzdrawiskowych art. 47, w gminie uzdrawiskowej oraz w gminie posiadającej status obszaru ochrony uzdrawiskowej rada gminy powołuje **stałą komisję uzdrawiskową**, określając przedmiot jej działania i skład osobowy.

W składzie stałej komisji uzdrawiskowej w Gminie Frombork są:

- przedsiębiorca – 1 osoba
- urzędnicy – 4 osoby
- radni – 5 osób

Komisja uzdrawiskowa jest organem opiniodawczo-doradczym rady gminy w sprawach dotyczących uzdrawiska oraz obszaru ochrony uzdrawiskowej. Do zadań komisji uzdrawiskowej należy w szczególności:

- opiniowanie projektu operatu uzdrawiskowego;
- opiniowanie projektu statutu uzdrawiska lub statutu obszaru ochrony uzdrawiskowej;
- opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących tereny wchodzące w skład stref ochrony uzdrawiskowej;
- opiniowanie gminnych programów ochrony środowiska;
- opiniowanie projektów programów zamierzeń inwestycyjnych gminy dotyczących obszaru uzdrawiska oraz obszaru ochrony uzdrawiskowej.

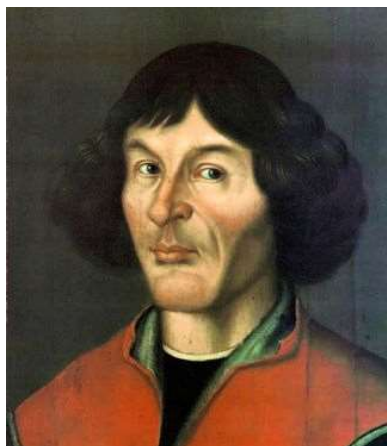
4.2. RYS HISTORYCZNY³⁰

Pierwsze wzmianki źródłowe o Fromborku pochodzą z 1278. Badania archeologiczne nie potwierdziły istnienia tutaj wcześniejszego osadnictwa. Kiedy po kolejnym powstaniu Prusów w 1275 doszczętnie spalono katedrę w Braniewie, biskup warmiński Henryk Fleming postanowił przenieść kapitułę warmińską i wybudować katedrę we Fromborku. Nazwę miasta przyjęto od Najświętszej Marii Panny, patronki katedry. Osadnicy niemieccy nazywali je **Frauenburg**, a kanonicy warmińscy w swoich dokumentach pisali **Castrum Dominae Nostrae – Gród Naszej Pani**. Ona też zajęła miejsce w herbach miasta i kapituły.

³⁰ www.frombork.pl

Powstały w wyniku tego wyboru w ostatniej ćwierci wieku XIII kompleks osadniczy składał się z dwóch, całkowicie od siebie niezależnych, jednostek: zespołu katedralnego na wzgórzu i miasta nad brzegiem Zalewu Wiślanego. Każda z nich posiadała odmienne podstawy prawne. Dopiero w końcu wieku XIX tarasy górny i dolny powiązano w jeden zespół, natomiast w roku 1926 Wzgórze Katedralne i miasto połączone zostały administracyjnie.

Frombork początkowo stanowił własność biskupów warmińskich, od roku 1320 należał do kapituły. Zwany był wówczas Civitas Warmiensis (miasto warmińskie). Tak też było w istocie, gdyż Frombork był stolicą Warmii. **Prawa miejskie nadał Fromborkowi biskup Eberhard z Nysy dnia 8 lipca 1310 roku.**

We Fromborku przebywał **Mikołaj Kopernik**, który jako kanonik kapituły warmińskiej żył i pracował na Wzgórzu Katedralnym od roku 1510 do dnia swojej śmierci w maju 1543 roku. Właśnie tutaj Mikołaj Kopernik opracował swoje wielkie **dzieło "De Revolutionibus"**, które odmieniło dotychczasowe pojęcia o wszechświecie. Zespół katedralny na Wzgórzu jest klejnotem architektury na Warmii i miejscem, gdzie pochowano Mikołaja Kopernika.

Od czasów założenia życie mieszkańców miasta wiązało się głównie z rybołówstwem i rolnictwem. Z biegiem lat powstawały tutaj warsztaty rzemieślnicze świadczące głównie usługi dla kanoników i służby kościelnej. Już w średniowieczu wymieniano funkcjonowanie we Fromborku cechów krawców, piekarzy, piwowarów oraz gildii rybackiej. Po kilkakrotnych zniszczeniach zabudowy miejskiej w czasie wojen szwedzkich rozpoczyna się w drugiej połowie wieku XVII upadek gospodarczy. Pewne ożywienie daje się zauważyć po roku 1837, kiedy przeniesiono tutaj siedzibę biskupstwa.

Rozwój turystyki, który nastąpił w końcu wieku XIX, spowodowany m.in. **uruchomieniem w roku 1899 linii kolejowej**, sprzyjał dalszemu rozwojowi miasteczka jako znaczącego już ośrodka turystyczno-wypoczynkowego. Powstało wówczas kilka hoteli, gospód i pensjonatów. Zarówno warownia katedralna, otaczające ją kanonie, jak i miasto często niszczone w licznych wojnach. II wojna światowa szczególnie ciężko doświadczyła miasto. Front przetoczył się dolnym tarasem, dlatego Wzgórze Katedralne poniosło mniejsze straty. Po zakończeniu wojny Frombork po 173 latach powrócił do Polski. W roku 1946, podjęto decyzję o zorganizowaniu Muzeum Mikołaja Kopernika. Muzeum to udostępniono zwiedzającym we wrześniu 1948.

Odbudowa zniszczonego w ponad 80% Fromborka była przedsięwzięciem bardzo poważnym. Wymagała dużych nakładów środków oraz sił. Przy odbudowie Fromborka pomagali harcerze oraz konserwatorzy zabytków.

W latach **1966-1973** prowadzono odbudowę Fromborka, w ramach akcji Związku Harcerstwa Polskiego pod kryptonimem **"Operacja 1001 Frombork"**. 2391 instruktorów i harcerzy za swoją nienaganną pracę, trwającą co najmniej trzy turnusy, otrzymało najwyższe wyróżnienie – tytuł **Honorowego Obywatela Fromborka**.

W roku 2023 planowane są uroczyste obchody 50-tej rocznicy „Operacja 101 Frombork”. W tym celu Uchwałą NR XXIII/304/21 RADY MIEJSKIEJ WE FROMBORKU z dnia 24 czerwca 2021 r. powołano Honorowy Komitet Organizacyjny obchodów.

4.3. TURYSTYKA I REKREACJA

4.3.1. Gminne Centrum Informacji Turystycznej

Na turystów o gości we Fromborku czeka **Gminne Centrum Informacji Turystycznej**, które działa w strukturach Urzędu Miasta i Gminy, a także mieści się w siedzibie tego Urzędu. Centrum posiada rekomendację MPR – Miejsca Przyjaznego Rowerzystom na Wschodnim Szlaku Rowerowym Green Velo.

Godziny otwarcia

WRZESIEŃ – PAŹDZIERNIK

- poniedziałek 7.00 - 15.00
- wtorek 7.00 - 15.00
- środa 7.00 - 16.00
- czwartek 7.00 - 16.00
- piątek 7.00 - 14.00

LIPIEC – SIERPIEŃ

- poniedziałek – piątek 8.00 - 16.00
- sobota 9.00 - 14.00

Centrum Informacji Turystycznej – kontakt

ul. Młynarska 5A, 14 - 530 Frombork

tel./fax +48 55 244 06 60 wew. 77

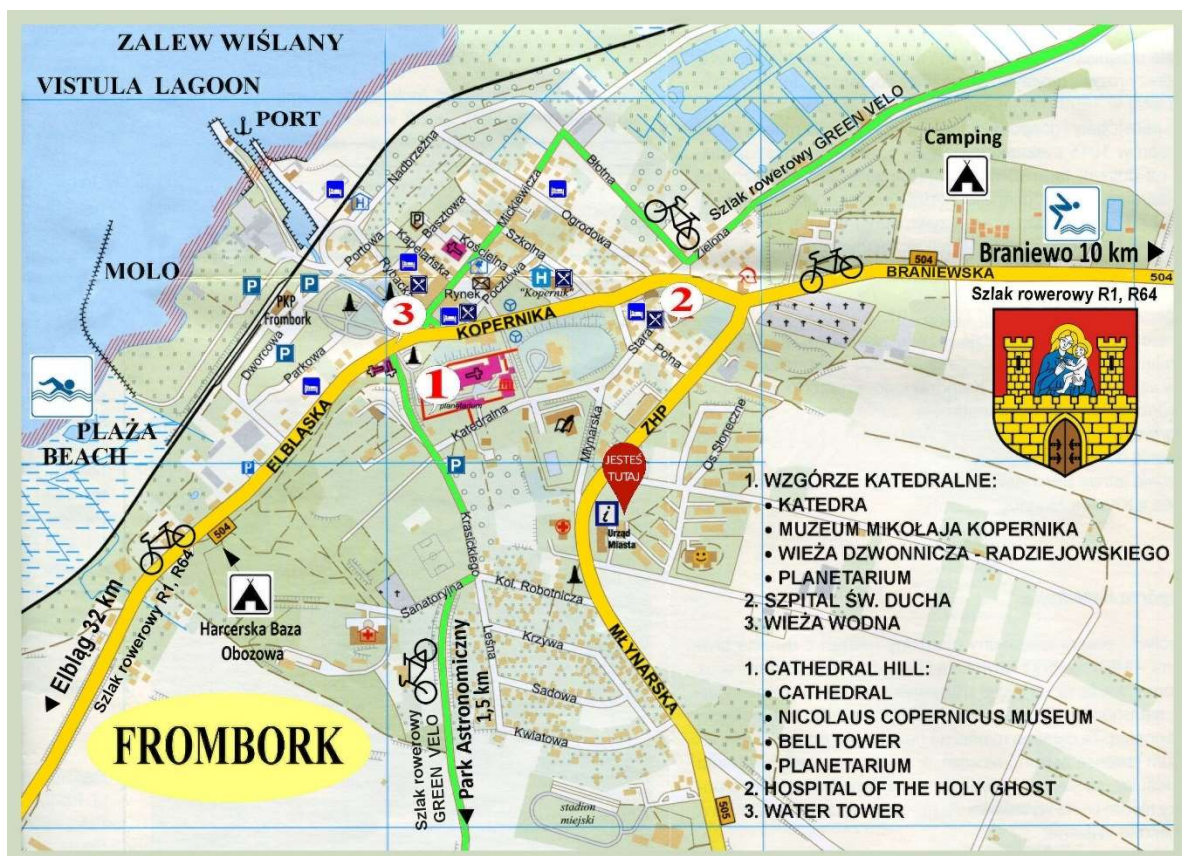
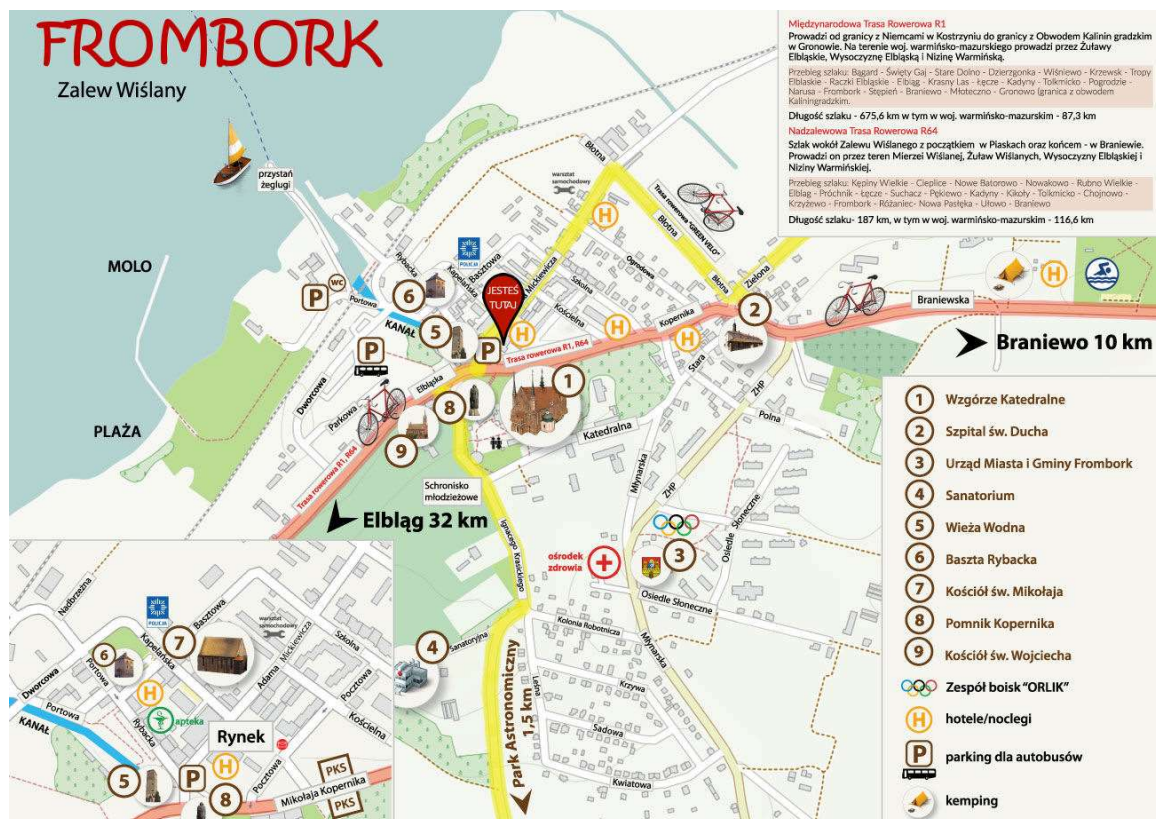
e-mail: informacja.turystyczna@frombork.pl

Przynależność do organizacji turystycznych

Gmina współpracuje i **przynależy do organizacji:**

- Stowarzyszenie „Dom Warmiński” Lokalna Organizacja Turystyczna od 2009 roku
- Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka „Zalew Wiślany” od 2009 roku

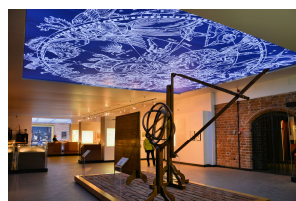
- Lokalna Organizacja Turystyczna Kraina Zalewu Wiślanego od 2010 roku
- Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo Północnej Warmii i Wysoczyzny Elbląskiej od 2015 roku

4.3.2. Atrakcje turystyczne³¹

Frombork - warto tu bywać i to przez cały rok!

Frombork, zwany **Klejnотem Warmii**, a także **Grodem Kopernika**, jest miejscem, w którym ten wielki polski astronom spędził ponad 30 lat swojego życia. **Jako jedyne miasto na świecie** może pochwalić się, że jego najślawniejszy obywatel „poruszył Ziemię, wstrzymał Słońce i niebiosy”. To tutaj napisał swoje dzieło „De Revolutionibus” prawie pięć wieków temu! Tymi ulicami chodził i wypatrywał gwiazd na niebie. **Tutaj też we fromborskiej katedrze Mikołaj Kopernik został pochowany**. Postać Kopernika i jego dzieło wyróżnia Frombork w skali światowej. Wiele fromborskich atrakcji turystycznych wiąże się właśnie z jego działalnością.

KATEDRA (Wzgórze Katedralne)

Bazylika Archikatedralna p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Andrzeja Apostoła jest najstarszą budowlą fromborskiego Wzgórza Katedralnego. Wzniesiona w latach 1329-1388 z inicjatywy biskupów warmińskich. W katedrze znajdują się organy barokowe, będące jednymi z najśłynniejszych w kraju. Fromborską atrakcją kulturalną jest coroczny Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej odbywający się w katedrze w sezonie letnim. Koncerty te mają 50-letnią tradycję. Biorą w nich udział wirtuozi z kraju i z zagranicy.

GRÓB MIKOŁAJA KOPERNIKA (Wzgórze Katedralne)

Grobu Mikołaja Kopernika poszukiwano kilkakrotnie. Dopiero w 2005 r. odnaleziono kilka trumien i szkieletów. Ostatecznie po szeregu badań porównawczych kodu DNA, naukowcy potwierdzili, że szczątki należą do Mikołaja Kopernika. Ponowna uroczysta ceremonia pogrzebowa szczątków astronoma odbyła się 22 maja 2010 roku w Bazylice Archikatedralnej.

DAWNY PAŁAC BISKUPI (Wzgórze Katedralne)

Budowla gotycko-barokowa położona w południowo-wschodniej części Wzgórza Katedralnego, zbudowana około roku 1350, zwana również pałacem Ferbera. Obecnie mieści główne sale ekspozycyjne Muzeum Kopernika. Zwiedzający muzeum mogą się tu zapoznać z instrumentami astronomicznymi od czasów Kopernika, wystawami stałymi, m.in. „Mikołaj Kopernik - życie i dzieło” oraz ekspozycjami czasowymi: kartografią i ikonografią miast, historią oficyn wydawniczych i księgozbiorów warmińskich. W Muzeum znajduje się ekspozycja zabytkowego wnętrza pt. "Gabinet uczonego doby renesansu", przypominająca pracownię Mikołaja Kopernika.

³¹ www.frombork.pl, wrzesień 2021

DZWONNICA zwana WIEŻĄ RADZIEJOWSKIEGO (Wzgórze Katedralne)

Najwyższa gotycko-barokowa budowla Wzgórza Katedralnego, zwana również Wieżą Radziejowskiego, usytuowana w południowo-zachodnim narożniku, wzniesiona na przełomie XVI i XVII w. Wieża o wysokości 70 m pełniła od 1685 r. trzy funkcje: dzwonnicy, punktu obserwacyjnego i latarni morskiej. W przyziemiu dzwonnicy mieści się planetarium. Na wysokości 70 m n.p.m. znajduje się taras widokowy, z którego można podziwiać panoramę Fromborka i okolic.

PLANETARIUM (Wzgórze Katedralne)

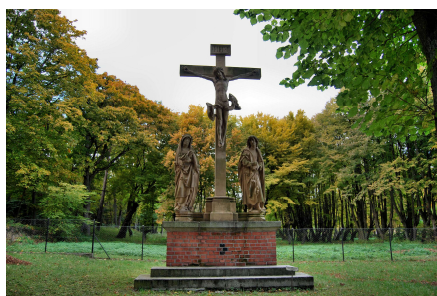
Planetarium mieści się w przyziemiu Wieży Radziejowskiego.

SZPITAL ŚW. DUCHA

Zespół zabudowań wraz z Kaplicą św. Anny istnieje od końca XV w. Szpital pełnił rolę przytułku dla chorych i opuszczonych starszych osób. Mikołaj Kopernik prowadził tu praktykę lekarską. Zespół poszpitalny został wyremontowany dopiero w latach 1978-1989 na potrzeby Muzeum Mikołaja Kopernika i mieści obecnie Dział Historii Medycyny. Zwiedzający mogą tu obejrzeć dawne narzędzia medyczne i aptekarskie.

WIEŻA KOPERNIKA

Najstarszy element fortyfikacji Wzgórza Katedralnego. Zbudowana przed 1400 r. W latach 1504-1543 wieża była własnością Mikołaja Kopernika.

CMENTARZ KANONIKÓW WARMIŃSKIEJ KAPITUŁY KATEDRALNEJ

Zabytkowy cmentarz kanoników Warmińskiej Kapituły Katedralnej we Fromborku założony został w 1908 roku. Spoczywa na nim 22 kanoników i 1 wikariusz katedralny. Nagrobki na cmentarzu są wykonane kutego żelaza, kamienia i drewna.

PARK ASTRONOMICZNY

Park Astronomiczny, który znajduje się około 2 km od Fromborka (w kierunku miejscowości Ronin-Nowiny) na najwyższym wzniesieniu w okolicy zwanym Górą Żurawią, na brzegu domniemanego krateru meteorytowego. To miejsce, gdzie na własne oczy zwiedzający mogą zobaczyć, jakimi przyrządami posługiwali się astronomowie od XVI wieku po współczesność. W Parku Astronomicznym

znajdują się także rekonstrukcje instrumentów Mikołaja Kopernika - astrolabium, kwadrant i trikwetrum oraz kopie XVII-wiecznych lunet kaliskich do obserwacji plam słonecznych.

ZALEW WIŚLANY

Obszar Zalewu Wiślanego jest doskonałym miejscem do uprawiania żeglarstwa, sportów motorowodnych oraz kajakarstwa. Na wielbicieli kąpiei słonecznych i wodnych czekają rozległe plaże. Zimową porą zamarznięte wody Zalewu zachęcają do przejażdżek bojerami. Dzięki portowi Frombork dysponuje połączeniem wodnym z miejscowościami na Mierzei Wiślanej. Z Fromborka kursują statki do Krynicy Morskiej. Wody Zalewu Wiślanego poprzez Cieśninę Pilawską łączą się z Morzem Bałtyckim, natomiast rzeką Nogat lub Szarpawą dopłynąć można do Gdańska. Port we Fromborku poprzez Zalew Wiślany ma czynne połączenia wodne z Krynica Morską, Elblągiem i Tolkmickiem. Istnieje również możliwość komunikacji drogą wodną do Kaliningradu i Bałtyjska na podstawie wizy wydanej przez Federację Rosyjską.

RYNEK MIEJSKI

Odnowiony plac Rynku nawiązuje wyglądem do Układu Słonecznego i podkreśla związki Fromborka z Mikołajem Kopernikiem. Po modernizacji centralnym punktem fromborskiego Rynku jest fontanna z podświetlanymi, tryskającymi z posadzki strumieniami wody.

KANAŁ KOPERNIKA

Kanał Kopernika, zwany dawniej Małą Baudą, został zaprojektowany prawdopodobnie w wieku XIV. To sztuczny przekop o długości ok. 5 km łączący rzekę Baudę z Fromborkiem, uchodzący do Zalewu Wiślanego. Zmodernizowany zabytkowy Kanał Kopernika jest teraz miejscem, gdzie można przyjemnie spacerować i przyjemnie spędzać czas.

Zabytki

Występujące na obszarze gminy elementy dziedzictwa kulturowego, łączą najbardziej odległą historię z teraźniejszością, występując w postaci budownictwa przedwojennego (dwory, czworaki) oraz powojennego budownictwa świeckiego (bloki wielorodzinne na terenach po byłych PGR, wille, domki

letniskowe) oraz często kilkunastowiecznego budownictwa sakralnego w postaci kościołów, zabytkowych cmentarzy i kapliczek.

ZABYTKI NIERUCHOME wpisane do rejestru zabytków we Fromborku³²:

- założenie urbanistyczne Starego Miasta
- zespół Wzgórza Katedralnego, ul. Katedralna 8 (katedra pw. Wniebowzięcia NMP i św. Andrzeja, pałac Ferbera, kustodia, kuria NMP, kapituła, nowy wikariat, mury obronne z basztami i bramami) – POMNIK HISTORII ustanowiony w 1994 r.
- zespół kościoła pw. św. Mikołaja, ul. Mickiewicza 11 (kościół, dzwonnica mur. drewn., ogrodzenie)
- kościół ewangelicki, ob. pogrzebowy, ul. Elbląska 5,
- pastorkówka
- zespół szpitala Świętego Ducha, ul. Stara 6-10 (szpital, kaplica św. Anny, teren d. cmentarza, ogrodzenie)
- kapliczka przydrożna św. Jerzego, ul. Braniewska
- kapliczka, ul. Katedralna
- cmentarz kanoników, ul. Sanatoryjna
- pałac biskupi, ul. Katedralna 6
- kanonia pw. św. Ignacego, ul. Katedralna 11
- ogrodzenie z bramą
- kanonia pw. MB Wniebowziętej, ul. Katedralna 13
- piwnica po wsch. części kanonii pw. św. Ludwika, ul. Katedralna 15
- kanonia pw. św. Stanisława, ul. Krasickiego 2
- kanonia pw. św. Michała, ul. Krasickiego 3
- kanonia pw. św. Piotra, ul. Krasickiego 4
- kanonia pw. św. Pawła, ul. Krasickiego 8
- baszta Żeglarska, ul. Basztowa - Rybacka
- dom, ul. Błotna 2
- dom, ul. Elbląska 8
- stara szkoła, ob. schronisko młodzieżowe, ul. Elbląska 11
- dom, ul. Kapelańska 2
- dom, ul. Katedralna 11
- dom, ul. Stara 8
- wieża wodociągowa, ul. Elbląska
- magazyn, ul. Rybacka 12
- kanał wodny

ZABYTKI NIERUCHOME wpisane do rejestru zabytków poza obszarem ochrony uzdrawiskowej:

- Narusa: most drogowy na rz. Narusa
- Wierzno Wielkie: kościół fil. pw. Wszystkich Świętych I cmentarz przykościelny

³² PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY FROMBORK NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028

Rejsy statkiem

Port we Fromborku poprzez Zalew Wiślany ma czynne połączenia wodne z Krynica Morską, Elblągiem i Tolkmickiem.

Rejsy statkiem z portu we Fromborku realizowane są do:

- **Krynicy Morskiej** cena w obie strony:
42-50 zł bilet normalny, 30-40 zł ulgowy, 15-30 zł rower
cena w jedną stronę:
31-35 zł bilet normalny, 22-30 zł ulgowy, 15 zł rower
czas rejsu w jedną stronę ok. 1,5 godziny
kursuje w lipcu i sierpniu
- **po Zalewie Wiślanym** cena 22 zł bilet normalny, 14 zł ulgowy, 15 zł rower

Pozostałe atrakcje na terenie miasta i gminy Frombork:

- **Muzeum Mikołaja Kopernika**
- **przewodnicy turystyczni** – w języku polskim, angielskim, niemieckim; przewodnik może zamówić bilety na rejsy, do muzeum, na wydarzenia itp.
- **stadnina koni NARUSA**
- **stajnia Wielkie Wierzno**
- **tablica – Pan samochodzik i zagadki Fromborka**
- **aplikacja mobilna Szlaki Zamków Gotyckich**
- inne

4.3.3. Walory przyrodnicze

Na terenie gminy występują **bogate walory przyrodnicze**. Do najważniejszych z nich należą³³:

- obszar chronionego krajobrazu Rzeki Baudy (data utworzenia 1985-07-01)
- obszar chronionego krajobrazu Wybrzeża Staropruskiego (data utworzenia 1985-07-01)
- obszar chronionego krajobrazu Wysoczyzny Elbląskiej – Wschód (data utworzenia 1985-07-01)

³³ <http://crfop.gdos.gov.pl>

- obszar natura 2000 Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana (data utworzenia 2008-02-05)
- obszar natura 2000 Zalew Wiślany (data utworzenia 2004-11-05)
- użytek ekologiczny Skarpy (data utworzenia 1996-06-24)
- 20 pomników przyrody – głównie pojedyncze dęby, buki, jesiony

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU RZEKI BAUDY³⁴

Elementami krajobrazotwórczymi na terenie Obszaru są:

- młode wcięcia erozyjne rzeki Baudy na odcinku od Danielewa do miejscowości Myśliwiec;
- młoda, stopniowo rozszerzająca się dolina rzeki Baudy na odcinku od wsi Myśliwiec do krawędzi wysoczyzny, w rejonie przecięcia koryta rzeki z linią kolejową Frombork-Braniewo;
- młode, boczne rozcięcia erozyjne w dolinie Baudy porośnięte lasem mieszanym lub liściastym;
- sylweta zwartej zabudowy miasta Fromborka;
- stożek ujściowy rzeki, wraz z pasem sitowia i trzcin, wzdłuż linii brzegowej Zalewu Wiślanego.

Jest to typowy rolniczo-leśny krajobraz terenów dolin rzecznych na równinie dawnego zastoiska wód polodowcowych o ciekawej rzeźbie terenu. Pas trzcin nad Zalewem Wiślanym stanowi ostoję lęgową ptactwa wodnego i spełnia kryteria ochronne zgodne z konwencją Ramsar. Dodatkową atrakcją są zabytki (zwłaszcza zespół katedralny) Fromborka, wstawionego postacią Mikołaja Kopernika. Obszar zajmuje powierzchnię 16 677,80 ha.

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU WYBRZEŻA STAROPRUSKIEGO³⁵

Obszar obejmuje wąską równinę napływową ciągnącą się wzdłuż południowo-wschodniego brzegu Zalewu Wiślanego. Jego powierzchnia wynosi 4664 ha, w tym użytki rolne 31%, tereny zakrzewione 0,9%, a wody powierzchniowe 58,3% (głównie Zalew Wiślany). Elementami krajobrazotwórczymi są:

- pas roślinności brzegowej, biegnący wzdłuż brzegu od granicy państwowej aż do rzeki Baudy, gdzieś z rosnącymi krzewami olszy lub wierzby;
- rejon stożka napływowego aktualnie tworzonego przez rzekę Pasłękę;
- strefa użytków zielonych ukształtowanych jako łąki i pastwiska, na których można spotkać kępy krzewów wierzby.

Pas roślinności brzegowej jest doskonałym miejscem lęgowym dla ptactwa wodno-błotnego, spełniającym kryteria ochrony w ramach konwencji Ramsar. Miejscowości Stara i Nowa Pasłęka mają charakter wsi rybackich, z typowym krajobrazem małego portu rybackiego. W południowej części, w sąsiedztwie dołów potorfowych, znajduje się rezerwat florystyczny "Cielętnik".

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU WYSOCZYNY ELBLĄSKIEJ – WSCHÓD

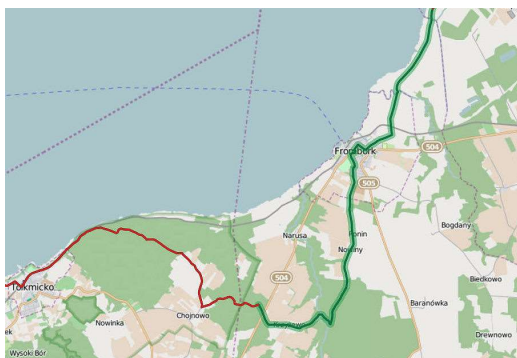
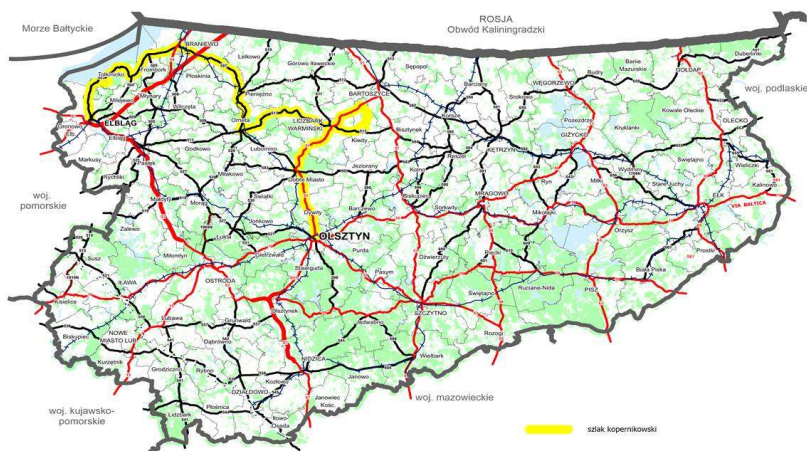
Obszarem o powierzchni 5850,12 ha położony jest w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie braniewskim na terenie gminy Frombork oraz w powiecie elbląskim na terenie gmin: Tolkmicko, Milejewo i Młynary. Na obszarze obowiązują liczne zakazy w zakresie zabijania zwierząt,

³⁴ PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY FROMBORK NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028 i <http://crfop.gdos.gov.pl>

³⁵ <http://crfop.gdos.gov.pl>

SZLAK KOPERNIKOWSKI

szlak turystyczny biegnący głównie przez miejsca, w których żył i pracował polski astronom Mikołaj Kopernik. Trasa szlaku: Olsztyn - Dobrze Miasto - Lidzbark Warmiński - Pieniężno - Braniewo - Frombork - Kadyny - Elbląg – Kępk.

WSCHODNI SZLAK ROWEROWY GREEN VELO

to wschodni szlak rowerowy, tworzący spójną trasę rowerową, przebiegająca przez pięć województw Polski wschodniej. W woj. warmińsko-mazurskim szlak zaczyna się w Elblągu, skąd zmierza na północny wschód wzdłuż Zalewu Wiślanego. Przebiega przez Frombork i niemal na granicy z obwodem kaliningradzkim dociera do Braniewa. Tam przyjmuje kierunek wschodni i przez Warmię oraz Mazury dociera do styku granic trzech państw: Polski, Rosji i Litwy.

Trasa szlaku w woj. warmińsko-mazurskim to: Elbląg – **FROMBORK** – Braniewo – Pieniężno – Górowo Iławieckie – Lidzbark Warmiński – Bartoszyce – Węgorzewo – Gołdap. W Gminie Frombork trasa rowerowa prowadzi przez **Krzyżewo**, **Ronin**, **Frombork** w stronę ujścia Baudy, nad którą przeprowadzona została mostem na wał przeciwpowodziowy wzdłuż Zalewu Wiślanego. Przy trasach rowerowych znajdują się Miejsca Obsługi Rowerzystów tzw. MOR-y, czyli wiaty, ławki, stojaki na rowery, kosze na śmieci, ewentualnie toaleta i odpowiednie oznakowania.

MIĘDZYNARODOWY SZLAK**ROWEROWY R1**

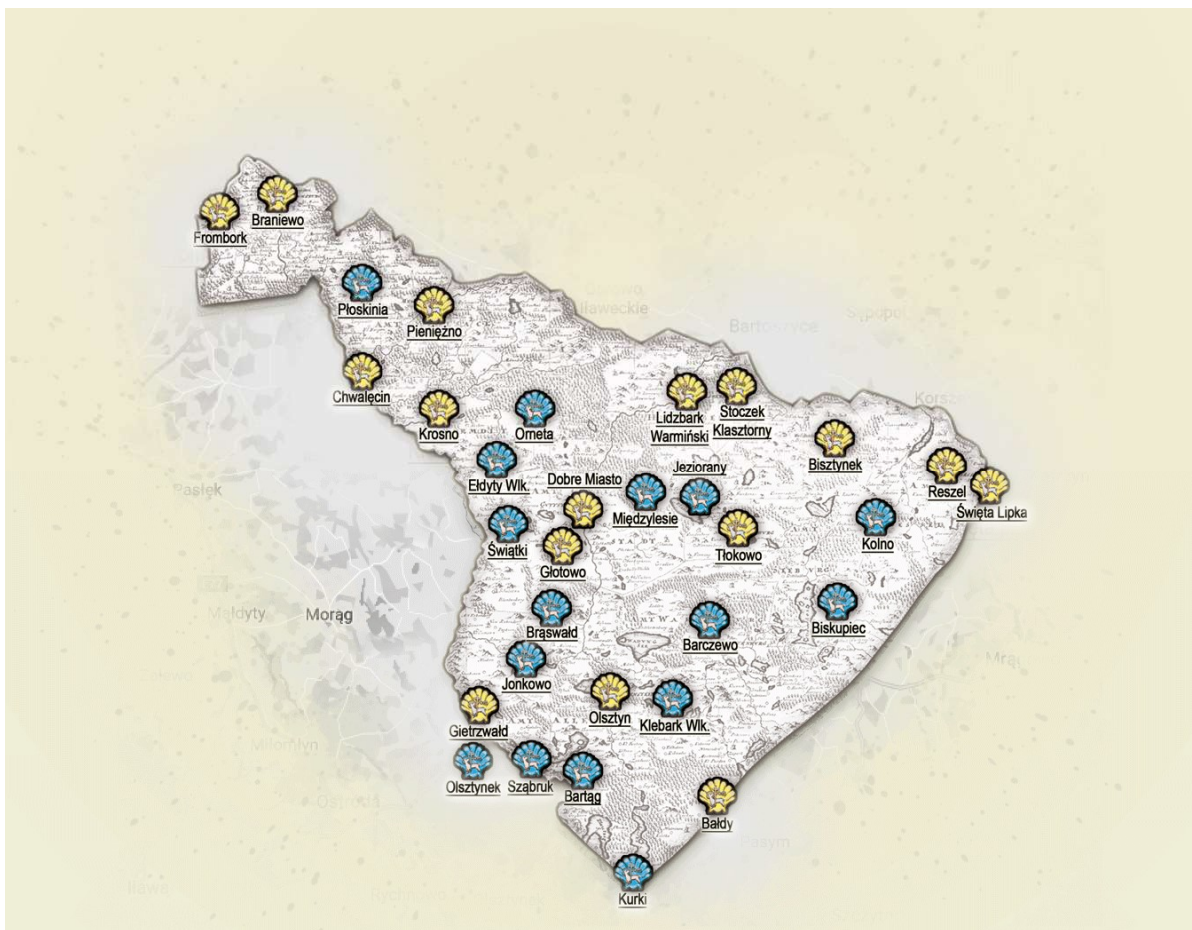
prowadzi z zachodu na północ Europy. Zaczyna się w Calais (Francja), prowadzi przez Francję, Belgię, Holandię, Niemcy, Polskę, Rosję, Litwę, Łotwę, Estonię, a kończy w Petersburgu (Rosja).

Przebieg szlaku w granicach Polski: Kostrzyn nad Odrą - Ośno Lubuskie - Sulęcín - Międzyrzecz - Międzybóże - Drezdenko - Krzyż Wlkp. - Wieleń - Trzcianka - Piła - Wyrzysk - Mroczka - Koronowo - Chełmno - Grudziądz - Kwidzyn - Sztum - Elbląg - Tolkmicko - **FROMBORK** - Braniewo – Gronowo

SZLAK ŚWIĘTEJ WARMII

Szlak tworzy szesnaście „stacji”, w tym Frombork. To miejsca pielgrzymkowe, sanktuaria, szlaki pątnicze, ale także historyczne obiekty sakralne związane z ciekawą historią biskupstwa warmińskiego oraz różnymi wydarzeniami o charakterze religijnym, historycznym i legendarnym.

Kolejnych szesnaście „przystanków” to Okolice Szlaku Świętej Warmii. Miejsca, które również zasługują na poznanie ze względu na ciekawe historie nimi związane, ich wspaniałe zabytki oraz malownicze krajobrazy, w które są wpisane.

Źródło: <https://szlakswietejwarmii.pl/>

4.3.5. Obiekty sportowo-rekreacyjne

→ **UZDROWISKOWY TEREN AKTYWNEGO WYPOCZYNKU I KINEZYTERAPII** we Fromborku (powstał w 2020 r.)

- promenada uzdrowiskowa – ciąg pieszy pełniący funkcję promenady spacerowej
- plaża miejska
- budynek sanitarno-usługowy
- strefa rekreacyjna z miejscem do kinezyterapii
- strefa do ćwiczeń street workout

- siłownia zewnętrzna
- strefa boisk o nawierzchni piaszczystej

Projekt pt. „Uzdrowski teren aktywnego wypoczynku i kinezyterapii z promenadą uzdrawiskową i plażą miejską we Fromborku” dofinansowano ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014 – 2020, Oś priorytetowa 6 Kultura i dziedzictwo, Działanie 6.2 Dziedzictwo naturalne, Poddziałanie 6.2.1 Infrastruktura uzdrawiskowa.

Data zakończenia realizacji projektu: 31.12.2020 r.

Wartość całkowita projektu: 3 097 492,53 zł

Dofinansowanie: 2 601 893,73 zł

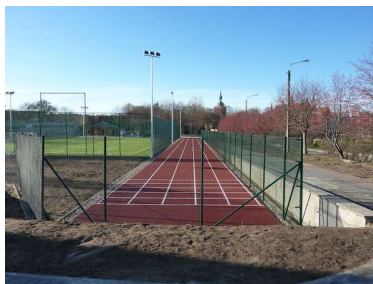

→ **STARE MIASTO** we Fromborku (rewitalizacja)

- plac Rynku nawiązuje wyglądem do Układu Słonecznego i podkreśla związki Fromborka z Mikołajem Kopernikiem; w nawierzchni placu odznaczają się łuki z ciemnej granitowej kostki, przypominające orbity
- fontanna z podświetlanymi, tryskającymi z posadzki strumieniami wody, umożliwiającą uzyskanie ciekawych efektów świetlnych oraz tworzącą miejsce zabaw dla dzieci w okresie letnim
- ławki symbolizujące osiem planet; na trzeciej z nich, czyli na planecie Ziemia, siedzi odlany z brązu Mikołaj Kopernik patrzący w kierunku Wzgórza Katedralnego
- płyta kamienna z inskrypcją poświęconą Mikołajowi Kopernikowi
- odrestaurowana zabytkowa pompa
- wokół rynku szpalery drzew, podświetlanych po zmroku lampami wbudowanymi w bruk
- plac jest objęty całodobowym monitoringiem i siecią bezprzewodowego Internetu.
- elementy małej architektury, takie jak: ławki, słup ogłoszeniowy, tablica informacyjna, instalacja pod choinkę i maszty flagowe

→ **KOMPLEKS BOISK SPORTOWYCH ORLIK** – ul. Sanatoryjna we Fromborku (powstał w 2011 r.)

→ **STADION MIEJSKI** – ul. Młynarska we Fromborku

→ **PLACE ZABAW** we Fromborku

- portowy plac zabaw
- plac zabaw Nivea

→ **BASEN KĄPIELOWY ODKRYTY** we Fromborku – nieczynny

→ **PORT MORSKI Z MARINĄ**

Niewielki, kameralny port morski nad Zalewem Wiślanym. Stanowi on bazę dla floty rybackiej. Port posiada też małą przystań jachtową, jak również jest przystankiem dla statków pasażerskich żeglujących po Zalewie Wiślanym. W porcie funkcjonuje morskie przejście graniczne, na którym odbywa się ruch osobowy i towarowy. W sezonie letnim czynna jest komunikacja promowa z Krynica Morską i portami rosyjskimi (Bałtyjsk, Kaliningrad).

4.3.6. Wydarzenia kulturalne

We Fromborku działa Centrum Kulturalno-Biblioteczne, które realizuje zadania Gminy w zakresie kultury i sportu. CKB również pełni funkcję administratora w stosunku do świetlic wiejskich na terenie gminy (Jędrychowo, Narusa, Wielkie Wierzno) oraz stadionu miejskiego we Fromborku.

Wydarzenia organizowane w roku 2020:

- ❖ 28 Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy
- ❖ Ferie zimowe
- ❖ Zajęcia walentynkowe w MGOK
- ❖ III turniej piłki siatkowej – Kopernik Cup
- ❖ Teatr przy stoliku
- ❖ Dzień Kobiet w MGOK
- ❖ Konkurs plastyczno-literacki
- ❖ Obchody 710 urodzin miasta
- ❖ Artystyczne wak10. Otwarcie promenady
- ❖ Kino plenerowe
- ❖ Dożynki gminne
- ❖ Warsztaty kulinarne w sołectwach
- ❖ Wystawa KGHM
- ❖ Pożegnanie wakacji w Biedkowie
- ❖ Dzień przedszkolaka acje
- ❖ Konkurs wiedzy – pan samochodzik i zagadki Fromborka
- ❖ Konkurs fotograficzny – piękno naszego miasta oczami dzieci i młodzieży
- ❖ Konkurs wiedzy – Frombork, Kopernik i ja
- ❖ Konkurs na kotylion niepodległościowy 2020
- ❖ Warsztaty jesienne w MGOK i świetlicach wiejskich
- ❖ Halloweenowe propozycje dla dzieci i młodzieży
- ❖ 102 rocznica odzyskania niepodległości
- ❖ Konkurs plastyczny – dzień postaci z bajki
- ❖ MGOK dołączył do jesiennej edycji "Pola Nadziei" organizowanej na rzecz
- ❖ Warsztaty rękodzieła
- ❖ Dzień pluszowego misia
- ❖ Zajęcia twórcze - tworzymy kalendarze adwentowe
- ❖ Andrzejkowe propozycje zabaw i wróżb
- ❖ Mikołajki
- ❖ Warsztaty bożonarodzeniowe, w ramach warsztatów przygotowano karty
- ❖ Konkurs plastyczny – kartka świąteczna 2020

KALENDARIUM WAŻNIEJSZYCH IMPREZ W ROKU 2021 MIASTO I GMINA FROMBORK

Data	Nazwa imprezy	Miejsce	Organizator
STYCZEN			
31.01.	29 Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy	Frombork	Sztab WOŚP
LUTY			
19.02.	548 Rocznica Urodzin Kanonika Mikołaja Kopernika	Katedra, Muzeum, Wozownia Sztuk	Muzeum Mikołaja Kopernika, Muzeum Pomnika Historii Frombork Zespół Katedralny, Urząd Miasta i Gminy
MAJ			
02.05.	Dzień Flagi	Frombork	Centrum Kulturalno-Biblioteczne
15.05.	Europejska Noc Muzeów	Frombork	Muzeum Mikołaja Kopernika, Muzeum Pomnika Historii Frombork Zespół Katedralny, Centrum Kulturalno-Biblioteczne
22.05.	Rajd rowerowy Odjazdowy Bibliotekarz	Szlak Green Velo	Centrum Kulturalno-Biblioteczne, Miejska Biblioteka Publiczna w Braniewie
29.05.	Dni Rodziny - Dzień Dziecka, Dzień Mamy	Promenada	Centrum Kulturalno-Biblioteczne Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło we Fromborku, Warmianki
CZERWIEC			
10.06.	Zaćmienie Słońca	Rynek Miejski	Muzeum Mikołaja Kopernika, Centrum Kulturalno-Biblioteczne
25.06.	Świętojański Wieczór	Promenada	Centrum Kulturalno-Biblioteczne
26.06.	54 Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej - Inauguracja	Katedra Sobota 19.30	Muzeum Pomnika Historii Frombork Zespół Katedralny, Muzeum Mikołaja Kopernika, Rzymskokatolicka Parafia pw. Wniebowzięcia NMP
LIPIEC			
09-10.07.	XVIII DNI FROMBORKA	Frombork	Urząd Miasta i Gminy, Centrum Kulturalno-Biblioteczne
10, 17, 24, 31.07.	54 Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej	Katedra	Muzeum Pomnika Historii Frombork Zespół Katedralny, Muzeum Mikołaja Kopernika, Rzymskokatolicka Parafia pw. Wniebowzięcia NMP
27-29.07.	Objazdowe wakacje z Centrum Kulturalno-Bibliotecznym	Sołectwa	Centrum Kulturalno-Biblioteczne
25.07.	Dzień św. Anny	Szpital św. Ducha	Muzeum Mikołaja Kopernika
SIERPIEŃ			
06-15.08.	Spotkania z Perseidami	Park Astronomiczny	Muzeum Mikołaja Kopernika, Urząd Miasta i Gminy
07.08.	III Fromborski Bieg Copernicusa	Frombork	Klub Sportowy Zalew Frombork
07, 15.08.	54 Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej	Katedra	Muzeum Pomnika Historii Frombork Zespół Katedralny, Muzeum Mikołaja Kopernika, Rzymskokatolicka Parafia pw. Wniebowzięcia NMP
15.08.	Fromborski Jarmark Odpustowy	Wzgórze Katedralne	Urząd Miasta i Gminy, Parafia
19-22.08.	Festiwal Nauki i Sztuki Copernicus Open	Wozownia Sztuk	Muzeum Pomnika Historii Frombork Zespół Katedralny
22.08.	II Triathlon Frombork	Teren miasta i gminy	MCL Sport Gdańsk, Urząd Miasta i Gminy
17-19.08.	Objazdowe wakacje z Centrum Kulturalno-Bibliotecznym	Sołectwa	Centrum Kulturalno-Biblioteczne
WRZESIEŃ			
04.09.	62 Międzynarodowe Regaty Żeglarskie „Fromborska Jesień”	Zalew Wiślany	MKŻ "Dal"
04.09.	Dożynki Gminne	Ronin - Nowiny	Urząd Miasta i Gminy, Centrum Kulturalno-Biblioteczne
18.09.	Europejskie Dni Dziedzictwa "Smaki Dziedzictwa"	Frombork	Muzeum Mikołaja Kopernika, Muzeum Pomnika Historii Frombork Zespół Katedralny
11.09.	Narodowe Czytanie	Frombork	Centrum Kulturalno-Biblioteczne
LISTOPAD			
11.11.	Obchody Narodowego Święta Niepodległości	Frombork	Urząd Miasta i Gminy, Centrum Kulturalno-Biblioteczne, Zespół Szkół
GRUDZIEŃ			
17.12.	Fromborski Wieczór Wigilijny	Rynek Miejski	Urząd Miasta i Gminy, Centrum Kulturalno-Biblioteczne
31.12.	Sylwester na Rynku Miejskim	Rynek Miejski	Urząd Miasta i Gminy, Centrum Kulturalno-Biblioteczne

Harmonogram imprez może ulec zmianie w kwestii dat organizowanych wydarzeń w związku z trwającą pandemią koronawirusa oraz wprowadzone obostrzenia.

4.4. POTENCJAŁ TURYSTYCZNY

4.4.1. Baza noclegowa i gastronomiczna

Na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej FROMBORK funkcjonuje 10 obiektów: 9 we Fromborku, 1 w miejscowości Ronin. Jeden obiekt znajduje się poza obszarem w miejscowości Nowiny.

NAZWA OBIEKTU NOCLEGOWEGO	MIEJSCOWOŚĆ	LICZBA MIEJSC NOCLEGOWYCH	LICZBA POKOI	USŁUGU GASTRONOMICZNE
Hotel Kopernik *** www.hotelkopernik.com.pl	FROMBORK	84	42	2 restauracje na 120 miejsc
NIEPUBLICZNE SZKOLNE SCHRONISKO MŁODZIEŻOWE www.frombork.caritas.pl	FROMBORK	60		Dom Kopernika na 100-120 miejsc
Pokoje gościnne „POD WZGÓRZEM” www.podwzgorzem.pl	FROMBORK	32-44	13	tak
Kwatery Prywatne Lilia Koczergo	FROMBORK			aneks kuchenny
Pokoje Gościnne Zielony Dom	FROMBORK	24	10	aneks kuchenny
Pokoje Gościnne Restauracji "Don Roberto" www.domfamiliiny.pl	FROMBORK	23	10	Restauracja „Don Roberto”
Pokoje Gościnne VILLA VARMIA www.villavarmia.pl	FROMBORK		7	aneks kuchenny
Pokoje Gościnne CHATA POGADUCHY www.chatapogaduchy.pl	NOWINY			tak
Pokoje Gościnne Ewa Nowicka www.frombork.com.pl	FROMBORK	31		tak
Gospodarstwo Agroturystyczne FROMBORK SIEDLIŚKO www.frombork-siedlisko.pl	RONIN	8	2	aneks kuchenny
Pokoje Gościnne - Centrum Spotkań i Aktywności Społecznej	FROMBORK	28	12	tak
CampCity Frombork www.campcity.pl	FROMBORK		11 domki + camping	sala bankietowa na 300 osób

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych na stronie www.frombork.pl

Największy z nich to trzygwiazdkowy Hotel Kopernik wraz z dwiema restauracjami, salą konferencyjną na 40 osób oraz łącznie 84 miejscami noclegowymi w 42 pokojach. Pozostałe to pokoje gościnne i kwatery prywatne, gdzie są świadczone usługi gastronomiczne, lub w których znajdują się aneksy

kuchenne. Do dyspozycji jest także camping z domkami i polem biwakowym. Obiekty oferują miejsca parkingowe i sieć wi-fi. Łączna liczba miejsc noclegowych wynosi około 300-350.

OBIEKTY GASTRONOMICZNE

- restauracja DON ROBERTO, Frombork
- restauracja POD WZGÓRZEM, Frombork
- restauracja AKCENT, Frombork
- restauracja HOTELU KOPERNIK, Frombork
- obiady w DOMU KOPERNIKA, Frombork

Liczba podmiotów prowadzących działalność w zakresie zakwaterowania wzrosła o 4 w porównaniu do roku 2015 i wynosi obecnie 7. Z kolei liczba podmiotów z branży gastronomicznej utrzymuje się na zrównoważonym poziomie i wynosi 7. W Zakresie organizacji turystyki w roku 2019 było 6. Liczba ta zmniejszyła się do 3, co prawdopodobnie wynikało z ograniczenia działalności turystycznej spowodowanej koronawirusem i obostrzeniami narzuconymi na branżę HoReCa. Tym niemniej cieszy fakt, że liczba podmiotów świadczących usługi gastronomiczne i noclegowe nie zmieniła się.

PODMIOTY prowadzące działalność w obszarach:	jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sekcja I dział 55 ZAKWATEROWANIE	liczba podmiotów	3	4	4	7	7	7
Sekcja I dział 56 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	liczba podmiotów	8	9	7	7	8	7
Sekcja N dział 79 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZATORÓW TURYSTYKI	liczba podmiotów	7	7	6	6	6	3

ŹRÓDŁO: dane dla miasta i gminy Frombork, opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

4.4.2. Ruch turystyczny

Charakterystyka ruchu turystycznego w MIEŚCIE I GMINIE FROMBORK

Poniższe dane należy potraktować jako niekompletne, ponieważ w zasobach GUS nie zostały wykazane pokoje gościnne. Zatem należy domniemać, że nie wykazano także turystów odwiedzających te obiekty. Do analizy przyjęto rok 2019 – przed pandemią koronawirusa. Z powodu COVID-19, dane za rok 2020 nie wpisują się w trend z lat poprzednich.

Największą grupą **turystów zagranicznych** odwiedzających miasto i Gminę Frombork roku 2019 były osoby z następujących krajów:

Niemcy	59% ogółu	60% udzielonych noclegów
Rosja	22% ogółu	18% udzielonych noclegów
Litwa	6% ogółu	7% udzielonych noclegów
Austria	3% ogółu	1,5% udzielonych noclegów

TURYŚCI ZAGRANICZNI (nierezydenci) – wybrane kraje	jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
turyści zagraniczni (nierezydenci); ogółem	osoba	3 147	2 967	3 332	3 461	3 750	706
Austria	osoba	13	10	23	40	106	13
Litwa	osoba	168	282	312	317	215	28
Niemcy	osoba	2 251	1 996	2 074	1 878	2 207	518
Rosja	osoba	371	442	633	695	828	104

ŹRÓDŁO: dane dla miasta i gminy Frombork, opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

UDZIELONE NOCLEGI turyście zagranicznemu (nierezydentowi) – wybrane kraje	jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
udzielone noclegi turystom zagranicznym (nierezydentowi); ogółem	-	6 631	6 135	6 132	6 796	7 288	1 529
Austria	-	20	10	25	43	106	1
Litwa	-	175	338	380	859	531	44
Niemcy	-	5 518	4 959	4 580	4 238	4 369	1 197
Rosja	-	419	522	728	837	1 222	146

ŹRÓDŁO: dane dla miasta i gminy Frombork, opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

W latach 2015-2019 dostrzegalny jest rosnący trend przyjazdów turystów zagranicznych do Fromborka. Rośnie także liczba udzielonych noclegów.

Dostrzegalny jest wysoki udział ruchu turystycznego na terenie miasta i Gminy Frombork w porównaniu do powiatu braniewskiego. **Średnio 80% turystów zagranicznych odwiedzających powiat, to turyści Fromborka.** Można zatem wywnioskować, że turystyka powiatu braniewskiego opiera się na turystyce kształtowanej we Fromborku. Potwierdzeniem tego faktu są również dane w zakresie udzielonych noclegów.

TURYŚCI ZAGRANICZNI (nierezydenci); ogółem	jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Frombork	osoba	3 147	2 967	3 332	3 461	3 750	706
powiat braniewski	osoba	3 862	3 639	4 030	4 212	4 336	783
udział turystów zagranicznych Fromborka w liczbie turystów zagranicznych w powiecie braniewskim	%	81%	82%	83%	82%	86%	90%

ŹRÓDŁO: dane dla miasta i gminy Frombork, opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

Noclegi udzielone turystom zagranicznym (nierozrydentom)	jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Frombork	liczba	6 631	6 135	6 132	6 796	7 288	1 529
powiat braniewski	liczba	7 436	7 145	7 479	9 667	8 156	1 613
udział noclegów turystów zagranicznych Fromborka w liczbie noclegów turystów zagranicznych w powiecie braniewskim	%	89%	86%	82%	70%	89%	95%

ŹRÓDŁO: dane dla miasta i gminy Frombork, opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

Charakterystyka ruchu turystycznego w POWIECIE BRANIEWSKIM

brak poniższych danych dla miasta gminy Frombork; bez roku 2020 ze względu na zakłócenie trendu w związku pandemią koronawirusa

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w powiecie braniewskim, a więc także we Fromborku, jest o połowę niższy niż w województwie warmińsko-mazurskim i jeszcze bardziej niski niż w kraju. Jednak rośnie znacznie szybciej. W latach 2015-2019 wzrósł o 8,1 pp. procentowego, podczas gdy w woj. o 1,6 pp., a w kraju o 3,9 pp.

stopień wykorzystania miejsc noclegowych	jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019
powiat lidzbarski	%	16,3	18,9	18,5	20,6	24,5
woj. warmińsko-mazurskie	%	30,2	31,9	30,9	31,5	31,8
Polska	%	36,7	38,1	39,3	40,1	40,6

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

Wskaźniki w przeliczeniu na 1000 ludności pozwalają na porównanie z innymi obszarami. Ich wartości w powiecie braniewskim w porównaniu do województwa i kraju jest średnio o połowę niższe, co oznacza mniejszą liczbę miejsc noclegowych, w tym całorocznych i mniejszą liczbę turystów korzystających z noclegów. Jednocześnie wskaźniki wojewódzkie mają wartości wyższe niż wskaźniki krajowe.

miejsca noclegowe na 1000 ludności; ogółem	jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019
powiat lidzbarski	msc.	7,37	8,52	9,52	9,32	8,25
woj. warmińsko-mazurskie	msc.	27,75	28,58	28,44	28,51	30,15
Polska	msc.	18,47	19,50	20,14	20,79	21,51

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

miejsca noclegowe całoroczne na 1000 ludności; ogółem	jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019
powiat lidzbarski	msc.	7,14	8,14	8,01	9,08	6,79
woj. warmińsko-mazurskie	msc.	15,63	16,91	16,11	16,60	17,30
Polska	msc.	12,74	13,58	13,86	14,62	15,08

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

turyści korzystający z noclegów na 1000 ludności; ogółem	jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019
powiat lidzbarski	osoba	237,53	266,34	289,92	351,94	410,09
woj. warmińsko-mazurskie	osoba	787	890,63	880,01	914,26	965,98
Polska	osoba	700,62	783,52	832,57	882,40	929,18

ŹRÓDŁO: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

Na tle województwa w roku 2019 **największy udział turystów zagranicznych** wśród korzystających z obiektów noclegowych zanotowano **w powiecie braniewskim (25,60%)**, następnie kętrzyńskim (23,00%), Elblągu (22,70%), w powiecie mrągowskim (19,20%), lidzbarskim (15,10%), bartoszyckim (114,30%) oraz węgorzewskim (13,20%).

Charakterystyka ruchu turystycznego w WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM³⁷

Województwo warmińsko-mazurskie w 2019 roku, podobnie jak w roku poprzednim, znajdowało się w fazie rozwoju i charakteryzowało się:

- **liczbą turystów porównywalną z liczbą mieszkańców** (liczba korzystających z noclegów 1,3 mln osób, przy liczbie mieszkańców 1,4 osób), należy jednak pamiętać o turystach nocujących na jachtach i w tzw. „drugich domach”
- **większym odsetkiem turystów indywidualnych, którzy mają duży kontakt ze społecznością lokalną,**
- pojawieniem się dużych, **zewnętrznych inwestorów**, szczególnie z branży hotelarskiej,
- **planowaniem i zagospodarowaniem** terenów, usług oraz produktów turystycznych na szczeblu regionalnym,
- **dużą liczbą atrakcji** przygotowanych dla turystów, a wytworzonych przez człowieka.

W regionie baza noclegowa charakteryzowała się **przewagą hoteli i kwater agroturystycznych**. Te dwa rodzaje obiektów obejmowały łącznie 35,12% zasobów bazy noclegowej województwa, z tego 21,63% to hotele, a 13,49% stanowiły kwatery agroturystyczne. Było to odpowiednio 4,44% hoteli w Polsce oraz 9,84% zasobów krajowych kwater agroturystycznych. W 2019 roku, wszystkie obiekty dysponowały łącznie **42.998 miejscami noclegowymi**, które stanowiły 5,21% zasobów noclegowych w Polsce. Według stanu z końca lipca 2019 roku **najwięcej miejsc noclegowych** znajdowało się w hotelach (33,05% ogólnej liczby miejsc w regionie), następnie w ośrodkach

³⁷ Informacja o ruchu turystycznym w woj. warmińsko-mazurskim w 2019 roku; Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego, Departament Turystyki

wczasowych (11,69%) i w zespołach domków turystycznych (7,59%). Na jeden obiekt turystyczny przypadało **średnio 79 miejsc noclegowych**. Turyści, którzy w 2019 roku odwiedzili województwo warmińsko-mazurskie w **79,58% korzystali z noclegów w tzw. obiektach hotelowych** (turyści zagraniczni w 88,27%, a krajowi w 78,40%). Najliczniejszą grupę zagranicznych turystów, odwiedzających województwo warmińsko-mazurskie stanowili **turyści z Niemiec** – 46,23% wszystkich zagranicznych gości. Kolejną grupą byli turyści z Rosji (17,05%), Litwy (5,40%), Wielkiej Brytanii (3,28%). **Długość pobytu** turystów w naszym regionie spadła niewiele, średnio z 2,47 dnia w 2018 roku do 2,45 dnia w 2019 roku. W 2019 roku w województwie, **największe wykorzystanie miejsc noclegowych** miały hotele 5-gwiazdkowe, po nich – 4-gwiazdkowe. **Średnia długość pobytu** turystów w 2019 roku wyniosła 2,45 dnia i była o 0,23 dnia niższa niż w 2010. Przeciętny czas pobytu cudzoziemców w turystycznych obiektach noclegowych zbiorowego zakwaterowania wyniósł nieco ponad 2 noclegi. W województwie warmińsko-mazurskim w roku 2019 były **72 obiekty agroturystyczne**, które dysponowały 1.225 miejscami noclegowymi. Długość pobytu w obiektach agroturystycznych jest o 1,14 dnia dłuższa niż średnia pobytu dla wszystkich obiektów turystycznych. **Sezonowość** najbardziej widoczna jest w miesiącach: grudzień, styczeń, luty, marzec – najmniej turystów oraz lipiec i sierpień – najwięcej turystów.

Na poziomie kraju, w porównaniu z I półroczem 2020 r. **wzrost liczby korzystających** odnotowały kempingi (o 68,7%), pola biwakowe (o 41,1%), zespoły domków turystycznych (o 21,8%) i ośrodki kolonijne (o 0,1%), natomiast pozostałe rodzaje obiektów odnotowały spadki, w tym największy wystąpił w schroniskach młodzieżowych (o 47,5%).

4.4.3. Turystyka zdrowotna

Turystyka zdrowotna – obejmuje turystykę medyczną i uzdrowiskową (bez segmentu turystyki Spa & Wellness)³⁸. To ogół stosunków i zjawisk wynikających z pobytu i podróży osób, dla których głównym motywem i celem dominującym jest leczenie, poprawa lub zachowanie zdrowia³⁹.

- **Turystyka medyczna** – jest formą podróży poza miejsce stałego zamieszkania, której głównym motywem jest poprawa zdrowia bądź estetyki ciała, rehabilitacja, odnowa sił psychofizycznych pod opieką lekarza specjalisty w gabinecie, klinice lub szpitalu, połączona z szeroką gamą alternatywnych ofert spędzania wolnego czasu w danym mieście czy regionie. Podróż ta powinna obejmować co najmniej jeden nocleg i trwać nie dłużej niż 12 miesięcy. Jako przejaw turystyki medycznej możemy także potraktować część turystyki uzdrowiskowej, której uczestnikami są turyści zagraniczni. Wynika to z faktu, iż zabiegi są tam przepisywane po konsultacji medycznej i odbywają się pod nadzorem lekarza. Pojęcie turystyki medycznej jest stosunkowo nowym fenomenem, niemniej w ostatnich latach można zauważyć wzrost zainteresowania tą tematyką zarówno w publikacjach naukowych jak i w praktyce gospodarczej. Jest to uwarunkowane rozwojem technologii, przemianami demograficznymi, wzrostem świadomości zdrowotnej, nierównościami w dostępie do nowoczesnych metod

³⁸ TURYSTYKA ZDROWOTNA w województwie małopolskim; Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego

³⁹ Analiza podaży turystyki zdrowotnej w Polsce, Polska Organizacja Turystyczna

leczenia, a także problemami systemów opieki zdrowotnej⁴⁰. Dla określenia krajowych podróży w celach medycznych stosuje się nazwę „**turystyka lecznicza**”.

- **Turystyka uzdrawiskowa** – jest realizowana w miejscowościach określanych jako uzdrowiska. Uzdrowiskiem jest obszar, na którym prowadzone jest lecnictwo uzdrawiskowe i który został wydzielony w celu wykorzystania i ochrony naturalnych zasobów leczniczych. Warunkiem wykonywania funkcji uzdrawiskowych jest uzyskanie statusu uzdrowiska⁴¹. W turystyce uzdrawiskowej głównym motywem podróży jest powrót do zdrowia i jego ochrona.

Cudzoziemcy

W skali kraju cudzoziemcy stanowili ponad 6% kuracjuszy leczonych stacjonarnie. Zdecydowana większość (blisko 91%) cudzoziemców przebywała w uzdrowiskach zlokalizowanych na terenach dwóch województw: zachodniopomorskiego i dolnośląskiego. Polski rynek turystyki medycznej należy do najlepiej rozwijających się w Europie. Przyczyną tego stanu rzeczy są przede wszystkim ceny usług. Niemcy, Brytyjczycy, Norwedzy i Szwedzi poszukują tańszych alternatyw dla drogich zabiegów w zachodnich klinikach. Polska jest krajem, który z jednej strony może zaoferować wysoką jakość usług medycznych, przy jednocześnie niższych cenach, niż te w krajach wysokorozwiniętych. Należy zwrócić uwagę na potrzeby zdrowotne obywateli z Niemiec, Wielkiej Brytanii, Skandynawii, Rosji, Ukrainy, Białorusi⁴².

Cudzoziemcy to potencjalna i coraz liczniejsza grupa klientów polskich uzdrowisk, a biorąc pod uwagę, że gmina Frombork odnotowuje największy udział turystów – cudzoziemców w całym województwie, to warto rozważyć tę grupę jako przyszły istotny segment odbiorców usług uzdrawiskowych oraz innych usług turystycznych w uzdrowisku Frombork.

Najbardziej pożądaną przez Niemców usługą to:

- pobyty rehabilitacyjne i uzdrawiskowe (36%)
- zabiegi stomatologiczne (30%)
- okulistyczne (14%)

Warto pamiętać, iż powodem atrakcyjności wyjazdów w celach zdrowotnych jest też możliwość ich połączenia z wypoczynkiem.

⁴⁰ <https://ibirtm.pl/region-zdrowia/>

⁴¹ TURYSTYKA ZDROWOTNA w województwie małopolskim; Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego

⁴² Analiza podaży turystyki zdrowotnej w Polsce, Polska Organizacja Turystyczna

Zapotrzebowanie na usługi zdrowotne ze strony obywateli z Wielkiej Brytanii wskazują, iż dotyczą one głównie stomatologii, medycyny estetycznej, spa i wellness. Z uwagi na dużą liczbę Polonii nie należy jednak wykluczać zainteresowania rehabilitacją i ofertą szpitali.

Zważając na słabo rozwiniętą służbę zdrowia w Rosji, na Ukrainie i na Białorusi, szczególnego znaczenie mają na tym rynku usługi specjalistyczne z obszarów kardiologii, ortopedii, neurologii, ginekologii, a także rehabilitacja, okulistyka i diagnostyka.

Oferta uzdrowisk może być również atrakcyjna dla turystów zagranicznych.

Wybór placówki⁴³

Kryteria określające potencjał placówki jako destynacji turystyki medycznej dotyczą elementów zależnych i niezależnych od samej kliniki i koncentrują się na takich obszarach jak:

- oferta (też dotycząca wyposażenia),
- położenie
- dostępność komunikacyjna
- otwartość kulturowa
- obcojęzyczność personelu
- sprawność procesu obsługi
- atrakcyjność turystyczna
- dostęp do informacji (możliwość znalezienia informacji)

Wielu podróżnych podejmuje decyzję o leczeniu poza miejscem zamieszkania dopiero wówczas, gdy znajdują się w miejscu czasowego pobytu. „Wahający się turysta medyczny” i „Oportunistyczny turysta medyczny”, którzy stanowili w sumie 32% badanych osób, decyzję o leczeniu podjęli dopiero po przybyciu na miejsce. W praktyce może to oznaczać, iż **do turystów medycznych możemy dotrzeć już ich goszcząc**, a korzystanie ze świadczeń medycznych nie zawsze musi być wcześniej zaplanowaną aktywnością. Badania te mogą skłonić do postawienia tezy, iż **łatwiej jest rozwijać turystykę medyczną w regionach, które odznaczają się dużą intensywnością zagranicznego ruchu turystycznego**. Jednym ze wskaźników mogących posłużyć do oceny szans rozwoju turystyki medycznej w danym regionie, jest ugruntowana obecność turystów zagranicznych, a Frombork charakteryzuje się największym ich udziałem w województwie warmińsko-mazurskim (głównie Niemcy).

Turystyka uzdrawiskowa

W województwie warmińsko-mazurskim jest jedna miejscowość uzdrawiskowa – Gołdap. Uzyskała ten status w 2000 roku dzięki wyjątkowym walorom klimatycznym, najczystsze w Polsce powietrze, zasobom borowinowym oraz wodom leczniczym i mineralnym. W województwie ustanowione zostały także miejscowości o statusie obszaru ochrony uzdrawiskowej. Są to gminy: **Frombork**, Miłomłyn, Lidzbark Warmiński oraz Górowo Iławeckie, które w przyszłości, po realizacji

⁴³ Analiza podaży turystyki zdrowotnej w Polsce, Polska Organizacja Turystyczna

inwestycji w obszarze infrastruktury technicznej oraz uzdrawiskowej będą mogły ubiegać się o status uzdrawiska.

W badanych latach 2010-2019, stopień wykorzystania miejsc noclegowych był zróżnicowany i zależał od rodzaju obiektu, oraz od terminu pobytu. **Najwyższe wykorzystanie miejsc noclegowych odnotowywano właśnie w zakładach uzdrawiskowych.** Na przykład efektywność wykorzystania miejsc w zakładzie uzdrawiskowym w Gołdapi wyniosła w latach 2010-2019 kolejno [%]: 71,81; 77,3; 91,7; 91,5; 74,2; 96,6; 98,7 86; 92,3.

Łącznie w Polsce w I półroczu 2021 stopień wykorzystania miejsc noclegowych wyniósł 19,9%, a **najlepiej wykorzystane były miejsca w zakładach uzdrawiskowych – 46,9%.**

Długość pobytu w zakładach uzdrawiskowych jest wyższa. W I półroczu 2021 turyści korzystali przeciętnie z 2,8 noclegu. Najdłużej przebywali turyści w zakładach uzdrawiskowych, korzystając przeciętnie **z 12 noclegów.**

Turystyczne obiekty noclegowe w Polsce są średniej wielkości – przeciętnie dysponują 79 miejscami. **Największe są zakłady uzdrawiskowe posiadające średnio niemal 200 miejsc.**

W okresie I-VI 2021 r. udzielono w Polsce 14,9 mln noclegów. Prawie połowa została udzielona w hotelach – 7,0 mln; natomiast w zakładach uzdrawiskowych **2,1 mln noclegów⁴⁴.**

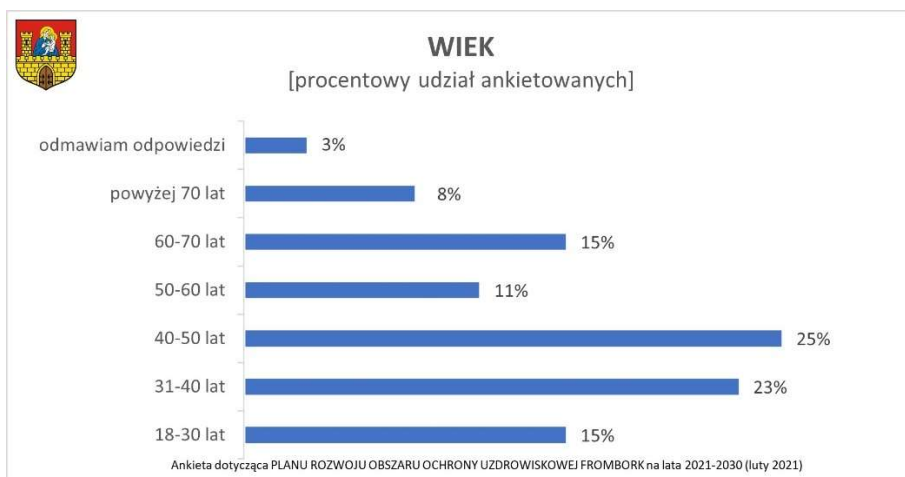
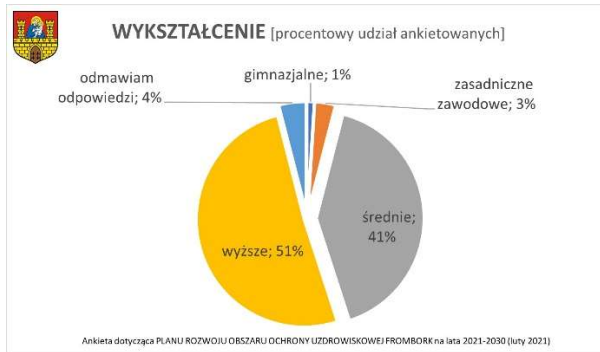
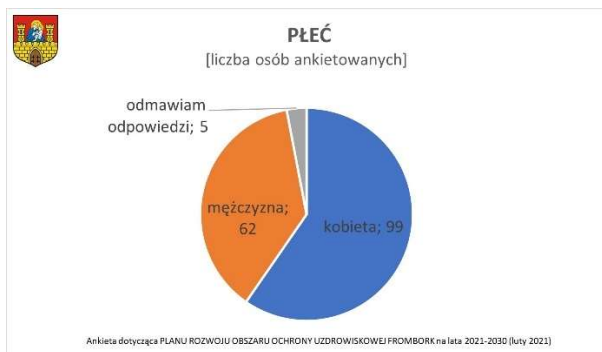
4.5. WYNIKI BADAŃ WŁASNYCH

W pierwszym półroczu roku 2021 przeprowadzono badania własne za pomocą **metody ankiety online** oraz podczas **dwóch warsztatów i spotkań konsultacyjnych.** W badaniach wzięli udział między innymi mieszkańcy miasta i gminy Frombork, przedstawiciele instytucji zdrowia, kultury, przedsiębiorcy i urzędnicy.

W anonimowym badaniu ankietowym udział wzięło 166 respondentów, w tym 60% stanowiły kobiety, 37% mężczyźni (5 osób – odmowa odpowiedzi). Ponad połowa badanych, tj. 51 % to osoby z wykształceniem wyższym, następnie z wykształceniem średnim – 41%.

Wśród 166 respondentów 65% (107 głosów) to mieszkańcy Fromborka, 1,81% (po 3 głosy) to mieszkańcy sołectw Baranówka i Wielkie Wierzno, 1,2% (po 2 głosy) – mieszkańcy sołectwa Bogdany i Ronin. 22% respondentów (37 głosów) to osoby spoza miasta i gminy Frombork, natomiast 7% respondentów (12 osób) odmówiło wskazania miejsca zamieszkania. Największą grupę stanowiły osoby w wieku 31-50 lat, czyli łącznie 48%. Następnie osoby w wieku 18-30 i 60-70 lat – po 15% badanych.

⁴⁴ GUS – Baza noclegowa według stanu w dniu 31 lipca 2021 r. i jej wykorzystanie w I półroczu 2021 roku

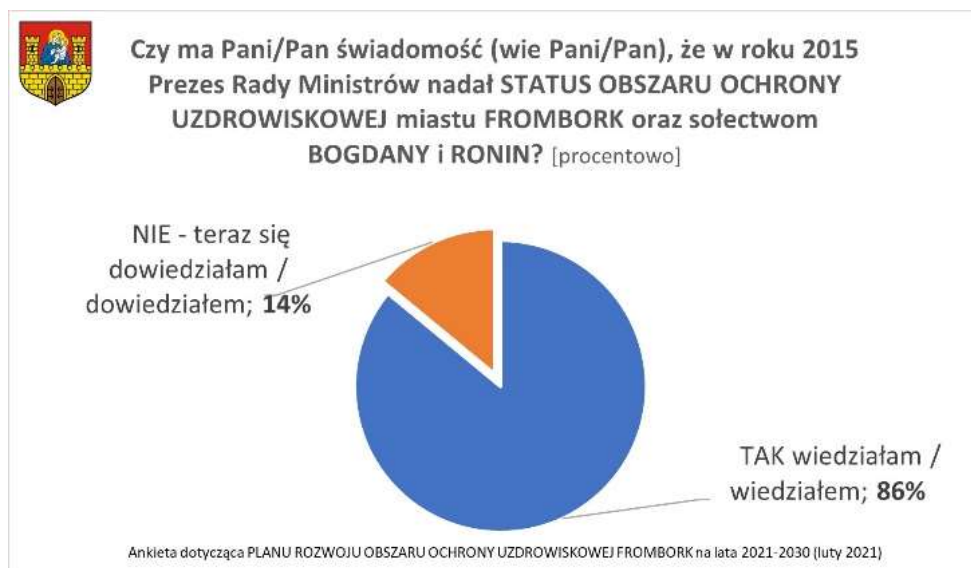
Pani / Pana SYTUACJA ZAWODOWA

Odpowiedzi: 166 (100%)

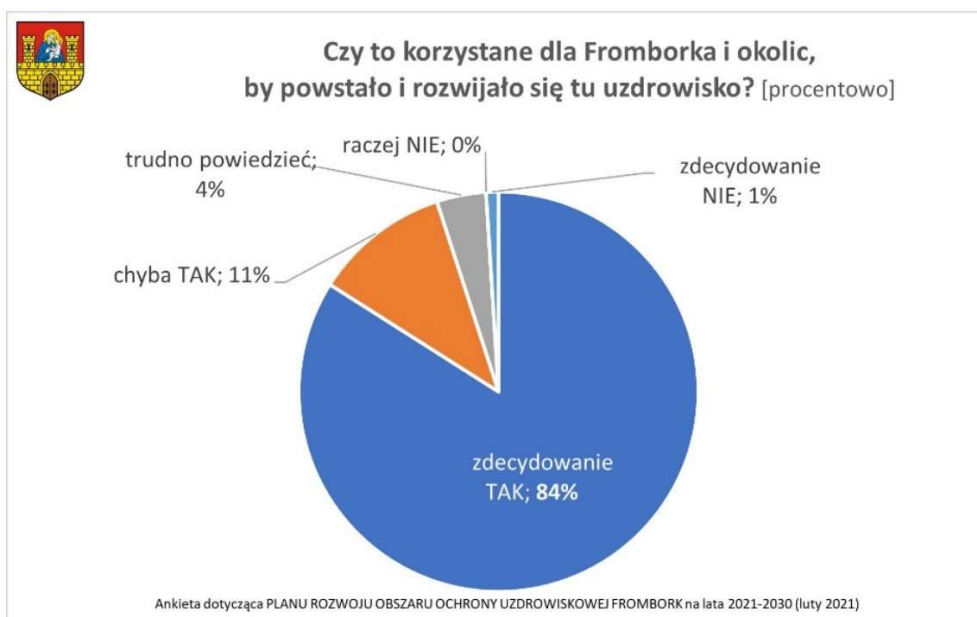
Pominięć: 0 (0%)

		PROCENTOWO	ILE GŁOSÓW
pracuję w oświacie		4.22%	7
uczęszczam do szkoły / na Studia		3.61%	6
nie pracuję		9.04%	15
pracuję w rolnictwie		1.2%	2
jestem przedsiębiorcą		12.05%	20
pracuję w urzędzie		8.43%	14
pracuję w firmie		16.87%	28
pracuję w instytucji kultury		2.41%	4
pracuję / działam w organizacji pozarządowej		1.2%	2
pracuję w instytucji pomocy Społecznej		2.41%	4
pracuję w innej instytucji Publicznej		7.23%	12
odmawiam odpowiedzi		19.88%	33
Inne	głównie emeryci	12.05%	20

Wśród respondentów zdecydowana większość, tj. 86% posiadało wiedzę, że Frombork oraz sołectwa Bogdany i Ronin posiada status obszaru ochrony uzdrawiskowej nadany decyzją Prezesa Rady Ministrów w roku 2015.

Zdecydowana większość badanych – 95% uważa, że to korzystne dla Fromborka, by powstało i rozwijało się tu uzdrowisko (84% - zdecydowanie tak; 11% chyba tak).

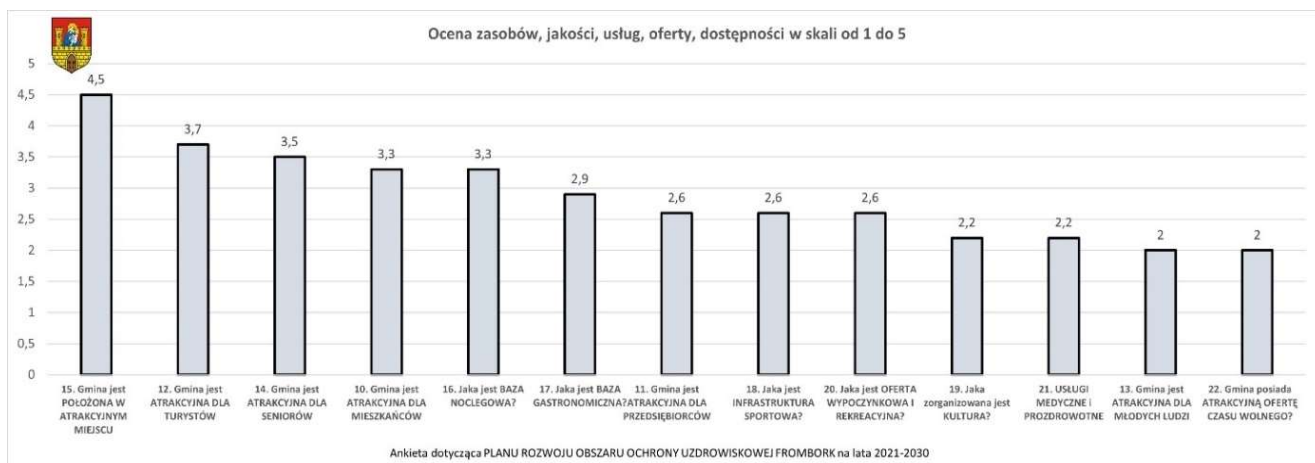

Zdaniem większości badanych powstanie uzdrowiska to nowe miejsca pracy (65% wskazań), następnie szansa dla lokalnego biznesu 58%, promocja Fromborka 57%. W kolejnej grupie wskazań, tj. na poziomie 33-37% respondenci wskazali: wygląd miasta, inwestycje oraz tłumy turystów w sensie pozytywnym. Co piąty badany wskazał na konieczność poszerzenia oferty kulturalnej i rozrywkowej. Najmniejsza grupa respondentów, tj. 4% wskazań postrzega w sensie negatywnym tłumy turystów, którzy mogą pojawić się we Fromborku w wyniku powstania uzdrowiska.

W skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, a 5 to ocena najwyższa, respondenci ocenili zasoby gminy Frombork. Najwyżej oceniono położenie w atrakcyjnym miejscu ocena 4,5. Najniżej oceniono ofertę dla młodych ludzi oraz atrakcyjność oferty czasu wolnego ocena 2.

→ Gmina jest POŁOŻONA W ATRAKCYJNYM MIEJSCU	4,5
→ Gmina jest ATRAKCYJNA DLA TURYSTÓW	3,7
→ Gmina jest ATRAKCYJNA DLA SENIORÓW	3,5
→ Gmina jest ATRAKCYJNA DLA MIESZKAŃCÓW	3,3
→ Jaka jest BAZA NOCLEGOWA?	3,3
→ Jaka jest BAZA GASTRONOMICZNA?	2,9
→ Gmina jest ATRAKCYJNA DLA PRZEDSIĘBIORCÓW	2,6
→ Jaka jest INFRASTRUKTURA SPORTOWA?	2,6
→ Jaka jest OFERTA WYPOCZYNKOWA I REKREACYJNA?	2,6
→ Jaka zorganizowana jest KULTURA?	2,2
→ USŁUGI MEDYCZNE I PROZDROWOTNE	2,2
→ Gmina jest ATRAKCYJNA DLA MŁODYCH LUDZI	2
→ Gmina posiada ATRAKCYJNĄ OFERTĘ CZASU WOLNEGO?	2

Zdaniem respondentów największym atutem Fromborka są zabytki i historyczny charakter, a największą słabością – oferta kulturalno-rozrywkowa.

Dwa największe **ATUTY** Fromborka to:

- ↑ **zabytki i historyczny charakter**
(84% wskazań)
- ↑ **dostęp do Zalewu Wiślanego**
(80% wskazań)

Dwie największe **SŁABOŚCI** Fromborka to:

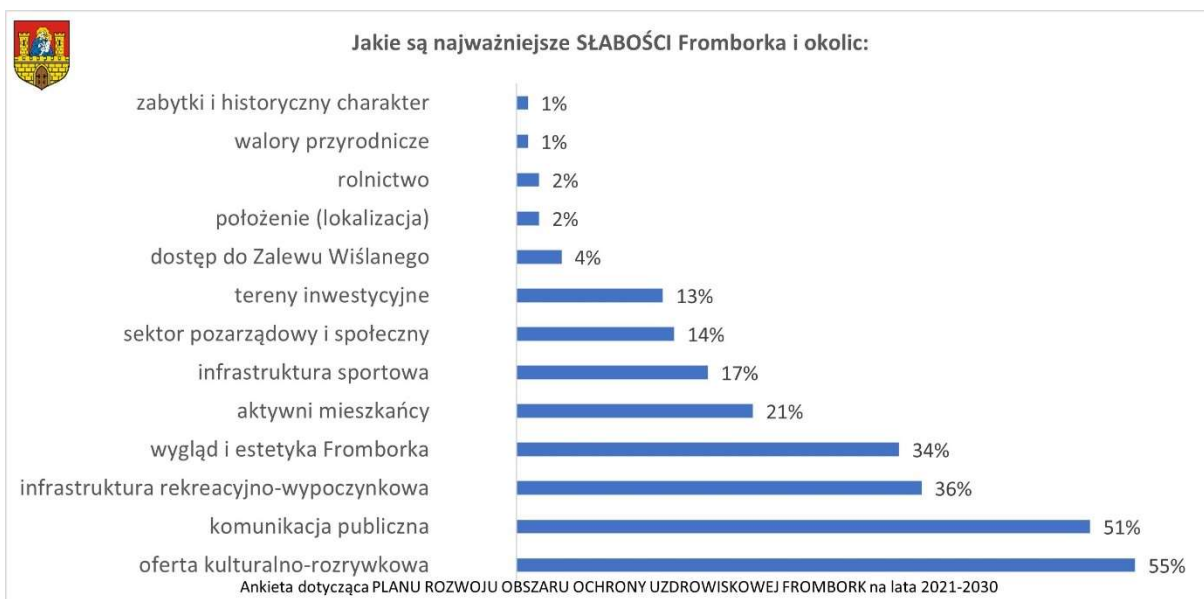
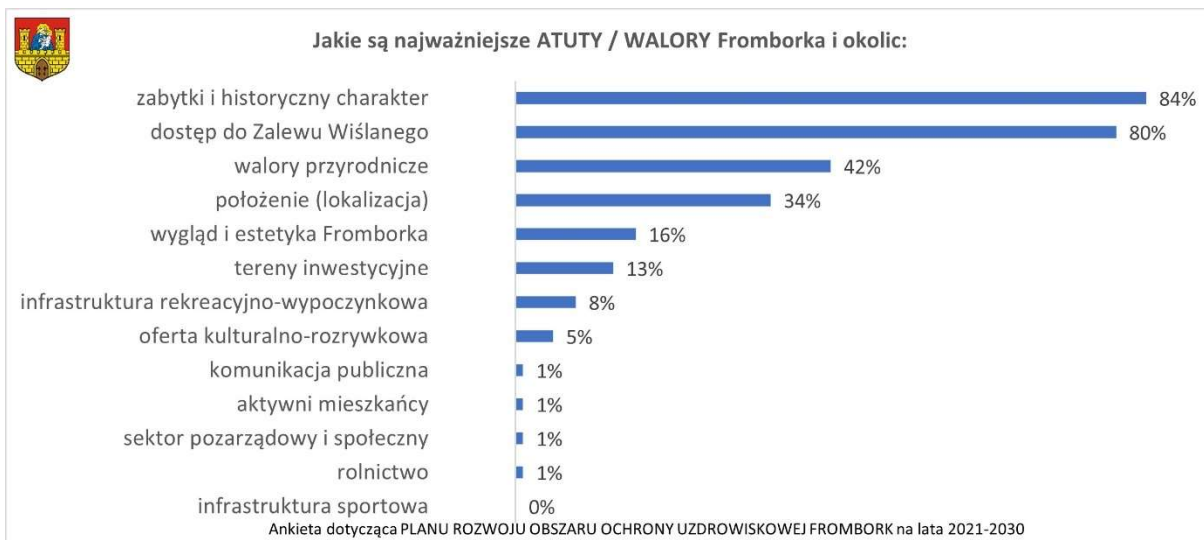
- ↓ **oferta kulturalno-rozrywkowa**
(55% wskazań)
- ↓ **komunikacja publiczna**
(51% wskazań)

Kolejne kluczowe atuty to:

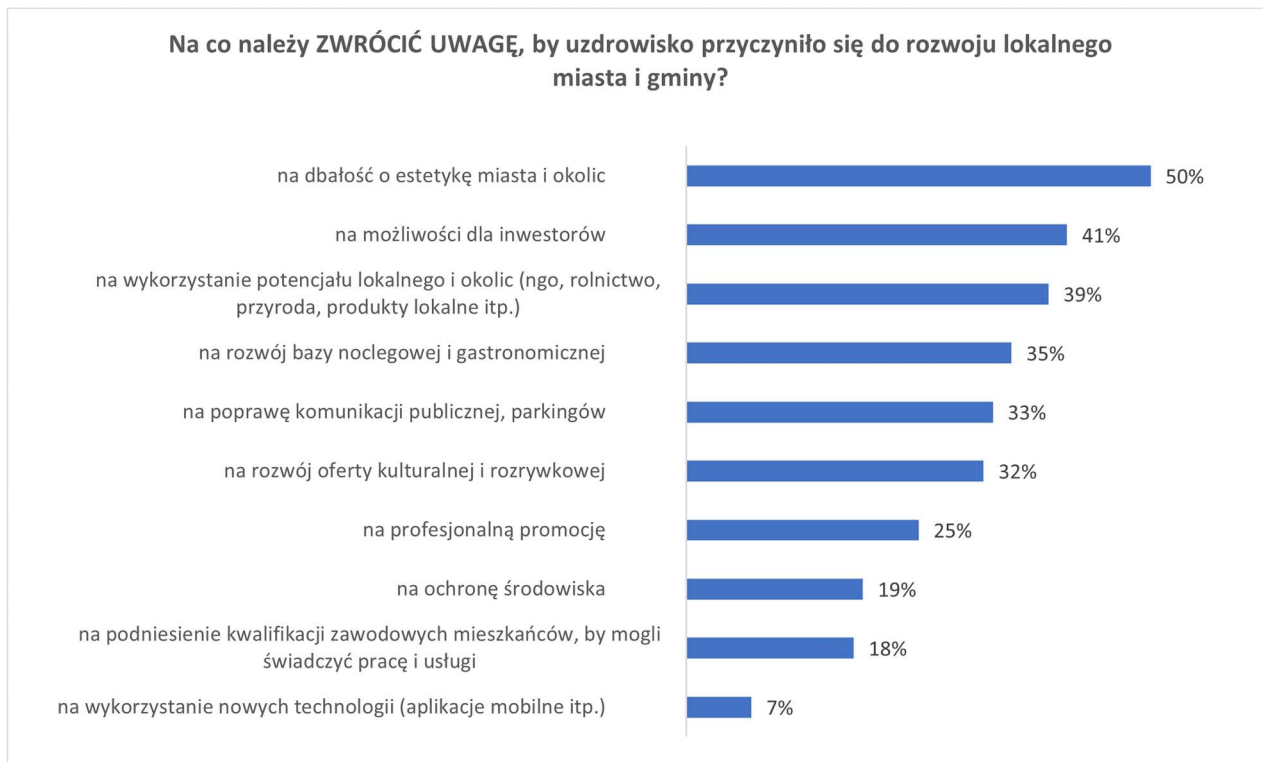
- **walory przyrodnicze** (42% wskazań)
- **położenie, lokalizacja** (34% wskazań)

Kolejne kluczowe słabości to:

- **infrastruktura rekreacyjno-wypoczynkowa**
(36% wskazań)
- **wygląd i estetyka Fromborka** (34% wskazań)

Respondenci wskazali obszary, którymi należy kierować się, by przyszłe uzdrowisko przyczyniło się do rozwoju lokalnego miasta i gminy Frombork. Na pierwszym miejscu wskazano → dbałość i estetykę miasta i okolic, następnie na → możliwości dla inwestorów, → wykorzystanie potencjału lokalnego, → rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej, → poprawę komunikacji i parkingów, → rozwój oferty kulturalno-rozrywkowej i → profesjonalną promocję.

Podczas dwóch warsztatowych spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami mieszkańców, przedsiębiorców, urzędników, przedstawicieli instytucji kultury, pomocy społecznej, edukacji oraz opieki zdrowotnej z Fromborka opracowano kierunki działania oraz analizę SWOT. W pierwszym spotkaniu wzięło udział 15 osób, w drugim 7 osób, w tym Burmistrz i Zastępca Burmistrza Miasta i Gminy Frombork.

5. ANALIZA SWOT

Nazwa SWOT to akronim utworzony z pierwszych liter wyrazów:

- S** – strengths (silne strony, atuty)
- W** – weaknesses (słabe strony)
- O** – opportunities (szanse)
- T** – threats (zagrożenia)

Pierwszy etap prac nad Planem Rozwoju Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej FROMBORK (diagnoza) prowadziła do zebrania wielu informacji na temat tego obszaru. Dokonano przeglądu i opisu czynników społeczno-gospodarczych, ruchu turystycznego, jak również wyników badań własnych. Analiza SWOT to metoda, dzięki której możliwe jest uporządkowanie informacji zebranych w diagnozie i zastanowienie się, jak poszczególne zasoby wpływają na rozwój obszaru ochrony uzdrawiskowej FROMBORK. Celem analizy SWOT jest uporządkowanie i ocena czynników wewnętrznych i zewnętrznych.

Czynniki wewnętrzne (silne i słabe strony) to tylko te, na które dana jednostka, w tym przypadku Gmina Frombork lub najbliższe otoczenie, ma wpływ, nie zaś wszystkie, które znajdują się na badanym obszarze. Z kolei czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia) to takie, które wywierają pozytywny lub negatywny wpływ na gminę / obszar ochrony uzdrawiskowej, jednak Gmina (lub najbliższe otoczenie) nie mają na nie żadnego wpływu. Zderzenie ze sobą szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami obszaru pozwala na określenie jego pozycji strategicznej. Ostatecznie analiza SWOT stanowi wskazówkę do formułowania celów rozwoju⁴⁵.

Analizy dokonano w oparciu o:

- wnioski z opisu charakterystyki obszaru miasta i gminy Frombork
- dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych
- wyniki przeprowadzonych badań ankietowych
- wyniki warsztatów społecznych przeprowadzonych z pracownikami jednostek organizacyjnych Gminy i pozostałymi interesariuszami

Na podstawie powyższych działań wyodrębniono obszary tematyczne, które poddano analizie SWOT. Są to:

- obszar **UZDROWISKOWY**
- obszar **TURYSTYKI I REKREACJI**
- obszar **GOSPODARCZO-ŚRODOWISKOWY**
- obszar **POTENCJAŁU I ZASOBÓW LOKALNYCH**

⁴⁵ https://samorząd.nid.pl/baza_wiedzy/analiza-swot-opis-metody/

obszar UZDRAWISKOWY	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	+ status obszaru ochrony uzdrawiskowej od 2015 roku + tereny inwestycyjne pod budowę infrastruktury uzdrawiskowej i okołouzdrawiskowej stanowią własność Gminy i mają uregulowane warunki zagospodarowania i zabudowy + zrealizowana inwestycja dotycząca promenady uzdrawiskowej we Fromborka – uzdrawiskowy teren aktywnego wypoczynku i kinezyterapii + wysoka rozpoznawalność Fromborka → Mikołaj Kopernik (możliwość wykorzystania tej marki do wykreowania marki uzdrawiskowej) + przynależność Gminy do Stowarzyszenia Uzdrawisk Warmii i Mazur (wspólna polityka i działania)	– niezbędność wykonania rekonstrukcji odwiertu wód leczniczych, jako warunek utworzenia infrastruktury uzdrawiskowej i pozyskania inwestora/-ów – wysoki koszt odwiertu wód leczniczych poza zasięgiem finansowym Gminy (konieczność pozyskania środków zewnętrznych) – brak strategicznego inwestora w zakresie budowy infrastruktury uzdrawiskowej – brak infrastruktury uzdrawiskowej stanowiącej warunek do uzyskania statusu uzdrawiska – zablokowanie innych inwestycji i przedsięwzięć w strefie „A” przy jednoczesnym braku tworzenia infrastruktury uzdrawiskowej – konieczność ponownej weryfikacji spełniania warunków leczniczych oraz przygotowania operatu uzdrawiskowego do roku 2023 → możliwość (zagrożenie) utraty statusu obszaru ochrony uzdrawiskowej – brak pobierania opłaty uzdrawiskowej przez Gminę – brak wykreowanej marki uzdrawiskowej Fromborka
	SZANSE	ZAGROŻENIA
	+ moda na zdrowie + rosnące znaczenie turystyki medycznej, uzdrawiskowej + starzejące się społeczeństwo, to większy popyt na usługi uzdrawiskowe + ustawowa możliwość pobierania opłaty uzdrawiskowej i dotacji Państwa, a następnie przeznaczenie tych środków na infrastrukturę uzdrawiskową i ochronę warunków leczniczych + uregulowane przepisy dotyczące świadczeń uzdrawiskowych, ich finansowania i organizacji (sprawny system) + uzdrawisko jako miejsce pracy i przyciągnięcie inwestorów + uzdrawisko jako szansa na przyciągnięcie turystów „nie uzdrawiskowych” i rozwój obszaru + możliwości finansowania w ramach nowego obszaru strategicznej interwencji Województwa OSI – Niebieski Zachód	– silna konkurencja na najbliższym rynku, tj. woj. warmińsko-mazurskiego – pozostałe obszary ochrony uzdrawiskowej (Miłomłyn, Górowo Iławeckie, Lidzbark Warmiński) – konkurencyjność bardziej znanych i bardziej doświadczonych uzdrawisk w Polsce – konkurencyjność innych obiektów świadczących usługi medyczne, zdrowotne, pielęgnacyjne, w tym spa&wellness – trudna sytuacja opieki zdrowotnej w Polsce skutkująca możliwością ograniczania funduszy Państwa na usługi uzdrawiskowe – trudniejsza sytuacja finansowa i zdolność inwestycyjna potencjalnych inwestorów w wyniku covid-19 – zbyt długa przerwa w dostępie do funduszy unijnych pomiędzy perspektywą 2014-2020, a 2021-2027

obszar TURYSTYKI I REKREACJI	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	+ rozpoznawalna na arenie lokalnej, krajowej i międzynarodowej marka Fromborka związana z Mikołajem Kopernikiem + bogata oferta turystyczna (zabytki, szlaki turystyczne) + walory przyrodnicze i krajobrazowe (dużo terenów dziewiczych, nieznanych, głównie nadzalewowych, czyste powietrze, dużo zieleni, obszary chronione, park krajobrazowy, obszar Natura 2000) + korzystne położenie i lokalizacja + dostęp do Zalewu Wiślanego + bliska odległość do granicy z Rosją (Obwód Kaliningradzki) + międzynarodowy szlak rowerowy GREEN VELO i MPR (miejsca przyjazne rowerzystom) + rewitalizacja rynku we Fromborku znacząco poprawiła atrakcyjność miasta + port we Fromborku – możliwość rozwoju sportu, usług, rekreacji, turystyki wodnej + świetny teren do aktywnego wypoczynku: rower, wycieczki piesze	– niedostateczna baza noclegowa – niedostateczna baza gastronomiczna – „miasto jednego dnia” – niedostateczna oferta kulturalno-rozrywkowa – brak (niedostateczna liczba*) ofert turystycznych mogących zatrzymać turystę na dłużej – niedostateczna oferta Informacji Turystycznej (lokalizacja, godziny pracy) – niedostateczna infrastruktura rekreacyjna (ścieżki, szlaki, chodniki, parkingi, place rekreacyjne itp.) – estetyka miasta wymagająca dalszych i regularnych działań – niewykorzystany potencjał Zalewu Wiślanego, w tym brak stałych połączeń z Elblągiem – port wymagający modernizacji i rozbudowy (niedostateczna baza dla żeglarzy) – brak (niedostateczna*) odpowiedniej, nowoczesnej infrastruktury sportowej – brak (niedostateczna*) rozbudowanej sieci ciągów pieszych, modernizacja – brak kina, teatru, basenu
	SZANSE	ZAGROŻENIA
	+ 80-90% ruchu turystycznego w powiecie braniewskim, to turyści przybywający do Fromborka + wzrost zainteresowania turystyką krajową w wyniku obostrzeń związanych z pandemią koronawirusa + moda na turystykę wyjazdową i pobytową + największy udział turystów zagranicznych w województwie warmińsko-mazurskim + uzdrowisko szansą na wydłużenie sezonu turystycznego + zwiększenie ruchu turystycznego – szansa na rozwój miejscowych przedsiębiorców, stworzenie nowych miejsc pracy + przynależność Gminy do organizacji turystycznych	– niedziałająca kolej nadzalewowa, która mogłaby zwiększyć dostęp Fromborka dla turystów – brak połączeń kolejowych z Fromborkiem – duża odległość Fromborka od większych miast i dróg szybkiego ruchu – wysoka i dotkliwa sezonowość w turystyce – duże uzależnienie od pogody – konkurencyjność innym miejsc turystycznych w regionie, bliżej dróg szybkiego ruchu, z połączeniem kolejowym, nowoczesną infrastrukturą i bogatą ofertą – trudności w pozyskaniu wykwalifikowanej kadry, w tym ze znajomością języków obcych

obszar GOSPODARczo-ŚRODOWISKOWY	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	+ dostępne tereny inwestycyjne + wysoki poziom zwodociągowania gminy + brak aktywnych wysypisk śmieci + oczyszczalnia ścieków przystosowana do odbioru większej ilości ścieków w przypadku powstania uzdrowiska + dostępność produktów rolniczych i eko + prężnie funkcjonujące usługi i atrakcje związane z Mikołajem Kopernikiem + coraz większa liczba przedsiębiorców + malejąca liczba osób bezrobotnych + rozwinięte rolnictwo	– niskie wskaźniki przedsiębiorczości (w porównaniu z regionem i krajem) – niedostateczny napływ inwestorów – konieczność zainwestowania w kosztowny system ciepłowniczy – konieczność skanalizowania gminy – duży odsetek mieszkań/domów ogrzewanych z własnego źródła – okresowe pogorszenia stanu powietrza – brak doświadczenia samorządu w realizacji inwestycji przy pomocy partnerstw publiczno-prywatnych – niedostateczna liczba ofert pracy
	SZANSE	ZAGROŻENIA
	+ rozwój usług, w tym wsparcia Państwa w zakresie partnerstw publiczno-prywatnych + przekop Mierzei szansą na rozwój gospodarczy miejscowości nadzalewowych + otwarcie małego ruchu przygranicznego szansą na rozwój gospodarczy + rozwój technologii i większa dostępność odnawialnych źródeł energii + możliwość pozyskania środków na inwestycje, w tym eko + możliwości pozyskania środków na rozwój przedsiębiorczości + coraz większa świadomość ekologiczna	– odpływ mieszkańców w celach zarobkowych – trudności przedsiębiorstw wynikające z obostrzeń spowodowanych pandemią koronawirusa – zmiany w prawodawstwie krajowym utrudniające prowadzenie działalności gospodarczej – wysokie koszty pracownicze – wysoka inflacja – konsumpcyjny styl życia zwiększa zużycie zasobów i surowców

obszar POTENCJAŁU I ZASOBÓW LOKALNYCH	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	+ rosnąca liczba organizacji społecznych i aktywność mieszkańców + dostępność produktów eko + dostęp do zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych + historia jako kapitał promocji miasta + coraz większa estetyka miasta + zdrowe środowisko, powietrze + młodzi ludzie, którzy chcieliby coś zmienić + odnowione stare miasto + wysoki poziom dbałości o zabytki i atrakcje turystyczne + przynależność Gminy organizacji działających na rzecz rozwoju	– niedostateczna współpraca zagraniczna – niedostateczny budżet Gminy na analizy, szacowanie, dokumentację – niedostateczne środki Gminy na wkład własny uniemożliwiają realizację wielu projektów jednocześnie – brak strategii marketingowej w zakresie promocji społeczno-gospodarczej – brak stacji benzynowej we Fromborku (najbliższa w Braniewie) – niedostateczna liczba parkingów – zły stan chodników – zły stan dróg dojazdowych do Fromborka
	SZANSE	ZAGROŻENIA
	+ fundusze na rozwój społeczności lokalnej + środki na rozwój ekonomii społecznej + moda na bycie aktywnym	– malejąca liczba mieszkańców obszaru – starzejące się społeczeństwo – mniejsza aktywność społeczna i zawodowa – wieloletni marazm i przyzwyczajenie do bezrobocia

6. KLUCZOWE PROBLEMY I WYZWANIA

W oparciu o przytoczone w poprzednich rozdziałach informacje i analizy, zidentyfikowano kluczowe problemy i wyzwania na obszarze ochrony uzdrawiskowej FROMBORK.

WYDOBYCIE WÓD LECZNICZYCH

Gmina Frombork dysponuje świadectwem z dnia 27 listopada 2012 roku potwierdzającym właściwości lecznicze wody z odwiertu „IGH-1” Frombork wydane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny, Zakład Tworzyw Uzdrawiskowych z siedzibą w Poznaniu. Wydobycie wód leczniczych jest **kluczowym wyzwaniem** warunkującym utworzenie zakładów leczniczych na tym terenie. Ich wielkość i wydajność zależą od złóż i wydobycia wód. Wody mają zastosowanie w kąpielach leczniczych indywidualnych, w wannach oraz w zbiorowych basenach leczniczych lub rehabilitacyjnych.

Szacowany koszt przygotowania odwiertu do wydobycia wód na cele uzdrawiskowe wynosi 5-8 mln zł. Kwota ta stanowi 25-40% całego rocznego budżetu Gminy Frombork, co stanowi istotny **problem i przeszkodę** w realizacji tego przedsięwzięcia ze środków własnych samorządu. Niezbędne jest pozyskanie funduszy zewnętrznych lub inwestora, co pozwoli na zrealizowanie tego pierwszego kroku. Bez uruchomienia/rekonstrukcji odwiertu i wydobycia wód, nie powstaną sanatoria, domy zdrojowe i inne obiekty lecznicze. Dlatego jest to kluczowe przedsięwzięcie na drodze do utworzenia uzdrawiska we Fromborku.

BUDOWA INFRASTRUKTURY UZDRAWISKOWEJ I OKOŁOUZDRAWISKOWEJ

Do utworzenia uzdrawiska we Fromborku, zgodnie z Ustawą, niezbędne jest powstanie infrastruktury uzdrawiskowej (sanatoria, domy zdrojowe, inne zakłady lecznicze). Dopiero po spełnieniu tego ostatniego warunku Frombork będzie mógł ubiegać się o status uzdrawiska. **Kluczowym wyzwaniem** w tym wypadku jest pozyskanie inwestorów zainteresowanych utworzeniem takiej infrastruktury.

Zgodnie z operatem uzdrawiskowym na obszarze mogą powstać kompleksy sanatoriów, dom zdrojowy, pijalnia wód, przychodnia. Dodatkowo otoczenie, czyli parkingi, trakty i ciągi komunikacyjne, urządzenia uzdrawiskowe, zagospodarowanie terenu, punkty handlowo-usługowe itp. Dalej także obiekty noclegowe, gastronomiczne i usługowe obsługujące kuracjuszy i turystów.

Problemem na drodze do realizacji powyższego zadania jest wydłużający się okres pomiędzy jednym okresem programowania funduszy unijnych 2014-2020, a kolejnym 2021-2027, co skutkuje brakiem konkursów i brakiem możliwości pozyskiwania środków na inwestycje. Dodatkowo nie są dostępne wytyczne na co, na jakich zasadach, kiedy i jakie środki będzie można pozyskać. Problem ten dotyczy zarówno samorządów jak i przedsiębiorstw, które mogłyby być potencjalnymi inwestorami. Problemem jest także poruszona powyżej sprawa, tj. nieprzygotowanie odwiertu do pozyskiwania i wykorzystania wody leczniczej. Należy także zwrócić uwagę na niedostateczne działania w zakresie

promocji społeczno-gospodarczej Gminy w latach poprzednich, co skutkuje obecnie brakiem potencjalnych inwestorów. Nie ma także programów wewnętrznych, które zachęcałyby przedsiębiorców do otwierania swoich biznesów zgodnie z potrzebami przyszłych kuracjuszy i turystów, np. w zakresie usług okołopobytowych (apteki, warsztaty, fryzjer, kosmetyczka, pralnia, wypożyczalnia sprzętu sportowo-rekreacyjnego, opieka nad dziećmi itp.). Wszystkie te czynniki powodują, że czas na utworzenie infrastruktury uzdrawiskowej może się znacznie wydłużyć.

EFEKTYWNE POŁĄCZENIE ISTNIEJĄCEJ MARKI FROMBORKA (Mikołaj Kopernik) Z MARKĄ UZDRAWISKOWĄ

Frombork jest już miejscowością znaną nie tylko w kraju, ale też na całym świecie. To właśnie tu żył i tworzył Mikołaj Kopernik. Tu zaczął pisać swoje dzieło „O obrotach sfer niebieskich”, tu zmarł i tu został pochowany. To właśnie dzięki Mikołajowi Kopernikowi, co roku do Fromborka przybywa 80-90% wszystkich turystów odwiedzających cały powiat braniewski. Zatem część pracy wizerunkowej jest już wykonana. Frombork jest miejscem rozpoznawalnym. Jednak o ile jest znany dzięki historii i zabytkom, o tyle nie jest znany z właściwości uzdrawiskowych, które tu występują. Jak podaje „Analiza podaży turystyki zdrowotnej w Polsce” – opracowanie Polskiej Organizacji Turystycznej, turyści, którzy będą na wypoczynku w celach innych niż zdrowotne (w tym przypadku Mikołaj Kopernik), chętnie – przy okazji – korzystają z usług zdrowotnych (w tym przypadku usługi uzdrawiskowe i okołouzdrawiskowe). Zatem **wyzwaniem** dla obszaru jest efektywne wykorzystanie obu tych możliwości: Mikołaj Kopernik + uzdrawisko.

Problemem jest brak strategii promocji społeczno-gospodarczej marki Fromborka i odpowiednich działań marketingowych, które przyciągnęłyby turystów nie tylko w związku z dorobkiem Mikołaja Kopernika, ale także w celach zdrowotnych. Brak strategii i działań skutkuje także trudnością dotarcia do inwestorów, którzy są niezbędni do utworzenia tu uzdrawiska. Po części niniejszy Plan pełni funkcję strategii promocji. Zawarto w nim cele i działania dotyczące działań marketingowych (cel strategiczny nr 5).

ZABEZPIECZENIE WŁAŚCIWOŚCI WARUNKÓW LECZNICZYCH I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Utworzenie uzdrawiska, wydobywanie wód leczniczych, świadczenie usług zdrowotnych, działania marketingowe to działania niezbędne do utworzenia i funkcjonowania obszaru ochrony uzdrawiskowej i uzdrawiska. **Wyzwaniem** jest utrzymanie uzyskanych warunków na wysokim poziomie gwarantującym, że zasoby lecznicze (klimat, wody lecznicze) nie utracą swoich walorów, np. w wyniku zanieczyszczenia środowiska.

Gmina Frombork dała się poznać jako samorząd stawiający na rozwiązania ekologiczne – na przykład kotłownia na słomę. Obecnie jednak to właśnie ciepłownia i inne aspekty infrastruktury technicznej stanowią **problem**. Kotły wymagają kosztownej modernizacji, a system wymaga rozbudowy, by móc do niego podłączyć jak największą liczbę mieszkańców. Pozwoli to na ograniczenie palenia w piecach

domowych np. węglem. Gmina wymaga skanalizowania poza Fromborkiem. Tam gdzie nie ma sieci kanalizacyjnej, rośnie ryzyko zanieczyszczenia wód gruntowych z rozszczelnionych lub nieopóźnianych zbiorników (szamba). Zły stan nawierzchni drogowych, to mniej płynny ruch, więcej spalin, a więc zanieczyszczone powietrze. Dbłość i modernizacja zastanej jak i nowej infrastruktury gwarantują nie tylko zachowanie walorów leczniczych klimatu i wód, ale też podnoszą atrakcyjność i estetykę obszaru. To z kolei jest istotne z punktu widzenia atrakcyjności turystycznej.

Do infrastruktury tej należy również zaliczyć obiekty i elementy infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej. Dobry stan w połączeniu w wysokim poziomie świadczenia usług i atrakcyjną ofertą stanowią o zadowoleniu przebywających tu turystów i kuracjuszy. Zagospodarowanie wolnego czasu jest równie ważne, co świadczenie usług uzdrawiskowych. Wpływa na zwiększenie zainteresowania miejscem, a więc i ruchu turystycznego. Może spowodować, że kuracjusz/turysta tu wróci lub zostanie na dłużej, lub poleci Frombork innym osobom.

7. KIERUNKI DZIAŁAŃ

7.1. WIZJA

Frombork to rozpoznawalny i popularny kierunek uzdrawiskowy
w północnej Polsce – w rejonie Warmii, Mazur i Powiśla,
tuż przy Zalewie Wiślanym.

We Fromborku odnajdziesz uzdrawiskową moc klimatu i wód,
jak również poznasz miejsce, w którym żył i tworzył Mikołaj Kopernik.

A to wszystko w otoczeniu środowiska, przyrody,
przyjaźnie nastawionych mieszkańców i kameralnej atmosfery
wraz z bogatą ofertą okółouzdrawiskową, turystyczną i rekreacyjną.

Głównym zadaniem wynikającym z niniejszego Planu rozwoju obszaru ochrony uzdrawiskowej jest uzyskanie przez Frombork statusu uzdrawiska. Status ten może zostać przyznany po spełnieniu ostatniego z warunków wynikającego z Ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrawiskowym, uzdrawiskach i obszarach ochrony uzdrawiskowej oraz o gminach uzdrawiskowych, tj.

→ na jego obszarze (uzdrawiska) znajdują się zakłady lecznictwa uzdrawiskowego i urządzenia lecznictwa uzdrawiskowego, przygotowane do prowadzenia lecznictwa uzdrawiskowego.

7.2. CELE

CEL GŁÓWNY

ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU UZDROWISKOWO-TURYSTYCZNEGO FROMBORKA

CEL STRATEGICZNY 1

ZWIĘKSZENIE GOTOWOŚCI DO UTWORZENIA UZDROWISKA

CELE OPERACYJNE

- 1.1. PRZYGOTOWANIE I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY UZDROWISKOWEJ
- 1.2. ROZWÓJ USŁUG UZDROWISKOWYCH I OKOŁOMEDYCZNYCH
- 1.3. MONITOROWANIE JAKOŚCI ZASOBÓW LECZNICZYCH

CEL STRATEGICZNY 2

POPRAWA ATRAKCYJNOŚCI POBYTU I JEGO WYDŁUŻENIE

CELE OPERACYJNE

- 2.5. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I USŁUG TOWARZYSZĄCYCH
- 2.6. ROZWÓJ OFERTY KULTURALNEJ, SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ
- 2.7. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KULTURY I ROZRYWKI
- 2.8. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ

CEL STRATEGICZNY 3

ZAPEWNIENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI INFRASTRUKTURY TOWARZYSZĄCEJ

CELE OPERACYJNE

- 3.6. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ
- 3.7. OCHRONA ŚRODOWISKA I ZASOBÓW NATURALNYCH
- 3.8. ESTETYZACJA I POPRAWA FUNKCJONALNOŚCI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ
- 3.9. POPRAWA ZAGOSPODAROWANIA ZALEWU WIŚLANEGO
- 3.10. ZWIĘKSZENIE ZASTOSOWANIA NOWYCH TECHNOLOGIE

CEL STRATEGICZNY 4

ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU LOKALNYCH SPOŁECZNOŚCI I MIESZKAŃCÓW

CELE OPERACYJNE

- 4.4. PRZYGOTOWANIE KADR DO PRACY W BRANŻY UZDROWISKOWEJ I OKOŁOUZDROWISKOWEJ
- 4.5. ZAGOSPODAROWANIE POTENCJAŁU ORGANIZACJI SOŁECZNYCH I TWÓRCZOŚCI LOKALNEJ
- 4.6. WSPIERANIE LOKALNEGO BIZNESU

CEL STRATEGICZNY 5

EFEKTYWNA PROMOCJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA OBSZARU

CELE OPERACYJNE

- 5.1. ORGANIZACJA INFORMACJI I PROMOCJI
- 5.2. ZARZĄDZANIE
- 5.2. MIĘDZYNARODOWE DZIAŁANIA MARKETINGOWE

7.3. DZIAŁANIA

Działania niezbędne do realizacji założeń i celów ujętych w Planie Rozwoju Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej FROMBORK 2021-2030 przedstawia poniższa tabela. Działania te mają charakter zarówno inwestycyjny, jak i nieinwestycyjny, czyli działania miękkie, których realizacja jest niezbędna z punktu widzenia osiągnięcia celów Planu. Przy części działań nie wskazano szacunkowego kosztu ze względu na brak studium wykonalności, dokumentacji technicznych lub projektowych.

	Nazwa zadania	Opis zadania	Lokalizacja	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Beneficjent (organizator)	Szacunkowy koszt	Główne źródło finansowanie	Cel operacyjny
1.1.	PRZYGOTOWANIE I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY UZDRAWISKOWEJ								
1	Przygotowanie odwiertu IGH-1 do pobierania i użytkowania wód leczniczych na cele uzdrawiskowe	Rekonstrukcja odwiertu IGH-1, pomiary i przygotowanie do poboru i oczyszczania wód leczniczych, system odbioru zużytej solanki. Inwestycja niezbędna, warunkująca powstanie uzdrawiska.	Frombork	2022-2023	Uruchomienie poboru wód leczniczych na potrzeby zakładów leczniczych, co pozwoli pozyskać inwestorów infrastruktury uzdrawiskowej i pobudzi do rozwoju funkcji uzdrawiskowej.	Skarb Państwa Wodociągi Fromborskie Sp. z o.o.	5 000 000 zł	środki krajowe środki własne	1.1.
2	Utworzenie zakładów lecznictwa uzdrawiskowego	Budowa obiektów: zakład przyrodolecniczy, dom zdrojowy z salą widowiskową w zieleni, sanatoria, inne.	Frombork strefa „A”	2022-2030	Spełnienie ostatniego warunku dla uzyskania statusu „uzdrawiska”. Uruchomienie usług uzdrawiskowych.	sektor prywatny	20 000 000 zł	kapitał prywatny fundusze UE	1.1.
3	Budowa tężni	budowa tężni – urządzeń lecznictwa uzdrawiskowego; zagospodarowanie przestrzeni publicznej na terenie stref ochrony uzdrawiskowej; dostosowanie miejsc do spędzania wolnego czasu i odpoczynku na terenie stref ochrony uzdrawiskowej; promocja i budowa oferty skierowanej do kuracjuszy	Frombork strefa „B”	2021-2025	Inwestycja pozwoli na stworzenie wstępnej oferty leczniczej. Zagospodarowanie dostępnej przestrzeni publicznej na cele uzdrawiskowe. Stworzenie oferty uzdrawiskowej i miejsca aktywnego wypoczynku. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru. Rozwój bazy uzdrawiskowej.	Gmina Frombork	5 000 000 zł	środki krajowe (Polski Ład) fundusze UE środki własne	1.1.

	Nazwa zadania	Opis zadania	Lokalizacja	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Beneficjent (organizator)	Szacunkowy koszt	Główne źródło finansowanie	Cel operacyjny
4	Budowa basenu sezonowego	budowa basenu sezonowego; zagospodarowanie terenów zielonych; dostosowanie miejsc do spędzania wolnego czasu i odpoczynku na terenie stref ochrony uzdrawiskowej; promocja i budowa oferty skierowanej dla kuracjuszy	Frombork strefa „A”	2021-2024	Wsparcie aktywnych form turystyki na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej. Zagospodarowanie dostępnej przestrzeni publicznej na cele uzdrawiskowe. Stworzenie oferty uzdrawiskowej i miejsca aktywnego wypoczynku. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru. Rozwój bazy uzdrawiskowej.	Gmina Frombork	1 500 000 zł	środki krajowe fundusze UE środki własne	1.1.
5	Utworzenie ścieżki zdrowia i tras do terenoterapii w Parku Miejskim we Fromborku	utworzenie ścieżki zdrowia i tras do terenoterapii w Parku Miejskim we Fromborku; zagospodarowanie terenów zielonych; dostosowanie miejsc do spędzania wolnego czasu i odpoczynku na terenie stref ochrony uzdrawiskowej; promocja i budowa oferty skierowanej dla kuracjuszy	Frombork strefa „B”	2021-2026	Wsparcie aktywnych form turystyki na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej. Zagospodarowanie dostępnej przestrzeni publicznej na cele uzdrawiskowe. Stworzenie oferty uzdrawiskowej i miejsca aktywnego wypoczynku. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru. Rozwój bazy uzdrawiskowej.	Gmina Frombork	500 000 zł	środki krajowe (Polski Ład) fundusze UE środki własne	1.1.
6	Utworzenie ścieżki rowerowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą przy nieczynnym torowisku na terenie miasta Frombork	utworzenie ścieżki rowerowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą przy nieczynnym torowisku na terenie miasta Frombork; zagospodarowanie terenów zielonych; dostosowanie miejsc do spędzania wolnego czasu i odpoczynku na terenie stref ochrony uzdrawiskowej; promocja i budowa oferty skierowanej dla kuracjuszy i turystów	Frombork	2022-2023	Rozwój turystyki uzdrawiskowej. Zagospodarowanie dostępnej przestrzeni publicznej na cele uzdrawiskowe. Stworzenie oferty uzdrawiskowej i miejsca aktywnego wypoczynku. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru. Rozwój bazy okołouzdrawiskowej.	Gmina Frombork	3 000 000 zł	środki krajowe fundusze UE środki własne	1.1.

	Nazwa zadania	Opis zadania	Lokalizacja	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Beneficjent (organizator)	Szacunkowy koszt	Główne źródło finansowanie	Cel operacyjny
7	Zagospodarowanie mola spacerowego we Fromborku	doposażenia mola spacerowego w elementy małej infrastruktury towarzyszącej, tj. barierki, lampy oświetleniowe solarno-ledowe; miejsca do postoju małych jednostek pływających; przebudowa mola/falochronu	Frombork	Etap I 2021 kolejne etapy 2022-2030	Rozbudowa obiektów rekreacyjnych w ramach turystyki uzdrawiskowej. Stworzenie miejsca aktywnego wypoczynku. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru. Rozwój bazy okołouzdrawiskowej.	Etap I Gmina Frombork kolejne etapy sektor prywatny	Etap I 101 249 zł kolejne etapy bd.	środki krajowe środki własne kapitał prywatny	1.1.
8	Przebudowa falochronu przy plaży miejskiej we Fromborku – utworzenie uzdrawiskowego terenu aktywnego wypoczynku i kinezyterapii	przebudowa falochronu przy plaży miejskiej we Fromborku; zagospodarowanie obiektu na cele uzdrawiskowe; dostosowanie miejsc do spędzania wolnego czasu i odpoczynku; promocja i budowa oferty skierowanej dla kuracjuszy i turystów i mieszkańców	Frombork	2021-2024	Zagospodarowanie dostępnej przestrzeni publicznej na cele uzdrawiskowe. Stworzenie miejsca aktywnego wypoczynku. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru. Rozwój bazy okołouzdrawiskowej.	Gmina Frombork	6 000 000 zł	środki krajowe fundusze UE środki własne	1.1.
1.2. ROZWÓJ USŁUG UZDRAWISKOWYCH I OKOŁOMEDYCZNYCH									
9	Rozbudowa bazy hotelowo-gastronomicznej	tworzenie nowych miejsc noclegowych (hotele, pensjonaty, kwatery prywatne itp.), poszerzenie i zróżnicowanie oferty gastronomicznej (bistro, pub, restauracje, kawiarnie itp.)	Frombork	2021-2030	Zwiększenie liczby miejsc noclegowych. Zwiększenie miejsc gastronomicznych. Zróżnicowanie oferty pod kątem różnego rodzaju klientów (turystyka uzdrawiskowa, rekreacyjna, wypoczynkowa, inna).	sektor prywatny	bd.	kapitał prywatny	1.2.
10	Główny parking zdrojowy	miejsca parkingowe dla kuracjuszy i turystów	Frombork	2021-2030	Zapewnienie dostępności komunikacyjnej dla przybywających kuracjuszy i osób towarzyszących	sektor prywatny	bd.	kapitał prywatny	1.2.
11	Rozwój usług komplementarnych dla usług uzdrawiskowych	usługi wellness i spa, przychodnie medyczne, medycyna estetyczna, usługi rehabilitacyjne, fizjoterapia, kosmetologia, inne	Frombork	2021-2030	Zwiększenie oferty usług. Poprawa atrakcyjności pobytu. Organizacja czasu dla osób towarzyszących kuracjuszom.	sektor prywatny	bd.	kapitał prywatny	1.2.

	Nazwa zadania	Opis zadania	Lokalizacja	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Beneficjent (organizator)	Szacunkowy koszt	Główne źródło finansowanie	Cel operacyjny
1.3.	MONITOROWANIE JAKOŚCI ZASOBÓW LECZNICZYCH								
12	Instalacja i obsługa czujników jakości powietrza, poziomu hałasu, pomiarów opadów, wiatru, wód leczniczych	czujniki badające jakość i stan zasobów leczniczych tj. jakości powietrza, hałasu, opadów, wiatru, wód, inne	Frombork	2022-2030	Zapewnienie informacji i stanie czynników warunkujących utrzymanie statusu obszaru ochrony uzdrowiskowej, a następnie uzdrowiska (klimat, wody lecznicze).	Gmina Frombork	200 000 zł	fundusze UE środki własne	1.3.
13	Wdrożenie automatycznego systemu monitorowania i raportowania jakości zasobów leczniczych	elektroniczny system monitorowania i analizowania parametrów zasobów leczniczych wraz z systemem raportowania	Frombork	2023-2026	Zapewnienie bieżącej obserwacji jakości zasobów leczniczych. Zachowanie parametrów zasobów leczniczych na oczekiwanym poziomie. Możliwość wczesnego zidentyfikowania zagrożenia utraty wartości leczniczych.	Gmina Frombork	200 000 zł	fundusze UE środki własne	1.3.
2.1.	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I USŁUG TOWARZYSZĄCYCH								
14	Rozwój zaplecza handlowo-usługowego	usługi fryzjerskie, kosmetyczne, myjnie samochodowe, opieka nad dziećmi, usługi dla zwierząt, zakłady naprawcze, sklepy, punkty sprzedaży pamiątek, stacja benzynowa, apteki, poczta, taxi itp. – także w porze nocnej	Frombork	2021-2030	Zapewnienie kompleksowości usług towarzyszących podczas pobytu w uzdrowisku. Wydłużenie pobytu. Zwiększenie atrakcyjności pobytu.	sektor prywatny	bd.	kapitał prywatny	2.1.
15	Rozwój usług turystycznych	usługi przewodników, rejsy po Zalewie Wiślanym, taxi wodne	Frombork	2021-2030	Zwiększenie oferty turystycznej przy wykorzystaniu walorów przyrodniczych i historycznych Fromborka. Wydłużenie pobytu. Zwiększenie atrakcyjności pobytu.	sektor prywatny NGO	bd.	kapitał prywatny	2.1.
16	Organizacja wypożyczalni sprzętu wodnego i sportowo-rekreacyjnego	wypożyczalnia sprzętu wodnego, sportowego i rekreacyjnego dla kuracjuszy, turystów i mieszkańców	Frombork	2021-2030	Ułatwienie korzystania z atrakcji i możliwości Fromborka, w tym Zalewu Wiślanego, szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych itp. Wydłużenie pobytu. Zwiększenie atrakcyjności pobytu.	sektor prywatny NGO	bd.	kapitał prywatny	2.1.

	Nazwa zadania	Opis zadania	Lokalizacja	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Beneficjent (organizator)	Szacunkowy koszt	Główne źródło finansowanie	Cel operacyjny
2.2.	ROZWÓJ OFERTY KULTURALNEJ, SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ								
17	Rozwój oferty zajęć w czasie wolnym	kierunkowane do różnych grup: kuracjusze, osoby towarzyszące kuracjom, rodziny z dziećmi, seniorzy, dzieci, młodzież; dostosowane do godzin pracy i zabiegów zakładów leczniczych; warsztaty, plenery, zawody itp.; wykorzystanie obiektów i terenów	Frombork	2021-2030	Wydłużenie pobytu. Zwiększenie atrakcyjności pobytu. Dostosowanie oferty do różnych grup społecznych i zawodowych.	M-GCKB NGO	bd.	Gmina Frombork środki krajowe fundusze UE	2.2.
18	Rozwój wydarzeń kulturalnych i sportowych	ogólnodostępny i promowany wspólny kalendarz imprez; kalendarz imprez w różnych językach; kino letnie, koncerty, imprezy cykliczne; współpraca różnych instytucji i środowisk lokalnych; turnieje, warsztaty itp.	Frombork	2021-2030	Wydłużenie pobytu. Zwiększenie atrakcyjności pobytu. Promocja Fromborka. Promocja kultury i sportu.	M-GCKB NGO Muzeum	bd.	środki krajowe fundusze UE Gmina Frombork (zad. publiczne)	2.2.
19	Rozwój oferty kursów i szkoleń do zrealizowania przy okazji pobytu we Fromborku	patenty i uprawnienia wodne oraz inne sprawnościowe realizowane podczas pobytu kuracjuszy lub turystów we Fromborku	Frombork	2021-2030	Wydłużenie pobytu. Zwiększenie atrakcyjności pobytu. Rozwój lokalne przedsiębiorczości.	sektor prywatny kluby sportowe NGO	bd.	środki prywatne Gmina Frombork (zad. publiczne)	2.2
2.3.	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KULTURY I ROZRYWKI								
20	Budowa wieży widokowej w Parku Miejskim we Fromborku	budowa wieży widokowej w parku miejskim zagospodarowanie terenów zielonych; dostosowanie miejsc do spędzania wolnego czasu i odpoczynku na terenie stref ochrony uzdrawiskowej; promocja i budowa oferty skierowanej dla kuracjuszy i turystów	Frombork	2022-2025	Wsparcie aktywnych form turystyki na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej. Zagospodarowanie dostępnej przestrzeni publicznej na cele uzdrawiskowe. Stworzenie oferty uzdrawiskowej i miejsc aktywnego wypoczynku. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej. Rozwój bazy uzdrawiskowej.	Gmina Frombork	2 000 000 zł	środki krajowe fundusze UE	2.3.
21	Adaptacja budynku byłego dworca kolejowego na potrzeby kulturalno-społeczne	termomodernizacja budynku; pracownie i sale warsztatowe; miejsce spotkań; sale szkoleniowe; miejsce spotkań, wystawy, galerie; kawiarnia/restauracja; zadania związane z transportem kolejowym itp.	Frombork	2022-2028	Poprawa dostępności do usług kulturalno-społecznych. Poprawa atrakcyjności pobytu. Wydłużenie pobytu.	sektor prywatny	bd.	kapitał prywatny fundusze UE	2.3.

	Nazwa zadania	Opis zadania	Lokalizacja	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Beneficjent (organizator)	Szacunkowy koszt	Główne źródło finansowanie	Cel operacyjny
2.4.	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ								
22	Budowa skateparku we Fromborku	utworzenie skateparku we Fromborku; dostosowanie miejsc do spędzania wolnego czasu i odpoczynku na terenie stref ochrony uzdrawiskowej; promocja i budowa oferty skierowanej dla kuracjuszy i turystów i mieszkańców	Frombork	2022-2023	Rozbudowa obiektów sportowych w ramach turystyki uzdrawiskowej. Zagospodarowanie dostępnej przestrzeni publicznej na cele uzdrawiskowe. Stworzenie miejsca aktywnego wypoczynku. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru. Rozwój bazy okołouzdrawiskowej.	Gmina Frombork	200 000 zł	środki krajowe fundusze UE	2.4.
23	Stworzenie ogólnodostępnej strefy „chillout” dla dorosłych	hamaki, huśtawki, ławki, wiaty i pergole, nasadzenia roślinne, ogólnodostępny grill, możliwość słuchania muzyki; klimat sprzyjający relaksowi	Frombork	2024-2026	Zwiększenie dostępu do oferty rekreacyjnej dla osób dorosłych oraz seniorów starszych. Stworzenie miejsca integracji i wydarzeń społecznych w plenerze. Poprawa atrakcyjności pobytu. Wydłużenie pobytu. Rozwój bazy okołouzdrawiskowej.	Gmina Frombork	250 000 zł	środki krajowe fundusze UE	2.4.
24	Bieżące prace modernizacyjno-remontowe, rozbudowa i doposażenie istniejącej infrastruktury sportowej kulturalnej i rekreacyjnej	bieżące naprawy, remonty, rozbudowa, doposażenie, termomodernizacje, OZE, systemy istniejącej infrastruktury, np. korty tenisowe, place zabaw, boiska, stadion, ścieżki i trakty, itp.	Frombork	2021-2030	Zapewnienie wysokiej jakości, atrakcyjności i bezpieczeństwa istniejącej oraz nowopowstałej infrastruktury sportowej, kulturalnej i turystycznej. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru. Rozwój bazy okołouzdrawiskowej.	Gmina Frombork	bd.	środki krajowe fundusze UE	2.4.
3.1.	POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ								
25	Przebudowa miejsc parkingowych przy ul. Dworcowej we Fromborku	przebudowa miejsc parkingowych przy ul. Dworcowej we Fromborku	Frombork	2021-2022	Poprawa stanu infrastruktury okołodrogowej na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej. Rozwój infrastruktury okołouzdrawiskowej.	Gmina Frombork	800 000 zł	środki krajowe fundusze UE	3.1.

	Nazwa zadania	Opis zadania	Lokalizacja	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Beneficjent (organizator)	Szacunkowy koszt	Główne źródło finansowanie	Cel operacyjny
26	Wykonanie nowej nawierzchni z płyt na ulicy Jaśminowej we Fromborku	wykonanie nowej nawierzchni z płyt na ulicy Jaśminowej we Fromborku: roboty budowlane, wykonanie dokumentacji technicznej, nadzór inwestorski	Frombork	2021-2022	Poprawa stanu infrastruktury i dostępności komunikacyjnej na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej Frombork. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego	Gmina Frombork	400 000 zł	środki krajowe fundusze UE	3.1.
27	Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie miasta i gminy Frombork	naprawa stanu nawierzchni dróg gminnych	Frombork	2021-2026	Poprawa bezpieczeństwa pieszych. Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego.	Gmina Frombork	5 000 000 zł	środki krajowe fundusze UE środki własne	3.1.
28	Przebudowa przejść dla pieszych na terenie miasta Fromborka	poprawa bezpieczeństwa ruchu pieszych; przebudowa przejść dla pieszych; wykonanie aktywnych przejść dla pieszych; oświetlenie; nowe oznakowanie drogowe strefy oczekiwania	Frombork	2021-2022	Poprawa bezpieczeństwa pieszych. Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego.	Gmina Frombork	255 000	środki własne	3.1.
29	Modernizacja oświetlenia ulicznego w Gminie Frombork	Modernizacja opraw świetlnych z uwzględnieniem wymiany na oprawy energooszczędne; utrzymanie infrastruktury w dobrym stanie technicznym; przeprowadzenie naprawy i remontów; zapewnienie oświetlenia	Frombork	2020-2024	Poprawa bezpieczeństwa pieszych. Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego.	Gmina Frombork	1 290 370 zł	środki własne środki krajowe fundusze UE	3.1.
30	Utworzenie stacji paliw	stacja paliw na terenie Fromborka z możliwością tankowania w porze nocnej	Frombork	2025	Poprawa dostępności komunikacyjnej. Zapewnienie możliwości tankowania pojazdów na miejscu – bez konieczności wyjazdu do najbliższej położonej stacji w Braniewie.	sektor prywatny	bd.	kapitał prywatny	3.1.

	Nazwa zadania	Opis zadania	Lokalizacja	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Beneficjent (organizator)	Szacunkowy koszt	Główne źródło finansowanie	Cel operacyjny
31	Modernizacja infrastruktury ruchu pieszo-rowerowego i transportu publicznego	przystanki, chodniki, parkingi, trakty i ścieżki rowerowo-pieszne, tablice, oznaczenia, drogowskazy, oznakowanie szlaków, oznakowanie miasta – także w językach obcych (niemiecki, rosyjski, angielski); modernizacja i bieżące naprawy; kanalizacja deszczowa; przebudowa skrzyżowań i przejść dla pieszych	Frombork Ronin Bogdany	2022-2030	Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej.	Gmina Frombork Powiat Braniewski	bd.	środki własne środki krajowe fundusze UE	3.1.
3.2.	OCHRONA ŚRODOWISKA I ZASOBÓW NATURALNYCH								
32	Budowa sieci kanalizacyjnej na obszarze znajdującym się przy ulicy Katedralnej i Basztowej we Fromborku	budowa nowej sieci kanalizacyjnej w miejscu istniejącej starej kanalizacji i doprowadzenie do budynków znajdujących się przy ul. Katedralnej i Basztowej we Fromborku	Frombork	2022-2024	Poprawa stanu infrastruktury komunalnej na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej. Poprawa stanu środowiska naturalnego. Ochrona zasobów leczniczych.	Gmina Frombork	100 000 zł	środki krajowe fundusze UE	3.2.
33	Monitoring zrekultywowanego składowiska odpadów we Fromborku	badanie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne w fazie poeksploatacyjnej i opracowanie raportu podsumowującego; monitoring	Frombork	2021-2022	Poprawa stanu infrastruktury komunalnej na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej. Poprawa stanu środowiska naturalnego. Ochrona zasobów leczniczych.	Gmina Frombork	22 000 zł	środki własne	3.2.
34	Zastosowanie odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej na terenie Miasta i Gminy Frombork	zastosowanie odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej. Promowanie postaw proekologicznych.	Frombork	2022-2030	Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej. Ochrona zasobów leczniczych.	Gmina Frombork	500 000 zł	środki własne środki krajowe fundusze UE	3.2.
35	Poprawa efektywności energetycznej Zespołu Szkół we Fromborku	termomodernizacja budynku; zastosowanie odnawialnych źródeł energii	Frombork	2023-2025	Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej. Ochrona zasobów leczniczych.	Gmina Frombork	687 000 zł	środki własne środki krajowe fundusze UE	3.2.
36	Zmniejszenie niskiej emisji poprzez przyłączenie nowych odbiorców do miejskiej sieci ciepłowniczej we Fromborku	budowa przyłączy do miejskiej sieci ciepłowniczej; włączenie nowych odbiorców do miejskiej sieci ciepłowniczej	Frombork	2023-2026	Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej. Ochrona zasobów leczniczych.	Gmina Frombork	2 700 000 zł	środki własne środki krajowe fundusze UE	3.2.

	Nazwa zadania	Opis zadania	Lokalizacja	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Beneficjent (organizator)	Szacunkowy koszt	Główne źródło finansowanie	Cel operacyjny
37	Modernizacja kotłowni miejskiej na biomasę we Fromborku – wymiana kotła o mocy 3MW wraz z wyposażeniem	wymiana kotła 3 MW wraz z wyposażeniem	Frombork	2021-2023	Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej. Ochrona zasobów leczniczych.	Gmina Frombork	4 000 000 zł	Polski Ład 2021 środki przyznane środki własne	3.2.
38	Poprawa efektywności poprzez wymianę kotła na słomę o mocy 2,0 MW	wymiana kotła na słomę o mocy 2,0 MW	Frombork	2023-2024	Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej. Ochrona zasobów leczniczych.	Gmina Frombork	1 300 000 zł	środki własne środki krajowe fundusze UE	3.2.
39	Modernizacja i rozbudowa miejskiego systemu ciepłowniczego we Fromborku	rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej celem podłączenia do niej nowych odbiorców (budynki nowobudowane i obiekty istniejące w celu likwidacji lokalnych źródeł ciepła) oraz przyszłych odbiorców z terenów rozwojowych miasta	Frombork	2022-2025	Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej. Ochrona zasobów leczniczych.	Gmina Frombork	5 000 000 zł	środki własne środki krajowe (Polski Ład)	3.2.
40	Programy i akcje edukacyjne w zakresie w zakresie ochrony środowiska	akcje informacyjno-edukacyjne, happeningi, wystawy, warsztaty, konkursy;	Frombork	2022-2030	Zwiększenie świadomości ekologicznej i poczucia odpowiedzialności za środowisko. Promocja postaw ekologicznych.	NGO	bd.	Gmina Frombork (zad. publiczne)	3.2.
41	Propagowanie wśród mieszkańców programów dotacyjnych na inwestycje proekologiczne	programy „Czyste Powietrze”, „Mój Prąd”, „Mój elektryk” i inne; punkt konsultacyjno-informacyjny w Urzędzie; pomoc w wypełnianiu dokumentów/wniosków i rozliczaniu dofinansowania	Frombork	2020-2030	Zwiększenie świadomości ekologicznej i poczucia odpowiedzialności za środowisko. Dywersyfikacja źródeł finansowania działań proekologicznych.	Gmina Frombork	bd.	środki krajowe	3.2.
3.3. ESTETYZACJA I POPRAWA FUNKCJONALNOŚCI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ									
42	Rewitalizacja obszaru Starego Miasta we Fromborku – Plac Górników	kompleksowe rozwiązania rewitalizacyjne, w tym m.in. modernizacja nawierzchni placów, ciągów pieszych, oświetlenie placu, elementy małej architektury, miejsce postoju rowerów, scena do występów; zagospodarowanie istniejącej zieleni; nowe nasadzenia	Frombork	2021-2022	Dostosowanie dostępnej przestrzeni publicznej na cele uzdrawiskowe. Stworzenie miejsca aktywnego wypoczynku. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru. Rozwój bazy okołouzdrawiskowej.	Gmina Frombork	680 000 zł	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych 2020 (środki przyznane)	3.3.
43	Remont fontanny	modernizacja i remont fontanny	Frombork	2022	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru. Rozwój bazy okołouzdrawiskowej.	Gmina Frombork	35 000 zł	środki własne	3.3.

	Nazwa zadania	Opis zadania	Lokalizacja	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Beneficjent (organizator)	Szacunkowy koszt	Główne źródło finansowanie	Cel operacyjny
3.4.	POPRAWA ZAGOSPODAROWANIA ZALEWU WIŚLANEGO								
44	Modernizacja portu rybackiego we Fromborku	budowa zaplecza sanitarnego; modernizacja infrastruktury	Frombork	2021-2023	Zwiększenie wykorzystania możliwości portu. Zwiększenie ruchu turystycznego. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru. Rozwój bazy okołouzdrawiskowej.	Urząd Morski	17 000 000 zł	środki krajowe	3.4.
45	Organizacja połączeń wodnych z Elblągiem i innymi miejscowościami	rejsy do Elbląga, Trójmiasta, obwodu Kaliningradzkiego, Krynicy Morskiej, na Mierzeję; taksówki wodne; żegluga	Frombork	2024-2030	Poprawa dostępności komunikacyjnej drogą wodną. Zwiększenie ruchu turystycznego. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru.	sektor prywatny	bd.	kapitał prywatny	3.4.
46	Przywrócenie Kolei Nadzalewowej	przewóz zabytkową trasą	Elbląg – Frombork – Braniewo	2028-2030	Poprawa dostępności do Fromborka mieszkańcom i turystom z okolicznych większych miast. Zwiększenie oferty czasu wolnego dla kuracjuszy.	sektor prywatny	bd.	kapitał prywatny	3.4.
47	Bieżące prace remontowe i modernizacyjne nabrzeża oraz infrastruktury Zalewu Wiślanego	pogłębianie plaży, sprzątanie i oczyszczanie plaż, kanału, wymiana zużytych elementów małej architektury, rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej	Frombork	2021-2030	Zwiększenie ruchu turystycznego. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru.	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie / Gmina Frombork	bd.	środki krajowe fundusze UE	3.4.
48	Oczyszczanie wód Zalewu Wiślanego przy wykorzystaniu planktonu	projekt badawczy; ekologiczna metoda oczyszczania wód; projekt partnerski z instytucją badawczo-naukową	Zalew Wiślany	2028-2030	Poprawa jakości wód Zalewu. Poprawa walorów przyrodniczych i uzdrawiskowych.	Fromborskie Wodociągi Sp. z o.o. / UWM	bd.	fundusze UE	3.4.
3.5.	ZWIĘKSZENIE ZASTOSOWANIA NOWYCH TECHNOLOGII								
49	Rozwój nowoczesnej e-administracji w Gminie Frombork – poprawa jakości obsługi mieszkańców	wdrożenie systemów teleinformatycznych; uruchomienie 16 eO-usług, 5 systemów teleinformatycznych, wdrożenie strony www; remont pomieszczenia serwerowni; zakup sprzętu informatycznego i oprogramowania	Frombork	2020-2022	Rozwój e-usług publicznych. Zwiększenie dostępności do usług publicznych. Zwiększenie sprawności załatwiania spraw urzędowych, Ułatwienie dostępu dla petentów i interesantów.	Gmina Frombork	1 420 000 zł	fundusze UE (środki przyznane)	3.5.

	Nazwa zadania	Opis zadania	Lokalizacja	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Beneficjent (organizator)	Szacunkowy koszt	Główne źródło finansowanie	Cel operacyjny
50	Bezpłatne wifi w ogólnodostępnych miejscach publicznych	hotspoty w miejscach publicznych we Fromborku	Frombork	2028-2030	Poprawa dostępu do informacji dostępnych przez Internet, w tym oferty i usług uzdrowiska i Fromborka.	Gmina Frombork	bd.	środki własne	3.5.
51	„Infokioski”	zewnętrzne punkty informacyjne; informacja i Fromborku, aktualnych wydarzeniach, atrakcjach turystycznych ofercie; mapa; treści w języku polskim, niemieckim, angielskim, rosyjskim	Frombork	2028-2030	Zapewnienie aktualnej informacji i promocja nt. wydarzeń i miejsc dla kuracjuszy, turystów i mieszkańców. Skrócenie kanałów informacyjnych. Atrakcyjna i łatwo dostępna forma komunikacji.	Gmina Frombork	100 000 zł + aplikacja	fundusze UE kapitał prywatny	3.5.
52	Aplikacja na urządzenia mobilne o Fromborku, ofercie, miejscach, wydarzeniach wraz z mapą	mobilna aplikacja z mapami i bieżącymi informacjami na temat wydarzeń, oferty, atrakcji, miejsc, obiektów noclegowych, turystycznych, handlowych i usługowych, parkingach, połączeniach komunikacyjnych itp.; możliwość wykorzystania aplikacji w „infokioskach”; treści w języku polskim, niemieckim, angielskim, rosyjskim; aplikacja dostępna do pobrania na telefon	Frombork	2028-2030	Zapewnienie aktualnej informacji i promocja nt. wydarzeń i miejsc dla kuracjuszy, turystów i mieszkańców. Skrócenie kanałów informacyjnych. Atrakcyjna i łatwo dostępna forma komunikacji. Dostosowanie narzędzi informacji i i promocji do współczesnych trendów i modelu komunikacji.	Gmina Frombork	250 000 zł	fundusze UE środki prywatne	3.5.
4.1.	PRZYGOTOWANIE KADR DO PRACY W BRANŻY UZDROWISKOWEJ I OKOŁOUZDROWISKOWEJ								
53	Aktywizacja zawodowa i kształcenie kadr pod kątem branży uzdrowiskowej i usług towarzyszących	szkolenia, warsztaty, programy aktywizacyjne MOPS, PUP w różnych obszarach związanych z uzdrowiskiem, np. hotelarstwo, gastronomia, usługi kosmetyczne, sprzątanie, naprawy, usługi rekreacyjne itp.; podnoszenie kwalifikacji; zdobywanie uprawnień uwzględnienie obsługi osób ze specjalnymi potrzebami (osoby głuche, niedowidzące, z niepełnosprawnością ruchową, starsze itp.)	Frombork	2021-2030	Zapewnienie kadr do pracy w nowopowstałych obiektach uzdrowiskowych i usługach okołouzdrawiskowych. Wpływ na zmniejszenie bezrobocia. Pobudzenie aktywności zawodowej i społecznej, w tym osób bezrobotnych. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.	MGOPS PUP NGO	bd.	Fundusz Pracy fundusze UE środki krajowe	4.1.

	Nazwa zadania	Opis zadania	Lokalizacja	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Beneficjent (organizator)	Szacunkowy koszt	Główne źródło finansowanie	Cel operacyjny
54	Kształcenie w zakresie języków obcych	szkolenia i kursy dla różnych grup wiekowych i zawodowych	Frombork	2021-2030	Zapewnienie kadr do obsługi kuracjuszy i turystów zagranicznych. Poprawa dostępności komunikacyjnej. Wysoki poziom świadczonych usług.	sektor prywatny MGOPS NGO	bd.	fundusze UE środki krajowe	4.1.
55	Działania podnoszące kompetencje kluczowe, społeczne i umiejętności uniwersalne mieszkańców	programy i projekty szkolne; programy i projekty z zakresu aktywizacji zawodowej i społecznej; warsztaty, szkolenia; współpraca i projekty zagraniczne (Erasmus); doposażenie placówek edukacyjnych	Frombork	2021-2030	Przygotowanie mieszkańc-ów, w tym dzieci i młodzieży do przyszłej pracy w uzdro-wisku i usługach okołouzdro-wiskowych. Zapewnienie wysokich kompetencji społecznych kadr. Przeciw-działanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu	Zespół Szkół MGOPS MGCKB	bd.	fundusze UE środki krajowe	4.1.
56	Dostosowanie kierunków kształcenia zawodowego szkół do potrzeb branży uzdrawiskowej	tworzenie nowych kierunków; oferta kształcenia i doskonalenia zawodowego pod potrzeby branży uzdrawiskowej i okołouzdrawisko-wej (produkty i usługi)	powiat braniewski	2021-2030	Przygotowanie przyszłych kadr do uzdrawiskowego charakteru Fromborka. Za-pewnienie miejsc pracy absolwentom szkół ponad-podstawowych. Wpływ na zmniejszenie bezrobocia wśród absolwentów.	Powiat Braniewski	bd.	środki własne	4.1.
4.2.	ZAGOSPODAROWANIE POTENCJAŁU ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH I TWÓRCZOŚCI LOKALNEJ								
57	Dostosowanie rocznego/wieloletniego programu współpracy Gminy Frombork do potrzeb uzdrawiska	zlecanie i powierzanie zadań publicznych w zakresie turystyki, oferty czasu wolnego, podnoszenia kom-petencji mieszkańców (przygotowa-nie kadr), rekreacji i wypoczynku, sportu, oferty kulturalnej, informacji i promocji itp.; wyodrębniony w Programie priorytet, cel, wskaźniki	Frombork	2021-2030	Zwiększenie i uatrakcyjnie-nie oferty okołouzdrawisko-wej. Włączenie i aktywizacja środowisk lokalnych. Wykorzystanie potencjału i możliwości z zakresu ekonomii społecznej.	Gmina Frombork	bd.	środki własne	4.2.
58	Organizacja i promocja sprzedaży produktów lokalnych, w tym żywności ekologicznej	identyfikacja twórców lokalnych i producentów ekologicznych; stworzenie wspólnej marki i promocja; organizacja punktu/-ów sprzedaży ww. produktów i usług np. sklep firmowy, półki/witryny w sklepach, uzdrawisku	Frombork	2021-2030	Promocja lokalnej twórczości i rolnictwa ekologicznego. Zwiększenie oferty dla kurac-juszy i turystów. Zwiększenie dochodów twórców i produ-centów lokalnych. Ochrona i promocja dziedzictwa lokalnego.	Gmina Frombork NGO	bd.	fundusze UE środki krajowe	4.2.

	Nazwa zadania	Opis zadania	Lokalizacja	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Beneficjent (organizator)	Szacunkowy koszt	Główne źródło finansowanie	Cel operacyjny
4.3.	WSPIERANIE LOKALNEGO BIZNESU								
59	Zespół konsultacyjny przy Burmistrzu w sprawie kształtowania oferty uzdrawiskowej i okołouzdrawiskowej	powołanie zespołu konsultacyjnego składającego się z przedstawicieli: zakładów uzdrawiskowych, przedsiębiorstw lokalnych, samorządu, instytucji kultury i sportu itp.; kształtowanie wspólnej polityki i programów wspierania lokalnego biznesu uzdrawiskowego i okołouzdrawiskowego	Frombork	2025-2030	Bieżące rozpoznanie w zakresie potrzeb lokalnego rynku pracy i przedsiębiorczości. Stworzenie programów wspierania przedsiębiorczości. Możliwość tworzenia wspólnej i spójnej oferty.	Gmina Frombork	nie dotyczy	nie dotyczy	4.3.
60	Program „Karta mieszkańca”	oferta specjalna, zniżki, bonusy i preferencje dla mieszkańców na produkty i usługi świadczone na terenie obszaru ochrony uzdrawiskowej; produkcja i dystrybucja kart	Frombork	2023-2030	Ograniczenie skutków podwyższania cen ze względu na wzmożony ruch turystyczny, zwłaszcza w sezonie. Zapobieganie niezadowoleniu mieszkańców ze względu na wyższe ceny wynikające z ruchu turystycznego. Ułatwienie dostępu do usług świadczonych w uzdrawisku.	Gmina Frombork	bd.	środki własne	4.3.
61	Lokalny program wspierający rozwój przedsiębiorczości	system ulg podatkowych; pomoc w podejmowaniu działalności gospodarczej; informacja, doradztwo i szkolenia; punkt obsługi inwestora	Frombork	2024-2030	Pobudzenie przedsiębiorczości. Ułatwienie prowadzenia biznesu. Zwiększenie zatrudnienia. Zwiększenie oferty produktów i usług.	Gmina Frombork	bd.	środki własne	4.3.
62	Modernizacja targowiska na potrzeby lokalnego handlu, w tym produktów lokalnych	stałe stoiska dla handlujących; ekspozycja produktów lokalnych i ekologicznych; infrastruktura techniczna (oświetlenie, dostęp do energii elektrycznej, ogrodzenie); atrakcyjna grafika o oznakowanie	Frombork	2025-2030	Pobudzenie przedsiębiorczości. Ułatwienie prowadzenia biznesu. Zwiększenie zatrudnienia. Zwiększenie oferty produktów i usług.	Gmina Frombork	bd.	środki krajowe fundusze UE środki własne	4.3.

	Nazwa zadania	Opis zadania	Lokalizacja	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Beneficjent (organizator)	Szacunkowy koszt	Główne źródło finansowanie	Cel operacyjny
5.1.	ORGANIZACJA INFORMACJI I PROMOCJI								
63	Rozwój informacji turystycznej	lokalizacja punktu informacji turystycznej w centrum miasta oraz w uzdrowisku (strefa A); dogodne godziny pracy (popołudnia, dni wolne); możliwość sprzedaży biletów na wydarzenia; doskonalenie (szkolenia) kadr, w tym pod kątem języków obcych, obsługi interesanta, wiedzy o regionie, zapewnienie nowoczesnych narzędzi i wyposażenia; zapewnienie środków na materiały informacyjno-promocyjne itp.	Frombork	2021-2030	Dostosowanie informacji turystycznej do rzeczywistych potrzeb turystów i kuracjuszy. Zapewnienie bezproblemowego dostępu do informacji. Promocja obszaru.	Gmina Frombork	bd.	środki własne środki krajowe fundusze UE	5.1.
64	Rozwój marki lokalnej i system identyfikacji wizualnej	strategia marki lokalnej; hasło przewodnie; system identyfikacji wizualnej – grafika, czcionka, kolory, wzorce i szablony; wystandaryzowani oznaczeń, tablic, materiałów promocyjnych	Frombork	2023-2024	Poprawa rozpoznawalności Fromborka jako miejscowości uzdrowiskowej. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i uzdrowiskowej.	Gmina Frombork	50 000 zł	środki własne	5.1.
65	Komunikacja internetowa	dedykowana strona internetowa i domena (np. frombork.uzdrowisko.pl), dostosowana do wymogów dostępności, w różnych językach; aktualności nt. wydarzeń, ofert, mapy, kontakty; profile w mediach społecznościowych; kanał na YouTube; współpraca z blogerami, influencerami	Frombork	2021-2030	Zwiększenie dostępności informacji, w tym dla kuracjuszy i turystów zagranicznych. Promocja Fromborka.	Gmina Frombork sektor prywatny	50 000 zł	środki własne kapitał prywatny	5.1.
66	Materiały informacyjne i promocyjne	banery, witacze, szyldy, mapy, plakaty, foldery, artykuły w prasie, katalogi, roll-upy, pamiątki lokalne; różne wersje językowe; dostępne w wersji papierowej oraz elektronicznej	Frombork	2021-2030	Zwiększenie dostępu do informacji. Poprawa rozpoznawalności Fromborka jako miejscowości uzdrowiskowej. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i uzdrowiskowej.	Gmina Frombork sektor prywatny	bd.	środki własne kapitał prywatny	5.1.

	Nazwa zadania	Opis zadania	Lokalizacja	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Beneficjent (organizator)	Szacunkowy koszt	Główne źródło finansowanie	Cel operacyjny
67	Zakup witaczy promocyjnych	projekt, zakup, montaż witaczy	Frombork	2021	Poprawa rozpoznawalności Fromborka. Promocja obszaru ochrony uzdrawiskowej. Rozwój identyfikacji wizualnej obszaru.	Gmina Frombork	25 854 zł	środki własne	5.1.
68	Akcje promocyjne	happeningi, akcje społeczne, konkursy; kampanie medialne, w tym ogólnopolskie; współpraca z mediami; reklama	Frombork	2021-2030	Promocja Fromborka jako miejscowości uzdrawiskowej. Zwiększenie dostępu do informacji wśród różnych grup społecznych i zawodowych.	Gmina Frombork sektor prywatny	bd.	środki własne kapitał prywatny	5.1.
5.2.	ZARZĄDZANIE								
69	Operator/Podmiot zarządzający wdrażaniem Planu Rozwoju Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej FROMBORK 2021/2030	wyodrębniony referat/biuro w strukturach Urzędu dedykowany wyłącznie sprawom wdrażania Planu i dążeniom do utworzenia uzdrawiska, koordynujący wdrażanie planu rozwoju obszaru ochrony uzdrawiskowej <u>lub</u> zlecenie na zewnątrz (firmie) <u>lub</u> zlecenie w formie zadania publicznego (NGO) <u>lub</u> powołanie odrębnego podmiotu, np. podmiotu ekonomii społecznej (fundacja, stowarzyszenie, spółka non profit, spółdzielnia socjalna)	Frombork	2022-2021	Zapewnienie profesjonalnej obsługi Planu gwarantującej wysoki poziom jego realizacji. Skupienie się operatora/podmiotu na wdrażaniu Planu. Monitorowanie spójności polityki lokalnej z interesami uzdrawiska. Koordynowanie działań przypisanych w Planie różnym podmiotom. Realizacja działań w imieniu Gminy Frombork (działania przypisane w Planie Gminie Frombork).	Gmina Frombork	bd.	środki własne	5.2.
70	Pakietowanie produktów i usług	łączenie produktów i usług, w tym pochodzących od różnych dostawców – w pakiety; współpraca z dostawcami produktów i usług, np. bilet do muzeum, na koncerty, na zabiegi w uzdrawisku, rejsy, do wypożyczalni i inne	Frombork	2021-2030	Zwiększenie sprzedaży, dzięki zakupowi w pakiecie przy niższej cenie. Uatrakcyjnienie oferty. Zwiększenie wykorzystania dostępnej oferty.	Gmina Frombork/ Operator sektor prywatny	nie dotyczy	nie dotyczy	5.2.

	Nazwa zadania	Opis zadania	Lokalizacja	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Beneficjent (organizator)	Szacunkowy koszt	Główne źródło finansowanie	Cel operacyjny
71	Programy lojalnościowe	oferty specjalne dla stałych klientów; zbieranie punktów; oferty powiązane; współpraca pomiędzy różnymi dostawcami produktów i usług; wykorzystanie ogólnopolskich programów, np. booking, travago itp.	Frombork	2021-2030	Zwiększenie sprzedaży, dzięki zakupowi w pakiecie przy niższej cenie. Uatrakcyjnienie oferty. Zwiększenie wykorzystania dostępnej oferty. Zwiększenie szansy na powrót i ponowne skorzystanie z oferty.	Gmina Frombork/ Operator sektor prywatny	nie dotyczy	nie dotyczy	5.2.
72	Klastrowanie/Współpraca z innymi podmiotami o charakterze uzdrawiskowym	współpraca z innymi miejscowościami uzdrawiskowymi – wspólna promocja i marketing, programy lojalnościowe, pakietowanie usług; współpraca i/lub przynależność do organizacji zajmujących się promocją regionu; powołanie klastra reprezentującego interesy uzdrawiska na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym	woj. warmińsko-mazurskie	2021-2030	Zwiększenie siły oddziaływania i reprezentowania interesów Fromborka jako uzdrawiska. Połączenie potencjałów, zasobów finansowych i kadrowych – uzyskanie efektu synergii. Prowadzenie wspólnej polityki promocyjnej.	możliwość wykorzystania istniejącego Stowarzyszenia Uzdrawisk Warmii i Mazur lub Gmina Frombork/ Operator w przypadku działań lokalnych	nie dotyczy	nie dotyczy	5.2.
73	Badania społeczne i marketingowe	badania społeczne i marketingowe w zakresie oferty, dostępności, nastrojów; ewaluacja efektów podejmowanych działań	Frombork	2022-2030	Rozpoznanie bieżących potrzeb. Identyfikacja możliwości i pomysłów. Uzyskanie informacji zwrotnej na temat aktualnej sytuacji. Uzyskanie informacji na temat przyszłych działań. Dostosowanie działań do zmieniających się warunków.	Gmina Frombork	bd.	środki własne	5.2.
5.3.	MIĘDZYNARODOWE DZIAŁANIA MARKETINGOWE								
74	Udział w wydarzeniach międzynarodowych	Udział w targach turystycznych i innych branżowych mających na celu promocję oraz pozyskanie inwestorów	nie dotyczy	2022-2030	Pozyskanie inwestorów. Promocja uzdrawiska na skalę międzynarodową. Zwiększenie ruchu turystów zagranicznych.	Gmina Frombork	bd.	środki własne środki krajowe fundusze UE	5.3.

	Nazwa zadania	Opis zadania	Lokalizacja	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Beneficjent (organizator)	Szacunkowy koszt	Główne źródło finansowanie	Cel operacyjny
75	Publikacje i materiały zagraniczne	oferta dla inwestorów w zagranicznych wydawnictwach i mediach branżowych; reklama Fromborka w wydawnictwach i mediach zagranicznych; materiały w językach obcych	nie dotyczy	2022-2030	Pozyskanie inwestorów. Promocja uzdrowiska na skalę międzynarodową. Zwiększenie ruchu turystów zagranicznych.	Gmina Frombork	bd.	środki własne środki krajowe fundusze UE	5.3.
76	Udział w projektach międzynarodowych	doskonalenie kadr; nauka języków obcych; korzystanie dobrych praktyk; wspólne przedsięwzięcia, np. program Erasmus	nie dotyczy	2021-2030	Adaptowanie dobrych praktyk i rozwiązań zagranicznych we Fromborku. Podniesienie kompetencji i kwalifikacji kadr.	Gmina Frombork	bd.	środki własne środki krajowe fundusze UE	5.3.

8. WSKAŹNIKI REALIZACJI PLANU

WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ

Na podstawie działań zaplanowanych do realizacji w ramach Planu osiągnięte zostaną następujące grupy wskaźników:

- wskaźniki produktu – bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami (np. liczba obiektów);
- wskaźniki rezultatu – bezpośredni wpływ zrealizowanego produktu na otoczenie społeczno-ekonomiczne uzyskany natychmiast po zakończeniu projektu (np. liczba osób korzystających z obiektów).
- wskaźniki oddziaływania – odnoszą się do konsekwencji danego projektu wykraczających poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów.

Podanie szczegółowych wartości wskaźników nie jest możliwe ze względu na brak studium wykonalności, opracowanego z dokładnością wymaganą dla projektów skierowanych już do realizacji. Dane te będą ujmowane na etapie przygotowania działań, dokumentacji, planów działań i aplikowania o środki unijne.

WSKAŹNIKI PRODUKTU

- Liczba nowych obiektów infrastruktury uzdrowskiej [szt.]
- Liczba nowych obiektów infrastruktury rekreacyjnej, kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej [szt.]
- Liczba nowych miejsc rekreacji i wypoczynku [szt.]
- Liczba zmodernizowanych/ wyremontowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej, kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej [szt.]
- Powierzchnia terenu zagospodarowana na cele uzdrowskie [m2]
- Powierzchnia terenu zagospodarowana na cele rekreacyjne, kulturalne, sportowe i rekreacyjne [m2]
- Długość nowych ścieżek rowerowych [km]
- Długość nowych traktów pieszych [km]
- Liczba nowych miejsc parkingowych [szt.]
- Liczba nowych miejsc noclegowych [szt.]
- Liczba nowopowstałych obiektów gastronomicznych [szt.]
- Liczba nowopowstałych usług turystycznych, rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych [szt.]
- Liczba wydarzeń/imprez kulturalnych i sportowych [szt.]
- Długość nowych lub wyremontowanych dróg [km]
- Długość nowych lub wyremontowanych chodników [km]
- Liczba nowych / przebudowanych przejść dla pieszych [szt.]
- Liczba nowych / zmodernizowanych punktów oświetlenia [szt.]

- Liczba zmodernizowanych/ wyremontowanych obiektów infrastruktury ochrony środowiska [szt.]
- Liczba obiektów poddanych termomodernizacji [szt.]
- Liczba obiektów włączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej [szt.]
- Liczba zmodernizowanych/ wyremontowanych obiektów/elementów infrastruktury miejskiej [szt.]
- Liczba akcji / programów w zakresie edukacji ekologicznej [szt.]
- Liczba obiektów poddanych rewitalizacji [szt.]
- Powierzchnia terenu poddanego rewitalizacji [szt.]
- Liczba miejsc z dostępem do infrastruktury IT [szt.]
- Liczba projektów / programów w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej, nauki języków obcych i podnoszenia kwalifikacji i integracji społecznej [szt.]
- Liczba programów wspierających przedsiębiorczość [szt.]
- Liczba programów/ projektów/ przedsięwzięć w zakresie informacji i promocji [szt.]
- Liczba wydarzeń międzynarodowych, w których wzięli udział przedstawiciele Gminy [szt.]

WSKAŹNIKI REZULTATU

- Liczba inwestorów [szt.]
- Liczba funkcjonujących ujęć wody leczniczej [szt.]
- Liczba oferowanych miejsc dla kuracjuszy w uzdrowisku [szt.]
- Liczba usług uzdrowiskowych [szt.]
- Przewidywana liczba kuracjuszy na turnus [os.]
- Wzrost liczby osób pracujących [os.; %]
- Liczba nowoutworzonych miejsc pracy [szt.]
- Liczba podmiotów lokalnych działających na rzecz uzdrowiska i usług towarzyszących/ komplementarnych [szt.]
- Wzrost liczby udzielonych noclegów [szt.; %]
- Wzrost liczby turystów [os.; %]
- Liczba osób korzystających z infrastruktury rekreacyjnej, kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej [os.]
- Liczba osób korzystających z usług/ wydarzeń kulturalnych i sportowych [os.]
- Liczba nowych połączeń komunikacyjnych [szt.]
- Liczba odbiorców działań edukacyjnych i społeczno-zawodowych [os.]
- Liczba odwiedzin informacji turystycznej [os.]
- Liczba użytkowników aplikacji i programów internetowych [os.]
- Liczba odbiorców działań promocyjno-informacyjnych [os.]

WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA

- Zwiększenie dochodów do budżetu Gminy
- Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru
- Poprawa stanu środowiska naturalnego

- Poprawa estetyki obszaru
- Poprawa rozpoznawalności uzdrawiskowo-turystycznej obszaru na skalę krajową i międzynarodową
- Zwiększenie dostępności komunikacyjnej
- Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości
- Zwiększenie aktywności społeczności lokalnej
- Zwiększenie atrakcyjności zamieszkania

WSKAŹNIKI OGÓLNODOSTĘPNE (GUS): OCENA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ

Do efektywnego monitorowania sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze objętym Planem Rozwoju Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej FROMBORK na lata 2021-2030 należy posłużyć się wskaźnikami ogólnodostępnymi, by ich weryfikacja była możliwa w sposób prosty i mierzalny. Pozwoli to wyznaczyć trendy i obserwować zmiany nawet w okresach rocznych bez ponoszenia dodatkowych kosztów. Do tego celu służą dane GUS. Na potrzeby Planu wybrano wskaźniki dla jednostki statystycznej – Frombork – gmina miejsko-wiejska, ponieważ obszar obejmuje oprócz miasta Frombork, także dwa sołectwa (Ronin, Bogdany), dla których nie jest prowadzona odrębna statystyka. Poniższy zestaw wskaźników stanowi katalog otwarty.

KATEGORIA	FINANSE PUBLICZNE	WARTOŚĆ BAZOWA – ROK 2020	
	Dochody na 1 mieszkańca – ogółem	zł	5 568
	Dochody na 1 mieszkańca – dochody własne	zł	1 893,25
	Dochody – ogółem	zł	19 721 856,78
	Dochody własne – razem	zł	6 705 892,31
	Dochody ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej - Dział 630 - Turystyka	zł	2 076 318,30
	Dochody ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej - Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	zł	4 615 904,98
	Dochody własne – razem	zł	6 705 892,31
	dochody podatkowe - ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	zł	2 375 710,60
	wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	zł	595 048,38
	Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych - dochody razem	zł	2 365 594,29
	Wydatki na 1 mieszkańca – ogółem	zł	5 420,00
	Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej – ogółem	zł	19 197 624,44
	Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej - Transport i łączność	zł	207 830,07
	Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej - Dział 630 - Turystyka	zł	2 876 929,70
	Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej - Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	zł	2 037 637,42
	Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej - Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	400 213,30
	Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej - Dział 926 - Kultura fizyczna	zł	52 771,43

KATEGORIA	KULTURA	WARTOŚĆ BAZOWA – ROK 2020	
	Biblioteki publiczne – księgozbiór	wol.	21 716
	Biblioteki publiczne - czytelnicy w ciągu roku	os.	114
	Biblioteki publiczne - wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	2 571
	Biblioteki publiczne - komputery użytkowane w bibliotece dostępne dla czytelników	szt.	3
	Biblioteki publiczne - komputery podłączone do Internetu dostępne dla czytelników	szt.	3
	grupa: DZIAŁALNOŚĆ CENTRÓW, DOMÓW, OŚRODKÓW KULTURY, KLUBÓW I ŚWIEC	-	-

- imprezy	szt.	64
- uczestnicy imprez	os.	6 380
- liczba uczestników imprez na 1000 ludności	os.	1 801,2
grupa: KINA	szt.	0
grupa: MUZEA	-	-
muzea łącznie z oddziałami	szt.	2
zwiedzający muzea i oddziały	os.	132 572
zwiedzający muzea i oddziały na 1000 ludności	os.	37 428,60

KATEGORIA	LUDNOŚĆ	WARTOŚĆ BAZOWA – ROK 2020	
	saldo migracji; ogółem	os.	-15
	saldo migracji na 1000 osób; ogółem	os.	-4
	ludność na 1 km ²	os.	28
	zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	os.	-11
	Ludność – ogółem	os.	3 515
	Ludność – mężczyźni	os.	1 718
	Ludność – kobiety	os.	1 797
	Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem	-	-
	- w wieku przedprodukcyjnym	%	15,1
	- w wieku produkcyjnym	%	62,5
	- w wieku poprodukcyjnym	%	22,4
	współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	os.	26
	Współczynnik feminizacji	os.	105
	przyrost naturalny; ogółem	-	-30
	przyrost naturalny; na 1000 ludności	-	-8,47

KATEGORIA	OCHRONA ZDROWIA, OPIEKA SPOŁECZNA I ŚWIADCZENIA NA RZECZ RODZINY	WARTOŚĆ BAZOWA – ROK 2020	
	porady lekarskie ogółem	-	11 464
	przychodnie ogółem	ob.	1
	praktyki lekarskie w miastach	-	1
	przychodnie na 10 tys. ludności	ob.	3
	Apteki	szt.	1

KATEGORIA	PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ, PRZEKSZTAŁCENIA WŁASNOŚCIOWE I STRUKTURALNE	WARTOŚĆ BAZOWA – ROK 2020	
	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	-	942
	podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	-	94
	udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem	%	65,6
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	-	217
	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	-	114
	Spółki handlowe ogółem	-	19
	Spółki cywilne ogółem	-	5
	sektor prywatny ogółem	-	312
	Fundacje	-	4
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	-	22
	sektor publiczny ogółem	-	16
	Podmioty wg klas wielkości:	-	
	- 0-9	-	321
	- 10-49	-	9
	- 50-249	-	1

KATEGORIA	PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	WARTOŚĆ BAZOWA – ROK 2020	
	budynki handlowo-usługowe – kubatura	m ³	921
	budynki handlowo-usługowe - powierzchnia użytkowa	m ²	167
	budynki handlowo-usługowe - nowe – liczba	-	1

KATEGORIA	RYNEK PRACY	WARTOŚĆ BAZOWA – ROK 2020	
	Bezrobotni zarejestrowani - stan w końcu grudnia; ogółem:	os.	189
	- mężczyźni	os.	81
	- kobiety	os.	108
	- do 25 roku życia	os.	24
	- do 30 roku życia	os.	55
	- powyżej 50 roku życia	os.	43
	- długotrwale bezrobotni	os.	106
	Pracujący - ogółem:	os.	434
	- mężczyźni	os.	116
	- kobiety	os.	318

KATEGORIA	STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA	WARTOŚĆ BAZOWA – ROK 2020	
	rezerwy i pozostałe formy ochrony przyrody na obszarach chronionego krajobrazu	ha	5 324,92
	użytki ekologiczne	ha	3,40
	Pomniki przyrody	szt.	19
	Ludność korzystająca z oczyszczalni	os.	2 700
	- w miastach	os.	2 300
	- na wsi	os.	40
	Ścieki oczyszczane w ciągu roku – odeprowadzone	dam3	89
	Ścieki oczyszczane w ciągu roku – oczyszczone	dam3	89
	Wielkość oczyszczalni komunalnych w RLM	os.	6 125
	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca	kg	280
	Odpady zebrane w ciągu roku – ogółem	t	991,22
	- z gospodarstw domowych	t	856,28
	- z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	t	134,94
	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku – ogółem	dam3	134
	- przemysł	dam3	14
	eksploatacja sieci wodociągowej	dam3	120
	eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe	dam3	107
	zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	37,80

KATEGORIA	TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	WARTOŚĆ BAZOWA – ROK 2020	
	liczba licencji na taksówki ogółem	szt.	1
	przystanki autobusowe	szt.	30
	Ruch pasażerów w portach morskich	-	-
	- krajowy; przyjazdy	os.	14 461
	- krajowy; wyjazdy	os.	14 439

KATEGORIA	TURYSTYKA	WARTOŚĆ BAZOWA – ROK 2020	
	obiekty ogółem; hotele; kategorii ***	ob.	1
	miejsca noclegowe ogółem; hotele; kategorii ***	msc.	84
	pokoje ogółem; hotele; kategorii ***	szt.	42
	Turystyczne obiekty noclegowe w lipcu - obiekty ogółem	ob..	3
	miejsca noclegowe ogółem	msc.	167
	miejsca noclegowe całoroczne	msc.	167
	inne obiekty hotelowe; obiekty całoroczne	ob.	1
	inne obiekty hotelowe; miejsca noclegowe ogółem	msc.	23
	inne obiekty hotelowe; pokoje ogółem	szt.	10
	szkolne schroniska młodzieżowe; obiekty ogółem	ob.	1
	szkolne schroniska młodzieżowe; miejsca noclegowe ogółem	msc.	60
	Noclegi udzielone turystom zagranicznym	-	-
	turyści zagraniczni (nierezydenci); ogółem	os.	706
	udzielone noclegi turystom zagranicznym (nierezydentom); ogółem	-	1 529

9. PLAN FINANSOWY

Podstawowe źródła finansowania zadań zaplanowanych w Planie rozwoju Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej Lidzbark FROMBORK 2021-2030, to:

- **środki własne** Gminy Frombork, w tym: dochody własne (podatki i opłaty lokalne, udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, dochody z majątku Gminy, odsetki od środków na rachunkach bankowych, pozostałe dochody);
- **środki krajowe**, w tym dotacje i subwencje, programy krajowe, środki ministerialne, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Programu Polskie Uzdrawiska, Rządowy Fundusz Polski Ład i inne;
- **fundusze Unii Europejskiej (UE)**⁴⁶, w tym środki pochodzące z funduszy unijnych w okresie programowania na lata 2021-2027, m.in. Regionalny Program Operacyjny Woj. Warmińsko-Mazurskiego;
- **środki prywatne**, tj. środki innych uczestników (partnerów) procesu wdrażania Planu, w tym sektora prywatnego (przedsiębiorcy) i społecznego (organizacje pozarządowe i inne społeczne).

Nr	Nazwa zadania	Czas realizacji	Beneficjent (organizator)	Szacunkowy koszt	Główne źródło finansowanie
1.1.	PRZYGOTOWANIE I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY UZDRAWISKOWEJ				
1	Przygotowanie odwiertu IGH-1 do pobierania i użytkowania wód leczniczych na cele uzdrawiskowe	2022-2023	Skarb Państwa Wodociągi Fromborskie Sp. z o.o.	5 000 000 zł	środki krajowe środki własne
2	Utworzenie zakładów lecznictwa uzdrawiskowego	2022-2030	sektor prywatny	20 000 000 zł	kapitał prywatny fundusze UE
3	Budowa tężni	2021-2025	Gmina Frombork	5 000 000 zł	środki krajowe (Polski Ład) fundusze UE środki własne
4	Budowa basenu sezonowego	2021-2024	Gmina Frombork	1 500 000 zł	środki krajowe fundusze UE środki własne
5	Utworzenie ścieżki zdrowia i tras do terenoterapii w Parku Miejskim we Fromborku	2021-2026	Gmina Frombork	500 000 zł	środki krajowe (Polski Ład) fundusze UE środki własne
6	Utworzenie ścieżki rowerowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą przy nieczynnym torowisku na terenie miasta Frombork	2022-2023	Gmina Frombork	3 000 000 zł	środki krajowe fundusze UE środki własne
7	Zagospodarowanie moła spacerowego we Fromborku	Etap I 2021 kolejne etapy 2022-2030	Etap I Gmina Frombork kolejne etapy sektor prywatny	Etap I 101 249 zł kolejne etapy bd.	środki krajowe środki własne kapitał prywatny
8	Przebudowa falochronu przy plaży miejskiej we Fromborku – utworzenie zdrowiskowego terenu aktywnego wypoczynku i kinezyterapii	2021-2024	Gmina Frombork	6 000 000 zł	środki krajowe fundusze UE środki własne

⁴⁶ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-na-lata-2021-2027/dowiedz-sie-wiecej-o-funduszach-europejskich-na-lata-2021-2027/>

1.2.	ROZWÓJ USŁUG UZDROWISKOWYCH I OKOŁOMEDYCZNYCH				
9	Rozbudowa bazy hotelowo-gastronomicznej	2021-2030	sektor prywatny	bd.	kapitał prywatny
10	Główny parking zdrojowy	2021-2030	sektor prywatny	bd.	kapitał prywatny
11	Rozwój usług komplementarnych dla usług uzdrowiskowych	2021-2030	sektor prywatny	bd.	kapitał prywatny
1.3.	MONITOROWANIE JAKOŚCI ZASOBÓW LECZNICZYCH				
12	Instalacja i obsługa czujników jakości powietrza, poziomu hałasu, pomiarów opadów, wiatru, wód leczniczych	2022-2030	Gmina Frombork	200 000 zł	fundusze UE środki własne
13	Wdrożenie automatycznego systemu monitorowania i raportowania jakości zasobów leczniczych	2023-2026	Gmina Frombork	200 000 zł	fundusze UE środki własne
2.1.	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I USŁUG TOWARZYSZĄCYCH				
14	Rozwój zaplecza handlowo-usługowego	2021-2030	sektor prywatny	bd.	kapitał prywatny
15	Rozwój usług turystycznych	2021-2030	sektor prywatny NGO	bd.	kapitał prywatny
16	Organizacja wypożyczalni sprzętu wodnego i sportowo rekreacyjnego	2021-2030	sektor prywatny NGO	bd.	kapitał prywatny
2.2.	ROZWÓJ OFERTY KULTURALNEJ, SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ				
17	Rozwój oferty zajęć w czasie wolnym	2021-2030	M-GCKB NGO	bd.	środki własne środki krajowe fundusze UE
18	Rozwój wydarzeń kulturalnych i sportowych	2021-2030	M-GCKB NGO Muzeum	bd.	środki własne (zad. publiczne) środki krajowe fundusze UE
19	Rozwój oferty kursów i szkoleń do zrealizowania przy okazji pobytu we Fromborku	2021-2030	sektor prywatny kluby sportowe NGO	bd.	środki własne (zad. publiczne) środki prywatne
2.3.	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KULTURY I ROZWYWKI				
20	Budowa wieży widokowej w Parku Miejskim we Fromborku	2022-2025	Gmina Frombork	2 000 000 zł	środki krajowe fundusze UE
21	Adaptacja budynku byłego dworca kolejowego na potrzeby kulturalno-społeczne	2022-2028	sektor prywatny	bd.	kapitał prywatny fundusze UE
2.4.	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ				
22	Budowa skateparku we Fromborku	2022-2023	Gmina Frombork	200 000 zł	środki krajowe fundusze UE
23	Stworzenie ogólnodostępnej strefy „chillout” dla dorosłych	2024-2026	Gmina Frombork	250 000 zł	środki krajowe fundusze UE
24	Bieżące prace modernizacyjno-remontowe, rozbudowa i doposażenie istniejącej infrastruktury sportowej kulturalnej i rekreacyjnej	2021-2030	Gmina Frombork	bd.	środki krajowe fundusze UE
3.1.	POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ				
25	Przebudowa miejsc parkingowych przy ul. Dworcowej we Fromborku	2021-2022	Gmina Frombork	800 000 zł	środki krajowe fundusze UE
26	Wykonanie nowej nawierzchni z płyt na ulicy Jaśminowej we Fromborku	2021-2022	Gmina Frombork	400 000 zł	środki krajowe fundusze UE
27	Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie miasta i gminy Frombork	2021-2026	Gmina Frombork	5 000 000 zł	środki krajowe fundusze UE środki własne
28	Przebudowa przejść dla pieszych na terenie miasta Fromborka	2021-2022	Gmina Frombork	255 000	środki własne
29	Modernizacja oświetlenia ulicznego w Gminie Frombork	2020-2024	Gmina Frombork	1 290 370 zł	środki własne środki krajowe fundusze UE
30	Utworzenie stacji paliw	2025	sektor prywatny	bd.	kapitał prywatny
31	Modernizacja infrastruktury ruchu pieszo-rowerowego i transportu publicznego	2022-2030	Gmina Frombork Powiat Braniewski	bd.	środki własne środki krajowe fundusze UE

3.2. OCHRONA ŚRODOWISKA I ZASOBÓW NATURALNYCH					
32	Budowa sieci kanalizacyjnej na obszarze znajdującym się przy ulicy Katedralnej i Basztowej we Fromborku	2022-2024	Gmina Frombork	100 000 zł	środki krajowe fundusze UE
33	Monitoring zrekultywowanego składowiska odpadów we Fromborku	2021-2022	Gmina Frombork	22 000 zł	środki własne
34	Zastosowanie odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej na terenie Miasta i Gminy Frombork	2022-2030	Gmina Frombork	500 000 zł	środki własne środki krajowe fundusze UE
35	Poprawa efektywności energetycznej Zespołu Szkół we Fromborku	2023-2025	Gmina Frombork	687 000 zł	środki własne środki krajowe fundusze UE
36	Zmniejszenie niskiej emisji poprzez przyłączenie nowych odbiorców do miejskiej sieci ciepłowniczej we Fromborku	2023-2026	Gmina Frombork	2 700 000 zł	środki własne środki krajowe fundusze UE
37	Modernizacja kotłowni miejskiej na biomasę we Fromborku – wymiana kotła o mocy 3MW wraz z wyposażeniem	2021-2023	Gmina Frombork	4 000 000 zł	Polski Ład 2021 środki przyznane środki własne
38	Poprawa efektywności poprzez wymianę kotła na słomę o mocy 2,0 MW	2023-2024	Gmina Frombork	1 300 000 zł	środki własne środki krajowe fundusze UE
39	Modernizacja i rozbudowa miejskiego systemu ciepłowniczego we Fromborku	2022-2025	Gmina Frombork	5 000 000 zł	środki własne środki krajowe (Polski Ład)
40	Programy i akcje edukacyjne w zakresie w zakresie ochrony środowiska	2022-2030	NGO	bd.	Gmina Frombork (zad. publiczne)
41	Propagowanie wśród mieszkańców programów dotacyjnych na inwestycje proekologiczne	2020-2030	Gmina Frombork	bd.	środki krajowe
3.3. ESTETYZACJA I POPRAWA FUNKCJONALNOŚCI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ					
42	Rewitalizacja obszaru Starego Miasta we Fromborku – Plac Górników	2021-2022	Gmina Frombork	680 000 zł	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych 2020 (środki przyznane)
43	Remont fontanny	2022	Gmina Frombork	35 000 zł	środki własne
3.4. PPOPPRAWA ZAGOSPODAROWANIA ZALEWU WIŚLANEGO					
44	Modernizacja portu rybackiego we Fromborku	2021-2023	Urząd Morski	17 000 000 zł	środki krajowe
45	Organizacja połączeń wodnych z Elblągiem i innymi miejscowościami	2024-2030	sektor prywatny	bd.	kapitał prywatny
46	Przywrócenie Kolei Nadzalewowej	2028-2030	sektor prywatny	bd.	kapitał prywatny
47	Bieżące prace remontowe i modernizacyjne nabrzeża oraz infrastruktury Zalewu Wiślanego	2021-2030	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie / Gmina Frombork	bd.	środki krajowe fundusze UE
48	Oczyszczanie wód Zalewu Wiślanego przy wykorzystaniu planktonu	2028-2030	Fromborskie Wodociągi Sp. z o.o. / UWM	bd.	fundusze UE
3.5. ZWIĘKSZENIE ZASTOSOWANIA NOWYCH TECHNOLOGII					
49	Rozwój nowoczesnej e-administracji w Gminie Frombork – poprawa jakości obsługi mieszkańców	2020-2022	Gmina Frombork	1 420 000 zł	fundusze UE (środki przyznane)
50	Bezpłatne wifi w ogólnodostępnych miejscach publicznych	2028-2030	Gmina Frombork	bd.	środki własne
51	„Infokioski”	2028-2030	Gmina Frombork	100 000 zł + aplikacja	fundusze UE kapitał prywatny
52	Aplikacja na urządzenia mobilne o Fromborku, ofercie, miejscach, wydarzeniach wraz z mapą	2028-2030	Gmina Frombork	250 000 zł	fundusze UE środki prywatne

4.1. PRZYGOTOWANIE KADR DO PRACY W BRANŻY UZDROWISKOWEJ I OKOŁOUZDROWISKOWEJ					
53	Aktywizacja zawodowa i kształcenie kadr pod kątem branży uzdrawiskowej i usług towarzyszących	2021-2030	MGOPS PUP NGO	bd.	Fundusz Pracy fundusze UE środki krajowe
54	Kształcenie w zakresie języków obcych	2021-2030	sektor prywatny MGOPS NGO	bd.	fundusze UE środki krajowe
55	Działania podnoszące kompetencje kluczowe, społeczne i umiejętności uniwersalne mieszkańców	2021-2030	Zespół Szkół MGOPS MGCKB	bd.	fundusze UE środki krajowe
56	Dostosowanie kierunków kształcenia zawodowego szkół do potrzeb branży uzdrawiskowej	2021-2030	Powiat Braniewski	bd.	środki własne
4.2. ZAGOSPODAROWANIE POTENCJAŁU ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH I TWÓRCZOŚCI LOKALNEJ					
57	Dostosowanie rocznego/wieloletniego programu współpracy Gminy Frombork do potrzeb uzdrowiska	2021-2030	Gmina Frombork	bd.	środki własne
58	Organizacja i promocja sprzedaży produktów lokalnych, w tym żywności ekologicznej	2021-2030	Gmina Frombork NGO	bd.	fundusze UE środki krajowe
4.3. WSPIRANIE LOKALNEGO BIZNESU					
59	Zespół konsultacyjny przy Burmistrzu w sprawie kształtowania oferty uzdrawiskowej i okołouzdrawiskowej	2025-2030	Gmina Frombork	nie dotyczy	nie dotyczy
60	Program „Karta mieszkańca”	2023-2030	Gmina Frombork	bd.	środki własne
61	Lokalny program wspierający rozwój przedsiębiorczości	2024-2030	Gmina Frombork	bd.	środki własne
62	Modernizacja targowiska na potrzeby lokalnego handlu, w tym produktów lokalnych	2025-2030	Gmina Frombork	bd.	środki krajowe fundusze UE środki własne
5.1. ORGANIZACJA INFORMACJI I PROMOCJI					
63	Rozwój informacji turystycznej	2021-2030	Gmina Frombork	bd.	środki własne środki krajowe fundusze UE
64	Rozwój marki lokalnej i system identyfikacji wizualnej	2023-2024	Gmina Frombork	50 000 zł	środki własne
65	Komunikacja internetowa	2021-2030	Gmina Frombork sektor prywatny	50 000 zł	środki własne kapitał prywatny
66	Materiały informacyjne i promocyjne	2021-2030	Gmina Frombork sektor prywatny	bd.	środki własne kapitał prywatny
67	Zakup witaczy promocyjnych	2021	Gmina Frombork	25 854 zł	środki własne
68	Akcje promocyjne	2021-2030	Gmina Frombork sektor prywatny	bd.	środki własne kapitał prywatny
5.2. ZARZĄDZANIE					
69	Operator/Podmiot zarządzający wdrażaniem Planu Rozwoju Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej FROMBORK 2021/2030	2022-2021	Gmina Frombork	bd.	środki własne
70	Pakietowanie produktów i usług	2021-2030	Gmina Frombork/ Operator sektor prywatny	nie dotyczy	nie dotyczy
71	Programy lojalnościowe	2021-2030	Gmina Frombork/ Operator sektor prywatny	nie dotyczy	nie dotyczy
72	Klastrowanie/Współpraca z innymi podmiotami o charakterze uzdrawiskowym	2021-2030	możliwość wykorzystania istniejącego Stowarzyszenia Uzdrawisk Warmii i Mazur lub Gmina Frombork/ Operator w przypadku działań lokalnych	nie dotyczy	nie dotyczy
73	Badania społeczne i marketingowe	2022-2030	Gmina Frombork	bd.	środki własne

5.3.	MIĘDZYNARODOWE DZIAŁANIA MARKETINGOWE				
74	Udział w wydarzeniach międzynarodowych	2022-2030	Gmina Frombork	bd.	środki własne środki krajowe fundusze UE
75	Publikacje i materiały zagraniczne	2022-2030	Gmina Frombork	bd.	środki własne środki krajowe fundusze UE
76	Udział w projektach międzynarodowych	2021-2030	Gmina Frombork	bd.	środki własne środki krajowe fundusze UE

10. NAWIĄZANIE DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH WYŻSZEGO SZCZEBLA

Plan obszaru ochrony uzdrawiskowej FROMBORK na lata 2021-2030 jest spójny z celami strategicznymi i obszarami wsparcia wyznaczonymi w dokumentach strategicznych wyższego szczebla:

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY FROMBORK NA LATA 2016-2026

– poziom lokalny

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Frombork na lata 2016-2026 jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń Gminy Frombork. Implikuje one przejście z obecnej sytuacji do pożądanego stanu wyrażonego w wizji rozwoju. W dokumencie zostały zidentyfikowane następujące problemy:

- starzenie się społeczeństwa i negatywne prognozy demograficzne,
- wysoki poziom bezrobocia;
- małe zainteresowanie przedsiębiorców lokalizacją działalności gospodarczej na terenie Gminy oraz słabo rozwinięta działalność pozarolnicza;
- mała liczba mieszkań socjalnych i komunalnych;
- zły stan części infrastruktury technicznej (drogi dojazdowe, infr. wod-kan),
- brak połączenia wodnego w sezonie letnim z Krynica Morską i Piaskami;
- niski standard infrastruktury turystycznej;
- brak spójności wewnętrznej społeczności, działań integrujących i inicjatyw społecznych pobudzających ożywienie i wzrost aktywności;
- brak odpowiedniego zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego terenów przybrzeżnych.

W Strategii została sformułowana następująca misja Gminy Frombork:

- EFEKTYWNE ZASPOKAJANIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW MIASTA I GMINY FROMBORK, ZAPEWNIAJĄCE GODNE WARUNKI BYTOWE, ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA ORAZ POCZUCIE STABILIZACJI.

PLAN ROZWOJU OBSZARU OCHRONY UZDROWISKOWEJ FROMBORK 2021-2030		STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY FROMBORK NA LATA 2016-2026										
		WZROST ATRAKCYJNOŚCI OSIEDLEŃCZEJ MIASTA I GMINY FROMBORK			ROZWÓJ GOSPODARCZY MIASTA I GMINY FROMBORK			POPRAWA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO MIASTA I GMINY FROMBORK			WZROST ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ MIASTA I GMINY FROMBORK	
CEL STRATE- GICZNY	CEL OPERACYJNY	ROZBUDOWA I MODERNIZACJA INFRASTRUK- TURY KOMU- NIKACYJNEJ	ROZBUDOWA I MODERNIZACJA BAZY SPORTO- WO-REKREACYJ- NEJ	ROZBUDOWA I MODERNIZACJA INFRASTRUK- TURY KOMU- NALNEJ	WSPIERANIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIO- RZOŚCI WŚRÓD MIESZKAŃCÓW	ZAKTYWIZACJA ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW	PROMOWANIE OBSZARÓW INWESTYCYJ- NYCH	EDUKACJA EKOLOGICZNA I PROMOWANIE POSTAW PROEKOŁ. (...)	ZACHOWANIE WALORÓW PRZYRODNI- CZYCH GMINY	REWITALIZACJA PRZESTRZENI GMINNEJ I ODNOWA CENTRÓW MIEJSCOWOŚCI	ROZSZERZENIE OFERTY TURYST. GMINY I ZWIĘKSZENIE LICZBY TURYSTÓW	ROZWÓJ SYSTEMU PROMOCJI GMINY
1	1.1. PRZYGOTOWANIE I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY UZDROWISKOWEJ						+				+	
	1.2. ROZWÓJ USŁUG UZDROWISKOWYCH I OKOŁOMEDYCZNYCH				+	+	+				+	
	1.3. MONITOROWANIE JAKOŚCI ZASOBÓW LECZNICZYCH							+	+			
2	2.1. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I USŁUG TOWARZYSZĄCYCH		+		+	+	+				+	
	2.2. ROZWÓJ OFERTY KULTURALNEJ, SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ		+		+	+					+	
	2.3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KULTURY I ROZRYWKI		+		+	+					+	
	2.4. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ		+		+	+					+	
3	3.1. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ	+									+	
	3.2. OCHRONA ŚRODOWISKA I ZASOBÓW NATURALNYCH			+				+	+			
	3.3. ESTETYZACJA I POPRAWA FUNKCJONALNOŚCI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ			+			+			+		
	3.4. POPRAWA ZAGOSPODAROWANIA ZALEWU WIŚLANEGO	+	+		+	+	+		+		+	
	3.5. ZWIĘKSZENIE ZASTOSOWANIA NOWYCH TECHNOLOGII				+		+				+	
4	4.1. PRZYGOTOWANIE KADR DO PRACY W BRANŻY UZDROWISKOWEJ I OKOŁOUZDROWISKOWEJ				+	+				+		
	4.2. ZAGOSPODAROWANIE POTENCJAŁU ORGANIZACJI SOŁECZNYCH I TWÓRCZOŚCI LOKALNEJ				+	+				+	+	+
	4.3. WSPIERANIE LOKALNEGO BIZNESU				+	+				+		+
5	5.1. ORGANIZACJA INFORMACJI I PROMOCJI						+					+
	5.2. ZARZĄDZANIE											+
	5.3. MIĘDZYNARODOWE DZIAŁANIA MAREKINGOWE						+					+

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA MIASTA I GMINY FROMBORK NA LATA 2016-2026

– poziom lokalny

Gminny Program Rewitalizacji jest jednym z narzędzi realizujących strategię rozwoju danej jednostki samorządu terytorialnego, w związku z czym proces rewitalizacji stanowi element całościowej wizji rozwoju Miasta i Gminy Frombork.

CEL STRATEGICZNY	PLAN ROZWOJU OBSZARU OCHRONY UZDROWISKOWEJ FROMBORK 2021-2030	GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA MIASTA I GMINY FROMBORK NA LATA 2016-2026		
	CEL OPERACYJNY	Cel 1 POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	Cel 2 ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNO- GOSPODARCZEJ MIESZKAŃCÓW	Cel 3 POBUDZENIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO MIASTA FROMBORK POPRZECZ LEPSZE WYKORZYSTANIE JEGO POTENCJAŁÓW
1	1.1. PRZYGOTOWANIE I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY UZDROWISKOWEJ	+		+
	1.2. ROZWÓJ USŁUG UZDROWISKOWYCH I OKOŁOMEDYCZNYCH	+		+
	1.3. MONITOROWANIE JAKOŚCI ZASOBÓW LECZNICZYCH			
2	2.1. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I USŁUG TOWARZYSZĄCYCH	+	+	+
	2.2. ROZWÓJ OFERTY KULTURALNEJ, SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ	+	+	+
	2.3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KULTURY I ROZRYWKI	+	+	+
	2.4. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ	+	+	+
3	3.1. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ			
	3.2. OCHRONA ŚRODOWISKA I ZASOBÓW NATURALNYCH			
	3.3. ESTETYZACJA I POPRAWA FUNKCJONALNOŚCI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	+		
	3.4. POPRAWA ZAGOSPODAROWANIA ZALEWU WIŚLANEGO	+	+	+
	3.5. ZWIĘKSZENIE ZASTOSOWANIA NOWYCH TECHNOLOGII			+
4	4.1. PRZYGOTOWANIE KADR DO PRACY W BRANŻY UZDROWISKOWEJ I OKOŁOUZDROWISKOWEJ		+	
	4.2. ZAGOSPODAROWANIE POTENCJAŁU ORGANIZACJI SOŁECZNYCH I TWÓRCZOŚCI LOKALNEJ		+	+
	4.3. WSPIERANIE LOKALNEGO BIZNESU		+	+
5	5.1. ORGANIZACJA INFORMACJI I PROMOCJI			+
	5.2. ZARZĄDZANIE			+
	5.3. MIĘDZYNARODOWE DZIAŁANIA MAREKINGOWE			+

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA I GMINY FROMBORK NA LATA 2015-2024

– poziom lokalny

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych (SRPS) Miasta i Gminy Frombork na lata 2015-2024 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma ogromne znaczenie dla bezpieczeństwa społecznego mieszkańców Gminy Frombork, a w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. SRPS zorientowany jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie i powiecie braniewskim oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej między innymi jak: edukacja, polityka zdrowotna, bezpieczeństwo publiczne, pomoc niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu, polityka równego statusu kobiet i mężczyzn. Przeprowadzona w dokumencie diagnoza zwraca uwagę na następujące problemy społeczne na terenie Gminy Frombork:

- starzenie się społeczeństwa,
- trudna i złożona sytuacja na rynku pracy, bezrobocie, brak nowych miejsc pracy,
- emigracja za granicę,
- niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych i socjalnych,

- wysoka liczba beneficjentów pomocy społecznej (główny powód: bezrobocie, niepełnosprawność, ubóstwo),
- postępująca degradacja i marginalizacja społeczeństwa (głównie osób starszych lub bezrobotnych),
- rosnące dysfunkcje w rodzinie (agresja, przemoc w rodzinie, ubóstwo, samotne rodzicielstwo),
- niska aktywność społeczności lokalnej, niewystarczająco rozwinięty sektor pozarządowy, niskie zaangażowanie społeczne mieszkańców,
- niska wrażliwość społeczna.

CEL STRATEGICZNY	PLAN ROZWOJU OBSZARU OCHRONY UZDRAWISKOWEJ FROMBORK 2021-2030	STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA I GMINY FROMBORK NA LATA 2015-2024			
	CEL OPERACYJNY	Priorytet I: Prawidłowo funkcjonująca rodzina	Priorytet II: Wzmacnianie integracji społecznej	Priorytet III: Wspieranie aktywności i mobilności zawodowej oraz edukacyjnej osób bezrobotnych	Priorytet IV: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego
1	1.1. PRZYGOTOWANIE I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY UZDRAWISKOWEJ				
	1.2. ROZWÓJ USŁUG UZDRAWISKOWYCH I OKOŁOMEDYCZNYCH				
	1.3. MONITOROWANIE JAKOŚCI ZASOBÓW LECZNICZYCH				
2	2.1. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I USŁUG TOWARZYSZĄCYCH			+	
	2.2. ROZWÓJ OFERTY KULTURALNEJ, SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ			+	
	2.3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KULTURY I ROZRYWKI				
	2.4. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ				
3	3.1. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ				
	3.2. OCHRONA ŚRODOWISKA I ZASOBÓW NATURALNYCH			+	+
	3.3. ESTETYZACJA I POPRAWA FUNKCJONALNOŚCI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ				
	3.4. POPRAWA ZAGOSPODAROWANIA ZALEWU WIŚLANEGO			+	+
	3.5. ZWIĘKSZENIE ZASTOSOWANIA NOWYCH TECHNOLOGII			+	
4	4.1. PRZYGOTOWANIE KADR DO PRACY W BRANŻY UZDRAWISKOWEJ I OKOŁOUZDRAWISKOWEJ				
	4.2. ZAGOSPODAROWANIE POTENCJAŁU ORGANIZACJI SOŁECCZYCH I TWÓRCZOŚCI LOKALNEJ			+	+
	4.3. WSPIERANIE LOKALNEGO BIZNESU				
5	5.1. ORGANIZACJA INFORMACJI I PROMOCJI				
	5.2. ZARZĄDZANIE				
	5.3. MIĘDZYNARODOWE DZIAŁANIA MAREKINGOWE				

W dokumencie została sformułowana następująca wizja Miasta i Gminy Frombork:

- Gmina Frombork jest miejscem przyjaznym dla mieszkańców i turystów, umożliwiającym: wysoki poziom życia poprzez zrównoważony rozwój gospodarczy (usługowo-turystyczno-ekologiczny), profesjonalną pomoc społeczną, nowoczesną edukację, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym, zminimalizowanie skutków uzależnień od alkoholu i innych środków odurzających, dobrą opiekę medyczną i socjalną, integrację społeczności lokalnej, trwałą i przestronny rozwój gminy Frombork, służący stworzeniu przyjaznego środowiska dla obecnych mieszkańców, a także następnych pokoleń, podniesienie poziomu życia mieszkańców poprzez utworzenie sprawnego systemu umożliwiającego ich aktywność zawodową i społeczną.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY FROMBORK⁴⁷

– poziom lokalny

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Frombork przyjęty uchwałą w roku 2015, zawiera następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego spójne z celami Planu rozwoju obszaru ochrony uzdrawiskowej FROMBORK na lata 2021-2030:

Główne cele rozwoju zrównoważonego:

- I – wykorzystanie potencjału dóbr podziemnych, środowiska przyrodniczego, klimatu, położenia geograficznego na rzecz rozwoju gospodarczego
- II – zahamowanie procesów degradacji środowiska poprzez kompleksową realizację systemu kanalizacji sanitarnej i stworzenie zintegrowanego systemu gospodarki odpadami
- III – zachowanie i ochrona istniejących wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego
- IV – wykorzystanie potencjału rolniczego gminy i planowa restrukturyzacja obszarów rolnych
- V – wykorzystanie potencjału turystycznego miasta i gminy dla rozwoju gospodarczego

Główne funkcje na terenie miasta i gminy Frombork:

- I – miasto Frombork uzdrowiskiem o znaczeniu krajowym
- II – miasto Frombork ośrodkiem turystyki krajoznawczej o znaczeniu międzynarodowym, w związku ze szczególnymi walorami historycznymi i kulturowymi
- II – miasto Frombork wielofunkcyjnym portem morskim w skali regionalnej
- III – miasto Frombork potencjalnym ośrodkiem leczniczo-uzdrowiskowym
- IV – gmina obszarem turystyki krajoznawczej, pobytovej i agroturystyki
- V – miasto i gmina obszarem rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw bezpiecznych dla środowiska i ludzi
- VI – gmina obszarem rozwoju rolnictwa ekologicznego, opartego o szczególne walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- VII – miasto Frombork oraz wsie Jędrzychowo i Wielkie Wierzno ośrodkami rozwoju usług dla ludności oraz dla różnych form działalności gospodarczej, w tym usług związanych z ruchem przygranicznym, obsługą drogi szybkiego ruchu, logistyki, produkcji, przemysłu a także składów i magazynów.

MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA FROMBORK⁴⁸

– poziom lokalny

Zgodnie z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Fromborka, głównymi funkcjami terenu są:

- funkcja turystyczna – ośrodek turystyczny o znaczeniu międzynarodowym
- funkcja portowa – wielofunkcyjny port morski (pasażerski, handlowy, jachtowy) oraz port rybacki

⁴⁷ ZAŁĄCZNIK NR 1 DO UCHWAŁY NR VI/58/15 Z DNIA 16 lipca 2015 r.

⁴⁸ UCHWAŁA NR VI/59/15 RADY MIEJSKIEJ WE FROMBORKU z dnia 16 lipca 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Frombork dla części obszaru obrębów 1 i 2 oraz całego obszaru obrębu 3 miasta Frombork, UCHWAŁA NR VI/60/15 RADY MIEJSKIEJ WE FROMBORKU z dnia 16 lipca 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Frombork dla części obszaru obrębów 2, 5 i 7 miasta Frombork

- funkcja usług regionalnych – ośrodek kultury i nauki
- funkcja usług ponadlokalnych – opieka zdrowotna oraz opieka nad dziećmi
- funkcja usług podstawowych dla miasta i gminy
- funkcja mieszkaniowa

Uchwały nr VI/59/15 oraz VI/60/15 Rady Miejskiej we Fromborku z dnia 16 lipca 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Frombork szczegółowo definiują zasady zagospodarowania przestrzennego w związku z projektowanym uzdrowiskiem.

STRATEGIA ROZWOJU PORTÓW I PRZYSTANI MORSKICH POŁUDNIOWEGO BRZEGU ZALEWU WIŚLANEGO⁴⁹

– poziom lokalny

Plan rozwoju obszaru ochrony uzdrawiskowej FROMBORK na lata 2021-2030 jest spójny z zapisami Strategii rozwoju portów i przystani morskich południowego brzegu Zalewu Wiślanego przyjętej w 2018 roku przez samorządy: Gmina Tolkmicko, Gmina Frombork, Gmina Braniewo, Powiat Braniewski, Powiat Elbląski. Celem opracowania jest przedstawienie spójnej, kompleksowej koncepcji rozwoju portów i przystani morskich południowego brzegu Zalewu Wiślanego, obejmującej swoim zasięgiem gminy Braniewo, Frombork i Tolkmicko. W dokumencie wskazano możliwości rozwojowe związane z szerszym wykorzystaniem akwenu, jako miejsca uprawiania turystyki, połowów rybackich, a także jako drogi komunikacji pomiędzy miejscowościami zlokalizowanymi wzdłuż jego brzegów. Dokument zawiera także scenariusz rozwojowy uwzględniający budowę kanału przez Mierzęję Wiślaną.

W Strategii wskazano uniwersalne priorytety:

- spójna sieć portów i przystani morskich oferujących wysokiej jakości usługi dla ruchu turystycznego na Zalewie Wiślanym
 - rozbudowa zaplecza postojowego dla jednostek pływających w istniejących portach i przystaniach
 - rozwój obiektów usługowych dla turystów korzystających z portów i przystani
 - rewitalizacja przystani morskich dla poprawy dostępności miejsc postojowych
 - tworzenie kompleksowej usługi turystycznej wokół portów i przystani opartej o lokalne atrakcje połączone z rewitalizacją miejscowości portowych – działania organizacyjne i promocyjne
- dobre warunki pracy w zawodach związanych z Zalewem Wiślanym dla mieszkańców gmin południowego brzegu
 - modernizacja części hydrotechnicznej przystani rybackich oraz rozbudowa ich zaplecza serwisowego dla poprawy warunków pracy rybaków

⁴⁹ UCHWAŁA NR II/7/18 RADY MIEJSKIEJ WE FROMBORKU z dnia 4 grudnia 2018 r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju portów i przystani morskich południowego brzegu Zalewu Wiślanego

- rozwój lądowego zaplecza usługowego, obejmującego zarówno infrastrukturę hotelową i gastronomiczną, kempingi i pola karawaningowe, a także szeroki wachlarz usług kulturalnych, historycznych i krajoznawczych
 - stworzenie warunków dla lokalizacji w regionie działalności gospodarczej opartej o zasoby wodne
 - poszerzenie oferty żeglugowych połączeń pasażerskich dla obsługi ruchu turystycznego w regionie (Tolkmicko, **Frombork**, Nowa Pasłęka)
- zrównoważony transport aktywizujący rozwój gospodarki regionu południowego brzegu Zalewu Wiślanego
- aktywizacja transportu morskiego jako zaplecza dla aktywności produkcyjnej w regionie (Tolkmicko, **Frombork**)
 - uruchomienie sezonowych połączeń promowych, jako alternatywnej drogi na Mierzeję Wiślaną (Tolkmicko)
 - rozwój transgranicznego, pasażerskiego ruchu turystycznego z portu we **Fromborku**, utworzenie punktu odpraw w Nowej Pasłęce
 - przywrócenie przewozów w ramach Kolei Nadzalewowej, jako komplementarnej usługi dla sektora turystyki i produkcji
 - otwarcie Zalewu Wiślanego na żeglugę bałtycką – kanał przez Mierzeję Wiślaną
 - połączenie portów i przystani morskich drogami wzdłuż Zalewu Wiślanego z wykorzystaniem ich jako ciągów pieszo-rowerowych

WARMIŃSKO-MAZURSKIE 2030. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO

– poziom regionalny

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie regionalnym jest dokument pod nazwą „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego”. Celem głównym Strategii województwa jest:

→ SPÓJNOŚĆ EKONOMICZNA, SPOŁECZNA I PRZESTRZENNA WARMII I MAZUR Z REGIONAMI EUROPY

Cel główny będzie możliwy do zrealizowania poprzez realizację poniższych celów strategicznych:

Cel strategiczny 1:	Kompetencje przyszłości 1.1 Użyteczne kwalifikacje i kompetencje1.2 Nowoczesne usługi1.3 Profesjonalne organizacje
Cel strategiczny 2:	Inteligentna produktywność 2.1. Satysfakcjonująca praca2.2. Inteligentna specjalizacja2.3. Wysoka konkurencyjność
Cel strategiczny 3:	Kreatywna aktywność 3.1 Inspirująca twórczość3.2 Efektywna współpraca3.3 Ukształtowana tożsamość

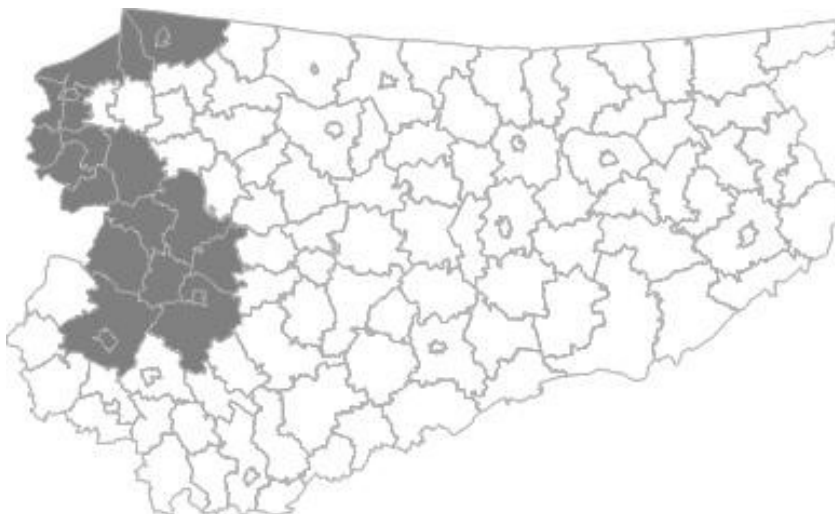
- Cel strategiczny 4: Mocne fundamenty**
- 4.1. Silny kapitał społeczny
 - 4.2. Optymalna infrastruktura rozwoju
 - 4.3. Wyjątkowe środowisko przyrodnicze

CEL STRATEGICZNY	PLAN ROZWOJU OBSZARU OCHRONY UZDROWISKOWEJ FROMBORK 2021-2030	WARMIŃSKO-MAZURSKIE 2030. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO											
	CEL OPERACYJNY	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
1	1.1. PRZYGOTOWANIE I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY UZDROWISKOWEJ		+			+							+
	1.2. ROZWÓJ USŁUG UZDROWISKOWYCH I OKOŁOMEDYCZNYCH		+			+				+			+
	1.3. MONITOROWANIE JAKOŚCI ZASOBÓW LECZNICZYCH								+			+	+
2	2.1. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I USŁUG TOWARZYSZĄCYCH		+			+		+					
	2.2. ROZWÓJ OFERTY KULTURALNEJ, SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ					+		+	+				
	2.3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KULTURY I ROZRYWKI					+		+		+			
	2.5. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ					+		+					
3	3.1. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ					+			+			+	
	3.2. OCHRONA ŚRODOWISKA I ZASOBÓW NATURALNYCH					+			+			+	+
	3.3. ESTETYZACJA I POPRAWA FUNKCJONALNOŚCI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ					+						+	+
	3.4. POPRAWA ZAGOSPODAROWANIA ZALEWU WIŚLANEGO		+			+			+			+	+
	3.5. ZWIĘKSZENIE ZASTOSOWANIA NOWYCH TECHNOLOGII	+	+	+		+	+	+				+	
4	4.1. PRZYGOTOWANIE KADR DO PRACY W BRANŻY UZDROWISKOWEJ I OKOŁOUZDROWISKOWEJ	+	+	+	+	+							
	4.2. ZAGOSPODAROWANIE POTENCJAŁU ORGANIZACJI SOŁECZNYCH I TWÓRCZOŚCI LOKALNEJ		+		+	+		+		+	+		
	4.3. WSPIERANIE LOKALNEGO BIZNESU	+	+	+	+	+	+						
5	5.1. ORGANIZACJA INFORMACJI I PROMOCJI		+			+	+			+			
	5.2. ZARZĄDZANIE		+			+	+		+		+		
	5.3. MIĘDZYNARODOWE DZIAŁANIA MARKETINGOWE		+			+	+						

Obszar strategicznej interwencji – OSI Niebieski Zachód

Obszar gminy Frombork został ujęty w dokumencie „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego” w jednym z wyznaczonych Obszarów strategicznej interwencji – **OSI Niebieski Zachód**. Obszar ten obejmuje następujące jednostki:

- gminy miejskie: Braniewo, Elbląg, Iława i Ostróda,
- gminy miejsko-wiejskie: **Frombork**, Miłomłyn, Morąg, Pasłęk, Tolkmicko, Zalewo,
- gminy wiejskie: Braniewo, Elbląg, Gronowo Elbląskie, Iława, Łukta, Markusy, Małydy, Ostróda, Rychliki.

Cele strategiczne OSI Niebieski Zachód – perspektywa 2030		
Cel strategiczny	Oczekiwane efekty interwencji	Oczekiwana zmiana przestrzenna
Kompetencje przyszłości	– rozwinięte kompetencje kluczowe i programy podnoszące kwalifikacje mieszkańców – rozwinięta e-administracja – silne organizacje społeczne i okołobiznesowe	Rozwinięte powiązania funkcjonalne wewnątrz obszaru oraz włączające gminy sąsiadujące (edukacja, turystyka, rynek pracy).
Inteligentna produktywność	– konkurencyjne usługi, w tym w obszarze srebrnej gospodarki – konkurencyjne firmy należące do inteligentnych specjalizacji – rozwinięta przedsiębiorczość – status uzdrowiska (Miłomłyn, Frombork)	Wzrost znaczenia powiązań gospodarczych wewnątrz obszaru.
Kreatywna aktywność	– dobrze rozwinięta infrastruktura aktywności społecznej – rozwinięta współpraca sieciowa	
Mocne Fundamenty	– wysoki kapitał społeczny budowany w oparciu o projekty współpracy włączające różne grupy mieszkańców – bezpieczeństwo przeciwpowodziowe – wysokie wykorzystanie OZE i czyste środowisko przyrodnicze – dobra dostępność komunikacyjna zewnętrzna i wewnętrzna – uzupełnione braki w zakresie infrastruktury technicznej	Wysoka jakość przestrzeni przyrodniczej obszaru.

Źródło: Warmińsko-Mazurskie 2030 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

W praktyce ujęcie Fromborka w nowym OSI, daje szansę na dodatkowe punkty premiujące w konkursach o dofinansowanie ze środków unijnych w przyszłej perspektywie 2021-2027.

STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO MAZURSKIEGO DO ROKU 2025

– poziom regionalny

Najważniejszym dokumentem branżowym dotyczącym turystyki na poziomie regionalnym jest Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025. W Strategii tej wyznaczono główne obszary priorytetowe rozwoju turystyki w województwie warmińsko-mazurskim, które są spójne z celami rozwoju przyjętymi dla rozwoju obszaru ochrony uzdrawiskowej Frombork, co przedstawia poniższa tabela.

WIZJA rozwoju turystyki województwie warmińsko-mazurskim

- Warmia i Mazury to region unikalny w skali Europy, atrakcyjny dla wypoczynku oraz rozwoju biznesów turystycznych.

MISJA

- Rozwijamy silną pozycję turystyczną regionu Warmii i Mazur na mapie Polski i Europy Środkowej, rozwijając konkurencyjną ofertę produktów oraz wpływając na wysoką jakość i kreatywność kadr sektora.

CEL GŁÓWNY STRATEGII

- Turystyka staje się wiodącą, synergiczną dziedziną gospodarki województwa warmińsko-mazurskiego, wywierając pozytywny wpływ na rozwój wielu innych sektorów gospodarki regionu.

CEL STRATEGICZNY	PLAN ROZWOJU OBSZARU OCHRONY UZDRAWISKOWEJ FROMBORK 2021-2030	STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO MAZURSKIEGO DO ROKU 2025			
	CEL OPERACYJNY	Kierunek 1 Synergia kultury i turystyki	Kierunek 2 Kreatywność w turystyce	Kierunek 3 Turystyka inteligentna	Kierunek 4 Eko Trendy w turystyce
1	1.1. PRZYGOTOWANIE I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY UZDRAWISKOWEJ				
	1.2. ROZWÓJ USŁUG UZDRAWISKOWYCH I OKOŁOMEDYCZNYCH				
	1.3. MONITOROWANIE JAKOŚCI ZASOBÓW LECZNICZYCH				
2	2.1. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I USŁUG TOWARZYSZĄCYCH	+	+	+	
	2.2. ROZWÓJ OFERTY KULTURALNEJ, SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ	+		+	
	2.3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KULTURY I ROZRYWKI	+			
	2.4. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ				
3	3.1. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ				+
	3.2. OCHRONA ŚRODOWISKA I ZASOBÓW NATURALNYCH				+
	3.3. ESTETYZACJA I POPRAWA FUNKCJONALNOŚCI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ		+		
	3.4. POPRAWA ZAGOSPODAROWANIA ZALEWU WIŚLANEGO				+
	3.5. ZWIĘKSZENIE ZASTOSOWANIA NOWYCH TECHNOLOGII			+	
4	4.1. PRZYGOTOWANIE KADR DO PRACY W BRANŻY UZDRAWISKOWEJ I OKOŁOUZDRAWISKOWEJ		+		
	4.2. ZAGOSPODAROWANIE POTENCJAŁU ORGANIZACJI SOŁECZNYCH I TWÓRCZOŚCI LOKALNEJ	+	+		+
	4.3. WSPIERANIE LOKALNEGO BIZNESU				+
5	5.1. ORGANIZACJA INFORMACJI I PROMOCJI	+	+	+	+
	5.2. ZARZĄDZANIE	+	+	+	+
	5.3. MIĘDZYNARODOWE DZIAŁANIA MAREKTINGOWE	+	+	+	+

W Strategii rozwoju turystyki, turystyka zdrowotna – została potraktowana jako jeden z wiodących obszarów produktowych, zaliczony do grup produktów podstawowych, w tym z uwzględnieniem turystyki medycznej, turystyki uzdrawiskowej, srebrnej turystyki, turnusów rehabilitacyjnych, profilaktyki zdrowotnej (wczasów odchudzających) oraz pobytów typu SPA – wellness.

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (z perspektywą do roku 2030)
– poziom krajowy

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku, jest kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.

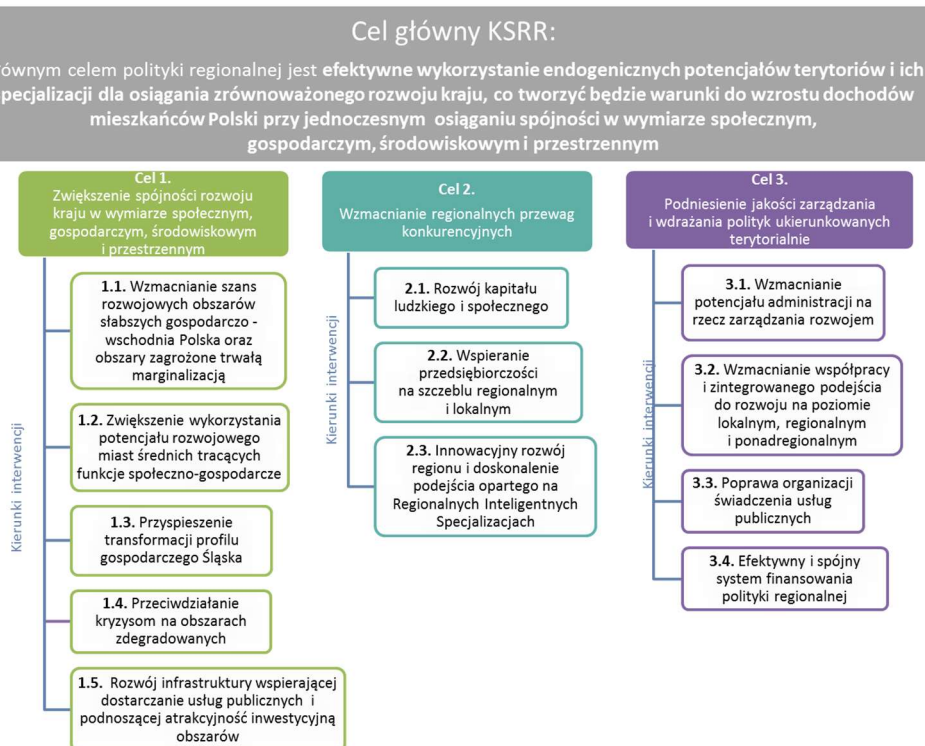
CEL GŁÓWNY

- tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym

	PLAN ROZWOJU OBSZARU OCHRONY UZDRAWISKOWEJ FROMBORK 2021-2030	STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (z perspektywą do roku 2030)		
	CEL STRATEGICZNY	Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu
1	ZWIĘKSZENIE GOTOWOŚCI DO UTWORZENIA UZDRAWISKA	+	+	
2	POPRAWA ATRAKCYJNOŚCI POBYTU I JEGO WYDŁUŻENIE	+	+	
3	ZAPEWNIENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI INFRASTRUKTURY TOWARZYSZĄCEJ	+	+	+
4	ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU LOKALNYCH SPOŁECZNOŚCI I MIESZKAŃCÓW	+	+	
5	EFEKTYWNA PROMOCJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA OBSZARU	+	+	+

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Dokument przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030.

Źródło: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/krajowa-strategia-rozwoju-regionalnego>

Założenia Planu rozwoju obszaru ochrony uzdrawiskowej FROMBORK na lata 2021-2030 wpisują się w następujące cele:

CEL STRATEGICZNY	PLAN ROZWOJU OBSZARU OCHRONY UZDROWISKOWEJ FROMBORK 2021-2030	KRAJOWA STRATEGIA ROWOJU REGIONALNEGO 2030													
	CEL OPERACYJNY	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	
1	1.1. PRZYGOTOWANIE I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY UZDROWISKOWEJ	+				+		+							
	1.2. ROZWÓJ USŁUG UZDROWISKOWYCH I OKOŁOMEDYCZNYCH	+				+		+							
	1.3. MONITOROWANIE JAKOŚCI ZASOBÓW LECZNICZYCH	+													
2	2.1. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I USŁUG TOWARZYSZĄCYCH					+									
	2.2. ROZWÓJ OFERTY KULTURALNEJ, SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ					+									
	2.3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KULTURY I ROZRYWKI					+									
	2.4. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ					+									
3	3.1. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ					+									
	3.2. OCHRONA ŚRODOWISKA I ZASOBÓW NATURALNYCH					+									
	3.3. ESTETYZACJA I POPRAWA FUNKCJONALNOŚCI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ					+									
	3.4. POPRAWA ZAGOSPODAROWANIA ZALEWU WIŚLANEGO					+									
	3.5. ZWIĘKSZENIE ZASTOSOWANIA NOWYCH TECHNOLOGII					+				+		+			
4	4.1. PRZYGOTOWANIE KADR DO PRACY W BRANŻY UZDROWISKOWEJ I OKOŁOUZDROWISKOWEJ						+	+							
	4.2. ZAGOSPODAROWANIE POTENCJAŁU ORGANIZACJI SOŁECZNYCH I TWÓRCZOŚCI LOKALNEJ						+								
	4.3. WSPIERANIE LOKALNEGO BIZNESU	+						+							
5	5.1. ORGANIZACJA INFORMACJI I PROMOCJI	+													
	5.2. ZARZĄDZANIE	+								+					
	5.3. MIĘDZYNARODOWE DZIAŁANIA MAREKTINGOWE	+													

11. ZARZĄDZANIE, MONITORING I AKTUALIZACJA

Plan Rozwoju Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej FROMBORK na lata 2021-2030 jest dokumentem o ponadkadencyjnym okresie wdrażania. Określa cele i działania na najbliższe lata. Proces jego wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji ze społeczeństwem. Wdrożeniu dokumentu towarzyszyć będzie jego monitoring, który będzie się opierał na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o przebiegu wdrażania Planu, jego skutkach i publicznym odbiorze.

Plan Rozwoju Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej FROMBORK na lata 2021-2030 będzie wdrażany w oparciu o następujące zasady:

- **ciągłości** (jest kontynuacją dotychczasowych starań związanych z uzyskaniem statusu uzdrawiska oraz będzie kontynuowany w przyszłości),
- **elastyczności** wobec zmieniających się uwarunkowań społecznych i gospodarczych (z możliwością aktualizacji w celu dostosowania do zmienionych trendów społecznych i gospodarczych),
- **otwarcia** na innowacyjne przedsięwzięcia i pojawiające się możliwości, które będą mogły sprzyjać osiągnięciu przyjętych celów,
- **spójności** z celami dokumentów strategicznych wyższego szczebla (ponadlokalnych, regionalnych i krajowych).

Fazy wdrażania Planu:

- realizacja celów operacyjnych określonych w Planie (poprzez przygotowywanie i wdrażanie projektów służących zrealizowaniu zaplanowanych działań),
- monitoring dokumentu (prowadzony w sposób ciągły – m.in. poprzez coroczne umieszczanie informacji o jego wdrażaniu w raportach o stanie gminy),
- możliwa aktualizacja Planu – poprzez dodanie nowych obszarów interwencji czy też działań lub modyfikację przyjętych obszarów interwencji/działania obecnie ujętych,
- uspołeczniania i promocji Planu w całym okresie jego realizacji w celu dotarcia do jak najszerszej grupy beneficjentów działań podejmowanych w procesie jego wdrażania, a także do instytucji mogących być partnerami w realizacji inwestycji i innych przedsięwzięć. Dotyczy to podmiotów z sektora społecznego, publicznego i gospodarczego, w tym: mieszkańców, turystów, przedsiębiorców, potencjalnych inwestorów, organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, partnerów społecznych, władz rządowych i samorządowych na szczeblu powiatowym, regionalnym i krajowym.

Główną instytucją odpowiedzialną za realizację zapisów Planu przez Gminę Frombork jest Burmistrz Miasta i Gminy Frombork. W pracach tych Burmistrz powinien korzystać ze wsparcia **komisji uzdrawiskowej**. Zarządzanie Planem jest na tyle ważnym działaniem, a jednocześnie zazwyczaj niedocenianym, że zostało ujęte w ramach piątego celu strategicznego Planu rozwoju obszaru ochrony uzdrawiskowej FROMBORK 2021-2030 → **Cel operacyjny 5.2. ZARZĄDZANIE**. W ramach działania proponuje się powołanie **Operatora zarządzającego wdrażaniem Planu**.

Operatorem może zostać:

- **wyodrębniony referat/biuro/stanowisko w strukturach Urzędu** dedykowany wyłącznie sprawom wdrażania Planu i dążeniom do utworzenia uzdrowiska, koordynujący wdrażanie planu

lub

- **podmiot zewnętrzny (firma)**, któremu zadanie to zostanie powierzone zgodnie z Prawem Zamówień Publicznych

lub

- **podmiot społeczny (NGO)**, np. stowarzyszenie, fundacja, inny, któremu zadanie to zostanie zlecone/powierzone w formie zadania publicznego na podstawie Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (ważne!! Zadanie wieloletnie wymaga wieloletniego programu współpracy Gminy Frombork z organizacjami pozarządowymi)

lub

- **powołanie odrębnego podmiotu**, np. podmiotu ekonomii społecznej (fundacja, stowarzyszenie, spółka non profit, spółdzielnia socjalna), którego udziałowcem/właścicielem/współwłaścicielem będzie Gmina Frombork.

Powyższe rozwiązanie zwiększy szansę na intensywne i sukcesywne dążenie do realizacji poszczególnych działań przewidzianych w Planie. Zadaniem operatora, a w przypadku jego braku zadaniem osób odpowiedzialnych za wdrażanie Planu jest:

- koordynacja wdrażania realizacji działań
- monitoring rzeczowy i finansowy
- inicjowanie, wdrażanie i nadzór nad realizacją działań, w tym współfinansowanych ze środków zewnętrznych
- pozyskiwanie funduszy zewnętrznych
- współpraca z partnerami i interesariuszami
- pozyskiwanie i obsługa inwestorów
- aktualizacja zapisów Planu
- informowanie społeczności lokalnej o prowadzonych działaniach
- promocja

Finansowanie Planu

Podstawowym źródłem finansowania działań w ramach przyjętych obszarów interwencji realizowanych przez Gminę Frombork będą środki pochodzące z budżetu Gminy. Realizacja wielu zamierzeń, w tym inwestycji z zakresu infrastruktury uzdrowiskowej i technicznej, wymagać będzie bardzo dużych nakładów finansowych. W związku z powyższym konieczne będzie:

- poszukiwanie i pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych (w ramach dostępnych środków Unii Europejskiej oraz środków z krajowych programów dotacyjnych),

- poszukiwanie i pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych posiadających kapitał finansowy, którzy poprzez lokowanie inwestycji na terenie miasta i gminy Frombork będą tworzyć potencjał uzdrawiskowy i nowe miejsca pracy.

Na działania planowane do realizacji w danym roku zostaną zabezpieczone środki finansowe poprzez zamieszczenie w uchwale budżetowej na dany rok limitu wydatków na nie przeznaczonej. Kolejne uchwały budżetowe będą określały nakłady na poszczególne działania w wysokości umożliwiającej ich terminowe zakończenie. Zabezpieczenie i zmiana nakładów przeznaczonych na realizację Planu będzie się odbywać w drodze uchwały Rady Miejskiej we Fromborku. W przypadku finansowania działań ze środków zewnętrznych w uchwale budżetowej i wieloletniej prognozie finansowej będą zabezpieczane środki w odpowiedniej wysokości na zapewnienie wkładu własnego Gminy.

Realizacja założeń Planu wymusza umiejętne wykorzystywanie posiadanych lokalnych zasobów oraz pojawiających się szans na pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych i zagranicznych na wdrażanie przyjętych celów. Takie podejście powinno przyspieszyć rozwój Miasta i Gminy Frombork w ujęciu zarówno społecznym, jak i gospodarczym.

Ważnym aspektem jest także **współpraca z sąsiednimi samorządami i instytucjami**, zarówno w ramach istniejących powiązań, jak również nowych porozumień zawieranych na potrzeby realizacji wspólnych zadań i przedsięwzięć – także na potrzeby prowadzenia wspólnej polityki prouzdrowiskowej w województwie i kraju.

W przypadku dużych inwestycji (w szczególności w zakresie rozwoju infrastruktury uzdrawiskowej) warto rozważyć możliwość skorzystania z formuły **partnerstwa publiczno-prywatnego** opierając się o doświadczenia i dobre praktyki innych samorządów w Polsce.

Kluczowe dla utworzenia uzdrawiska jest powstanie infrastruktury uzdrawiskowej, w tym zakładów leczniczych. Do tego celu niezbędne jest aktywne poszukiwanie **inwestorów oraz kapitału zewnętrznego**, a następnie ich obsługa i współpraca.

Monitoring Planu

Monitoring to proces stałego sprawdzania, czy realizacja Planu przebiega zgodnie z założeniami i czy określone w dokumencie cele są osiąganym. Monitorowanie służy dostarczaniu informacji, na podstawie których zarządzający mogą systematycznie dowiadywać się o występowaniu problemów i rozbieżności w realizacji planów i osiąganiu celów.

Celem prowadzenia monitoringu założeń Planu jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrealizowane. Jest to także podstawa do modyfikowania dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładane cele w przyszłości. Ważnym elementem monitorowania jest wypracowanie sposobu i zakresu zbierania informacji. Dla ułatwienia tego procesu, w planie zaproponowano szereg wskaźników, w tym wskaźników ogólnodostępnych pochodzących z ogólnodostępnej bazy GUS.

Monitoring wdrażania Planu powinien odbywać się w sposób ciągły, aby osiągnąć postawione w nim cele. Zaniechanie kontroli realizacji Planu może spowodować spadek skuteczności i efektywności procesu wdrażania.

Podstawowymi obszarami monitorowania Planu będą zaplanowane działania. Za proces monitorowania Planu odpowiada Burmistrz Miasta, który do tego celu może wykorzystać Operatora, o którym mowa powyżej lub zlecić zadanie pracownikom Urzędu. W ramach monitorowania dokumentu założono:

- coroczne analizowanie postępów we wdrażaniu celów operacyjnych i działań ujętych w Planie poprzez umieszczanie informacji o jego wdrażaniu w corocznych raportach o stanie gminy,
- przeprowadzenie raportu rozszerzonego w połowie okresu wdrażania Planu, tj. na przełomie roku 2026/2027.

Coroczna analiza powinna wskazywać działania podjęte i zrealizowane w poszczególnych kluczowych obszarach interwencji. Natomiast raport rozszerzony (poza elementami raportu rocznego) będzie stanowił pogłębioną diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej, która ma zawierać bardziej szczegółowe informacje z zakresu: zagospodarowania przestrzennego, demografii, gospodarki, turystyki, surowców leczniczych, kierunków leczniczych, infrastruktury technicznej. Raport rozszerzony może być podstawą do aktualizacji Planu, jeśli wystąpi taka potrzeba.

Aktualizacja Planu

Podstawą do podjęcia decyzji o aktualizacji Planu może być raport z monitoringu, raport z ewaluacji, zmiana sytuacji społeczno-gospodarczej, zmiana kierunków finansowania lub inne ważne przesłanki. Ewentualna aktualizacja dotyczyć powinna przede wszystkim kluczowych obszarów interwencji i działań sformułowanych w Planie. Ze względu na dużą zmienność i trudną przewidywalność trendów gospodarczych Plan, jako najważniejszy dokument planistyczny związany z rozwojem funkcji uzdrawiskowej, powinien być elastyczny i otwarty na korekty. Tylko odpowiednio wczesne reagowanie na pojawiające się szanse i zagrożenia zapewni jednostce silną pozycję i stanowić będzie o jej atrakcyjności na szczeblu ponadlokalnym.

Wobec potencjalnych zmian zarówno w otoczeniu prawnym, gospodarczym, technologicznym jak i społecznym, tak w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi, jak i wewnętrznymi, niniejszy Plan może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej uchwały Rady Miejskiej. Zakłada się, że aktualizacja dokumentu będzie prowadzona przy użyciu metod, jakie zostały wykorzystane podczas procesu jego tworzenia.

W przypadku stwierdzenia potrzeby aktualizacji Planu, dla sprawnego przeprowadzenia tego procesu, sugeruje się powołanie przez Burmistrza Zespołu ds. aktualizacji Planu. Wypracowana wersja projektu aktualizacji powinna zostać poddana konsultacjom przeprowadzonym przy udziale lokalnej społeczności. Ponadto mieszkańcy obszaru gminy będą mogli kontaktować się z pracownikiem bezpośrednio odpowiedzialnym w Urzędzie Miasta i Gminy za monitoring dokumentu lub poprzez stronę internetową, na której będą mogli składać swoje wnioski i uwagi celem późniejszej aktualizacji Planu. Okresowe aktualizowanie dokumentu niesie ze sobą wiele korzyści i błędem byłoby odstępowanie od tej procedury.